

Møteinnkalling
Samfunnsutvalget

Møtested: Rådhuset, møterom Østfold

Tidspunkt: 28.01.2026 kl. 17:00

Eventuelle forfall meldes til Torill E. Kristiansen, telefon 69 30 56 16, e-post

tokris@fredrikstad.kommune.no.

Varamedlemmer møter etter nærmere avtale.

Dersom du ønsker å få vurdert din habilitet, send nødvendig informasjon til utvalgsleder Marianne Klever Næss mainas@fredrikstad.kommune.no, med kopi til møtesekretær Torill E. Kristiansen tokris@fredrikstad.kommune.no.

Fredrikstad, 19.01.2026

Marianne Klever Næss (sign)

utvalgsleder

Saksliste

Saksnr.	Innhold	Hjemmel u.off.
OS 1/26	Kommunedirektørens orienteringer	
OS 2/26	Aktive Fredrikstad og satsingen Alternativ og aktiv opplæringsarena	
OS 3/26	Demos Fredrikstad – og LYD: kultur og demokrati i praksis	
PS 1/26	Utredning av refusjonsordning – ledsagerbevis	
PS 2/26	Fastsetting av tilskuddsrammer og fordeling av tilskudd innenfor idrettsområdet - 2026	
PS 3/26	Fordeling av helse- og velferdstilskudd til frivillige og ideelle organisasjoner 2026	
PS 4/26	Referatsak om tildeling av kulturtilskudd 2026	
PS 5/26	Evalueringsavtale om strømming av kamper og konkurranser i kommunale idrettsanlegg	
PS 6/26	Verbalvedtak - Selskapsorganisering av bolig og formålsbygg	
PS 7/26	Oppfølging av avhendingskrav - Det hvite hus på Sellebak	

OS 1/26 Kommunedirektørens orienteringer
OS 2/26 Aktive Fredrikstad og satsingen Alternativ og aktiv opplæringsarena
OS 3/26 Demos Fredrikstad – og LYD: kultur og demokrati i praksis

Samfunnsutvalgets vedtak 19.11.2025:

Saken sendes tilbake slik at Råd for personer med funksjonsnedsettelse får anledning til å uttale seg i saken før saken behandles videre.

Samfunnsutvalgets behandling 19.11.2025:Kommunedirektørens innstilling:

1. Saken om en ny refusjonsordning for ledsagerbilletter tas til orientering

Marianne Klever Næss (H) fremmet følgende forslag:

Saken sendes tilbake slik at Råd for personer med funksjonsnedsettelse får anledning til å uttale seg i saken før saken behandles videre.

Votering:

Forslaget fremmet av Marianne Klever Næss (H) ble enstemmig vedtatt.
Kommunedirektørens innstilling fikk ingen stemmer og ble dermed ikke vedtatt.

Råd for personer med funksjonsnedsettelses vedtak 27.01.2026:

Råd for personer med funksjonsnedsettelses behandling 27.01.2026:

Saksnr.: 2025/30580
Dokumentnr.: 1
Løpenr.: 275541/2025
Klassering:

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Samfunnsutvalget	19.11.2025	51/25
Råd for personer med funksjonsnedsettelse	27.01.2026	1/26
Samfunnsutvalget	28.01.2026	1/26

Utredning av refusjonsordning – ledsagerbevis

Kommunedirektørens innstilling

Kommunedirektøren anbefaler samfunnsutvalget å fatte følgende vedtak:

1. Saken om en ny refusjonsordning for ledsagerbilletter tas til orientering

Sammendrag

Saken gjelder vurdering av en mulig refusjonsordning for arrangører som tilbyr gratis ledsagerbilletter til personer med ledsagerbevis ved kultur- og fritidsarrangementer. Fredrikstad kommune har kartlagt praksis i andre kommuner og kan ikke finne eksempler på at det eksisterer refusjonsordninger for arrangører som tilbyr gratis ledsagerbilletter. En refusjonsordning kan være et positivt tiltak for inkludering, men vil kreve både økonomiske ressurser fra kommunen og administrativ kapasitet, og må derfor nedprioriteres i lys av kommunens økonomiske situasjon.

Vedlegg

Ingen.

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

1. Orienteringssak om ledsagerbevis, *Ledsagerbevis for funksjonshemmende - orienteringssak* sak 00/6088 (vedtatt 23. 03.00)
2. [Fredrikstad kommunes nettsider om ledsagerbevis](#)
3. [Arrangementsstrategien](#) (vedtatt 10.12.2020)
4. Digitalt ledsagerbevis: <https://ledsagerbevis.no/>
5. [Regelverk for leie og bruk av kommunale utearealer i Fredrikstad kommune vedtatt 27.04.2023.docx](#)
6. [«Leve mitt liv – plan for livsmestring og levekår for mennesker med nedsatt funksjonsevne 2021–2028».](#)

Saksopplysninger

I PS 4/25 Fordeling av tilskudd innenfor kulturområdet – 2025 ble det fattet følgende vedtak i punkt 6: *Kommunedirektøren bes å komme tilbake med en politisk sak, med forslag til innretning på en ordning for refusjon av kostnader til ledsagere for de med ledsagerbevis.*

I de veiledende nasjonale retningslinjene (Bufdir) for ledsagerbevis for funksjonshemmede beskrives det at formålet er å øke deltakelse og likestilling i samfunnet ved at personer med funksjonsnedsettelse kan ha med seg ledsager uten ekstra kostnader på arrangementer. Denne saken omhandler utredningen om refusjonsordning for ledsagerordning i Fredrikstad. Fredrikstad kommune har tilsluttet seg ordningen for ledsagerbevis for funksjonshemmede.

Praktisering av ledsagerbevisordningen i Fredrikstad kommune

Ledsagerbevisordningen i Fredrikstad gir personer med behov for følge, mulighet til å ta med seg en ledsager gratis på kultur- og fritidsarrangementer.

Ordningen ble etablert her i byen fra 2000 (Sak 00/6088, behandlet i kulturutvalget 23.03.00), etter en begrenset ordning i årene 1995 til 1999.

Ledsagerordningen gjelder for alle aldre, og søknad om ledsagerbevis behandles av Innbyggerdialog i Fredrikstad kommune. Det kan søkes om ledsagerbevis både digitalt og per post, og beviset utstedes for inntil fire år av gangen.

Ved inngangen til arrangementer vises ledsagerbeviset sammen med billett, og ledsager får gratis adgang, men kun der arrangøren aksepterer ordningen. Kommunen har ikke mulighet til å pålegge alle arrangører å godta ledsagerbevis.

Ordningen praktiseres på alle kulturarrangementer der kommunen selv er arrangør. I tilsagnsbrev til kulturaktører som mottar tilskudd fra kommunen, er det en tydelig oppfordring til aktører om å akseptere ledsagerbevis. Leietakere som arrangerer åpne publikumsarrangementer på kommunale utendørsarealer forplikter seg til å godta gyldig ledsagerbevis.

Kommunens egne kulturarenaer med billettsalg, som Fredrikstad Kino, Blå Grotte og St. Croix-huset, praktiserer ordningen ved å gi gratis adgang til ledsagere. Leietakere må også godta ordningen. Eksempelvis opplyser Blå Grotte at det i 2024 ble det totalt hentet ut 149 stykk ledsagerbilletter til arrangementer på Blå Grotte og Speilet.

Også idrettsarrangører som Fredrikstad Fotballklubb, Slevik Innebandy og Fredrikstad Ballklubb opplyser at de aksepterer ledsagerbevis ved sine betalte arrangementer. Det samme gjelder konserter i byens kirker.

Innbyggerdialog, som saksbehandler søknader om ledsagerbevis, fører ingen rapportering for bruk av disse. Det finnes derfor ingen samlet oversikt over hvor ledsagerbilletter benyttes, hvor mange billetter som hentes ut eller hvilke arrangører som aksepterer ordningen. Arrangørene benytter ulike billettsystemer, noen digitale og andre manuelle, noe som gjør det krevende å få oversikt over omfanget av ordningen. Innbyggerdialog behandler cirka 30 søknader om ledsagerbevis hver måned. I tallene inkluderes både nye og fornyede kort.

Fredrikstad kommune har imidlertid ingen mulighet til å pålegge alle arrangører som har et arrangement i Fredrikstad om å akseptere ordningen, om for eksempel arrangementet foregår i et privat kulturhus som ikke mottar kommunalt tilskudd, eller på privat grunn.

Det er usikkert hvor mange ledsagerbevis som faktisk benyttes i Fredrikstad, og hvor stor andel av publikum dette utgjør på de ulike arrangementene. Det finnes ikke et felles system for registrering eller rapportering, og arrangørene har ulike billettsystemer og praksis. Dette gjør det vanskelig å anslå de økonomiske konsekvensene for kommunen uten mer systematisk innhenting av data. På bakgrunn av dette vil det være vanskelig å anslå hvilken sum som eventuelt burde være satt av til en refusjonsordning

Digitalisering

Fredrikstad kommune har per i dag ikke innført digitalt ledsagerbevis, og benytter fortsatt fysiske kort. Dette gjør ordningen mindre fleksibel og det kan være en barriere for enkelte brukere, særlig ved kjøp av billetter i digitale systemer.

Over 60 norske kommuner har innført digitalt ledsagerbevis, men i Fredrikstad har vi fortsatt fysiske kort som benyttes. Dette gjør det mindre fleksibelt og kan oppleves som tungvint for de som har behov for å kjøpe billetter. Digitalisering av ordningen vil kunne forenkle både rapportering og administrasjon, og er også omtalt i handlingsplanen «Leve mitt liv – plan for

livsmestring og levekår for mennesker med nedsatt funksjonsevne 2021–2028», men dette har til nå ikke blitt prioritert grunnet økonomi.

Ingen nasjonal refusjonsordning

Det finnes ingen lokal eller nasjonal refusjonsordning som kompenserer arrangøren for kostnaden med å gi ut gratisbillett til ledsager. Kommunedirektøren har vært i kontakt med KS storbynettverk kultur, som er en nasjonal samarbeidsarena for kulturfaglige spørsmål. Ingen av de største byene har etablert refusjonsordninger for ledsagerbilletter, og det finnes heller ingen nasjonal ordning som gir direkte økonomisk kompensasjon til arrangører som aksepterer ledsagerbevis.

Kommunedirektøren ser også at ledsagerordningen er tema når nasjonal musikk- og kulturbransje møtes på konferansen Vill Vill Vest i Bergen (6.-8. november 2025) med programposten til Norske kulturarrangører; «Ledsagerordningen: Hvem har ansvaret?». Det skal i den anledning drøftes om ledsagerordningen bør fremmes på nasjonalt nivå.

Det finnes en rekke ulike ordninger for inkluderingstiltak i kommune-Norge, som ikke nødvendigvis er knyttet direkte til ledsagerbevis. Tromsø kommune har for eksempel en ordning der barn og unge med opplevelseskort kan ta med ledsager gratis, men dette er en annen modell.

Relevante bestemmelser

1. Ledsagerbevis – Veiledende nasjonale retningslinjer:
<https://www.bufdir.no/fagstotte/produkter/ledsagerbevis/>
2. Søknad om ledsagerbevis i Fredrikstad kommune:
<https://www.fredrikstad.kommune.no/tjenester/helse/dagtilbud-kurs-og-aktiviteter/ledsagerbevis/>

Konsekvenser for sosial bærekraft

Ledsagerordningen er et viktig virkemiddel for å sikre lik tilgang til kultur- og idrettstilbud for personer med funksjonsnedsettelse. Dagens ordning er imidlertid fragmentert og skaper utfordringer for både brukere og arrangører.

Det er en tydelig forventning om at arrangører som mottar kommunalt tilskudd og benytter kommunes offentlige arealer, skal akseptere ledsagerbevis og tilrettelegge for at personer med nedsatt funksjonsevne kan delta på lik linje med andre. Dette fører til at arrangører kan tape billettinntekter.

Sosial og økonomisk ekskludering kan ha betydelige konsekvenser, og tiltak som at det kan benyttes ledsagerbevis representerer et viktig bidrag til sosial bærekraft ved å fremme likeverdig deltakelse.

Konsekvenser for økonomisk bærekraft

a) Økonomiske konsekvenser – drifts- og investeringsbudsjett

Det er utfordrende å gi et presist anslag på kostnader og ressursbruk for en refusjonsordning som ikke eksisterer og som det heller ikke har vært mulig å finne i andre kommuner eller nasjonalt. Manglende felles rapporteringssystem og ulike billettsystemer gjør det utfordrende å få oversikt over omfanget og bruken av ledsagerordningen slik den er innrettet i Fredrikstad i dag.

En refusjonsordning for arrangører finansiert over Samfunn sitt budsjett eller helsebudsjettet, må vurderes opp mot øvrige tiltak i økonomiplan 2026-2029 og budsjett 2026.

b) Samfunnsmessige konsekvenser

Når kommunen stiller krav om at arrangører skal akseptere ledsagerbevis, men ikke tilbyr refusjon, kan dette oppleves som en økonomisk belastning, spesielt også siden tilskuddsrammene for å støtte arrangementer med kommunale midler, har blitt redusert de siste årene.

Aktører som ikke mottar kommunalt tilskudd eller benytter kommunens uterom som arena for sine arrangementer, står selv fritt til å ikke tilslutte seg ordningen om ledsagerbevis. Dette kan føre til at personer med behov for ledsager får færre muligheter til å delta i kulturlivet og andre arrangementer, noe som gir svekket inkludering og sosial bærekraft.

Konsekvenser for miljømessig bærekraft

Ikke relevant for saken.

Ansattes medbestemmelse

Ikke relevant for saken.

Vurdert for uttalelser i rådene

Råd for personer med funksjonsnedsettelse vil få saken som en referatsak, da det ikke lar seg gjøre med uttalelse i forkant, da deres møte først avholdes 27. november.

Vurdering

Fredrikstad kommune har undersøkt praksis i andre kommuner og kan ikke finne eksempler på at det eksisterer refusjonsordninger for arrangører som tilbyr gratis ledsagerbilletter. Dette bekreftes også gjennom dialog med Storbynettverket, der ingen av de største byene har etablert en slik ordning. En refusjonsordning vil derfor være en ny og unik kommunal ordning for Fredrikstad uten nasjonale føringer eller etablerte modeller å støtte seg på.

Selv om en refusjonsordning ville vært positiv for å kunne sikre at næringsdrivende innen kunst, kultur og idrett og andre aktører ikke taper økonomisk på å følge kommunens krav om å akseptere ledsagerbevis, må dette veies opp mot kommunens økonomiske situasjon.

En refusjonsordning for arrangører vil kreve at arrangørene rapporterer inn antall benyttede ledsagerbilletter i etterkant av hvert arrangement. Det vil igjen kreve tydelige retningslinjer for hva som gir rett til refusjon, hvilke dokumentasjonskrav som skal gjelde, og hvordan rapporteringen skal gjennomføres. Ordningen må være enkel å håndtere, både for arrangører og kommunen. Dette vil da kreve

- finansiering av selve refusjonene
- tilførsel av administrative ressurser
- utvikling av nye systemer
- administrasjon og avklaring av hvem som skal håndtere og administrere ordningen

Det er i «Leve Mitt Liv - Plan for livslange tjenester, livsmestring og levekår for mennesker med nedsatt funksjonsevne 2021–2028» vedtatt et mål om å etablere digitale løsninger som gjør det mulig/enklere å bestille ledsagerbillett, samt oppfordre private arrangører i Fredrikstad til å tilslutte seg ledsagerbevisordningen. Dette har ikke vært mulig å prioritere innenfor vedtatte budsjетtrammer. Kommunedirektøren vurderer at det på sikt bør vurderes å ta i bruk digitalt ledsagerbevis, som den digitale appen utviklet av KS på vegne av kommunesektoren og tilgjengelig via <https://ledsagerbevis.no> for bedre tilrettelegging for både brukere med ledsagerbevis og arrangører.

Alternative løsninger

Fredrikstad kommune setter av ekstra midler i kultur- og eller helsebudsjettet som øremerkes utvikling av en egen refusjonsordning, og blir å betrakte som en pilot.

Konklusjon

I lys av kommunes økonomiske situasjon kan ikke kommunedirektøren anbefale å innføre en lokal refusjonsordning for ledsagerbilletter.

Saksnr.: 2025/37094
Dokumentnr.: 1
Løpenr.: 328116/2025
Klassering: 223

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Samfunnsutvalget	28.01.2026	2/26

Fastsetting av tilskuddsrammer og fordeling av tilskudd innenfor idrettsområdet - 2026

Kommunedirektørens innstilling

Kommunedirektøren anbefaler samfunnsutvalget å fatte følgende vedtak:

1. Tilskuddsrammer og tilskudd til idrettsformål i 2026, vedtas som foreslått i vedlegg 1

Sammendrag

Samfunnsutvalget er delegert myndighet fra bystyret til å fordele tilskudd til idretts- og aktivitetssektoren.

Denne saken omhandler fordeling av tilskudd til idretts- og aktivitetssektoren, der også kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet, friluftsliv og marka er førende. For 2026 har bystyret avsatt 4 008 000 kroner til ordningene. I saken fordeles tilskuddsrammer til ordningene Driftstilskudd til idrettsforeninger og lag, Tilskudd til leiekostnader, Vedlikehold/rehabilitering og nye idrettsanlegg og bygg, Tilskudd til idrettstiltak for personer med bistandsbehov og avsetting av midler til Fredrikstad kommunes idrettsstipend. Disse tilskuddene tildeles i henhold til Retningslinjer for tilskudd til idrettsformål.

I saken behandles også søknader om driftstilskudd fra Fredrikstad idretts- og aktivitetsråd, Olympiatoppen Region Østlandet og Stjernen Hockey og Fredrikstad Kunstløpklubb til Stjernenværste.

Fredrikstad idretts- og aktivitetsråd har også søkt ordningen helse- og velferdstilskudd til frivillige og ideelle organisasjoner, som behandles i egen politisk sak i samfunnsutvalget.

Kommunedirektøren anbefaler at tilskudd til idrettsformål for 2026 fordeles som foreslått i vedlegg 1.

Vedlegg

- 1 Forslag til fordeling av tilskudd til idrettsformål 2026
- 2 FRID Søknad om driftstilskudd. for 2026
- 3 Olympiatoppen - Søknad om videreføring av samarbeidsavtalen med Fredrikstad kommune
- 4 Søknad om driftstøtte - StjerneVærste

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Budsjett 2026 og økonomiplan 2026-2029 for Fredrikstad kommune

Budsjett 2025 og økonomiplan 2025 – 2028 for Fredrikstad kommune

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023 – 2026 for Fredrikstad kommune

Retningslinjer for tildeling av tilskudd til idrettsformål

Kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet, friluftsliv og marka 2019 – 2031 - Aktive liv i Fredrikstad

Saksopplysninger

Samfunnsutvalget er delegert myndighet fra bystyret til å fordele tilskudd til idretts- og aktivitetssektoren. For 2026 har bystyret avsatt 4 008 000 kroner til fordeling.

I denne saken fordeles tilskuddsrammer til ordningene

- Driftstilskudd til idrettsforeninger og lag
- Tilskudd til leiekostnader
- Vedlikehold/rehabilitering og nye idrettsanlegg og bygg
- Tilskudd til idrettstiltak for personer med bistandsbehov
- Avsetning av midler til Fredrikstad kommunes idrettsstipend

Tilskuddene tildeles i henhold til Retningslinjer for tilskudd til idrettsformål.

I tillegg behandles søknader om driftstilskudd til Fredrikstad idretts- og aktivitetsråd, Olympiatoppen Region Østlandet, Stjernen Hockey og Fredrikstad Kunstløpklubb til Stjernenværste. Sum tilsvarende tilskuddet Aktiv på dagtid mottok i 2025 er flyttet fra tilskuddsrammene innenfor idrettsområdet, til avdeling Folkehelse og frivillighet. Årets søknad fra Aktiv på dagtid er lagt til behandling i virksomhet Kultur, avdeling Folkehelse og frivillighet.

I retningslinjene for tildeling av tilskudd til idrettsformål, står det blant annet at retningslinjene skal sikre en rettferdig fordeling av tilskudd til lag og foreninger og med spesiell vekt på tilbud for barn, unge og folkehelse.

Driftstilskudd til idrettslag og foreninger

Driftstilskuddet gis primært til foreninger, eventuelt grupper i foreninger som ikke benytter kommunale anlegg (jamfør ordning med gratis trening for barn og ungdom). Tilskuddet forutsetter at det sendes inn søknad.

Tilskudd til leiekostnader, vedlikehold/rehabilitering og nye idrettsanlegg og bygg

Tilskudd gis til idrettsorganisasjoner som har leiekostnader i idrettsanlegg og bygg der kommunen ikke kan tilby egnede lokaler. Det kan også gis tilskudd til vedlikehold/rehabilitering og nye idrettsanlegg og bygg. Tilskuddet forutsetter at det sendes inn søknad.

Tilskudd til idrettstiltak for personer med bistandsbehov

Enkeltpersoner som er avhengig av ledsager, kan søke tilskudd til deltakelse i idrettskonkurranser og dekning av kostnader i forbindelse med reise og opphold. Størrelsen på tilskuddet vurderes på grunnlag av søknad og budsjett. Tilskuddet forutsetter at det sendes inn søknad.

Fredrikstad kommunes idrettsstipend

Fredrikstad kommune kan hvert år dele ut idrettsstipend bestående av et pengebeløp. Beløpet har gjennom flere år vært 25 000 kroner. Søker må være i aldersgruppen 16–30 år og hjemmehørende i Fredrikstad eller representere en idrettsforening hjemmehørende i Fredrikstad. Søknadene behandles av en jury og kunngjøres under Frederikpris arrangementet som avholdes i januar hvert år sammen med kommunens øvrige priser og stipender.

Kommunen mottar hvert år søknader fra flere aktører som ikke direkte faller inn under ovennevnte tilskuddsordninger. For driftsåret 2026 har kommunen mottatt søknader fra følgende aktører:

Fredrikstad idretts- og aktivitetsråd (FRID)

FRID er et fellesorgan på kommunenivå for alle idrettslag i Fredrikstad som er tilsluttet Norges idrettsforbund. Rådet arbeider for bedre rammevilkår for idretten i Fredrikstad, som består av 22 000 medlemmer i alle aldre, hvorav 10 000 er barn og unge i organisert idrett. Idretts- og aktivitetsrådets oppgave er å sørge for at midlene som gis til idretten, benyttes på en samfunnsnyttig måte.

For budsjettåret 2026 søker FRID om et driftstilskudd på 2.000.000 kroner.

Merknad:

FRID har også søkt Fredrikstad kommune om tilskudd over tilskuddsordningen Helse- og velferdstilskudd til frivillige og ideelle organisasjoner, som behandles i egen politisk sak.

Vurdering og forslag til tilskudd:

Det foreslås et driftstilskudd på 860 000 kroner i 2026.

Olympiatoppen Region Østlandet (OLTØ)

Olympiatoppens regionale avdelinger er finansiert gjennom en modell som forutsetter en kombinasjon av både sentralt bidrag fra Olympiatoppen (OLT), Norges idrettsforbund (NIF) og regionale tilskudd. De regionale tilskuddene kommer i hovedsak fra fylkeskommuner og vertskommuner.

Olympiatoppen Region Østlandet søker om 250 000 kroner per år for perioden 2025–2028. Bystyret har i Budsjett 2025 og økonomiplan 2025–2028 øremerket 200 000 kroner til Olympiatoppen. Fastsatt tilskudd for 2026 er følgelig 200 000 kroner.

Stjernen Hockey og Fredrikstad Kunstløpklubb – Stjernenværste

I forbindelse med politisk sak om Arena Fredrikstad (bystyresak 157/22) søkte Stjernen Hockey Elite, Stjernen Hockey Ung og Fredrikstad Kunstløpklubb om midler til drift av midlertidig isflate (Stjernenværste) i Jøtullageret på det tidligere FMV-området. Søknaden ble imøtekommet i bystyresak 164/22 - Budsjett 2023 og økonomiplan 2023–2026 for Fredrikstad kommune, med et årlig tilskudd på 500 000 kroner i perioden 2023–2026.

Stjernenværste skal fremme og inspirere til allsidighet, lek og mertrening, på barnas premisser. Stjernenværste skal i første rekke være et godt tilbud til klubbens spillere i Stjernen Ung. I tillegg kan lokalene leies ut til skoler og andre. I helgene skal Stjernenværste etter planen kunne brukes til uorganisert aktivitet av klubbens unge spillere og venner, uten trenere til stede. Stjernenværste brant ned i april 2025. Klubben er nå i ferd med å ferdigstille en ny midlertidig ishall i påvente av Arena Fredrikstad, og idrettslaget opprettholder sin søknad om driftstilskudd.

Tilskuddet for 2026 anbefales satt til 500 000 kroner, i tråd med bystyrets tidligere vedtak.

Relevante bestemmelser

Bystyret har vedtatt å opprette et politisk utvalg for samfunn, som har fått delegert myndighet til å beslutte tildeling av tilskuddsmidler til frivillig og ideell sektor, jamfør Reglement for delegering, innstilling og folkevalgte organer.

Konsekvenser for sosial bærekraft

Det er kommunedirektørens oppfatning at idrettssektoren generelt bidrar positivt til folkehelsen i kommunen. I tillegg er tilskuddsordninger for feltet viktige verktøy for å stimulere til aktivitet og et mangfoldig tilbud. Tilskuddsordningene bidrar i så måte til å nå kommunens mål om en mer aktiv befolkning.

Konsekvenser for økonomisk bærekraft

a) Økonomiske konsekvenser – drifts- og investeringsbudsjett

Forordningen av tilskudd gjøres innenfor rammen avsatt til formålet budsjett for 2026.

b) Samfunnsmessige konsekvenser

Kommunale tilskudd er en viktig finansieringskilde for mange lag og foreninger.

Konsekvenser for miljømessig bærekraft

Ikke vurdert.

Ansattes medbestemmelse

Ikke relevant for saken.

Vurdert for uttalelser i rådene

Ikke relevant for saken.

Vurdering

Bystyret har vedtatt at kommunen skal gi tilskudd for ett år av gangen, med en forespeilet tildeling for de neste to påfølgende årene (bystyresak 51/24). Kommunedirektøren finner at dette er en kompleks og omfattende øvelse å gjøre, da dette omfatter et svært stort antall søkere i mange ordninger, med helt ulike tiltak fra år til år. Dette har det ikke vært kapasitet til inn mot behandlingen av tilskudd for 2026.

Alternative løsninger

Ikke relevant for saken.

Konklusjon

Kommunedirektøren anbefaler at tilskuddsrammer og tilskudd til idrettsformål i 2026 vedtas som foreslått i vedlegg 1

Forslag til budsjettfordeling av tilskudd til idrettsformål 2026

Fordeling av ramme:	Tildelt 2021	Tildelt 2022	Tildelt 2023	Tildelt 2024	Tildelt 2025	Forslag 2026	Kommentar
Driftstilskudd til idrettsforeninger og lag	750.000	750.000	750.000	950.000	950 000	930 000	
Tilskudd til idrettsanlegg og bygg	1.125.000	1.085.000	1.085.000	985 000	1 085 000	1 063 000	
Tilskudd til idrettstiltak for personer med bistandsbehov	10.000	10.000	10.000	10.000	8 000	0	
Fredrikstad kommunes idrettsstipend	25.000	25.000	25.000	25.000	25 000	25 000	
Tildeling av tilskudd:							
Aktiv på dagtid				405.000	430 000		Flyttet til Frivillighet og folkehelse
StjerneVærste			500.000	500.000	500 000	500 000	
Fredrikstad idretts- og aktivitetsråd (FRID)	850.000	1.000.000	1.000.000	860 000	860 000	860 000	Søker om 2.000.000,-
Olympiatoppen Øst	200.000	200.000	0	0	200 000	200 000	Søker om 250.000,-
Totalt					4 058 000	3 578 000	

Fredrikstad Idretts- og Aktivetsråd

Mosseveien 37
1610 Fredrikstad
stefan@frid.no

Fredrikstad Kommune

Fredrikstad 28. desember, 2025

SØKNAD OM DRIFTSTILSKUDD FOR 2026

Fredrikstad Idretts- og Aktivetsråd (FRID) vil med dette søke om driftstilskudd på kr. 2 000 000 for 2026.

FRID er idrettens felles talerør og samarbeidsarena i Fredrikstad, og fungerer som bindeledd mellom idrettslagene, Fredrikstad kommune og øvrige samarbeidspartnere. Idretten i Fredrikstad har en positiv utvikling og omfatter om lag 25 000 medlemskap fordelt på nærmere 90 idrettslag og rundt 50 idrettsgrener. Idretten har stor egenverdi, og er samtidig en sentral leverandør av fysisk aktivitet, folkehelse og viktige fellesskap.

Med visjonen «idrett for alle» arbeider FRID systematisk innen flere innsatsområder, slik det fremgår av vedtatt handlingsplan (vedlagt). Arbeidet omfatter koordinering, forvaltning og oppfølging av støtte- og tilskuddsordninger, kompetanse- og utviklingsarbeid, samarbeid mellom idrett og skole, tilrettelegging for ferieaktiviteter og andre lavterskeltak, økonomi som barrierer, samt anleggs- og idrettspolitiske prosesser. I 2025 har FRID forvaltet og fordelt over kr. 20 000 000 i ulike støtte- og tilskuddsordninger til idrettslagene. FRID arbeider for treffsikre og etterrettelige ordninger, slik at midlene treffer behovene og fordeles på en mest mulig rettferdig måte.

FRID har over mange år tatt et utvidet samfunnsansvar innen inkluderingsarbeid, og behovet for å motvirke økonomiske barrierer er fortsatt stort. I 2025 har vi styrket det sosialfaglige arbeidet inn mot klubbene ytterligere, blant annet gjennom mer målrettet støtte, veiledning og kompetanse knyttet til inkludering, foreldreinvolvering, konflikthåndtering – særlig rettet mot områder og miljøer med levekårsutfordringer.

FRID ser samtidig en økning i behovet for koordinering, tilrettelegging og utløsning av frivillighet. Økende kompleksitet og byråkratisering gjør at idrettslagene og kommunen i større grad har behov for stabile dagtidsressurser som kan samhandle effektivt med offentlige instanser, idrettsorganisasjoner og klubbene – og bidra til å avlaste og sikre fremdrift. FRIDs arbeid forutsetter derfor langsiktig forutsigbarhet i rammene.

Et driftstilskudd på kr. 2 000 000 vil muliggjøre nødvendig kapasitet og drift til å videreføre FRIDs arbeid i 2026.

Resultater og nærmere beskrivelse av aktivitetene fremgår av vedlagte årsmøtedokumentasjon.

På vegne av idretten i Fredrikstad

Stefan Løkse
Daglig leder

Anders Arvesen
Styreleder

Til: Fredrikstad kommune og Stian Eriksrud

Vår ref:
Eirik Hanssen

Deres ref:
Stian Eriksrud

Dato:
Porsgrunn, 6.11.2025

Søknad om videreføring av partnerskapsavtale for Olympiatoppen Region Østlandet

Vi viser til god og konstruktiv dialog våren og høsten 2025, og søker med dette Fredrikstad-kommune om en videreføring av partnerskapsavtalen for Olympiatoppen Østlandet (OLTØ). Avtalen gjør en positiv forskjell for dagens- og morgendagensutøvere og skaper gode rollemodeller for barn og unge i Fredrikstad kommune. Dette skaper entusiasme, tilhørighet og samhold i regionen.

Olympiatoppen Østlandet (OLTØ) krever fortsatt betydelig regional drivkraft, regionalt samarbeid og finansiering utover basistilskudd fra OLT sentralt. De regionale tilskuddene kommer fra fylkeskommuner og vertskommuner. I 2025 har OLTØ et formelt samarbeid med og får støtte fra Akershus fylkeskommune, Buskerud fylkeskommune, Østfold fylkeskommune, Vestfold fylkeskommune og Telemark fylkeskommune. De fem fylkeskommune forlenget sine avtaler med OLTØ for inneværende år. I tillegg har OLTØ inngått en samarbeidsavtale med Porsgrunn kommune for perioden 2024-2027. Støtten er for 2024 i denne størrelsesordenen:

Samarbeidende aktør	Sum
Akershus fylkeskommune	492.296
Buskerud fylkeskommune	615.000
Østfold fylkeskommune	621.000
Vestfold fylkeskommune	700.000
Telemark fylkeskommune	700.000
Porsgrunn kommune	200.000
Olympiatoppen/Norges idrettsforbund	1.265.000
Fredrikstad kommune	200.000
Totalt for 2024	4.793.296

I tillegg jobbes det strategisk med å forsterke ressursene til regionen gjennom nye samarbeidsaktører som Sparebanken 1 og stiftelser. Her opplever vi gode og positive prosesser. OLTØ tror og håper vi har landet nye samarbeidspartnere i 2026.

OLT-regionene skal løse sitt oppdrag med idrettenes behov i sentrum. Det krever økonomisk forutsigbarhet for en langsiktighet i utviklingssamarbeidet. Å utvikle regionen krever tid og ressurser over tid.

I samarbeid med Fredrikstad K og Østfold FK muliggjør samarbeidet:

- Ny avtale med Høgskolen i Østfold.
 - Oppfølging og tilrettelegging for toppidrettsstudenter
 - Testing for kvalitetssikring av trening og kompetanseheving
 - Forskning- og utviklingsarbeid
- Faglige møteplasser på ulike nivåer
 - Trenerforum for trenere i individuelle idretter og i lagspillidretter
 - Fagutvikling ved fagsamlinger på tvers av idretter, miljøer og regionale områder
- Kompetansehevingsprogram for unge talentfulle trenere gjennom Prosjekt Trenerløftet
- Operativ oppfølging av talentutviklingsprosjekter i regi av OLT sentralt
- Oppfølging av VGS, private og offentlige skoler
- Samarbeid og kompetanseheving av prioriterte toppidrettsmiljøer og stipendutøvere
- Helseoppfølging og opplæring via helsekoordinator

OLTØ sin ambisjon er å videreutvikle utviklingsarbeidet med regionale krefter. OLT og OLTØ sine aller viktigste bidrag er toppidrettskompetanse, samt fasilitator- og utfordrerrollen i et utviklingsarbeid som er forankret i særforbundet og som skjer i et tett samspill med de regionale idrettsmiljøene. I OLT sin strategiplan er dette ytterligere forsterket gjennom OLT-regionens tydelige todelte oppdrag: Region skal være en forlenget arm for OLTs sentrale arbeid og være en pådriver for regional toppidrettsutvikling

I idrettens langtidsplan, «Idretten Vil!» (2023-2027), er «Bedre toppidrett» et av fem tydelig definerte strategiske innsatsområder. Et av målene inn under innsatsområdet toppidrett er å hjelpe unge utøvere i overgangen til toppidrett på seniornivå. På det området er det etablert en god kultur i regionen og i Fredrikstad. OLTØ har gjenopptatt dialog med Fredrikstad IR (FRID) og opplever det som en positiv utvikling i samarbeidet med FRID. OLTØ og FRID kan sammen forsterke hverandre og gjøre det attraktivt for utøvere og bo i Fredrikstad. Både topp og bredde.

OLTØ ønsker å videreføre samarbeidsavtalen med Fredrikstad kommune og med prisutviklingen samfunnet tillater vi oss å søke om støtte på kr. 250.000 per år for perioden 2026-2028, inkludert en årlig økning i tråd med konsumprisindeksen.

Med vennlig hilsen

Eirik Hanssen (sign.)
Regionleder Olympiatoppen Østlandet

Fra: Truls Navestad[truls.navestad@stjernenung.no]
Sendt: 24.11.2025 09:09:01
Til: Eriksrud Stian[stieri@fredrikstad.kommune.no]
Kopi: Line Merete Holth[line.holth@stjernenung.no];
Tittel: Søknad om driftstøtte

Hei Stian.

Som du sikkert vet er vi igang med å reetablere Stjernenværste igjen. Hallen er oppe og står og nå er dugnaden i full gang for å klargjøre hallen til drift med mål om full drift fra uke 2 i 2026. Søknaden fra i fjor (se under) er like relevant nå og søker derfor med samme begrunnelse og om samme sum (500.000,-) som tidligere år.

Om det er behov for utfyllende informasjon, gi bare beskjed.

Håper på positiv tilbakemelding.

Med vennlig hilsen
Truls Navestad
Styreleder
Stjernen Hockey Fredrikstad (Ung)
Tlf: 90719669

From: John Henrik Andersen
Sent: Tuesday, December 10, 2024 2:54 PM
To: Stian Eriksrud <stieri@fredrikstad.kommune.no>
Cc: Line Merete Holth <line.holth@stjernenung.no>
Subject: Søknad om driftsstøtte, StjerneVærste

Hei Stian,

Da Stjernen Ung etablerte StjerneVærste isflate var det i nær dialog med Fredrikstad kommune (se vedlegg).

Vi har hatt en fantastisk utvikling i klubben siden åpningen i mai 2023. Vi har økt fra 11 til 46 aktive jenter, og stiller nå med to rene jentelag i seriespill for jenter 9 og jenter 13. Vi har økt antallet aktive utøvere fra 400 til 450, og vi har mulighet til å gi et riktigst mulig tilbud til flest mulig (differensierte lag med 1. lag og 2. lag) for å sikre at flest mulig får spille ishockey. Dette gjøres nå på 12, 13, 14 og 15-års lagene våre. Planen for sesongen 2024/25 er å stille med ytterligere et lag for 16 og 17-åringene.

Vi har allerede fullt belegg på kapasiteten i StjerneVærste is.

Vi hadde planlagt med at denne aktivitetsøkningen ville medføre økning i våre kostnader, og primært er dette knyttet til direkte løpende kostnader til strøm.

Vedlagt er oversikten over strømkostnadene for 2024. Disse utgjør drøyt 1.1 millioner inkl mva for 2024, og forventes å vokse videre til drøyt 1.4 millioner for 2025.

Den løpende støtten som ble tildelt oss for 2023 og 2024 har vært avgjørende for at vi har mulighet til å holde anlegget i gang. Det har vært vår forståelse at denne støtten ble gitt for å sikre isflate nummer to i Fredrikstad i påvente av Arena Fredrikstad.

Søker med dette om fortsatt støtte fra Fredrikstad kommune i 2025 til å holde isflaten i gang med kroner 500.000.

Takk for hjelpen!

Med vennlig hilsen,

John Henrik Andersen
Styreleder
Stjernen Hockey Fredrikstad (Stjernen Ung)
Mobil 48 00 65 45
Epost john.henrik.andersen@stjernenung.no

Saksnr.: 2025/26101
Dokumentnr.: 23
Løpenr.: 320199/2025
Klassering: 223

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Samfunnsutvalget	28.01.2026	3/26

Fordeling av helse- og velferdstilskudd til frivillige og ideelle organisasjoner 2026

Kommunedirektørens innstilling

Kommunedirektøren anbefaler samfunnsutvalget å fatte følgende vedtak:

1. Helse- og velferdstilskudd til frivillige og ideelle organisasjoner for 2026 fordeles som foreslått i vedlegg 1.

Sammendrag

Saker som omhandler tildeling av kommunale tilskudd til frivillige lag og foreninger legges fram til politisk behandling for samfunnsutvalget.

Bystyret har i Budsjett 2026 og økonomiplan 2026–2029 avsatt 12 297 000 kroner til ordningen *Helse og velferdstilskudd for frivillige og ideelle organisasjoner*.

Denne saken forslår fordelingen av disse tilskuddsmidlene. I henhold til retningslinjens § 3 overføres én prosent av tilskuddsrammen, avrundet til 122 000 kroner, til tildeling i regi av styret for Legat til sosiale formål.

Det er mottatt 21 søknader, og det er søkt om totalt 21 512 250 kroner for 2026.

I forslaget til fordeling av midler er flertallspartiernes ønsker for prioritering hensyntatt, i tråd med endringsbeskrivelsen i budsjett 2026. I tillegg foreslås det fortsatt prioritet av frivilligsentraler, og tilbud som når flest mulig i lokalsamfunnet. Bruk av rammetilskudd til organisasjoner som søker om tilskudd til flere tilbud, videreføres.

Kulturhuset EKKO og Fredrikstad idretts- og aktivitetsråd har også søkt tilskuddsordningene for henholdsvis idrett og aktivitet, og kultur.

Kommunedirektøren foreslår å fordele tilskuddene slik det fremgår av vedlegg 1.

Vedlegg

- 1 Forslag til fordeling av tilskudd for 2026
- 2 Sammendrag av søknader - tilskudd 2026 til frivilligheten
- 3 Retningslinjer Helse- og velferdsutvalgets tilskuddsordning til organisasjoner

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

1. Søknader for 2026 (saksnr. 2025/26101 - dokumentene 1 og 3 tom. 22)

Saksopplysninger

Det er delegert til samfunnsutvalget å fatte vedtak om fordeling av tilskudd til frivillige og ideelle organisasjoner på helse- og velferdsområdet. Ordningen har en egen retningslinje, sist revidert 9. september 2019 (helse- og velferdsutvalgssak 45/19).

Bystyret har i Budsjett 2026 og økonomiplan 2026-2029 for Fredrikstad kommune avsatt 12 297 000 kroner til ordningen *Helse og velferdstilskudd for frivillige og ideelle organisasjoner* (sak 208/2025). Endringsbeskrivelsen i flertallspartienes budsjett var følgende:

Flertallspartiene ønsker at arbeidet til Blå Kors (Barnas stasjon, Frivilligsentralen og Varmestua), og Fontenehuset skal prioriteres i fordelingen av midlene. Vi legger også inn en underskuddgaranti til Fredrikstad Speiderråd, slik at de kan arrangere piratleir sommeren 2026. Vi ønsker også at det kommer tydelig fram i tildelingen at de organisasjonene som tildeles midler, skal tilby aktiviteter som underbygger kommunens prioriterte områder, i tråd med Frivilligmeldingen.

Fontenehuset søker ikke om tilskudd fra denne tilskuddsordningen, og mottar kommunale midler utenom denne ordningen. 2,2 millioner kroner til driften av tjenestene i 2026 og i tillegg 1,5 millioner i husleiedekning gjennom tilskudd tilbakebetaling av kostnadstekkende leie forvaltet av Kommuneområde samfunn.

I henhold til retningslinjens § 3 overføres én prosent av tilskuddspotten, avrundet til 122 000 kroner, til tildeling i regi av styret for Legat til sosiale formål.

Tabell 1 Oversikt over utviklingen i tilskuddsordningens budsjettramme:

År	Budsjettramme, kroner
2019	10 912 850
2020	11 251 303
2021	11 542 000
2022	11 857 000
2023	12 297 000
2024	12 297 000
2025	12 297 000
2026	12 297 000

Tilskuddsordningens formål er beskrevet i retningslinjens §1:

Helse- og velferdsutvalget vil gjennom tilskuddsordningen bidra til kvalitet og mangfold i tilbud i regi av frivillige og ideelle organisasjoner innen helse- og velferdsområdet. Tilskuddsordningen skal stimulere til nytenking og utvikling av samhandling mellom organisasjonene og kommunen i h.h.t. til kommunens vedtatte mål og strategier.

Søknadene skal vurderes enkeltvis og helhetlig opp mot retningslinjenes kriterier og vilkår, §4:

1. Søknadens beskrivelse av mål, målgruppe, realistisk fremdriftsplan og budsjett.
2. Organisasjonens grad av mestring, inkludering og styring etter demokratiske prinsipper i sitt arbeid.
3. Organisasjonens grad av samarbeid med kommunen og/eller andre organisasjoner om tilbud.

4. Organisasjonens kompetanse og erfaring på området, samt eventuell grad av måloppnåelse dersom organisasjonen har mottatt tilskudd tidligere.
5. Tilbudet er tilpasset de målgrupper som er omfattet av kommunens vedtatte mål og strategier i gjeldende planer på helse- og velferdsområdet.
6. Tilbudet fremmer sosialt fellesskap/forebygger ensomhet eller,
7. Tilbudet bidrar til økt grad av egenmestring og deltakelse eller,
8. Tilbudet styrker aktivitetstilbudet for personer med nedsatt funksjonsevne.

Tilskuddsordningen kunngjøres på kommunens hjemmesider og sist oppdatert 7.oktober 2025 med søknadsfrist 1. november 2025. Informasjon om tilskuddsordningen og elektronisk søknadsskjema er tilgjengelig på www.fredrikstad.kommune.no/tilskudd.

Det er mottatt 21 søknader, 8 færre enn i fjor. Det er søkt om totalt 21 512 250 kroner for 2026.

Flertallet av søknadene er fra organisasjoner som har mottatt tilskudd over flere år. Disse organisasjonene søker om videreføring og styrking av eksisterende tiltak, og om tilskudd til nye tilbud/prosjekter.

Om søknad og rapportering

Søker blir i søknadsskjemaet bedt om å fylle ut følgende informasjon:

- Oppsummering - kort beskrivelse
- Målgruppe og hva som vil oppnås
- Sted/Lokale
- Beskriv tilbudet
- Beskriv hvilke metoder
- Samarbeid med andre
- Budsjetterte inntekter
- Budsjetterte utgifter

Søker kan velge å utdype søknaden med ett eller flere vedlegg. Aktuelle vedlegg kan være samarbeidsavtaler med andre organisasjoner, tildelingsbrev fra andre tilskuddsordninger eller prosjektdirektiv for nye prosjekter. Flere søkere legger også ved sine årsrapporter/-meldinger.

Tilskuddsmottakere skal rapportere på sine aktiviteter innen 30. april påfølgende år i et eget rapporteringsskjema.

Statlig tilskudd til frivilligsentralene

I tillegg til kommunalt tilskudd, vil frivilligsentralene motta statlig tilskudd til frivilligsentraler. Forskrift om tilskudd til frivilligsentraler tredde i kraft 1.8.2022. Lotteri- og stiftelsestilsynet forvalter tilskuddsordningen på vegne av Kultur- og likestillingsdepartementet.

Etter forskriften er det kommunene som søker om driftstilskudd på vegne av frivilligsentralene. Kommunen søker tilskudd ved å registrere antall sentraler som er i kommunen og som oppfyller forskriftens krav.

Forskriftene pålegger kommunene å overføre tilskuddet i sin helhet til frivilligsentralen(e). Tilskuddet skal fordeles likt mellom frivilligsentralene i kommunen.

I 2025 var det statlige driftstilskuddet per frivilligsentral til sammen 479 612 kroner. Det er ca 19 000 mindre enn i 2024 grunnet at flere sentraler opprettes nasjonalt og dermed flere som deler på tilskuddspotten.

Forskriften stiller krav til frivilligsentralen om å ha lokal finansiering tilsvarende minst 40 prosent av frivilligsentralens totale driftsinntekter (§7 punkt g). Lokal finansiering betyr alle andre finansieringskilder foruten statlig tilskudd til frivilligsentraler. Eksempler er prosjektmidler, gaver eller kommunale tilskudd.

Det statlige tilskuddet skal ikke overstige 60 prosent av driftsinntekten. Med et statlig tilskudd på 479 612 kroner (2025-nivå), betyr det at en sentral må ha lokal finansiering på minimum 319 741 kroner for å være en frivilligsentral med krav på statlig tilskudd.

Tabell 2 Beregning av kommunal minimumsandel basert på 2025 tall:

Statlig tilskudd < 60%	Kommunal andel minimum ≥ 40%
kr. 479 612 / 0,6% = kr 799 353	kr. 799 353 – kr. 479 612 = kr. 319 741

Relevante bestemmelser

Reglement for delegering, innstilling og folkevalgte organer

Samfunnsutvalget har delegert myndighet til å beslutte tildeling av tilskuddsmidler til frivillig og ideell sektor. Et mål med dette er å legge bedre til rette for bruk av tilskuddsordningene som et helhetlig virkemiddel, der folkevalgte i større grad kan se de ulike ordningene i sammenheng, samt over tid innrette tilskuddspolitikken i tråd med vedtatte planer og strategier, deriblant kommunedelplan for folkehelse og levekår og strategi for frivillighet.

Strategi for frivillighet vedtatt 24. oktober 2024

Strategiens formål er å tilrettelegge for en levende frivillig sektor, og bidra til et aktivt og forutsigbart samarbeid mellom kommunen og frivilligheten. I dette ligger at kommunen både skal være støttespiller for en selvstendig og uavhengig frivillig sektor, og samtidig tilrettelegge for dialog og samskaping med frivilligheten om en bærekraftig samfunnsutvikling

Strategien beskriver Fredrikstad kommunes frivillighetspolitikk og fastsetter innsatsområder og mål for kommunens samspill med frivillig sektor. Strategien er fundert på tre innsatsområder. De tre innsatsområdene er samhandling, tilrettelegging og finansiering og forenkling.

Kommunedelplan for folkehelse og levekår 2023–2030

Frivillig arbeid er en nøkkelfaktor for å skape gode og inkluderende samfunn.

Fredrikstad skal være et helsefremmende samfunn for alle, der folk og lokalsamfunn i større grad kan ta eierskap til det som påvirker helse og levekår, og skape rammene for et godt liv.

Kommunedelplan for helse og velferd

Planen har tre overordnede målsettinger:

- Innbyggere har mulighet for et selvstendig og verdig liv.
- Alle bor trygt, i egnet bolig.
- Helse- og velferdstjenestene er likeverdige, trygge og effektive.

Bystyresak 251/2024 - Budsjett 2025 og økonomiplan 2025–2028 for Fredrikstad kommune

Tilskuddene til frivillige og ideelle organisasjoner skal samordnes. Det skal gis som et rammetilskudd til hver mottaker, så fordeler det tilskuddet selv mellom de enkelte tiltakene.

Bystyresak 208/2025 - Budsjett 2026 og økonomiplan 2026–2029 for Fredrikstad kommune

Flertallspartiene opprettholder budsjettrammen i kommuneområde helse for denne tilskuddsordningen ved å legge tilbake 3 millioner ifht. kommunedirektørens forslag med følgende føringer:

- Arbeidet til Blå Kors (Barnas stasjon, Frivilligsentralen og Varmestua), og Fontenehuset skal prioriteres i fordelingen av midlene.
- Underskuddgaranti til Fredrikstad Speiderråd til piratleir sommeren 2026.

- Aktiviteter skal underbygge kommunens prioriterte områder, i tråd med Frivilligstrategien.

Konsekvenser for sosial bærekraft

Tilskuddsordningen støtter tilbud i regi av frivillige og ideelle organisasjoner på flere områder som er viktig for sosial bærekraft:

- Rekruttere flere frivillige og skape mer frivillighet.
- Bedre oppvekstsvilkår for alle barn.
- Redusere sosial ulikhet og ulikhet i levekår.
- Større grad av inkludering og ressursmobilisering i alle nærmiljøer.
- Folkehelseaktiviteter relatert til idrett, aktivitet og aldersvennlig frivillighet og lavterskel møteplasser for eldre.

Konsekvenser for økonomisk bærekraft

a) Økonomiske konsekvenser – drifts- og investeringsbudsjett

Tilskuddene dekkes innenfor rammen avsatt til formålet i budsjett 2026. Det foreslås å benytte hele budsjetttrammen til frivillige organisasjoner, slik det fremgår i vedlegg 1.

b) Samfunnsmessige konsekvenser

Kommunale tilskudd er en viktig finansieringskilde for mange lag og foreninger, og ofte avgjørende for at frivillige og ideelle aktører får utløst tilskuddsmidler fra andre offentlige og private instanser enn kommunen. Tildeling av tilskuddsmidlene til frivillige og ideelle organisasjoner vurderes å bidra til styrking av den viktige arenaen som organisasjonene er for reduksjon av sosial ulikhet, inkludering, mangfold, folkehelse, helsefremming og forebyggende arbeid.

Konsekvenser for miljømessig bærekraft

Ikke vurdert

Ansattes medbestemmelse

Ikke relevant

Vurdert for uttalelser i rådene

Iht. retningslinjen for denne tilskuddsordningen, delegeringsreglementet og bystyrets budsjettvedtak skal saksbehandling og tildeling av tilskudd til frivillige og ideelle organisasjoner, legges i sin helhet til Kommuneområde samfunn.

Vurdering

For flere av organisasjonene er tilskuddsmidler den primære finansieringskilden og helt avgjørende for deres driftsgrunnlag. Erfaringene med tilskuddsordningen har vist at organisasjonene kan gjøre, og gjør, nødvendige prioriteringer dersom tilskuddet ikke tilsvarer søknadssummen. En stram økonomi kan bety redusert samarbeid med andre og redusert kvalitet på aktivitetsnivå og innholdet i tilbudene.

Det er gjort en kritisk gjennomgang av tilskuddene med en intensjon om at det frivillige arbeidet som mottar kommunale midler er bredest mulig. Dette medfører at enkelte søknader avslås eller får redusert tilskudd.

Bruk av rammetilskudd til organisasjoner som søker om tilskudd til flere tilbud, videreføres. Tilskuddsmottaker står selv ansvarlig for fordeling av rammetilskuddet mellom kontinuerlig drift og prosjekter. Det er foreløpig ikke lagt opp til at rammetilskudd også skal gis på tvers av de etablerte tilskuddsordningene. Tilskuddsrammene er allerede vedtatt av bystyret, samt at

dette vil kreve en mer omfattende gjennomgang av alle tilskuddsordningenes mål og hensikter.

I forslaget til fordeling av midler er flertallspartiernes ønsker for prioritering vurdert slik.

- Arbeidet til Blå Kors (Barnas stasjon, Frivilligsentralen og Varmestua), og Fontenehuset skal prioriteres.
Rammetilskuddet til Blå kors styrkes.
Fontenehuset vurderes som prioritert slik beskrevet i saksopplysningene, og det foreslås ikke å tildele midler over denne tilskuddsordningen i tillegg.
- Underskuddgaranti til Fredrikstad Speiderråd til piratleir sommeren 2026.

Ikke tildelte midler i denne tilskuddsordningen avsettes som en underskudds garanti til Fredrikstad Speiderråd. Behovet er på 700 000 kroner. De har en søknad inne hos BUFdir, og resultatet av den vil avgjøre hvilket reelt behov de har.

- Organisasjoner skal tilby aktiviteter som underbygger kommunens prioriterte områder, i tråd med Frivilligstrategien.

Kommunedirektørens forslag til tildeling er vurdert mht. frivillighetsstrategiens målsettinger og plan for folkehelse og levekår. Organisasjoner og tilbud som skaper mer frivillighet vektlegges.

Dette ivaretas også innenfor retningslinjenes rammer og kommunedelplan helse og velferds målsettinger. Kommunedirektøren vektlegger fortsatt prioritet av frivilligsentraler som sosiale møteplasser og tilretteleggere av frivillig virksomhet og samarbeid mellom frivillige organisasjoner, og tilbud som når flest mulig i lokalsamfunnet.

Alternative løsninger

Samfunnsutvalget kan gjøre en annen vurdering enn kommunedirektørens forslag og vedta en annen fordeling og tildeling i utvalgsmøte.

Konklusjon

Kommunedirektøren foreslår å fordele tilskuddene slik det fremgår av vedlegg 1.

Vedlegg 1 - Forslag til fordeling av helse- og velferdstilskudd for frivillige og ideelle organisasjoner for 2026

Nr .	Søker/organisasjon	Søknadssum for driftsåret 2026 kr.	Vedtatt tilskudd driftsåret 2025 i kr.	Forslag til tilskudd driftsåret 2026 i kr.	%- ande l	Type tilskudd	Anbefaling, kategori og kort oppsummert vurdering
1	AOF Østlandet studiesenter Fredrikstad (Restart av AOF Daghøyskolen fra høst 2026)	800 000	Søkt, men ikke tildelt	0	0	Driftstilskudd	Anbefales ikke. Kategori. Hjelp og støtte. Tiltak rettet mot egenutvikling og arbeidsliv. Driftes i mindre grad med frivillighet.
2	Den eritreiske kvinneforening i Fredrikstad og Hvaler Ny søker	80 000	Ikke søkt i 2024	0	0	Driftstilskudd	Anbefales ikke. Kategori: Frivillighet integrering. Organisasjonen har rett på driftstilskudd over tilskuddsordningen tilskudd til integreringsarbeid i regi av frivillige organisasjoner og er informert om søknadsfristen 1. februar.
	Fredrikstad Fotballklubb		(312 500)	312 500	2,54	Rammetilskudd	Anbefales. Kategori idrett og aktivitet, samt hjelp og støtte. Frivillig arbeid som fremmer sosialt fellesskap, folkehelse, inkludering og deltakelse for særlig sårbare grupper.
3	Fredrikstad Fotballklubb FFK Samfunn – fotball for alle (og tidligere Fredrikstad idrettslag)	200 000	112 500				
4	Fredrikstad Fotballklubb "Gatelaget"	580 000	200 000				
	Fredrikstad idrett- og aktivitetsråd (FRID)		1 150 000	1 150 000	9,35	Rammetilskudd	Anbefales. Kategori idrett og aktivitet. FRID bygger på frivilligheten i idretten og tilrettelegger for flere frivillig prosjekter som fremmer inkludering og bekjemper utenforskap blant barn og unge i lokalsamfunnet. Økonomisk inkludering sikrer at barn og unge (6–19 år) kan delta i idrett uavhengig av økonomi, med støtte til treningsavgifter, utstyr og turneringer. FRID mottok tilskudd til integreringsarbeid i regi av frivillige organisasjoner til samme formål i 2025 og tidligere år.
5	Fredrikstad idrett- og aktivitetsråd (FRID)	2 000 000					
6	Fredrikstad idrett- og aktivitetsråd (FRID) «økonomisk inkludering»	1 700 000					

Vedlegg 1 - Forslag til fordeling av helse- og velferdstilskudd for frivillige og ideelle organisasjoner for 2026

Nr .	Søker/organisasjon	Søknadssum for driftsåret 2026 kr.	Vedtatt tilskudd driftsåret 2025 i kr.	Forslag til tilskudd driftsåret 2026 i kr.	%- ande l	Type tilskudd	Anbefaling, kategori og kort oppsummert vurdering
							FRID har også søkt tilskuddsordningen for idrett og aktivitet om fast driftstilskudd.
7	Fredrikstad og omegn revmatikerforening	50 000	50 000	50 000	0,41	Driftstilskudd	Anbefales. Kategori idrett og aktivitet. Frivillig arbeid som fremmer sosialt fellesskap på tvers av aldersgrenser og økt folkehelse for utsatte grupper.
8	Frelsesarmeen	300 000	Søkt, men ikke tildelt	100 000	0,81	Driftstilskudd	Anbefales. Kategori idrett og aktivitet. Frivillig arbeid som fremmer sosialt fellesskap, god folkehelse, sosial ulikhet for særlig sårbare grupper.
9	Frivilligsentralene i Fredrikstad STI Felles søknad for Sentralene Nord, Øst, Vest, Sentrum og Home-start	7 298 000	4 604 500	5 100 000	41,47	Rammetilskudd	Anbefales. Kategori hjelp og støtte. Styrke tilrettelegging og rekruttering av frivillige iht. frivillighetsstrategien. Bruk av frivilligsentraler som sosiale møteplasser og tilretteleggere av frivillig virksomhet og samarbeid mellom frivillige organisasjoner. Aldersvennlig frivillighet og lavterskel møteplasser for eldre og støtte til utsatte familier. Stiftelsen har påpekt at de må ha minimum tilskudd på 5 439 000 for å kunne opprettholde marginal drift, uten å legge ned en av enhetene.
10	Kirkens SOS (Borg)	150 000	110.000	110 00	0,89	Driftstilskudd	Anbefales. Kategori hjelp og støtte. Styrke tilrettelegging og rekruttering av frivillige iht. frivillighetsstrategien. Frivillig arbeid med fokus på psykisk helse.
11	Kulturhuset Ekko Organisasjonsnr. 984 439 512	300 000	260 000	300 000	2,44	Driftstilskudd	Anbefales. Kategori kultur og aktivitet. Frivillig arbeid som fremmer sosialt fellesskap på tvers av aldersgrenser og økt folkehelse for særlig utsatte grupper.

Vedlegg 1 - Forslag til fordeling av helse- og velferdstilskudd for frivillige og ideelle organisasjoner for 2026

Nr .	Søker/organisasjon	Søknadssum for driftsåret 2026 kr.	Vedtatt tilskudd driftsåret 2025 i kr.	Forslag til tilskudd driftsåret 2026 i kr.	%- ande l	Type tilskudd	Anbefaling, kategori og kort oppsummert vurdering
							Kulturhuset EKKO har også søkt om tilskudd fra tilskuddsordningen for kultursektor
12	Mental Helse Fredrikstad	450 000	Søkt, men ikke tildelt	0	0	Driftstilskudd	Anbefales ikke. Kategori hjelp og støtte. Frivillig arbeid rettet mot psykiske helse. Mangelfull beskrivelse og plan for gjennomføring.
13	Miljøstiftelsen Elv og hav Ny søker	1 000 000	Ikke søkt i 2024	0	0	Driftstilskudd	Anbefales ikke. Kategori hjelp og støtte. Tiltak rettet mot miljøvern, kriminalomsorg og sosial inkludering. Omsøkte tiltak driftes i mindre grad med frivillighet.
14	Norges Handikapforbund, Fredrikstad	80 000	60 000	60 000	0,49	Driftstilskudd	Anbefales. Kategori idrett og aktivitet. Frivillig arbeid som fremmer sosialt fellesskap på tvers av aldersgrupper og økt folkehelse for særlig utsatte grupper.
15	Norsk Folkehjelp Fredrikstad Ny søker	225 000	Ikke søkt 2024	100 000	0,81	Driftstilskudd	Anbefales. Kategori: Frivillighet integrering. Frivillig arbeid som fremmer sosialt fellesskap og inkludering. Sosial møteplass og tilrettelegger av frivillig virksomhet og kan bidra til samarbeid mellom frivillige organisasjoner. Organisasjonen mottok tilskudd til integreringsarbeid i regi av frivillige organisasjoner til samme formål i 2025.
	Stiftelsen Blå kors Fredrikstad		2 440 000	3 010 000	24,48	Rammetilskudd	Anbefales. Kategori hjelp og støtte. Barnas stasjon, Frivilligsentralen og Varmestua prioriteres.
16	Stiftelsen Blå kors Fredrikstad «Barnas stasjon»	800.000					Styrke tilrettelegging og rekruttering av frivillige iht. frivillighetsstrategien. Bruk av frivilligsentraler som sosiale møteplasser og tilretteleggere av frivillig virksomhet og samarbeid mellom frivillige
17	Stiftelsen Blå kors Fredrikstad	809 720					

Vedlegg 1 - Forslag til fordeling av helse- og velferdstilskudd for frivillige og ideelle organisasjoner for 2026

Nr .	Søker/organisasjon	Søknadssum for driftsåret 2026 kr.	Vedtatt tilskudd driftsåret 2025 i kr.	Forslag til tilskudd driftsåret 2026 i kr.	%- ande l	Type tilskudd	Anbefaling, kategori og kort oppsummert vurdering
	«Frivilligsentral»						organisasjoner. Støtte til utsatte familier og særlig utsatte grupper. Frivillig arbeid som fremmer sosialt fellesskap på tvers av aldersgrupper og økt folkehelse for særlig utsatte grupper.
18	Stiftelsen Blå kors Fredrikstad «Steg for steg»	994 530					
19	Stiftelsen Blå kors Fredrikstad «Varmestua»	1 495 000					
20	Stiftelsen Kirkens bymisjon	2 000 000	1 487 000	1 680 000	13,66	Driftstilskudd	Anbefales. Kategori hjelp og støtte samt frivillighet integrering. Styrke tilrettelegging og rekruttering av frivillige iht. frivillighetsstrategien. Frivillig arbeid som fremmer sosialt fellesskap og arbeidsdeltakelse for særlig utsatte grupper. Bruk av sosiale møteplasser og tilretteleggere av frivillig virksomhet og samarbeid mellom frivillige organisasjoner.
21	Zagros Kulturforening i Østfold Ny søker	200 000	Ikke søkt i 2024	0	0	Prosjektmidler	Anbefales ikke. Kategori: Frivillighet integrering. Organisasjonen kan søke prosjektmidler over tilskuddsordningen tilskudd til integreringsarbeid i regi av frivillige organisasjoner og er informert om søknadsfristen 1. februar.
	Ikke søknad Overføring Legat til sosiale formål STI		122 000	122 000	0,99	Overføring iht retningslinjen	I henhold til retningslinjens § 3 overføres én prosent av tilskuddsrammen, avrundet til 122 000 kroner, til tildeling i regi av styret for Legat til sosiale formål.
	Ikke søknad Underskuddsgaranti priatleir 2026 i regi av Fredrikstad speiderråd			202 500	1,65	Underskudds garanti	Ikke tildelte midler i denne tilskuddsordningen avsettes som en underskuddsgaranti til Fredrikstad Speiderråd
		21 512 250		12 297 00	100%		
		Søknadssum For 2025		Budsjettram me			

Vedlegg 1 - Forslag til fordeling av helse- og velferdstilskudd for frivillige og ideelle organisasjoner for 2026

Nr .	Søker/organisasjon	Søknadssum for driftsåret 2026 kr.	Vedtatt tilskudd driftsåret 2025 i kr.	Forslag til tilskudd driftsåret 2026 i kr.	%- ande l	Type tilskudd	Anbefaling, kategori og kort oppsummert vurdering
				For 2026			

Nr.	Søker/organisasjon	Sammendrag av tekst i søknaden for helse og velferdstilskudd driftsåret 2026
1	AOF Østlandet (Tidligere AOF Daghøyskolen) Organisasjonsnummer: 971 129 573 Type tilskudd: Driftstilskudd Søknadssum: Kr. 800.000 Saks- og dokumentnr.: 2025/26101 - 22	AOF Østlandet søker støtte til å gjenoppta Daghøyskolen fra høsten 2026 – et tilbud for voksne som kombinerer utdanning, livsmestring og arbeidstrening. Tidligere deltakere har opplevd redusert livskvalitet etter at tilbudet ble avsluttet, og det er dokumentert behov for restart. Skolen tilbyr fleksibel, individuelt tilpasset undervisning innen fire fagområder (Mat og ernæring, Medier og kommunikasjon, Kreativ linje og Livsmestring), med støtte i hverdagen og tett oppfølging. Resultater viser høy tilfredshet og bedret psykisk helse. Tilbudet er kostnadseffektivt og gir stor samfunnsøkonomisk gevinst. Tiltaket gir dokumentert samfunnsøkonomisk gevinst, med stor besparelse ved redusert utenforskap. Det er tilknyttet nasjonale og internasjonale initiativer som EUs Microcredentials og Virkes Balansemodell, og bygger på forskningsbasert praksis. AOF Østlandet har søkt støtte fra Østfold fylkeskommune (800 000 kr), samt statlige tilskudd (350 000 kr). Restart innebærer noen oppstartskostnader, da tilbudet ble avsluttet våren 2025. Tiltaket er forankret i studieforbundsordningen og samarbeider med fylkeskommunen og andre aktører. Søknadsbeløpet til Fredrikstad kommune er 800 000 kr. Vedlegg: 1 AOF Østlandet – Skatteattest 2. AOF Østlandet 2024 – Årsregnskap DHS
2	Den eritreiske kvinneforening i Fredrikstad og Hvaler Organisasjonsnummer: 821 703 492 Type tilskudd: Driftstilskudd Søknadssum: Kr. 80.000 Saks- og dokumentnr.: 2025/26101 - 8	Den eritreiske kvinneforening i Fredrikstad og Hvaler søker driftstilskudd for perioden 01.12.2025 til 31.12.2026. Aktivitetene gjennomføres i leide og lånte lokaler i Fredrikstad kommune. Målgruppen er kvinner med innvandrerbakgrunn, særlig eritreiske kvinner og familier. Målet er å styrke kvinners deltakelse i arbeids- og samfunnsliv, forebygge isolasjon, fremme helse og språkkunnskaper, og skape inkluderende møteplasser. Tiltakene inkluderer språkkafé, temakvelder om helse og foreldrerollen, foreldrekurs, kulturarrangementer, veiledning om arbeidsliv og rettigheter, samt tur- og aktivitetsdager. Foreningen har god erfaring med lavterskeltilbud, tilrettelegge for trygge og inkluderende møteplasser og bruker dialogbaserte metoder, tolk og flerspråklige ressurspersoner for å sikre bred deltakelse.

Nr.	Søker/organisasjon	Sammendrag av tekst i søknaden for helse og velferdstilskudd driftsåret 2026
		Det samarbeides med frivilligsentralen, skoler, barnehager, helsestasjon og andre frivillige lag med bl.a. lokaler, informasjonsdeling, kulturarrangementer m.m. Tidligere har foreningen mottatt tilskudd fra Fredrikstad kommune på 15 000–20 000 kroner til lignende aktiviteter. Budsjettet for perioden er 98 000 kroner, hvorav 80 000 søkes i tilskudd og 18 000 kommer fra medlemskontingent. Utgiftene fordeles på arrangementer, lokalleie, utstyr og diverse kostnader. Vedlegg: Aktivitetsplan og årsmelding 2024-2026
3	Fredrikstad Fotballklubb FFK Samfunn «fotball for alle» Organisasjonsnummer: 837 623 502 Type tilskudd: Driftstilskudd Søknadssum: Kr. 200.000 Saks- og dokumentnr.: 2025/26101 - 5	Fredrikstad Fotballklubb søker om driftstilskudd på kr 200.000 fra Fredrikstad kommune for å videreføre og utvikle det inkluderende aktivitetstilbudet Fredrikstad idrettslag hadde, nå under navnet <i>Fotball for alle</i> i regi av FFK Samfunn. Tilbudet er et lavterskel fotballtilbud for mennesker med bistandsbehov, og har som mål å skape en trygg arena for fysisk aktivitet, sosial tilhørighet og personlig utvikling. Tiltaket retter seg mot en målgruppe som ofte faller utenfor ordinære idrettslag, og bygger på prinsipper om mestring, fellesskap og tilrettelegging. Gjennom ukentlige treninger med kvalifiserte trenere, kamper, turneringer og sosiale samlinger, får deltakerne mulighet til å oppleve idrettsglede og tilhørighet. Aktivitetene gjennomføres på Fredrikstad Stadion, og inkluderer også deltakelse i klubbmiljøet gjennom sesongkort, temadager og fellesskapstiltak. FFK Samfunn samarbeider tett med Fredrikstad kommune, NAV, habiliteringstjenesten og lokale skoler. Samarbeidet omfatter rekruttering, tilrettelegging og oppfølging av deltakere, samt felles innsats for å skape arenaer for arbeidstrening, frivillighet og samfunnsdeltakelse. Klubben har lang erfaring med inkluderingsarbeid, blant annet gjennom FFK Gatelaget og ulike samfunnsprosjekter. Tilbudet er basert på metoder som tilrettelagt idrett, mestringsorientert tilnærming, relasjonsbygging, tverrfaglig samarbeid og brukermedvirkning. Trenerne har kompetanse i å håndtere ulike funksjonsutfordringer og helsemessige behov, og legger til rette for utvikling av dagliglivets ferdigheter (ADL), motivasjon og sosial kompetanse. Budsjettet for 2026 er på kr 200.000, og dekker kostnader til trenere, treningsfasiliteter, utstyr og fellesskapstiltak. Tilbudet finansieres i dag utelukkende gjennom klubbens egne midler og støtte fra Fredrikstad kommune. Vedlegg: Søknad – mennesker med bistandsbehov

Nr.	Søker/organisasjon	Sammendrag av tekst i søknaden for helse og velferdstilskudd driftsåret 2026
4	Fredrikstad fotballklubb «Gatelaget» Organisasjonsnummer: 837 623 502 Type tilskudd: Driftstilskudd Søknadssum: Kr. 580.000 Saks- og dokumentnr.: 2025/26101 - 1	Fredrikstad Fotballklubb Gatelaget søker om driftstilskudd på kr 580.000 fra Fredrikstad kommune for videreføring av FFK Gatelaget i 2026. Gatelaget er et lavterskeltilbud rettet mot personer med rusutfordringer og sosial eksklusjon, og har som mål å skape en trygg og inkluderende arena for mestring, struktur og tilhørighet i fellesskap. Tilbudet er åpent for alle, uavhengig av rusbakgrunn, bosted eller helsesituasjon, og det stilles ingen krav om rusfrihet for deltakelse. Gjennom daglige fotballtreninger, fysisk aktivitet, felles måltider og sosialt samvær, bidrar tiltaket til bedre fysisk og psykisk helse, økt motivasjon og tilhørighet. Gatelaget fungerer også som en brobygger til hjelpeapparatet, med tett samarbeid med NAV, helse- og sosialtjenester, og frivillige aktører. Organisasjonen har lang erfaring med målgruppen og benytter en kombinasjon av fysisk aktivitet, sosial støtte og individuell oppfølging. I tillegg til aktivitetene tilbys støtte til arbeidstrening og utdanning, individuelle samtaler og støtte i møte med NAV, og det legges stor vekt på rutiner og faste holdepunkter som reduserer risikoen for tilbakefall. I 2025 mottok FFK Gatelaget kr 500.000 i støtte fra statsbudsjettet via Gatelagsstiftelsen. Det er imidlertid usikkerhet knyttet til videreføring av denne finansieringen i 2026. For å sikre forutsigbarhet og bærekraft i driften, søker klubben derfor om supplerende kommunalt tilskudd. Prosjektets totale budsjett for 2026 er kr 1.080.000, hvorav utgiftene fordeles på lønn og sosiale kostnader, arrangementsutgifter, lokalleie og utstyr. Vedlegg: 1. FFK Gatelaget 2024 – Rapport, 2. Gatelaget bilder 2024
5	Fredrikstad Idretts- og aktivitetsråd (FRID) Organisasjonsnummer: 971 248 653 Type tilskudd: Driftstilskudd Søknadssum: Kr. 2.000.000 Saks- og dokumentnr.:	Fredrikstad Idretts- og Aktivitetsråd (FRID) søker tilskudd til drift og videreutvikling av inkluderende idrettstilbud for barn og unge i Fredrikstad. FRID representerer nærmere 90 idrettsklubber med 24 000 medlemmer, og har som mål å sikre at alle barn og unge får mulighet til å delta i organisert idrett – uavhengig av økonomi eller bakgrunn. FRID arbeider aktivt med tiltak som motvirker utenforskap, blant annet gjennom prosjektet <i>Økonomisk inkludering, Idrettsakademiet, Barneidrettens dag</i>, og <i>Aktivitetsguider</i> med flerspråklig kompetanse. Det tilbys også inkluderingskurs, veiledning for trenere og lagledere, og sosialfaglig støtte for å fremme trivsel og samhandling. Gjennom <i>Lokale Aktivitetsmidler (LAM)</i> fordeler FRID årlig nærmere 8 millioner kroner til tiltak som styrker barne- og ungdomsidretten, inkludert støtte til barn med funksjonsnedsettelse. FRID samarbeider tett med kommunen, skoler, NAV, SLT-koordinator og andre aktører for å identifisere behov og utvikle relevante tiltak. Det søkes nå om midler til å ivareta den administrative tilretteleggingen og videreutviklingen av inkluderingsarbeidet, som er en del av idrettens utvidede samfunnsansvar i Fredrikstad.

Nr.	Søker/organisasjon	Sammendrag av tekst i søknaden for helse og velferdstilskudd driftsåret 2026
	2025/26101 - 19	FRID samarbeider tett med idrettslagene for å kartlegge kostnader ved deltakelse og redusere økonomiske barrierer for familier. De følger opp lagene jevnlig og deltar aktivt i inkluderingsnettverk med aktører som Norsk Folkehjelp og Kirkens Bymisjon. Inkluderingssspørsmål drøftes også i samarbeid med skoler gjennom prosjekter som <i>Idrettsskoleprosjektet</i> og <i>Aktivitetsguidene</i>. Kommunen er FRIDs viktigste samarbeidspartner, både i utvikling av tiltak og i koordinering av innsats for barn og unge. FRID deltar i flere kommunale samarbeidsfora, inkludert fritidserklæringen, Aktive Fredrikstad og Områderettet satsing. NAV, barnevernet, skoler og helsetjenester er også sentrale samarbeidspartnere, særlig i arbeidet med aktivitetsguider. FRID samarbeider med Norges Idrettsforbund og Viken Idrettskrets om kompetansehevende tiltak, og har kontakt med en rekke frivillige og offentlige aktører som jobber med inkludering. Dette inkluderer blant annet Høyskolen i Østfold, Flyktninghjelpen og Ombudet for barn og unge. Vedlegg: 1. Lov for Fredrikstad Idretts- og aktivitetsråd, 2. Årsmøte 2025 protokoll-dokumenter
6	Fredrikstad Idretts- og aktivitetsråd (FRID) «Økonomisk inkludering» Organisasjonsnummer: 971 248 653 Type tilskudd: Prosjektmidler for utprøving av tiltak/tilbud Søknadssum: Kr. 1.700.000 Saks- og dokumentnr.: 2025/26101 - 20	Økonomisk inkludering er en støtteordning etablert av FRID for å sikre at barn og unge (6–19 år) i Fredrikstad kan delta i idrett uavhengig av familiens økonomi. Ordningen er tillitsbasert, konfidensiell og kvalitetssikret, og gjennomføres i tett samarbeid med idrettslagene og kommunen. I 2024 fikk 645 barn støtte, med en total utbetaling på over 1,8 millioner kroner. For 2026 er det beregnet behov for 2 millioner kroner. FRID administrerer ordningen, veileder idrettslagene, og utvikler rutiner for treffsikker tildeling og kostnadsbevissthet. Idrettslagene identifiserer behov og følger opp støtten lokalt. Prosjektet har vist stor effekt over tid og bidrar til å motvirke utenforskap, styrke deltakelse og fremme folkehelse. FRID har også fått bevilget 300 000 kroner fra Bufdir til prosjektet for 2026. FRID samarbeider tett med Fredrikstad kommune, spesielt gjennom dialog med kommunens tilsvarende støtteordning for barn og unge. SLT-koordinatoren og andre kommunale aktører deltar i nettverksmøter med idrettslagene, og det deles nyttig informasjon om felles utfordringer. Samarbeidet bidrar til å avklare ansvarsområder og styrke innsatsen mot målgruppen. FRID opplever også et godt samarbeid med idrettslagene, med hyppig kontakt via e-post, telefon og møter, noe som bidrar til kvalitetssikring og bedre treffsikkerhet. Det vurderes nå samarbeid med NAV for å verifisere behov og koordinere med NAVs støtteordninger. NAV er allerede involvert gjennom tjenesten Aktivitetsguide, som FRID organiserer, og det er potensial for ytterligere tilpasning. Vedlegg: 1. Lov for Fredrikstad Idretts- og aktivitetsråd, 2. Årsmøte 2025 protokoll-dokumenter

Nr.	Søker/organisasjon	Sammendrag av tekst i søknaden for helse og velferdstilskudd driftsåret 2026
7	Fredrikstad og omegn revmatikerforening Organisasjonsnummer: 983 993 362 Type tilskudd: driftstilskudd Søknadssum: Kr. 50.000 Saks- og dokumentnr.: 2025/26101 - 3	Fredrikstad og Omegn Revmatikerforening søker om driftstilskudd på kr 50.000 fra Fredrikstad kommune for å opprettholde og videreutvikle sitt helsefremmende aktivitetstilbud for personer med revmatiske lidelser. Foreningen har lang erfaring med å tilrettelegge lavterskeltrening og sosiale møteplasser for sine medlemmer. Kjernedelen av tilbudet er varmtvannstrening ved Blekkspruten på Rolvsøy. Tilbudene er populære og flere har ventelister. I tillegg tilbys medisinsk yoga i mindre grupper, utendørs gågruppe i Gamlebyen, og en ny håndarbeidsgruppe ved Holmen eldresenter. Aktivitetene er tilpasset målgruppen og gjennomføres ukentlig eller annenhver uke, med sesongvariasjoner. Foreningen samarbeider med lokale aktører og instruktører. Tilbudene bidrar til økt fysisk aktivitet, sosial kontakt og livskvalitet for deltakerne. Vedlegg: Budsjett
8	Frelsesarmeen «Stedet Fredrikstad» Organisasjonsnummer: 938498318 Type tilskudd: Driftstilskudd Søknadssum: Kr. 300.000 Saks- og dokumentnr.: 2025/26101 - 9	Frelsesarmeen søker driftstilskudd (kr. 300.000) til Stedet Fredrikstad, et rusfritt og gratis lavterskeltilbud med faste ukentlige åpningstider og aktiviteter. Tilbudet inkluderer felles måltider, treninger, sosiale treff og gatefotball – også et eget kvinnelag med dedikert ukedag. Målgruppa er personer over 18 år som har/har hatt utfordringer knyttet til rus, bostedsløshet, psykiske lidelser, sosial isolasjon og/eller andre marginaliserende faktorer. Målet er å bidra til å skape rusfrie timer, være en arena for nettverksbygging og inkludering. Stedet har ettermiddags- og kveldsåpent, slik at også personer i jobb eller skole kan delta. Tiltaket bygger på brukermedvirkning og tilrettelegging etter deltakernes behov og ønsker. Det samarbeides tett med offentlige tjenester som kriminalomsorgen, med samarbeid rundt gjennomføringen av samfunnsstraff, rustjenesten og NAV, samt lokale aktører som Gressvik IL og Fredrikstadhjelpa. Frelsesarmeen jobber helhetlig og psykososialt, og bistår deltakere i møte med hverdagsutfordringer. Evaluering skjer gjennom tilbakemeldinger, allmøter og årlige brukerundersøkelser. For 2026 søkes det om 465 000 kroner fra Helsedirektoratet, og øvrige kostnader dekkes av gaver og samarbeidspartnere. Vedlegg: Aktivitetsplan 2026

Nr.	Søker/organisasjon	Sammendrag av tekst i søknaden for helse og velferdstilskudd driftsåret 2026
9	Frivilligsentralene i Fredrikstad STI (stiftelse) 1. Sentrum 2. Nord 3. Øst 4. Vest 5. Home start Organisasjonsnummer: 977 372 763 Type tilskudd: Driftstilskudd Søknadssum: Kr. 7.298.000 Saks- og dokumentnr.: 2025/26101 - 17	Felles søknad for frivilligsentralene i sentrum, øst, vest, nord og Home start Frivilligsentralene i Fredrikstad STI er en paraplyorganisasjon for fem frivilligsentraler og Home-Start, med over 600 frivillige og nærmere 100 faste aktiviteter. Sentralene tilbyr lavterskel møteplasser og tjenester som språktrening, leksehjelp, besøkstjenester, praktisk hjelp og støtte til småbarnsfamilier, eldre og personer i sårbare livssituasjoner. Antall deltakere og mottakere av tjenester er mange tusen mennesker i årlig. Målet er å fremme frivillighet, inkludering og fellesskap i hele Fredrikstad. Sentralene samarbeider tett om kompetanse, rekruttering og faglig utvikling, og har stor betydning for folkehelse og sosial støtte lokalt. Økonomiske utfordringer i 2025 har ført til nedbemanning og redusert tilbud, og det søkes nå om tilskudd for å sikre videre drift og styrke bemanningen. Organisasjonen bygger på verdier som nærhet og medvirkning, og arbeider systematisk med opplæring og oppfølging av frivillige. Erfaring viser at deltakelse gir økt livskvalitet, språkferdigheter og sosial tilhørighet. Sentralene er viktige ressurser i møte med økende behov i lokalsamfunnene. Frivilligsentralene i Fredrikstad søker 7,3 millioner kroner i tilskudd for 2026. Med tilstrekkelig kommunal støtte utløses også statlige midler på 1,84 millioner kroner. I 2025 søkte stiftelsen inn 1,48 millioner kroner fra eksterne kilder til lokale aktiviteter og tiltak. Stiftelsen samarbeider bredt med kommunen, frivillige organisasjoner og andre aktører, og bidrar til betydelige samfunnsverdier. Frivilligheten avlaster kommunale tjenester og forebygger ensomhet, psykiske helseutfordringer og behov for institusjonsopphold. Sentralene bistår også i beredskapssituasjoner og tilbyr arbeidstrening for 40–50 personer årlig. Gjennom koordinering, rekruttering og organisering av frivillige, samt gratis utlån av lokaler til over 25 organisasjoner, er Frivilligsentralene en viktig ressurs for et mer inkluderende og bærekraftig Fredrikstad. Vedlegg: 1. Budsjetter stiftelsen, 2. Tilbakemelding deltakere og årsrapporter
10	Kirkens SOS (Borg) Organisasjonsnummer: 971 275 596 Type tilskudd: Driftstilskudd	Kirkens SOS Borg tilbyr døgnåpen krisehjelp via telefon og chat, med mål om å forebygge selvmord og styrke psykisk helse. I 2024 besvarte frivillige over 154 000 henvendelser nasjonalt, hvorav 33 % av chat-samtalene handlet om selvmord. Pågangen er stor, og bare 55 % av henvendelsene ble besvart. For å møte behovet ønsker Kirkens SOS å øke antall besvarelser med 10 % i Borg-regionen i 2026. Kirkens SOS arbeider også med å spre kunnskap om psykisk helse og selvmordsforebygging gjennom kampanjer, kurs og deltakelse på offentlige arenaer.

Nr.	Søker/organisasjon	Sammendrag av tekst i søknaden for helse og velferdstilskudd driftsåret 2026
	Søknadssum: Kr. 150.000 Saks- og dokumentnr.: 2025/26101 - 14	Organisasjonen ønsker å bidra til at psykisk helse blir en del av kommunens folkehelsearbeid, og planlegger samarbeid med NAV, frisklivssentraler og andre frivillige aktører. Organisasjonen har etablert et nytt vaktrom i Fredrikstad og samarbeider med Høgskolen i Østfold, Fredrikstad kommune og Kirkens Bymisjon. Det jobbes strategisk med rekruttering og oppfølging av frivillige, inkludert studenter, seniorer og personer med funksjonsnedsettelse. Målet er å styrke frivillig innsats og redusere frafall. Metodikken bygger på over 50 års erfaring og forskning. Frivillige får grundig opplæring og veiledning, og samtaler har dokumentert effekt. Kirkens SOS fungerer som et viktig supplement til offentlige tjenester og gir innbyggere trygghet og støtte i krisesituasjoner. Kirkens SOS Borg ønsker å bygge videre på erfaringer fra Oslo, blant annet med praksisplasser for studenter innen helse- og sosialfag og har etablert kontakt med Høgskolen i Østfold. I Fredrikstad er det etablert et nytt vaktrom i samlokasjon med Kirkens Bymisjon, noe som gir lavere kostnader og styrker det faglige og sosiale fellesskapet. Organisasjonen har mottatt prosjektmidler fra Sparebankstiftelsen (1,5 millioner over tre år) og fra Stiftelsen Kaare Berg (400 000 fordelt over tre år). Tidligere fylkeskommunal støtte har falt bort etter Viken-oppløsningen, og Kirkens SOS jobber nå aktivt for å komme inn i nye tilskuddsordninger i Østfold og Akershus. Det er etablert samarbeid med flere kommuner, blant annet Sarpsborg, Nordre Follo og Fredrikstad, hvor Kirkens SOS har bidratt med kurs og informasjon om psykisk helse og selvmordsforebygging. Organisasjonen ønsker å styrke samarbeidet med Fredrikstad kommune og frivillige aktører for å nå nullvisjonen i selvmordsforebygging. Vedlegg: 1. Årsmelding Kirkens SOS Borg, 2. Kunnskapsgrunnlaget for Kirkens SOS
11	Kulturhuset Ekko Organisasjonsnummer: 984 439 512 Type tilskudd: Driftstilskudd Søknadssum:	Kulturhuset Ekko søker om driftstilskudd på kr 300.000 fra denne tilskuddsordningen for å videreføre sitt kultur- og aktivitetstilbud for mennesker med bistandsbehov i 2026. Tilbudet består hovedsakelig av gruppebasert opplæring i sang, musikk og dans, og har som mål å skape meningsfulle fritidsaktiviteter som styrker livskvalitet, sosial kompetanse og opplevelse av fellesskap. Organisasjonen tilbyr opplæring i seks grupper, tilpasset deltakernes funksjonsnivå. Aktivitetene ledes av tre musikkterapeuter som tilrettelegger øvelsene slik at alle opplever mestring. Hver øvelseskveld inkluderer også en sosial pause for å fremme samhandling og relasjonsbygging. I tillegg til musikkopplæring bidrar tilbudet til å utvikle sosiale nettverk og fremme inkludering.

Nr.	Søker/organisasjon	Sammendrag av tekst i søknaden for helse og velferdstilskudd driftsåret 2026
	Kr. 300.000 Saks- og dokumentnr.: 2025/26101 - 4	Kulturhuset Ekko har etablert samarbeid med ulike aktører, blant annet gjennom foreningen Pascal, Lions-klubber og lokale fond, hvor det søkes støtte til arrangementer og instrumenter. Koret og bandet deltar også i opptredener som en del av det utadrettede samarbeidet. Budsjettet for 2026 at hovedutgiftene er knyttet til lønn for instruktører og terapeuter, utstyr, arrangementer og øvrige driftskostnader. Vedlegg: 1. Helse og velferd, handlingsplan 2026, vedlegg 2. Oversikt over tilbudene Kulturhuset Ekko
12	Mental Helse Fredrikstad Organisasjonsnummer: 971 248 254 Type tilskudd: Driftstilskudd Søknadssum: Kr. 450.000 Saks- og dokumentnr.: 2025/26101 - 15	Mental Helse Fredrikstad tilbyr et lavterskel sosialt treffpunkt for mennesker med psykiske helseutfordringer. Hovedaktiviteten er en ukentlig kafé som er åpen hver onsdag, hvor det serveres mat og drikke til sterkt redusert pris. I tillegg arrangeres månedlige medlemskvelder med foredrag, underholdning og sosialt samvær, samt planlagte turer for medlemmer. Foreningen har eksistert siden 1984 og drives av personer med bred livserfaring. Tilbudet er etterspurt og viktig for mange i Fredrikstad. Styret deltar jevnlig på kurs og konferanser i regi av Mental Helse og FFO for å styrke kompetansen. Mental Helse Fredrikstad har ikke mottatt annen støtte, men får leie lokaler rimelig av Kirkens Bymisjon. Det søkes nå om 450 000 kroner i tilskudd for å sikre videre drift og utvikling av tilbudet. Vedlegg: Et bilde (logoen til Mental helse Fredrikstad)
13	Miljøstiftelsen elv og hav (Marin Omsorg) Organisasjonsnummer: 923 325 182 Type tilskudd: Driftstilskudd	Marin Omsorg, drevet av Miljøstiftelsen Elv og Hav, er et helhetlig kystrenoveringsprosjekt som kombinerer miljøvern og sosial inkludering. Siden oppstarten i 2019 har det blitt gjennomført over 500 ryddeaksjoner i Fredrikstad-regionen, med mål om å redusere marin forøpling og samtidig gi mennesker i utenforskap meningsfull aktivitet og arbeidstrening. Marin omsorg fikk tilskudd fra Fredrikstad kommune på kr. 600.000 den gang som en fødselshjelper. Prosjektet mobiliserer 8–25 strandryddere året rundt og har dokumentert effekt både miljømessig og sosialt. Deltakere kommer ofte fra Kriminalomsorgen og får gjennom Marin Omsorg mulighet til å gjennomføre samfunnsstraff, bøtesoning eller elektronisk kontroll i et inkluderende og rehabiliterende miljø. Prosjektet bidrar til hverdagskompetanse, mestring og tro på fremtiden. Marin Omsorg har etablert samarbeid med Universitetet i Agder

Nr.	Søker/organisasjon	Sammendrag av tekst i søknaden for helse og velferdstilskudd driftsåret 2026
	Søknadssum: Kr. 1.000.000 Saks- og dokumentnr.: 2025/26101 - 16	og NMBU, og inngår i læreplan og forskningsprosjekter. I 2025 ble det samlet inn over ett tonn plastavfall per måned, og prosjektet har ryddet rundt 100 lokasjoner. Uten Marin Omsorg ville forsøplingssituasjonen i Nedre Glomma vært betydelig verre. Prosjektet søker støtte fra Fredrikstad kommune for videre drift, etter tidligere støtte fra Miljødirektoratet, Handelens Miljøfond og Kriminalomsorgsdirektoratet. Marin Omsorg skaper grønne arbeidsplasser, motvirker utenforskap og bidrar til folkehelse, miljøvern og sosial bærekraft. Team Elv og Hav (miljøstiftelsen) er ansvarlig for organiseringen og den tekniske gjennomføringen av ryddeaksjonene. Ansatte har nødvendig sertifisering og kompetanse. Marin Omsorg gjennomfører systematiske ryddeaksjoner i Ytre Oslofjord, Hvaler nasjonalpark og Øra naturreservat, og har opparbeidet betydelig lokalkunnskap. Innsatsen har ført til merkbart renere områder, med mindre plast og avfall i naturen. Prosjektet har per oktober 2025 ingen sikre midler for 2026, og søker nå 1 000 000 kroner i tilskudd fra Fredrikstad kommune for videre drift. Samarbeid skjer med skoler og organisasjoner, men uten økonomisk støtte. Vedlegg: 1. Budsjett søknad Marin Omsorg, 2. Oversikt – Marin Omsorg 2025 – Ryddeaksjon
14	Norges Handikapforbund Fredrikstad Organisasjonsnummer: 983 777 589 Type tilskudd: Driftstilskudd Søknadssum: Kr. 80.000 Saks- og dokumentnr.: 2025/26101 - 6	Norges Handikapforbund Fredrikstad søker om driftstilskudd på kr 80.000 fra Fredrikstad kommune for å opprettholde og videreutvikle sitt aktivitetstilbud for mennesker med funksjonsnedsettelse. Foreningen har lang erfaring med å tilrettelegge sosiale møteplasser, kurs og interessepolitisk arbeid for sine medlemmer, og har en aktiv rolle i lokalsamfunnet. Kjernedelen av tilbudet består av sosiale treff som sommer- og juleavslutninger, temakvelder, og utflukter i samarbeid med andre NHF-lag og organisasjoner. I tillegg arrangeres datakurs i samarbeid med AOF, med fokus på digital mestring og tilrettelegging for ulike funksjonsutfordringer. Foreningen dekker kursavgifter og praktiske kostnader for å sikre at alle medlemmer kan delta. NHF Fredrikstad er også engasjert i interessepolitisk arbeid, og markerer blant annet 1. mai, FN-dagen for funksjonshemmede og Pride. Organisasjonen jobber aktivt med saker som BPA-ordningen, kommunale temaplaner og rettigheter for funksjonshemmede, og har god kontakt med kommunen. Foreningen samarbeider med NHF Sarpsborg, NHF Rygge/Råde, NHFU, HBF, NFU og SAFO, og har søkt støtte fra legat til sosiale formål i Fredrikstad. Tilbudene bidrar til økt sosial kontakt, deltakelse og livskvalitet for medlemmene. Vedlegg: Søknad – Legat til sosiale formål

Nr.	Søker/organisasjon	Sammendrag av tekst i søknaden for helse og velferdstilskudd driftsåret 2026
15	Norsk Folkehjelp Fredrikstad Organisasjonsnummer: 917 518 882 Type tilskudd: Driftstilskudd Søknadssum: Kr. 225.000 Saks- og dokumentnr.: 2025/26101 - 21	Norsk Folkehjelp ønsker å videreutvikle Frivillighuset som en åpen og inkluderende møteplass for Fredrikstads befolkning, med særlig fokus på sårbare grupper. Huset drives i samarbeid med ungdomsorganisasjonen 4H og tilbyr gratis eller rimelige lokaler til små lag, innvandrer- og interesseorganisasjoner. Siden oppstarten i 2022 har huset vært arena for en rekke aktiviteter og prosjekter, som lek og læring for flyktninger, Møteplass Ukraina, sommeraktiviteter, sykkelopplæring og Inkluderingsdagene Østfold. Det gis også støtte til organisasjoner i søknadsskriving og styrearbeid. Frivillighuset har behov for driftsstøtte for å kunne fortsette sitt inkluderende arbeid. Huset leies ut noe til private for å dekke kostnader, men hovedfokus er å være en gratis møteplass som motvirker stigma, ensomhet og økonomiske barrierer. Organisasjonen har lang erfaring med arbeid rettet mot sårbare grupper og samarbeider med NAV og FRIS om språk- og arbeidstrening. Frivillige får opplæring og deltar i beredskapsarbeid. Huset skal også kunne brukes som evakueringssenter ved kriser. Tidligere støtte inkluderer blant annet: • 600 000 kr fra Sparebankstiftelsen Østfold Akershus (kjøkken) • 230 000 kr fra UDI (aktiviteter for barn i mottak) • 150 000 kr fra Arbeidsdirektoratet (praksisplasser) • 45 000 kr fra Frifond (ungdomsaktiviteter) Vedlegg: Årsberetning.
16	Stiftelsen Blå Kors Fredrikstad «Barnas stasjon» Organisasjonsnummer: 956 114 233 Type tilskudd: Driftstilskudd Søknadssum: Kr 800.000	Stiftelsen Blå Kors søker driftstilskudd til Barnas Stasjon Fredrikstad, et gratis lavterskeltilbud for familier i sårbare livssituasjoner med barn i alderen 0–12 år, eller der mor er gravid. Tilbudet har vært i drift siden 2006 og har som mål å styrke beskyttelsesfaktorene rundt barn i familier med utfordringer knyttet til helse, ensomhet, lavinntekt og inkludering. Barnas Stasjon tilbyr støttesamtaler, foreldrekurs, familiegrupper, mestringsgrupper og helgeaktiviteter. Det arrangeres også høytidsfeiringer og utdeling av klær, utstyr og leker som avlaster familieøkonomien. Hver familie følges opp individuelt, og tiltakene tilpasses den enkeltes behov. Tilbudet er et supplement til kommunale tjenester og mottar henvisninger fra blant annet helsestasjoner, barnevern, skoler og krisesenter. Stasjonen følger opp over 400 personer årlig (150 familier) og har et bredt fagmiljø med 12 ansatte, inkludert blant annet familierapeuter, barnevernspedagoger og helsesykepleiere. Det benyttes metoder som FIT (feedback

Nr.	Søker/organisasjon	Sammendrag av tekst i søknaden for helse og velferdstilskudd driftsåret 2026
	Saks- og dokumentnr.: 2025/26101- 7	informed treatment), brukerundersøkelser og dialogbasert tilnærming. Organisasjonen er miljøfyrtårnsertifisert og har et aktivt HMS-program. I 2019 fikk de gode tilbakemeldinger i brukerundersøkelse (Sintef) og ny undersøkelse er gjort i oktober 2025 som de venter svar på. Blå Kors Barnas Stasjon Fredrikstad mottok i 2025 totalt 7,8 millioner kroner fra Blå Kors Norge, som fordeler midler fra Bufdir. I tillegg budsjetteres det med 225 000 kroner i gaver fra privatpersoner og bedrifter. Det søkes nå om 800 000 kroner i kommunalt driftstilskudd. Totale inntekter og utgifter for 2026 er budsjettet til 9 116 543 kroner, hvor hoveddelen går til lønn, arrangementer, lokalleie og andre utgifter. Midlene fra Bufdir var ikke KPI-justert i 2025, og det er forespeilet at de ikke blir det i 2026 heller. Foreningen søker også vanligvis fattigdomsmidler fra Fredrikstad kommune, men denne søknadsordningen er midlertidig stengt. Vedlegg: 1. Ansatt hjelper barn – påske (et bilde) 2. Kragerø fiske mestring barn (et bilde)
17	Stiftelsen Blå Kors Fredrikstad «Frivilligsentral» Organisasjonsnummer: 956 114 233 Type tilskudd: Driftstilskudd Søknadssum: Kr 809.720 Saks- og dokumentnr.: 2025/26101- 12	Blå Kors Frivilligsentral Fredrikstad er en inkluderende møteplass med 142 registrerte frivillige (tidgivere) per oktober 2025. Sentralen rekrutterer og koordinerer frivillige til både interne og eksterne oppdrag, i samarbeid med kommunen og andre aktører. Tidgiverne bidrar med praktisk hjelp, sosial støtte og deltakelse i aktiviteter som matlaging, arrangementer, ferieaktiviteter og oppfølging av mennesker i sårbare livssituasjoner. Frivilligsentralen er involvert i en rekke tiltak, blant annet Varmestua, Barnas Stasjon, Blåpunkt, Steg for Steg, Bosenter, gjenbruksbutikk, matvarelager og arrangementer som MinJUL og BlåMarked. I tillegg samarbeider sentralen med Fredrikstad kommune om rekruttering til lavterskeltilbud som UNG Drop-in. Frivillighetsarbeidet organiseres gjennom strukturert oppfølging, individuell samtale og digital plattform (InVi). Sentralen har 150 % stilling finansiert av kommunale og statlige midler, men usikkerhet rundt videre støtte fra Helsedirektoratet kan påvirke driften i 2026. Et rådgivende organ med representanter fra frivilligheten og kommunen bidrar til faglig utvikling og erfaringsdeling. Blå Kors Frivilligsentral har de siste årene utviklet strukturer for å styrke det faglige arbeidet med frivillighet, blant annet gjennom interne forum, workshops og håndbøker for ansatte og frivillige. Sentralen legger stor vekt på rekruttering, synliggjøring og oppfølging av tidgivere, og tilbyr fagsamlinger, sosiale treff og årlige spørreundersøkelser for å forbedre tilbudet.

Nr.	Søker/organisasjon	Sammendrag av tekst i søknaden for helse og velferdstilskudd driftsåret 2026
		Frivilligsentralen mottar støtte fra Fredrikstad kommune og Helsedirektoratet, men videre finansiering for 2026 er usikker. Det søkes derfor om midler til å sikre en fast ressurs som kan koordinere og videreutvikle frivillighetsarbeidet. Samarbeidet med Fredrikstad kommune, andre frivilligsentraler og ideelle organisasjoner er sentralt i arbeidet med å mobilisere frivillige og skape inkluderende møteplasser. Frivilligsentralen bidrar også til arbeidspraksis gjennom NAV og samskaping mellom frivillige, organisasjoner og offentlige tjenester. Frivilligheten utgjør en viktig ressurs i arbeidet med å skape trygghet, fellesskap og verdighet for mennesker i sårbare livssituasjoner – og tidgivernes innsats er avgjørende for å opprettholde og utvikle tilbudet. Vedlegg: Et bilde (kvinner med håndarbeid, strikking, sying, m.m.)
18	Stiftelsen Blå Kors Fredrikstad «Steg for steg» Organisasjonsnummer: 956 114 233 Type tilskudd: Driftstilskudd Søknadssum: Kr. 994 530 Saks- og dokumentnr.: 2025/26101- 13	Steg for Steg er et gratis og frivillig tilbud fra Blå Kors Fredrikstad som støtter mennesker med bakgrunn i rus, kriminalitet og avhengighet tilbake til samfunnet. Gjennom styrkebasert metode og sosial recovery jobber veiledere med individuell oppfølging, gruppeveiledning og praktisk støtte. Målet er å styrke deltakernes egenkraft, hverdagskompetanse og evne til å møte samfunnets forventninger. Tiltaket inkluderer samtaler, workshops, hverdagskompetansekurs og aktiviteter i lokalsamfunnet. Tidgivere (frivillige) spiller en viktig rolle i deltakernes bedringsprosess og bistår med praktiske oppgaver, sosial støtte og nettverksbygging. Prosjektet <i>Samordnet mottak for løslatte</i> har vært en del av Steg for Steg, med god samhandling med kommunen og offentlige instanser. Til tross for positive resultater har prosjektet ikke fått videre finansiering fra kommunen. Erfaringene tas med videre i søknader til Helsedirektoratet, da modellen har stor overføringsverdi til arbeid med rus og psykisk helse. Steg for Steg legger stor vekt på brukermedvirkning, og deltakerne er aktivt med i utforming av innhold og metode. Et deltakerråd gir innspill og anbefalinger. Arbeid og aktivitet sees som viktige arenaer for inkludering, og tiltaket samarbeider med NAV og andre aktører for å styrke deltakernes muligheter på arbeidsmarkedet. Steg for Steg er en del av Blå Kors Norge og inngår i et nasjonalt nettverk med åtte lokasjoner. Det søkes om nasjonale midler fra Helsedirektoratet for 2026 (kr 1 494 130). Tiltaket <i>Samordnet mottak for løslatte</i> har tidligere vært finansiert av Sparebank 1-stiftelsen, og har hatt tett samarbeid med Fredrikstad kommune, NAV, kriminalomsorgen og behandlingsinstitusjoner.

Nr.	Søker/organisasjon	Sammendrag av tekst i søknaden for helse og velferdstilskudd driftsåret 2026
		Deltakere rekrutteres i samarbeid med lokale instanser, og oppfølging skjer i tett dialog med hjelpeapparatet. Steg for Steg samarbeider også med frivillige og ideelle organisasjoner om aktiviteter og nettverksbygging. Samhandlingsmodellen har vist god effekt og overføringsverdi til arbeid med rus og psykisk helse, men videre offentlig finansiering er usikker. Tiltaket søker nå støtte for videre drift og utvikling, med fokus på helhetlig oppfølging, sosial inkludering og styrking av deltakernes livsmestring. Vedlegg: Samarbeidsavtale
19	Stiftelsen Blå Kors Fredrikstad «Varmestua» Organisasjonsnummer: 956 114 233 Type tilskudd: Driftstilskudd Søknadssum: Kr. 1 495 000 Saks- og dokumentnr.: 2025/26101 - 10	Blå Kors Varmestue Fredrikstad er et lavterskeltilbud for mennesker i aktiv rus, med mål om å øke livskvalitet, mestring og sosial tilhørighet. Tilbudet drives av Stiftelsen Blå Kors Fredrikstad og bygger på verdiene medmenneskelighet, verdighet, kvalitet og egenkraft. Varmestua tilbyr gratis måltider, klær, samtaler og aktiviteter som sykkelverksted, quiz, turer og sesongbaserte arrangementer. En miljøtjeneste med sykepleier gir individuell oppfølging og bistand med helse, bolig, økonomi og kontakt med hjelpeapparatet. Tilbudet er brukerstyrt og åpent for alle i målgruppen. I 2025 hadde Varmestua over 7400 besøk, 200 aktiviteter og 660 hjelpetiltak. Brukerundersøkelser viser at 91 % opplever økt mestring, og 75 % oppgir ensomhet som en sentral utfordring. Rundt 40 frivillige (tidgivere) er tilknyttet tilbudet og bidrar til et trygt og inkluderende miljø. Varmestua har i dag to ansatte og er avhengig av offentlig støtte og private bidrag for å opprettholde driften. Det søkes nå om midler til én 100 % fagstilling og nødvendige driftskostnader for å sikre videreføring av tilbudet. Uten forutsigbar finansiering står tilbudet i fare for å bli redusert, med alvorlige konsekvenser for en sårbar målgruppe. Blå Kors Varmestue har et bredt samarbeid med Fredrikstad kommune, næringsliv, frivillige og andre aktører. Lokalsamfunnet bidrar med økonomisk støtte, mat, klær og frivillig innsats, som er avgjørende for driften. Samarbeid med NAV, Kriminalomsorgen og arbeidsinkluderingsaktører gir muligheter for arbeidstrening og sosial inkludering. Varmestua samarbeider også med Kirkens Bymisjon og Frevar KF om matfordeling og sykkelgjenvinning, noe som fremmer bærekraft og mobilitet for målgruppen.

Nr.	Søker/organisasjon	Sammendrag av tekst i søknaden for helse og velferdstilskudd driftsåret 2026
		Tilbudet er en del av Blå Kors sitt nasjonale gatenære arbeid og mottar midler fra Helsedirektoratet og Fredrikstad kommune. Disse midlene må søkes årlig og er ikke garantert, noe som gjør forutsigbar finansiering kritisk. Budsjettet for 2026 er på 1 810 000 kroner, hvorav det søkes om 1 495 000 i kommunalt tilskudd. Midlene skal dekke lønn, lokalleie, aktiviteter og øvrige driftskostnader. Vedlegg: Brukerundersøkelse 2025
20	Stiftelsen Kirkens bymisjon Organisasjonsnummer: 944 384 448 Type tilskudd: Driftstilskudd Søknadssum: Kr. 2.000.000 Saks- og dokumentnr.: 2025/26101 - 18	Kirkens Bymisjon Fredrikstad søker driftsmidler for 2026 til tiltakene <i>I Jobb</i> og <i>Kafé og møteplass</i>, som begge bidrar til sosial inkludering, arbeidstrening og folkehelse. <i>I Jobb</i> er et lavterskel arbeidstilbud for mennesker med sammensatte utfordringer, der deltakerne utfører praktiske oppdrag som rydding, transport og snekkerarbeid. Tiltaket gir struktur, mestring og fellesskap, og hadde i 2025 over 12 000 arbeidstimer fordelt på 54 deltakere. <i>Kafé og møteplass</i> tilbyr gratis måltider og et inkluderende fellesskap for byens mangfoldige befolkning. Kaféen har daglig 180–240 gjester og fungerer også som arena for ungdom, frivillighet og praksisplasser. Etter oppgradering av kjøkkenet i 2025 er kapasiteten økt, og tilbudet utvidet. Tiltakene bidrar til inkludering, arbeidstrening og fellesskap, og er viktige ressurser i Fredrikstads sosiale og helsefremmende arbeid. Kirkens Bymisjon kombinerer fagkompetanse og erfaringskompetanse, og legger stor vekt på verdiene respekt, rettferdighet og omsorg. Tiltakene forebygger utenforskap og gir mennesker mulighet til å delta i samfunnet på egne premisser. Kirkens Bymisjon Fredrikstad jobber aktivt med miljømessig bærekraft gjennom avtaler om henting av overskuddsmat fra lokale aktører. I tiltaket <i>I Jobb</i> kombineres lavterskel arbeidstilbud med tett sosialfaglig oppfølging, inkludert inntakssamtaler og bruk av metoden Motiverende Intervju (MI). Ansatte vil i 2026 få faglig veiledning fra høyskolelektor ved VID for å sikre kvalitet og utvikling. Organisasjonen har sammensatt finansiering fra offentlige oppdrag, gaver, salg av egne produkter og prosjektmidler. Kafé og møteplass har mottatt støtte til kjøkkenrenovering og søker nå midler til miljøarbeider og ungdomsarbeid. Samarbeid skjer med kommunen, frivillige organisasjoner og næringsliv, blant annet gjennom frokostmøter, Rebellhagen-prosjektet og utleie av lokaler til selvhjelpsgrupper. Vedlegg: Budsjett vedlagt søknad

Nr.	Søker/organisasjon	Sammendrag av tekst i søknaden for helse og velferdstilskudd driftsåret 2026
21	Zagros Kulturforening i Østfold Organisasjonsnummer: 915 749 100 Type tilskudd: Prosjektmidler Søknadssum: Kr. 200.000 Saks- og dokumentnr.: 2025/26101 - 11	Zagros Kulturforening i Østfold søker prosjektmidler for 2026 til utprøving av tiltak rettet mot kvinner med minoritetsbakgrunn, lav inntekt og begrenset sosialt nettverk. Målet er å styrke inkludering, mestring og deltakelse gjennom sosialt samvær, fysisk aktivitet og frivillig arbeid. Tiltaket retter seg mot 35–45 kvinner i alderen 15–75 år fordelt på to grupper, 15-30 og 31-75, og skal bidra til økt livskvalitet, sosialt nettverk og kunnskap om helse, økonomi og rettigheter. Aktiviteter inkluderer svømming, sykling, kurs og seminarer. Foreningen samarbeider med lokale skoler, helsestasjoner, NAV og frivillighetssentraler, og involverer både frivillige og fagpersoner i gjennomføringen. Det søkes om 200 000 kroner i prosjektmidler, med et totalbudsjett på 230 000 kroner. Midlene skal dekke lønn, lokaleie, utstyr og arrangementskostnader. Målet er å skape varig inkludering og styrke kvinners deltakelse i samfunnsliv og arbeidsmarked. Vedlegg: 1. Søknad om økonomisk støtte, 2. FASVAF uttalelse (Fredrikstad øst frivillig sentral)

Copilot (generativ KI) er benyttet til å utforme sammendragene av teksten i søknadsskjemaene. Saksbehandler kvalitetssikret alle sammendrag. Copilot er ikke brukt til beslutninger eller forslag til tildeling av tilskuddsmidler. Personvern og innsyn er håndtert iht. offentleglova og gjeldende veiledere for ansvarlig KI-bruk.

Samtlige søknader kan oversendes digitalt på forespørsel.

Siste revidert retningslinje, vedtatt 4.9.2019
Retningslinjen ble første gang vedtatt 24.9.2014

Retningslinjer for tildeling av helse- og velferdstilskudd for frivillige og ideelle organisasjoner

§ 1. Formål

Helse- og velferdsutvalget vil gjennom tilskuddsordningen bidra til kvalitet og mangfold i tilbud i regi av frivillige og ideelle organisasjoner innen helse- og velferdsområdet. Tilskuddsordningen skal stimulere til nytenking og utvikling av samhandling mellom organisasjonene og kommunen i h.h.t. kommunens vedtatte mål og strategier.

§ 2. Virkeområde

Tilskudd kan gis til tilbud i Fredrikstad kommune i regi av frivillige og ideelle organisasjoner.

§ 3. Økonomiske rammer

De økonomiske rammene for tilskuddsordningen følger av Fredrikstad bystyres årlige budsjettvedtak.

Det settes en nedre grense for støttebeløp på kr. 50.000.

Én (1) prosent av den vedtatte budsjettrammen for tilskuddet overføres årlig til legatstyret for «Legat til sosiale formål», og tildeles av legatstyret etter retningslinjene som gjelder for legatet. Legatstyret kan ikke disponere midlene til andre formål, og alle overførte midler tildeles. Dersom det ikke er kvalifiserte søkere, vil tilskuddsmidler som ikke tildeles tilbakeføres og kunne disponeres av utvalget til samme formål. Legatstyret skal, før tildeling av legatmidler, ha informasjon om hvilke organisasjoner som har mottatt tilskudd i inneværende år. I søknadsbehandlingen av tilskudd til helse- og velferdsformål i Fredrikstad kommune kan søknader med begrenset omfang og mindre søknadsbeløp overføres til behandling hos legatstyret.

§ 4. Kriterier og vilkår for tilskudd

Det kan gis tilskudd til frivillige og ideelle organisasjoner som drifter tilbud innen helse- og velferdsområdet i Fredrikstad. Frivillige organisasjoner skal være registrert i frivillighetsregisteret i Brønnøysundregisteret. Ideelle organisasjoner skal ikke videreformidle fortjeneste; overskuddet brukes i tråd med organisasjonens hovedformål som ikke skal være av kommersiell art. Et medlemskap i en ideell organisasjon skal være frivillig og ikke lovpålagt eller obligatorisk.

Definisjonen av helse- og velferdsområdet fremgår av kommunens vedtatte handlingsplan under kjerneoppgaver for seksjon Helse og velferd.

I søknadsbehandlingen vurderes søknadene opp mot følgende kriterier:

- Søknadens beskrivelse av mål, målgruppe, realistisk fremdriftsplan og budsjett.
- Organisasjonens grad av mestring, inkludering og styring etter demokratiske prinsipper i sitt arbeid.
- Organisasjonens grad av samarbeid med kommunen og/eller andre organisasjoner om tilbud.
- Organisasjonens kompetanse og erfaring på området, samt eventuell grad av måloppnåelse dersom organisasjonen har mottatt tilskudd tidligere.
- Tilbudet er tilpasset de målgrupper som er omfattet av kommunens vedtatte mål og strategier i gjeldende planer på helse- og velferdsområdet.
- Tilbudet fremmer sosialt fellesskap/forebygger ensomhet eller,

- tilbudet bidrar til økt grad av egenmestring og deltakelse eller,
- tilbudet styrker aktivitetstilbudet for personer med nedsatt funksjonsevne.

Det gis ikke tilskudd til:

- a) trossamfunn og livssynssamfunn
- b) velforeninger
- c) politiske partier
- d) organisasjoner som har til hensikt å fremme medlemmenes yrkes- og/eller økonomiske interesser
- e) skolelag
- f) tiltak som har en utpreget kommersiell karakter, eller understøtter kommersiell virksomhet
- g) tiltak som finner sted i innsamlingsøyemed
- h) kostnader til reise og opphold i inn- og utland for tiltak som ikke finner sted i Fredrikstad
- i) produksjon av publikasjoner, bøker og filmer

Det kan gis tilskudd til organisasjoner og tiltak som faller inn under punkt a) til i) dersom tiltaket vurderes å ha særskilt stor betydning for Fredrikstad.

§ 5. Kunngjøring og søknadsfrist

Tilskuddsordningen har søknadsfrist 1. november året før angjeldende budsjettår.

Søknadsfristen skal kunngjøres i dagspressen og/eller annet egnet medium senest innen tre uker før søknadsfrist. Annonseringen skjer med forbehold om at det avsettes midler i budsjettet til formålet. Det oppgis i kunngjøringen hvor søknaden skal sendes.

§ 6. Krav til søknaden

Søkere må benytte Fredrikstad kommunes elektroniske søknadsskjema. Søknaden skal inneholde følgende:

- a) Beskrivelse av tiltaket det søkes støtte til, herunder formål, sted og dato/periode for gjennomføringen.
- b) Informasjon om de ansvarlige og oversikt over medvirkende.
- c) Opplysninger om eventuelle forretningsmessige interesser mellom ansvarlig søker og samarbeidspartnere, underleverandører, bidragsytere m.v. for det tiltaket det søkes støtte til.
- d) Budsjett med finansierungsplan. Budsjettet skal inneholde alle forventede utgifter, inkludert alle honorarer og lønnskostnader. Videre skal budsjettet inneholde alle forventede inntekter, herunder egenandeler, medlemsavgifter og salgsinntekter i tilknytning til tiltaket. Det skal tydelig fremgå hvilke andre private og/eller offentlige finansieringskilder det er søkt støtte hos eller mottas tilskudd fra, og beløpsstørrelse. Summen av forventede utgifter og inntekter skal gå i balanse.
- e) Dersom tiltaket gjennomføres i samarbeid med, eller med bistand fra, andre tilskuddsmottakere enn søker skal dette opplyses.

Søknaden blir ikke behandlet før all dokumentasjon er sendt inn. Dokumentasjonen må være sendt inn senest innen søknadsfristen, jfr. fristen i § 5.

§ 7. Behandling av søknader

Ved behandling av søknad vektlegges tiltak som fremmer ordningens formål, jfr. § 1. Tilskudd gis ut fra en samlet skjønnsmessig vurdering basert på retningslinjens kriterier og vilkår, jfr. § 4. Ved vurderingen vil tiltak prioriteres etter de mål og strategier som fremkommer i kommunens handlingsplan for seksjon Helse og velferd, og i kommunedelplan Helse og velferd.

Det er helse- og velferdsutvalget som behandler søknadene om tilskudd. Helse- og velferdsutvalget tildeler tilskuddsmidler. Alle søkere får tilsendt et svarbrev. Svarbrevet er ikke å anse som enkeltvedtak og kan ikke påklages. Dersom det ikke er kvalifiserte søkere vil tilskuddsmidler som ikke tildeles disponeres av utvalget til samme formål.

Tilskuddenes størrelsesorden vil alltid være begrenset av Bystyrets årlige budsjettbehandling, og innvilges for ett år.

§ 8. *Vilkår for tildeling av tilskudd*

- a) Det skal inngås partnerskapsavtale med hver organisasjon, lag eller forening som tildeles tilskudd. Avtalen bygges på mal etter forslag fra Frivillighet Norge og vil beskrive forpliktende innsatsfaktorer.
- b) Ved eventuell annonsering eller annen kunngjøringsform at tiltaket, skal det fremkomme at tiltaket er støttet av Fredrikstad kommune.
- c) Kommunen skal gis melding dersom det inntreffer forhold som innebærer vesentlige endringer i forhold til de forutsetningene som fremgår av søknaden.
- d) Krav om rapportering og regnskap, jf. § 9 skal følges.

Det kan i svarbrevet stilles flere vilkår for tilskuddet enn det som fremgår av retningslinjen.

§ 9. *Utbetaling av tilskudd og krav om rapportering og regnskap*

Tilskudd på kr. 100.000 eller mer utbetales i to rater, første rate i februar/mars, og andre rate i august.

Regnskap og rapport sendes inn årlig innen 30. april. Rapporten skal leveres på elektronisk rapporteringsskjema. Rapporten skal beskrive hvordan, og i hvilken grad, målene for tilskuddet er nådd.

Regnskapet skal vise hvilke utgifter som er dekket av tilskuddet. Tilskudd fra andre private eller offentlige aktører, skal vises i regnskapsrapporten. Det kreves revidert regnskap fra offentlig godkjent revisor for tilskudd fra kr. 100.000 og over.

§ 10. *Kontroll med bruk av midler*

Fredrikstad kommune kan kreve innsyn og kontroll med bevilgede kommunale midler. Mottaker av tilskudd plikter å medvirke til slik kontroll, herunder fremskaffe etterspurt og relevant dokumentasjon, m.m.

§ 11. *Bortfall av tilskudd og krav om tilbakebetaling*

Dersom tildeling av tilskudd bygger på uriktige opplysninger fra søker, eller tilskuddet – eller deler av det – ikke er nyttet etter forutsetningene, herunder at fastsatte vilkår ikke er oppfylt, bortfaller tilskudd som ikke er utbetalt, og utbetalt tilskudd kreves tilbake. Det samme gjelder dersom tilskuddsmottaker ikke har levert regnskap og rapport innen fastsatt frist, eller når regnskapet ikke anses tilfredsstillende.

§ 12. *Ikrafttredelse*

Retningslinjen trer i kraft fra vedtaksdato.

Saksnr.: 2026/1272
Dokumentnr.: 2
Løpenr.: 9836/2026
Klassering: 233

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Samfunnsutvalget	28.01.2026	4/26

Referatsak om tildeling av kulturtilskudd for 2026

Kommunedirektørens innstilling

Kommunedirektøren anbefaler Samfunnsutvalget å fatte følgende vedtak:

1. Vedtakene er administrativt fattet og saken tas til orientering

Sammendrag

I bystyresak 174/2025 *Endringer i Kulturlova og konsekvenser for kommunen* 23. oktober 2025 ble det vedtatt at alle kulturtilskudd for 2026 skal vedtas av kulturadministrasjonen, og at Samfunnsutvalget skal få en referatsak i etterkant som beskriver tildelingene som er blitt gjort. Dette er en endret praksis sammenlignet med tidligere, og endringen skyldes oppfølging ny kulturlov.

Bystyret vedtok i sak 208/2025 *Budsjett 2026 og økonomiplan 2026-2029 for Fredrikstad kommune* 11. desember 2025 en tilskuddsramme på 8 550 000 kroner. Det er per januar 2026 gjort vedtak innenfor følgende ordninger:

- Vertskommunetilskudd og faste kulturposter
- Festivaltilskudd
- Kunst- og kulturtiltak 1. halvår 2026

Det er i tillegg avsatt 1 650 000 kroner til driftstilskuddsordning for lag og foreninger som driver kulturarbeid, 30 000 kroner til kulturstipend og 190 000 kroner til ordningen kunst- og kulturtiltak 2. halvår (søknadsfrist 1.april 2026).

Saken viser tildelingene som er fattet og kommunedirektøren anbefaler Samfunnsutvalget å ta saken til orientering.

Vedlegg

- 1 VEDTAK VERTSKOMMUNETILSKUDD OG FASTE KULTURPOSTER 2026
- 2 VEDTAK FESTIVALTILSKUDD 2026
- 3 VEDTAK KUNST- OG KULTURTILTAK 1. HALVÅR 2026
- 4 Retningslinjer festivaltilskudd
- 5 Retningslinjer kunst- og kulturtiltak

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

- Bystyresak 208/2025: *Budsjett 2026 og økonomiplan 2026-2029 for Fredrikstad kommune* 11. desember 2025
- Bystyresak 174/2025: *Endringer i Kulturlova og konsekvenser for kommunen* 23. oktober 2025

Saksopplysninger

Fredrikstad kommune har vedtatt tildelinger til kulturfeltet. I tråd med den nye kulturloven som trådte i kraft 1. juli 2025, er vedtakene fattet av Fredrikstad kommunes kulturadministrasjon. Dette er en endring sammenlignet med tidligere, da politikerne gjorde vedtak basert på faglige innstillinger. Endringen følger opp prinsippet om armlengdes avstand. Dette innebærer at faglige vurderinger er hovedutgangspunkt for tildelingene, og at vedtakene ikke behandles politisk slik som tidligere år.

Årets samlede tilskuddsramme er 8 550 000 kroner, en moderat økning fra 2025, men ikke i tråd med generell lønns- og prisvekst. Innenfor denne rammen er kulturtilskuddsordningene vertskommunetilskudd og faste kulturposter, driftstilskudd til lag og foreninger som driver kulturarbeid, festivaltilskudd, kunst- og kulturtiltak (1. og 2. halvår) samt kulturstipend. Tilskudd til Østfold teater er en del av aksjonæravtale og tilskudd til dem inngår ikke i denne tilskuddsrammen.

Tildelingene som er gjort per januar 2026 gjelder vertskommunetilskudd og faste kulturposter, festivaltilskudd og kunst- og kulturtiltak (1. halvår). Det er utover dette satt av 30 000 kroner til kulturstipend og 1 650 000 kroner til driftstilskudd til lag og foreninger som driver kulturarbeid og 190 000 kroner til kunst- og kulturtiltak 2. halvår 2026. Både driftstilskuddsordningen og kunst- og kulturtiltak 2. halvår har søknadsfrist 1. april 2026. I tabellen under vises fordeling av budsjettet innenfor de ulike ordningene, de tre siste årene.

Ordning	2024	2025	2026
Vertskommune og faste kulturposter	6 013 000 kr	5 630 000 kr	5 660 000 kr
Festivaltilskudd	1 340 000 kr	400 000 kr	840 000 kr
Kunst- og kulturtilskudd 1. halvår	440 000 kr	244 000 kr	180 000 kr
Driftstilskudd til lag og foreninger som driver kulturarbeid	1 800 000 kr	1 700 000 kr	1 650 000 kr
Kulturstipend	25 000 kr	25 000 kr	30 000 kr
Kunst- og kulturtilskudd 2. halvår	331 000 kr	450 000 kr	190 000 kr
SUM	9 949 000 kr	8 449 000 kr	8 550 000 kr

Vertskommunetilskudd og faste kulturposter

Dette er en ikke søkbar ordning, der utvalgte kulturaktører vurderes for tilskudd basert på deres rolle og betydning som kulturinstitusjoner. Arbeidet aktørene står for og vurderingene gjort av kulturadministrasjonen henger tett sammen med satsingsområdene i gjeldende kulturplan. Tilskuddsnivå ble vedtatt administrativt 16. desember 2025.

Vertskommunetilskudd er forbeholdt aktører med trepartsfinansiering mellom kommune, fylke og stat. Ordningen er en etablert praksis i norsk kulturpolitikk som har eksistert i lang tid. Flere av aktørene utfører oppgaver på vegne av kommunen og har egne avtaler som regulerer tilskuddsnivå.

Faste kulturposter gjelder aktører som over tid har mottatt lokalt tilskudd til drift av sin kulturvirksomhet. De har ofte en lokal paraplyfunksjon for det kulturuttrykket de representerer. De faller utenfor andre etablerte driftstilskuddsordninger og er på bakgrunn av disse faktorene innarbeidet i ordningen.

Det å prioritere vertskommunetilskudd og faste kulturposter er i tråd med den oppdaterte kulturloven, som gir kommunen et større ansvar for å sikre stabilitet i kulturfeltet. Ordningenes prioritet videreføres i 2026 som bærebjelker i det lokale kulturøkosystemet. I vurderingene er det lagt vekt på gjeldende kulturplan, faglige hensyn, aktørenes rolle i byen og hvordan lokale vedtak påvirker ekstern finansiering. Det er i tildelingene for 2026 gjort omprioriteringer innenfor rammen i ordningen for å i større grad prioritere aktører med mest tungtveiende tilknytning til faktiske kulturuttrykk. Aktører som tradisjonelt jobber innenfor områder som er sterkt tilknyttet helseforebygging og friluftsliv er derfor noe nedprioritert.

Det er ikke funnet rom for å videreføre nærmiljøprosjekt i regi av Fargefabrikken, som fikk en ekstraordinær tildeling til dette i 2025. Det er vedtatt fortsatt grunnfinansiering på tilsvarende nivå som tidligere år. Det er heller ikke funnet rom for å øke/tilbakeføre tidligere nivå av tilskuddet til Østfoldmuseene avd. Fredrikstad museum, men det er gjort en videreføring av tilskuddsnivået fra 2025.

I oversikten nedenfor er årets tildelinger vist. I eget vedlegg er tilsvarende oversikt supplert med søknadsbeløp, totalbudsjett for 2026 og tildelingene til disse aktørene fra 2024-2025.

Vertskommunetilskudd

Aktør	Tiltak	Vedtak 2026
Dansekunst i Østfold	Drift av regionalt kompetansesenter for dans	kr 200 000
Østfold kunstsenter	Drift av regionalt kompetansesenter for kunst	kr 700 000
Studium Actoris AS	Drift av profesjonelt friteater med lokalt, nasjonalt og internasjonalt nedslagsfelt	kr 200 000
Litteraturhuset	Drift av Litteraturhuset i Fredrikstad	kr 480 000
Østfoldmuseene, Fredrikstad museum	Drift av Fredrikstad museum (lokal avdeling av Østfoldmuseene)	kr 2 950 000

Faste kulturposter

Aktør	Tiltak	Vedtak 2026
Fargefabrikken AS	Kunstformidling og drift av tilbud for barn og unge innen kunst, deriblant Kulturhuset Qulthus.	kr 80 000
Fredrikstad musikkråd	Driftstilskudd til Fredrikstad musikkråd	kr 250 000*
Fredrikstad speiderråd	Driftstilskudd til Fredrikstad speiderråd	kr 230 000
Kulturhuset Ekko	Driftstilskudd til kulturaktivitetene knyttet til Kulturhuset Ekko, et	kr 80 000

Aktør	Tiltak	Vedtak 2026
	tilbud for mennesker med bistandsbehov.	
Sceneteippe Ung Kultur	Drift av paraplyorganisasjon for byens barneteatre som sikrer utvikling av ung lokal scenekultur.	kr 290 000
Sirius kunstnerunion	Drift av Holmen Fellesverksted med fokus på verksteder, utstillinger, kurs og rekruttering innen kunstfeltet.	kr 200 000
Sum		kr 5 660 000

**Fredrikstad musikkråd tildeles 5000 kr til akustikkmåling som belastes annet budsjett. De tildeles også 100 000 kr til ordningen institusjonskonserter, som de forvalter for kommunen. Disse midlene hentes fra rammen til driftstilskudd for lag og foreninger som driver kulturarbeid. De søkte også om 50 000 kroner i aktivitetsmidler, som ikke imøtekommes.*

Festivaltilskudd

Dette er en tilskuddsordning med egne retningslinjer, som er vedlagt saken. Vurderingen av tilskudd baserer seg på disse retningslinjene, faglige hensyn og den gjeldende kulturplanen. I 2025 ble ordningen vesentlig redusert sammenlignet med tidligere år. Det er tatt hensyn til hvordan reduksjon i lokale tilskudd kan påvirke eksterne tildeling, og det er derfor tildelt mer midler innenfor ordningen sammenlignet med 2025. Eksisterende kommunal støtte (gjennom samarbeid eller annet) har også påvirket de endelige vedtakene. Festivaler med lang og synlig lokal erfaring og solid driftshistorikk er prioritert. De festivalene som i denne behandlingsrunden ikke får innvilget søknaden vil bli kontaktet om mulig økonomisk bidrag til den delen av arbeidet som bidrar til kompetansehevede tiltak, gjennom andre samarbeid.

Endelig vedtak ble fattet 16. desember 2025.

I tabellen nedenfor vises tildelingene. I eget vedlegg er en oversikt som viser det samme som i tabellen samt søknadsbeløp, totalbudsjett 2026 og tildeling fra 2024-2025 til de aktørene som har søkt for 2026.

Søker	Festival	Kulturuttrykk	Vedtak
DOK-festivalen	DOK-festivalen	Bransje- og publikumsfestival innen dokumentarfotografi	kr 50 000
Fredrikstad kirkelige fellesråd	Kirkemusikkfestivalen	Musikk (klassisk)	kr 50 000
Gamlebyen festivaldrift AS	Månefestivalen	Musikk	kr 110 000
St. Croix-huset	GRL PWR festivalen	Musikk	kr 0

Søker	Festival	Kulturuttrykk	Vedtak
Kammerfest Østfold	Kammerfest i Østfold	Musikk (klassisk)	kr 70 000
Laterna Magica Paul Roestad	Nordic Docs	Bransje og publikumsfestival innen dokumentarfilm	kr 60 000
Norsk Animasjonsforum	Fredrikstad Animation Festival	Bransje og publikumsfestival innen animasjonsfilm	kr 300 000
Ord i Grenseland	Ord i Grenseland	Litteratur	kr 100 000
T.V.D. MUSIKKINSTRUMENT AKADEMIET AS	Musikkfestivalen HOME	Bransje- og publikumsfestival innen musikk	kr 0
Vinterjazzfestivalen AS	Vinterjazzfestivalen	Musikk (jazz)	kr 100 000
Totalt			kr 840 000

Kunst og kulturtiltak (1. halvår 2026)

Kunst- og kulturtilskudd (1. halvår) er behandlet etter ordningens retningslinjer, som er vedlagt saken. Det kom inn 26 søknader til denne ordningen, noe som er en vesentlig nedgang i ansatt søknader sammenlignet med tidligere år. Tildelingene vektlegger blant annet kvalitet, mangfoldig kunst- og kulturtilbud, nyskaping og tiltak som bidrar til å sikre kulturopplevelser for alle. Endelig vedtak ble fattet 8. januar 2026

Tildelingene er presentert i eget vedlegg som omtaler søker, tiltak, søknadsbeløp, budsjett og vedtak. Her er ikke historikk for tidligere tildelinger blitt inkludert ettersom både søkere og tiltakene de søker til endrer seg fra ett år til ett annet.

Aktør	Tiltak	Vedtak
Ary Ilariano Duarte Morais	Musikkprosjektet "Verdenstoner" på Værk i Gamlebyen 21. februar 2026	kr 10 000
Ayana Ishihara	Deltakende sanselig utstillingsforestilling med universell utforming for døve, blinde og døvblinde; inkl. kunstnersamtale 1. halvår 2026	kr 25 000
Barnas Malekunstsenter	«Mitt Soria Moria» for barn og unge, vinter/vår 2026; avsluttes med utstilling i byhallen.	kr 0
Borg domkor	Konsert: Jazzmesse av Steve Dobrogosz i Fredrikstad domkirke 22. mars 2026	kr 0
Borge musikkorps	Frigjøringskonsert 8. mai, i samarbeid med lokalt voksenkor	kr 5 000
Borge musikkorps	Nyttårskonsert 11. januar 2026 på Blå Grotte	kr 0
City Scene Produksjoner AS	Nyskrevet «Prima Vera Musikal», forestillinger 25. sept.–31. okt. 2026	kr 0
Darkiv	Fritt tilgjengelig digitalt leksikon om døvehistorie m.m.	Faller utenfor ordningens formål
Fredrikstad barne- og ungdomsteater	«Sherlock jr» (20 forestillinger) på St. Croix-huset	kr 25 000
Hans Nielsen	Fire åpne familiedager ved Hauge-senteret (april–juli)	kr 10 000

Aktør	Tiltak	Vedtak
Hauges Stiftelse		
Høkern AS	Ungdomsdelprosjekt i «Dunkejon som Detektiv» på City Scene	kr 0
Jeunesses Musicales Norway AS	Åpent kulturprogram 22. mai (Music and Empowerment Conference 2026)	Imøtekommes ikke i ordningen, men vil motta inntil 50 000 kr til de tiltakene som gir kompetanseheving for feltet. Midlene tas fra eget fond tiltenkt dette formålet.
Karivold Film AS	Forprosjekt dokumentar om Theodor Kittelsen	Faller utenfor ordningens formål
Korene i Glemmen kirke	Framføring av Vivaldis «Gloria»	kr 7 000
Lisleby musikkorps	Familearrangement 8. mai (tema: sjørøver)	kr 0
Ny musikk Østfold	«All Women Are Like That» – musikkteater om ensomhet og incelkultur	kr 3 000
Sara May Hadjian	Familiemusikalen «Trollmannen fra oZ» på Røde Mølle (jan.–feb.)	kr 25 000
Sceneteppet Ung Kultur	«Bonnie and Clyde» på Blå Grotte (Plankebyen ungdomsteater)	kr 40 000
Sirius*/Fredrikstad kunstnerunion	Kurs og aktiviteter i grafikkverkstedet på Holmen (#Rekrutt, ferie- og fritidstilbud)	kr 0
Stepan Frolov	«Super Triathlon» for barn – fiolin, fekting og sjakk i Gamlebyen	kr 5 000
Studio 14	«Emil i Lønneberg» på Isegran (10-årsjubileum)	kr 5 000
Studio O-45	«Fotoutstilling – Byens Spor» i overlyssalen (mars 2026)	kr 5 000
Vinterjazzfestivalen	Jazzklubb på Båthuset scene – ett arrangement per måned første halvår	kr 10 000
Winther Leminskate	«Psykt Bra Sofaprat – samtaler som forener» (kunst/formidling om psykisk helse)	kr 5 000
Zagros kulturforening i Østfold	Musikk-, dans- og kunstkurs for deltakere med lavinntektsbakgrunn – avsluttes med forestilling på Korstua	kr 0
Østfold musikkforening	«Lost in the Stars – en hyllest til Radka Toneff» (28. februar 2026, Litteraturhuset)	kr 0
		Kr 180 000

Relevante bestemmelser

Lov om offentlige styresmakters ansvar for kulturverksemd (kulturlova)

Å skape rom - kunst og kultur i en liten verdensby, kommunedelplan for kultur i Fredrikstad 2019-2030.

Konsekvenser for sosial bærekraft

I kommuneplanens samfunnsdel Fredrikstad mot 2030 blir sosial, økonomisk og miljømessig bærekraft framhevet som tre innsatsområder. Som del av innsatsområdet tilknyttet den sosiale bærekraften er det vedtatt at Fredrikstad skal være et godt sted å leve, hvor alle kan ta gode valg og oppleve mestring, herunder at alle innbyggere skal gis mulighet til å delta i kulturaktiviteter og oppleve et mangfold av kulturuttrykk. Det er kommunedirektørens oppfatning at kultursektoren generelt bidrar positivt til folkehelsen i kommunen. I tillegg ses tilskuddsordninger for kulturfeltet, og herunder tilskudd til paraplyorganisasjoner og kulturinstitusjoner, som et spesielt viktig verktøy for å stimulere til aktivitet, et mangfoldig tilbud og nyskaping.

Kultur er et sentralt virkemiddel for å møte samfunnsutfordringene i Fredrikstad, spesielt med tanke på byens økonomiske og demografiske situasjon. Tilgang til kultur-, fritids- og aktivitetstilbud er avgjørende for å sikre at barn og unge kan være aktive samfunnsdeltakere. Kulturaktiviteter stimulerer kreativitet, refleksjon og leselyst, bidrar til bolyst og trivsel, og styrker folkehelsen. Kulturtilbudet gjør Fredrikstad til et attraktivt sted å bo, med kunst og kultur som en del av bybildet, attraktive møteplasser og et mangfoldig og relevant kulturtilbud

Konsekvenser for økonomisk bærekraft

a) Økonomiske konsekvenser – drifts- og investeringsbudsjett

Fordelingen av kulturtilskudd gjøres innenfor rammen avsatt til formålet.

b) Samfunnsmessige konsekvenser

Ved å legge til rette for kunstnere og kreative næringers vilkår, blir Fredrikstad attraktiv for kreative krefter og private, statlige og fylkeskommunale arbeidsplasser innenfor kultursektoren, som igjen bidrar til å bygge sterke fagmiljøer som drivere for utviklingen av hele kulturfeltet. Store arrangementer og et godt fungerende, profesjonelt og mangfoldig kulturliv vil også gi grunnlag for positive økonomiske ringvirkninger både for kommunen selv og næringslivet.

Konsekvenser for miljømessig bærekraft

Ikke relevant for saken

Ansattes medbestemmelse

Ikke relevant for saken

Vurdert for uttalelser i rådene

Saken er ikke sendt til uttalelse i rådene. Vedtakene er fattet av kulturadministrasjonen i tråd med kulturloven og bystyrets oppfølging av kulturloven. Sak om mulig etablering av kulturråd vil leveres til politisk behandling i løpet av 2026.

Vurdering

Offentlige tilskudd til sektoren er nødvendig for å kunne tilrettelegge for et mangfold av kulturaktiviteter. Tilskuddsrammene evner imidlertid ikke å svare opp til alle de behov og forventninger som aktørene melder gjennom søknadene. Aktørene har en forventning til kommunen som lokal bidragsyter for å opprettholde og støtte driften. Flere av aktørene har søkt om økt tilskudd, enkelte gjennom indeksregulering, andre har søkt om faktisk økt tilskudd.

Som et bakteppe for den kunst- og kulturfaglige vurderingen av søknadene i alle ordningene ligger kommunedelplanen for kultur *Å skape rom – kunst og kultur i en liten verdensby*. I hovedsak peker planen på viktigheten av å satse mer på å bygge sterke kompetansemiljøer

og institusjoner, der kunst- og kulturfaglig kvalitet og profesjonalitet løftes fram som drivkraften som skaper rom og muligheter for utvikling av hele feltet. Videre er retningslinjene innenfor de respektive ordningene, sammen med andre kulturfaglige vurderinger vært av betydning.

Festivalformen har en sentral plass i kulturtilbudet i byen og festivalene er blitt viktige arenaer for å presentere nasjonale og internasjonale utøvere, og for å tilføre byen nye impulser. Byens festivaler har ulike profiler og har noe ulike roller innenfor sine respektive sjangere. Mens enkelte festivaler er bransjefestivaler og har stor betydning nasjonalt og internasjonalt for utviklingen av det faget den representerer, er andre festivaler mer orientert mot et bredt allment publikum lokalt og regionalt.

I vurderingene kan det også være utfordrende å avveie bredde mot nisje, amatører mot profesjonelle og hvorvidt tiltakene har en særskilt viktig betydning for nyskaping og utvikling av kunst- og kulturfeltet i Fredrikstad. I sum har alle en viktig rolle i å skape et mangfoldig og spennende festivaltilbud i byen og regionen.

Kommunedirektøren har i behandlingen av søknadene til ordningen kunst- og kulturtiltak tilstrebet en balanse mellom ulike sjangere og kategorier, for å sikre variasjon og mangfold. Tiltak som fremmer ordningens formål er vektlagt, jamfør retningslinjene. Det er gjort en faglig og skjønnsmessig vurdering av hver enkelt søknad, og det er tatt hensyn de føringer og prioriterte områder som framkommer i kommunens kulturplanverk.

Hovedvekten av søknadene som er mottatt kvalifiserer til tilskudd. Imidlertid opplever kommunedirektøren at budsjettrammen ikke er høy nok til å kunne tildele tilskudd til alle kvalifiserte søknader. Kommunedirektøren har i denne saken vektlagt et mangfoldig kulturtilbud.

Tilskuddsordningen tillater at man kan søke hvert år, og det tillates også at det kan søkes om tilskudd til det samme eller et lignende konsept man har søkt om tilskudd til tidligere. Flere søkere i denne saken har søkt ordningen tidligere, ofte med like eller lignende konsepter, og flere har også mottatt tilskudd tidligere. Kommunedirektøren vil på prinsipielt grunnlag påpeke at det ikke er noen automatikk i at man får tilskudd til et tiltak man har fått tilskudd til tidligere, da den faglige og skjønnsmessige vurderingen av søknadene, i lys av den rammen man har til rådighet, tilsier at enkelte søknader kan prioriteres et år, mens andre kan prioriteres et annet, selv om søknadene isolert sett kvalifiserer til tilskudd.

Nivået på driftstilskuddsordningen for lag og foreninger som driver kulturarbeid moderat redusert, kulturstipend er økt fra 25 000 kroner til 30 000 kroner etter mange år i stillstand. Resterende 190 000 kroner er avsatt kunst- og kulturtiltak 2. halvår.

Søknadene er saksbehandlet og vedtatt av faglige rådgivere i kulturadministrasjonen.

Alternative løsninger

Det er tidligere vedtatt at saken kun skal være til orientering. Derfor foreslås ikke alternative løsninger.

Konklusjon

Tildelingene er gjort med kulturfaglig utgangspunkt i tråd med vedtatt kulturlov og i samsvar med vedtatt kulturplan og retningslinjer. Saken tas til orientering.

Vertskommunetilskudd

Aktør	Tiltak	Notat	Vedtak 2026
Dansekunst i Østfold	Drift av regionalt kompetansesenter for dans	- Vedtak 2024 135 000 kr - Vedtak 2025: 180 000 kr - Søknadsbeløp 2026: 605 000 kr	200 000 kr
Østfold kunstsenter	Drift av regionalt kompetansesenter for kunst	- Vedtak 2024: 750 000 kr - Vedtak 2023: 675 000 kr - Søknadsbeløp 2026: 984 000 kr	700 000 kr
Studium Actoris AS	Drift av profesjonelt friteater med lokalt, nasjonalt og internasjonalt nedslagsfelt	- Vedtak 2024: 75 000 kr - Vedtak 2025: avslag - Søknadsbeløp 2026: 485 000 kr	200 000 kr
Litteraturhuset	Drift av Litteraturhuset i Fredrikstad	- Vedtak 2024: 500 000 kr - Vedtak 2025: 465 000 kr - Søknadsbeløp 2026: 600 000 kr	480 000 kr
Østfoldmuseene, Fredrikstad museum	Drift av Fredrikstad museum (lokal avdeling av Østfoldmuseene)	- Vedtak 2024: 3 073 000 kr - Vedtak 2025: 2 950 000 kr - Søknadsbeløp 2026: 3 614 000*	2 950 000 kr

**tilbakeført basistilskudd 3 073 000 kroner, indeksregulering fra 2024 255 000 kroner, vedlikehold Kongsten fort 250 000 kroner og leie arkivrom 36 000 kroner*

Faste kulturposter

Aktør	Tiltak	Notat	Vedtak 2026
Fargefabrikken AS	Kunstformidling og drift av tilbud for barn og unge innen kunst, deriblant Kulturhuset Qulthus.	- Vedtak 2024: 80 000 kr - Vedtak 2025: 280 000 kr - Søknadsbeløp 2026: 300 000 kr	80 000 kr
Fredrikstad musikkråd	Driftstilskudd til Fredrikstad musikkråd	- Vedtak 2024: 250 000 kr - Vedtak 2025: 225 000 kr - Søknadsbeløp 2026: 300 000 kr drift, 5000 kr til akustikkmåling, 120 000 kr til institusjonskonserter og 50 000 kr til aktiviteter	250 000* kr
Fredrikstad speiderråd	Driftstilskudd til Fredrikstad speiderråd	- Vedtak 2024: 380 000 kr - Vedtak 2025: 330 000 kr - Søknadsbeløp 2026: 380 000 kr	230 000 kr
Kulturhuset Ekko	Driftstilskudd til kulturaktivitetene	- Vedtak 2024: 190 000 kr	80 000 kr

Aktør	Tiltak	Notat	Vedtak 2026
	knyttet til Kulturhuset Ekko, et tilbud for mennesker med bistandsbehov.	- Vedtak 2025: 85 000 kr - Søknadsbeløp 2026: 100 000 kr	
Sceneteippe Ung Kultur	Drift av paraplyorganisasjon for byens barneteatre som sikrer utvikling av ung lokal scenekultur.	- Vedtak 2024: 290 000 kr - Vedtak 2025: 260 000 kr - Søknadsbeløp 2026: 550 000 kr	290 000 kr
Sirius kunstnerunion	Drift av Holmen Fellesverksted med fokus på verksteder, utstillinger, kurs og rekruttering innen kunstfeltet.	- Vedtak 2024: 270 000 kr - Vedtak 2025: 180 000 kr - Søknadsbeløp 2026: 270 000 kr	200 000 kr
Sum			5 660 000 kr

**Fredrikstad musikkråd tildeles 5000 kr til akustikkmåling som belastes annet budsjett. De tildeles også 100 000 kr til ordningen institusjonskonserter, som de forvalter for kommunen. Disse midlene hentes fra rammen til driftstilskudd for lag og foreninger som driver kulturarbeid. Aktivitetsmidler tildeles ikke.*

FESTIVALTILSKUDD 2026 – ADMINISTRATIVE VEDTAK

Søker	Kulturuttrykk	Notat	Vedtak
DOK-festivalen (Dokfestivalen)	Bransje- og publikumsfestival innen dokumentarfotografi	Vedtak 2024: 50 000 kr Vedtak 2025: ikke søkt Budsjett 2026: 790 000 kr Søknadsbeløp 2026: 150 000 kr	50 000 kr
Fredrikstad kirkelige fellesråd (Fredrikstad kirkemusikkfestival)	Musikk (klassisk)	Vedtak 2024: 80 000 kr Vedtak 2025: ikke søkt Budsjett 2026: 870 000 kr Søknadsbeløp 2026: 80 000 kr	50 000 kr
Gamlebyen festivaldrift AS (Månefestivalen)	Musikk	Vedtak 2024: 170 000 kr Vedtak 2025: avslag Budsjett 2026: 12 523 053 kr Søknadsbeløp 2026: 200 000 kr	110 000 kr
St. Croix-huset (GRL PWR festivalen)	Musikk	Vedtak 2024: 30 000 kr Vedtak 2025: avslag Budsjett 2026: 727 000 kr Søknadsbeløp 2026: 30 000 kr	<i>Avslag, men tilbys kompetansemidler</i>
Kammerfest Østfold (Kammerfest i Østfold)	Musikk (klassisk)	Vedtak 2024: 110 000 kr Vedtak 2025: 50 000 kr Budsjett 2026: 881 500 kr Søknadsbeløp 2026: 100 000 kr	70 000 kr
Laterna Magica Paul Roestad (Nordic Docs)	Bransje og publikumsfestival innen dokumentarfilm	Vedtak 2024: 70 000 kr Vedtak 2025: 40 000 kr Budsjett 2026: 1 353 740 kr Søknadsbeløp 2026: 75 000 kr	60 000 kr
Norsk Animasjonsforum (Fredrikstad Animation Festival)	Bransje og publikumsfestival innen animasjonsfilm	Vedtak 2024: 360 000 kr Vedtak 2025: 150 000 kr Budsjett 2026: 4 525 500 kr Søknadsbeløp 2026: 500 000 kr	300 000 kr
Ord i Grenseland (Ord i Grenseland)	Litteratur	Vedtak 2024: 150 000 kr Vedtak 2025: 80 000 kr Budsjett 2026: 360 000 kr Søknadsbeløp 2026: 200 000 kr	100 000 kr
T.V.D. MUSIKKINSTRUMENT AKADEMIET AS (Musikkfestivalen HOME)	Bransje- og publikumsfestival innen musikk	Vedtak 2024: ikke søkt Vedtak 2025: ikke søkt Budsjett 2026: 801 500 kr Søknadsbeløp 2026: 240 450 kr	<i>Avslag, men tilbys kompetansemidler</i>
Vinterjazzfestivalen AS (Vinterjazzfestivalen)	Musikk (jazz)	Vedtak 2024: 140 000 kr Vedtak 2025: 80 000 kr Budsjett 2026: 1 720 000 kr Søknadsbeløp 2026: 170 000 kr	100 000 kr
Totalt			840 000 kr

VEDTAK KUNST- OG KULTURILSKUDD 1. HALVÅR 2026

Aktør	Tiltak	Budsjett	Søknadsbeløp	Vedtak
Ary Ilariano Duarte Morais	Musikkprosjektet "Verdenstoner" på Værk i Gamlebyen 21. februar 2026	49 000 kr	20 000 kr	10 000 kr
Ayana Ishihara	Deltakende sanselig utstillingsforestilling med universell utforming for døve, blinde og døvblinde; inkl. kunstnersamtale. 1. halvår 2026	1 800 500 kr	100 000 kr	25 000 kr
Barnas Malekunstsenter	«Mitt Soria Moria» for barn og unge, vinter/vår 2026; avsluttes med utstilling i byhallen.	268 000 kr	54 000 kr	0 kr
Borg domkor	Konsert: Jazzmesse av Steve Dobrogosz i Fredrikstad domkirke 22. mars 2026	114 000 kr	20 000 kr	0 kr
Borge musikkorps	Frigjøringskonsert 8. mai, i samarbeid med lokalt voksenkor	78 000 kr	63 000 kr	5 000 kr
Borge musikkorps	Nyttårskonsert 11. januar 2026 på Blå Grotte	140 250 kr	60 250 kr	0 kr
City Scene Produksjoner AS	Nyskrevet «Prima Vera Musikal», forestillinger 25. sept.–31. okt. 2026	1 596 650 kr	50 000 kr	0 kr
Darkiv	Fritt tilgjengelig leksikon om døvehistorie m.m.	Ikke oppført	Ikke oppført	Faller utenfor ordningens formål

Aktør	Tiltak	Budsjett	Søknadsbeløp	Vedtak
Fredrikstad barne- og ungdomsteater	«Sherlock jr» (20 forestillinger) på St. Croix-huset	921 250 kr	60 000 kr	25 000 kr
Hans Nielsen Hauges Stiftelse	Fire åpne familiedager ved Hauge-senteret (april–juli)	225 000 kr	65 000 kr	10 000 kr
Høkern AS	Ungdomsdelprosjekt i «Dunkejon som Detektiv» på City Scene	80 000 kr	55 000 kr	0 kr
Jeunesses Musicales Norway AS	Åpent kulturprogram 22. mai (Music and Empowerment Conference 2026)	2 100 000 kr	200 000 kr	Imøtekomme s ikke i ordningen, men vil motta inntil 50 000 kr til de tiltakene som gir kompetanseheving for feltet. Midlene tas fra eget fond tiltenkt dette formålet.
Karivold Film AS	Forprosjekt dokumentar om Theodor Kittelsen	82 460 kr	10 000 kr	Faller utenfor ordningens formål
Korene i Glemmen kirke	Framføring av Vivaldis «Gloria»	90 000 kr	25 000 kr	7 000 kr
Lisleby musikkorps	Familiearrangement 8. mai (tema: sjørøver)	119 350 kr	35 805 kr	0 kr
Ny musikk Østfold	«All Women Are Like That» – musikkteater om	15 000 kr	3 000 kr	3 000 kr

Aktør	Tiltak	Budsjett	Søknadsbeløp	Vedtak
	ensomhet og incelkultur			
Sara May Hadjian	Familiemusikalen «Trollmannen fra oZ» på Røde Mølle (jan.–feb.)	940 000 kr	60 000 kr	25 000 kr
Sceneteppet Ung Kultur	«Bonnie and Clyde» på Blå Grotte (Plankebyen ungdomsteater)	973 125 kr	120 000 kr	40 000 kr
Sirius*/Fredrikstad kunstnerunion	Kurs og aktiviteter i grafikkverkstedet på Holmen (#Rekrutt, ferie- og fritidstilbud)	361 500 kr	50 000 kr	0 kr
Stepan Frolov	«Super Triathlon» for barn – fiolin, fekting og sjakk i Gamlebyen	65 500 kr	10 000 kr	5 000 kr
Studio 14	«Emil i Lønneberg» på Isegran (10- årsjubileum)	175 000 kr	20 000 kr	5 000 kr
Studio O-45	«Fotoutstilling – Byens Spor» i overlyssalen (mars 2026)	50 000 kr	15 000 kr	5 000 kr
Vinterjazzfestivalen	Jazzklubb på Båthuset scene – ett arrangement per måned første halvår	198 000 kr	59 000 kr	10 000 kr
Winther Leminskate	«Psykt Bra Sofaprat – samtaler som forener» (kunst/formidling om psykisk helse)	33 000 kr	10 000 kr	5 000 kr
Zagros kulturforening i Østfold	Musikk-, dans- og kunstkurs for deltakere med	98 000 kr	29 400 kr	0 kr

Aktør	Tiltak	Budsjett	Søknadsbeløp	Vedtak
	lavinntektsbakgrunn – avsluttes med forestilling på Korstua			
Østfold musikkforening	«Lost in the Stars – en hyllest til Radka Toneff» (28. februar 2026, Litteraturhuset)	52 300 kr	10 000 kr	0 kr
				180 000 kr

Retningslinjer for tilskudd til festivaler innenfor kunst- og kulturfeltet

§ 1. Formål

Tilskuddsordningen skal bidra til kvalitet og bredde i Fredrikstads festivaltilbud innenfor kunst- og kulturfeltet, stimulere til nytenkning og sikre profesjonell formidling av kunst- og kultur til det allmenne publikum. Ordningen skal også stimulere til utvikling og profesjonalisering av festivalene og speile kommunens overordnede kulturpolitiske satsninger, slik de er nedfelt i kommunens kulturplan.

§ 2. Virkeområde

Retningslinjen har sitt virkeområde i Fredrikstad kommune og gjelder behandling av søknader om tilskudd til gjennomføring av større festivaler innenfor kunst- og kulturfeltet i Fredrikstad. Ordningen er for sjangerspesifikke og større festivaler som naturlig sorterer under kunst- og kulturfeltet. Byggedager, byfester, markedsdager og tilsvarende vil kunne normalt ikke sortere inn under ordningen, men har anledning til å søke andre tilskuddsordninger i kommunen.

§ 3. Økonomiske rammer

De økonomiske rammene for tilskuddsordningen følger av Fredrikstad Bystyres årlige budsjettvedtak.

§ 4. Vilkår for tilskudd

Det kan gis tilskudd til festivaler som finner sted i Fredrikstad, som har tydelig kulturprofil i tråd med det som normalt sorterer under kunst- og kulturfeltet.

Stiftelser, enkeltgrupper, lag/foreninger og aksjeselskap kan søke. Det forutsettes at arrangøren har vedtaksfestet ideelt formål og/eller at det ikke kan tas utbytte fra selskapet. Ordningen gir tilskudd til gjennomføring av festivaler, og ikke til tilstøtende aktiviteter og tiltak. Det er en forutsetning for tilskudd at tiltaket er åpent eller tilgjengelig for det allmenne publikum og går over minst to dager. Festivalen må ha vært gjennomført minst en gang før den kan søke festivaltilskuddsordningen. Nyetablerte festivaler innen kunst- og kulturfeltet kan søke kommunens tilskuddsordning for kunst- og kulturtiltak.

Det gis i prinsippet ikke tilskudd til:

- a) trossamfunn og livssynssamfunn
- b) velforeninger
- c) humanitære foreninger
- d) politiske partier
- e) organisasjoner som har til hensikt å fremme medlemmenes yrkes- og/eller økonomiske interesser
- f) skolelag
- g) sosiale foreninger
- h) tiltak som har en utpreget kommersiell karakter, eller understøtter kommersiell virksomhet
- i) tiltak som finner sted i innsamlingsøyemed
- j) kostnader til reise og opphold i inn- og utland for tiltak som ikke finner sted i Fredrikstad
- k) forprosjektet, herunder konseptutvikling, manusutvikling og annet utviklingsarbeid

Det kan gis tilskudd til organisasjoner og tiltak som faller inn under punkt a) til k) dersom tiltaket er åpent for publikum og/eller vurderes å ha særskilt stor kunst- og kulturmessig betydning for Fredrikstad.

§ 5. Kunngjøring og søknadsfrist

Søknadsfrist er 1. november

Søknadsfristen skal kunngjøres i dagspressen og/eller annet egnet medium senest innen tre uker før søknadsfrist. Annonseringen skjer med forbehold om at det avsettes midler i budsjettet til formålet. Det oppgis i kunngjøringen hvor søknaden skal sendes.

§ 6. Krav til søknaden

Søknaden skal være skriftlig og det skal benyttes Fredrikstad kommunes elektroniske søknadsskjema.

Søknaden skal inneholde følgende:

- a) Beskrivelse av tiltaket det søkes støtte til, herunder formål, sted og dato/periode for gjennomføringen.
- b) Informasjon om de kunstnerisk ansvarlige og oversikt over medvirkende.
- c) Opplysninger om eventuelle forretningsmessige interesser mellom ansvarlig søker og samarbeidspartnere, underleverandører, bidragsytere m.v. for det tiltaket det søkes støtte til.
- d) Budsjett med finansieringsplan. Budsjettet skal inneholde alle forventede utgifter, inkludert alle honorarer og lønnskostnader. Videre skal budsjettet inneholde alle forventede inntekter, herunder billettinntekter og salgsinntekter i tilknytning til tiltaket. Det skal tydelig fremgå hvilke andre private og/eller offentlige finansieringskilder det er søkt støtte hos eller mottas tilskudd fra, og beløpsstørrelse. Summen av forventede utgifter og inntekter skal gå i balanse.
- e) Dersom tiltaket gjennomføres i samarbeid med eller med bistand fra andre tilskuddsmottakere enn søker, skal dette opplyses.

Dokumentasjonen skal være vedlagt søknaden og være sendt inn senest innen søknadsfristene jf. § 5.

§ 7. Behandling av søknader

Ved behandling av søknad vektlegges tiltak som fremmer ordningens formål, jf. § 1.

Tilskudd gis ut fra en samlet skjønnsmessig vurdering basert på retningslinjens kriterier og vilkår.

Ved vurderingen vil følgende prioriteres:

- Festivaler som holder høy kunstnerisk kvalitet og har dokumentert god gjennomføringsevne
- Festivaler som bidrar til nyskaping og profesjonalisering av kunst- og kulturfeltet
- Festivaler som bidrar til bredde i kulturtilbudet
- Festivaler som bidrar til å styrke Fredrikstad sitt omdømme som en interessant og aktuell festival- og arrangørby
- Festivaler som bidrar til økt samspill og kompetansedeling mellom aktører lokalt, regionalt og nasjonalt
- Festivaler som bruker byrom og arenaer på nye og spennende måter
- Festivaler som aktivt jobber med publikumsutvikling med mål om å nå et nytt publikum

Tilskudd kan innvilges med inntil 30 % av tiltakets totalbudsjett.

§ 8. Vilkår for tildeling av tilskudd

- a) For innvilget tilskudd skal det fremkomme tydelig i annonseringen eller ved annen kunngjøringsform at festivalen er støttet av Fredrikstad kommune
- b) Festivalen skal akseptere ledsagerbevis
- c) Kommunen skal informeres umiddelbart dersom det inntreffer forhold som innebærer vesentlige endringer i forhold til de forutsetningene som fremgår av søknaden. Vedtak kan endres dersom det forekommer vesentlige endringer av tiltaket.
- d) Krav om rapportering og regnskap, jf. § 9 skal følges.

Det kan i vedtaket stilles flere vilkår for tilskuddet enn det som fremgår av retningslinjen.

§ 9. Utbetaling av tilskudd

Kommunen utbetaler tilskuddet til gjeldende kontonummer etter mottak av nødvendig dokumentasjon. 1. halvdel av beløpet utbetales ved prosjektstart, og 2. halvdel av beløpet etter at tiltaket er gjennomført og prosjektrapport og regnskap for bruk av tilskuddet foreligger. Prosjektrapport- og regnskap skal innsendes senest innen åtte – 8 – uker etter at tiltaket er avsluttet.

Søkere som er regnskapspliktige i henhold til lov, og som av Fredrikstad kommune mottar tilskudd over kulturbudsjettet som er større enn kr 100 000 pr regnskapsår, skal ettersende revidert årsregnskap for det året tilskuddet/tilskuddene gjelder. Krav til revidert årsregnskap kan i vedtak om tilskudd også bli krevd for tilskudd mindre enn kr 100 000.

Utbetaling er videre betinget av at vilkårene i § 8 og øvrige vilkår satt i vedtaket, er oppfylt. Tilsagn om tilskudd bortfaller dersom tiltaket ikke er gjennomført innen 31. desember det året tilskuddet gjelder.

§ 10. Kontroll med bruk av midler

Fredrikstad kommune kan kreve innsyn og kontroll med bevilgede kommunale midler. Mottaker av tilskudd plikter å medvirke til slik kontroll, herunder fremskaffe etterspurt og relevant dokumentasjon, m.m.

§ 11. Bortfall av tilskudd og krav om tilbakebetaling

Dersom tildeling av tilskudd bygger på uriktige opplysninger fra søker, eller tilskuddet – eller deler av det – ikke er nyttet etter forutsetningene, herunder at fastsatte vilkår ikke er oppfylt, bortfaller tilskudd som ikke er utbetalt, og utbetalt tilskudd kreves tilbake. Det samme gjelder dersom tilskuddsmottaker ikke har levert regnskap og rapport innen fastsatt frist, eller når regnskapet ikke anses tilfredsstillende.

§ 12. Ikrafttredelse

Retningslinjen trer i kraft fra vedtaksdato.

Retningslinjene ble vedtatt av Kultur- og miljøutvalget 17. oktober 2018 (PS 56/18)

Retningslinjer for tildeling av tilskudd til kunst- og kulturtiltak i Fredrikstad kommune *Revidert og vedtatt av kultur- og miljøutvalget 16. oktober 2019*

§ 1. Formål

Tilskuddsordningen skal bidra til kvalitet og mangfold i Fredrikstads kunst- og kulturtilbud, og stimulere til nytenkning og utvikling i h.h.t. overordnede føringer som følger av kommunens vedtatte kulturpolitiske mål og strategier.

§ 2. Virkeområde

Retningslinjen har sitt virkeområde i Fredrikstad kommune og gjelder behandling av søknader om tilskudd til kunst- og kulturtiltak.

§ 3. Økonomiske rammer

De økonomiske rammene for tilskuddsordningen følger av Fredrikstad bystyres årlige budsjettvedtak.

§ 4. Vilkår for tilskudd

Det kan gis tilskudd til aktører med organisasjonsnummer som driver kulturarbeid i Fredrikstad. Ordningen legger det horisontale fordelingsprinsippet til grunn, hvilket innebærer at Fredrikstad kommune som hovedregel har ansvar for å gi tilskudd til kulturaktiviteter i kommunen, fylkeskommunen har ansvar for regionale tiltak, mens staten har ansvar for landsomfattende tiltak. Det kan gis tilskudd til både amatører og profesjonelle. Det er en forutsetning for tilskudd at tiltaket er åpent eller tilgjengelig for det allmenne publikum.

Det gis i prinsippet ikke tilskudd til:

- a) interne og lukkede tiltak i regi av trossamfunn og livssynssamfunn
- b) velforeninger
- c) humanitære foreninger
- d) politiske partier
- e) organisasjoner som har til hensikt å fremme medlemmenes yrkes- og/eller økonomiske interesser
- f) skolelag
- g) sosiale foreninger
- h) tiltak som har en utpreget kommersiell karakter, eller understøtter kommersiell virksomhet
- i) tiltak som finner sted i innsamlingsøyemed
- j) kostnader til reise og opphold i inn- og utland for tiltak som ikke finner sted i Fredrikstad
- k) konseptutvikling, manusutvikling og annet utviklingsarbeid
- l) produksjon av bøker, trykksaker og utgivelse av musikk og filmer

Det kan gis tilskudd til organisasjoner og tiltak som faller inn under punkt a) til k) dersom tiltaket er åpent for publikum og vurderes å ha særskilt stor betydning for utviklingen av Fredrikstads kunst- og kulturfelt.

Det kan gis tilskudd til tiltak som faller inn under punkt l) dersom tiltaket dokumenterer forhold som har stor lokal kunst- og kulturhistorisk betydning.

§ 5. Kunngjøring og søknadsfrist

Tilskuddsordningen har to søknadsfrister i året, 1. november og 1. april.

Til fristen 1. november kan det søkes om tilskudd til tiltak gjennomføres i perioden fra januar til og med juli i kommende kalenderår. Til fristen 1. april kan det søkes om tilskudd til arrangementer som gjennomføres i perioden fra august til desember i inneværende år. Søkere som gjennomfører arrangementer i januar kan søke til begge søknadsfristene.

Søknadsfristene er absolutte. Når søknadsfrist faller på helligdager vil fristen være første virkedag etter denne.

Søknadsfristene skal kunngjøres i dagspressen og/eller annet egnet medium senest innen tre uker før søknadsfrist. Annonseringen skjer med forbehold om at det avsettes midler i budsjettet til formålet. Det oppgis i kunngjøringen hvor søknaden skal sendes.

§ 6. Krav til søknaden

Søknaden skal være skriftlig og det skal benyttes Fredrikstad kommunes elektroniske søknadsskjema. Søknaden skal inneholde følgende:

- Beskrivelse av tiltaket det søkes støtte til, herunder formål, sted og dato/periode for gjennomføringen.
- Informasjon om de kunstnerisk ansvarlige og oversikt over medvirkende.
- Opplysninger om eventuelle forretningsmessige interesser mellom ansvarlig søker og samarbeidspartnere, underleverandører og bidragsytere for det tiltaket det søkes støtte til.
- Budsjett med finansieringsplan. Budsjettet skal inneholde alle forventede utgifter, inkludert alle honorarer og lønnskostnader. Videre skal budsjettet inneholde alle forventede inntekter, herunder billettinntekter og salgsinntekter i tilknytning til tiltaket. Det skal tydelig fremgå hvilke andre private og/eller offentlige finansieringskilder det er søkt støtte hos eller mottas tilskudd fra, samt beløpsstørrelse. Summen av forventede utgifter og inntekter skal gå i balanse.
- Dersom tiltaket gjennomføres i samarbeid med eller med bistand fra andre
- tilskuddsmottakere enn søker, skal dette opplyses.
- Dokumentasjonen skal være vedlagt søknaden og være sendt inn senest innen søknadsfristene jf. § 5.

§ 7. Behandling av søknader

Ved behandling av søknad vektlegges tiltak som fremmer ordningens formål, jf. § 1.

Tilskudd gis videre ut fra en samlet skjønnsmessig vurdering basert på forskriftenes kriterier og vilkår.

Ved vurderingen vil følgende tiltak prioriteres:

- Tiltak som bidrar til å sikre kunst- og kulturopplevelser for alle
- Tiltak som bidrar til et mangfoldig kunst- og kulturtilbud
- Tiltak som bidrar til kvalitet i kunst- og kulturtilbudet
- Tiltak som fremmer nyskaping i kunst- og kulturfeltet
- Tiltak som fremmer profesjonalisering av og kompetanseheving i kunst- og kulturfeltet
- Kunst- og kulturtiltak som utvikler og tar i bruk Fredrikstads offentlige rom på nye måter

Tilskudd kan innvilges med inntil 30 % av tiltakets totalbudsjett.

§ 8. Vilkår for tildeling av tilskudd

- a) For innvilget tilskudd som er større enn fra kr 20 000 skal det fremkomme tydelig i annonseringen eller ved annen kunngjøringsform at kulturtiltaket er støttet av Kulturetaten i Fredrikstad kommune, fortrinnsvis gjennom Kulturetaten og Fredrikstad kommunes logo.
- b) Fredrikstad kommune ved Kulturetaten skal gis tilbakemelding dersom det inntreffer forhold som innebærer vesentlige endringer i forhold til de forutsetningene som fremgår av søknaden. Vedtak kan endres dersom det forekommer vesentlige endringer av tiltaket.
- c) krav om rapportering og regnskap, jf. § 9 skal følges.

Det kan i vedtaket stilles flere vilkår for tilskuddet enn det som fremgår av retningslinjen.

§ 9. Utbetaling av tilskudd

Tilskudd større enn fra kr 50 000 utbetales i to rater, 1. halvdel av beløpet ved prosjektstart, og 2. halvdel av beløpet etter at tiltaket er gjennomført og prosjektrapport/bekreftelse på gjennomført arrangement og regnskapsoversikt for bruk av tilskuddet foreligger.

Prosjektrapport og regnskapsoversikt skal innsendes senest innen åtte uker etter at tiltaket er avsluttet.

Søkere som er regnskapspliktige i henhold til lov, og som av Fredrikstad kommune mottar tilskudd over kulturbudsjettet som er større enn kr 100 000 pr regnskapsår, skal ettersende revidert årsregnskap for det året tilskuddet/tilskuddene gjelder. Krav til revidert årsregnskap kan i vedtak om tilskudd også bli krevd for tilskudd mindre enn kr 100 000.

Utbetaling er videre betinget av at vilkårene i § 8 og øvrige vilkår satt i vedtaket, er oppfylt. Kommunen utbetaler tilskuddet til gjeldende kontonummer etter mottak av nødvendig dokumentasjon. Tilsagn om tilskudd kan bortfalle dersom tiltaket ikke er gjennomført innen 31. desember det året tilskuddet gjelder.

§ 10. Kontroll med bruk av midler

Fredrikstad kommune kan kreve innsyn og kontroll med bevilgede kommunale midler. Mottaker av tilskudd plikter å medvirke til slik kontroll, herunder fremskaffe etterspurt og relevant dokumentasjon, m.m.

§ 11. Bortfall av tilskudd og krav om tilbakebetaling

Dersom tildeling av tilskudd bygger på uriktige opplysninger fra søker, eller tilskuddet – eller deler av det – ikke er nyttet etter forutsetningene, herunder at fastsatte vilkår ikke er oppfylt, bortfaller tilskudd som ikke er utbetalt, og utbetalt tilskudd kreves tilbake. Det samme gjelder dersom tilskuddsmottaker ikke har levert regnskap og rapport innen fastsatt frist, eller når regnskapet ikke anses tilfredsstillende.

§ 12. Klageadgang

Enkeltvedtak kan påklages jf. forvaltningsloven § 28. Det kan følgelig påklages formelle saksbehandlings- eller saksgangsfeil. Det kan ikke påklages den helhetlige og skjønsmessige vurderingen av tiltaket. Klagefristen er på tre uker fra underretting av vedtaket, jf. forvaltningsloven § 29. Klagen fremmes til det organ som utstedte vedtaket og saken vil bli vurdert på nytt jf. § 33 annet ledd. Om klagen ikke omgjøres av det organ som fattet vedtaket, vil klagen bli ekspedert til formannskapet som er klageinstans for ordningen *Tildeling av tilskudd til kunst- og kulturtiltak i Fredrikstad kommune*.

§ 13. Ikrafttredelse

Retningslinjen trer i kraft fra vedtaksdato.

Fredrikstad ungdomsråds vedtak 26.01.2026:

Fredrikstad ungdomsråds behandling 26.01.2026:

Saksnr.: 2023/1552
Dokumentnr.: 6
Løpenr.: 320124/2025
Klassering: C00

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Fredrikstad ungdomsråd	26.01.2026	1/26
Samfunnsutvalget	28.01.2026	5/26
Formannskapet	05.02.2026	
Bystyret	12.02.2026	

Evaluerings av avtale om strømming av kamper og konkurranser i kommunale idrettsanlegg

Kommunedirektørens innstilling

Kommunedirektøren anbefaler formannskapet å gi følgende innstilling til bystyret:

1. Fredrikstad kommune tillater å strømme enkeltarrangementer på høyt nasjonalt, sportslig nivå, for utøvere i aldersgruppen 15 – 18 år, hvor det er berettiget interesse.
2. Arrangøren søker særskilt for arrangementet, med anbefaling fra den aktuelle særidrettens nasjonale særforbund.
3. Søknader behandles administrativt.

Sammendrag

Kommunedirektøren har etter bystyrets behandling av sak 128/2024 «Strømming av kamper og konkurranser i kommunale idrettsanlegg», gjennomført en evaluering av ordningen. Det er avholdt møter med representanter fra idrettens særforbund og den tekniske leverandøren av strømmetjenesten. I tillegg er det også avholdt samtaler med datatilsynet for å kvalitetssikre opplysningene. Strømming av idrettsarrangementer har hatt en gjennomgående utvikling det foregående året. Datatilsynet understøtter at personvernreglene ivaretas ved nåværende strømmepraktisering av idrettsarrangementer i kommunale anlegg.

Kommunedirektøren vektet datatilsynets vurderinger om ivaretagelse av personvernet sterkt i saken. Strømming av idrettsarrangement for utøvere i alderen 15-18 år har hatt en utvikling i riktig retning gjennom foregående år.

Kommunedirektøren tilrår at det åpnes opp for å tillate strømming av enkeltarrangementer med høyt nasjonalt, sportslig nivå for målgrupper i alderen 15-18 år. Kommunedirektøren understreker derimot at det må være en berettiget interesse for idrettsarrangementet og at det kreves særskilt søknad for hvert enkeltarrangement.

Vedlegg

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Bystyresak 128/24

NIFs strømmeutvalg – rapport

Datatilsynet – Strømming av idrettsarrangementer for barn

Saksopplysninger

Kommunen har mottatt forespørsler om å avholde idrettsarrangement av en betydelig størrelse og på et høyt nasjonalt nivå ved kommunens idrettsanlegg. Forutsetningen har derimot vært at arrangementet kan strømmes.

I bystyresak 128/2024, punkt 6, har bystyret vedtatt at strømming av idrettsarrangement i kommunens idrettsanlegg er forbeholdt til elitenivå med allmenn interesse, og lagidretter med utøvere over 18 år. Strømming av idrettsarrangementer med deltakere under 18 år er ikke tillatt

Kommunedirektørens vurdering sak 128/2024 ble gjort på bakgrunn av at idretten skal være en trygg og inkluderende arena, og at Datatilsynets veileder på daværende tidspunkt ikke var et tilstrekkelig rammeverk for å fastsette et rettslig grunnlag for å tillate strømming av arrangementer for barn og ungdom under 18 år av hensyn til personvern.

I september 2024 ble det inngått en avtale mellom Fredrikstad kommune og Norges Idrettsforbund (NIF), representert gjennom en rekke særforbund. Avtalens formål er installasjon av utstyr for formidling av levende bilder (strømming) av kamper i Fredrikstad kommunes idrettsanlegg, og å sørge for å regulere rammer og vilkår for kommunens samtykke til installasjon av kamera i ulike idrettsanlegg.

Kommunens administrasjon har gjennomført møter med representanter fra Mygame (leverandør) og Særforbundene for å evaluere avtalen og kontrollere om avtalepunktene er oppfylt etter intensjonen. Kommunen har også innledet kontakt med Datatilsynet for å kvalitetssikre at den opplyste praksisen ivaretar personvernreglene på en tilfredsstillende måte.

Særforbundene vurderer at strømmetjenestene ivaretar personvernet på en tilfredsstillende måte. Systemene er videreutviklet med strenge sikkerhets- og kontrollrutiner, styres av NIF og er vurdert som pålitelige og i tråd med personvernregelverket av Datatilsynet. Kameraløsningene har tydelig varsling ved aktiv strømming, streng tilgangskontroll, automatisk frakobling ved avvik og bruk av fysiske personvernsdeksler, som allerede er tatt i bruk i flere kommuner.

I henhold til Datatilsynets veileder om strømming av barneidrett kan kommunen anses å ha et delt behandlingsansvar. Evalueringen viser imidlertid at Mygame og særforbundene er tydelige på at kommunen ikke har behandlingsansvar for personopplysninger ved strømming i kommunale idrettsanlegg. Behandlingsansvaret ligger hos NIF, særforbundene, arrangør og teknisk leverandør, mens kommunens rolle begrenses til tilrettelegging. Datatilsynet har bekreftet denne forståelsen og vist til at gjeldende veileder er lite tilpasset idrettens praksis, og at veilederen skal revideres i 2026.

En pågående evaluering av strømmetjenesten, inkludert en brukerundersøkelse med nær 3000 respondenter, viser at et flertall opplever strømming av idrettsarrangementer som positiv.

Om Fredrikstad kommune fremdeles velger å praktisere en tilnærming om at strømming av idrettsarrangement kun kan gjelde målgrupper over 18 år, kan man risikere at store idrettsarrangementer for utøvere i aldersspennet 15-18 år, av nasjonal interesse, uteblir fra kommunen.

Relevante bestemmelser

Datatilsynets veileder om strømming av idrettsarrangement for barn.

Konsekvenser for sosial bærekraft

Ved gjeldende vedtak ble det presisert viktigheten av at idretten skal være en inkluderende og trygg arena med mestring og samhold som sentrale verdier. Idrettsanleggene bør være møteplasser for å delta i aktiviteter uten bekymringen for uønsket eksponering fra andre. Samtidig viser idretten til at tiltaket for strømming skal øke engasjementet og deltagelsen i idretten. I leverandørens internevaluering, fremkommer det av gjennomførte spørreundersøkelse at et klart flertall anser strømmetjenesten som et positivt element, og at det er ønskelig med fortsatt strømming.

Konsekvenser for økonomisk bærekraft

- a) Fredrikstad kommune kan miste arrangementer som bidrar med leieinntekter. Arrangement av tenkt art gir også større ringvirkninger for samfunnet ved overnattingsdøgn, bespising, godt omdømme, med mer. Mange tilreisende gir inntekter til næringsliv og andre aktører i Fredrikstad.

- b) Samfunnsmessige konsekvenser

Dersom Fredrikstad kommune fremdeles velger å praktisere en tilnærming om at strømming av idrettsarrangement kun kan gjelde målgrupper over 18 år, kan man risikere at idrettsarrangementer for utøvere i aldersspennet 15-18 år, av nasjonal interesse, uteblir fra kommunen.

Det kan argumenteres for at strømming av idrettsarrangement for målgruppen 15-18 år har kommet for å bli blant arrangement på øverste nasjonale nivå og av større interesse for allmennheten.

Konsekvenser for miljømessig bærekraft

Ikke relevant i saken.

Ansattes medbestemmelse

Ikke relevant i saken.

Vurdert for uttalelser i rådene

Fredrikstad Idrett- og aktivitetsråd er forespurt om uttalelse i saken.

Vurdering

Kommunedirektøren vurderer at det siden bystyrets behandling av sak 128/2024 har skjedd en utvikling både i rammeverk, praksis og tekniske løsninger for strømming av idrettsarrangementer. Evalueringen viser at idrettens aktører, i samarbeid med teknisk leverandør og Norges Idrettsforbund, har etablert løsninger som i større grad ivaretar hensynet til personvern, forutsigbarhet og kontroll enn det som forelå på tidspunktet for det opprinnelige vedtaket.

Datatilsynets involvering og bekreftelse av at dagens praksis er i tråd med personvernregelverket tillegges vekt. Særlig viktig er avklaringen av kommunens rolle, hvor kommunen i hovedsak anses å være tilrettelegger for bruk av anleggene, og ikke behandlingsansvarlig for personopplysninger knyttet til strømmingen. Dette reduserer kommunens rettslige risiko og gir et tydeligere skille mellom arrangørens ansvar og kommunens forvaltningsrolle.

Kommunedirektøren legger samtidig til grunn at idretten fortsatt skal være en trygg og inkluderende arena, spesielt for barn og unge. Det er derfor avgjørende at strømming ikke blir en generell ordning for aldersbestemt idrett, men begrenses til enkeltarrangementer på et høyt nasjonalt, sportslig nivå, hvor det foreligger en klar og dokumenterbar berettiget interesse. En slik avgrensning bidrar til å sikre at hensynet til utøvernes personvern og opplevelse av trygghet fortsatt ivaretas, samtidig som kommunen åpner for arrangementer av stor betydning.

Kravet om særskilt søknad for hvert arrangement, med anbefaling fra det aktuelle nasjonale særforbundet, vurderes som et viktig styringsverktøy. Dette sikrer både en faglig vurdering av arrangementets nivå og betydning, og gir kommunen mulighet til å foreta en konkret helhetsvurdering i hvert enkelt tilfelle.

Kommunedirektøren vurderer videre at en videreføring av dagens restriktive praksis kan få uheldige konsekvenser for kommunens attraktivitet som arrangementsvert. Flere idretter på høyt nasjonalt nivå for aldersgruppen 15–18 år forutsetter i dag strømming som en del av arrangementets gjennomføring. Dersom kommunen ikke tilrettelegger for dette, kan det føre til at slike arrangementer legges til andre kommuner, med tap av leieinntekter, ringvirkninger for lokalt næringsliv og svekket omdømme.

Samlet sett vurderer kommunedirektøren at den foreslåtte justeringen av praksis innebærer en balansert tilnærming, hvor hensynet til personvern, barns beste og trygg idrett veies opp mot samfunnsnytte, økonomiske ringvirkninger og kommunens rolle som vertskommune for større idrettsarrangementer. På dette grunnlaget tilrås det å åpne for strømming av enkeltarrangementer på høyt nasjonalt nivå for utøvere i alderen 15–18 år, innenfor tydelige og kontrollerte rammer.

Alternative løsninger

Dagens praksis opprettholdes.

Konklusjon

Kommunedirektøren tilrår at Fredrikstad kommune tillater å strømme enkeltarrangementer på høyt nasjonalt, sportslig nivå, for utøvere i aldersgruppen 15 – 18 år, hvor det er berettiget interesse. Det bør være en forutsetning at arrangør søker særskilt, med anbefaling fra den aktuelle særidrettens nasjonale særforbund. Søknader behandles av kommunedirektøren.

Formannskapetets vedtak 18.12.2025:

Saken oversendes utvalg for Teknisk, Samfunn og Helse for uttalelse, før den på nytt fremmes i det første formannskapsmøte i 2026.

Formannskapetets behandling 18.12.2025:

Rita Holberg (H) fremmet på vegne av H, FrP, og V følgende utsettelsesforslag:

Saken oversendes utvalg for Teknisk, Samfunn og Helse for uttalelse, før den på nytt fremmes i det første formannskapsmøte i 2026.

Votering:

Utsettelsesforslaget ble vedtatt med 10 stemmer (4 H, 3 FrP, 1Pp, 1 MDG, 1 V), mot 5 stemmer (4 Ap, 1 SV)

Saksnr.: 2025/17289
Dokumentnr.: 1
Løpenr.: 153794/2025
Klassering: 610

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Formannskapet	18.12.2025	213/25
Teknisk utvalg		
Samfunnsutvalget	28.01.2026	6/26
Helseutvalget		
Formannskapet		

Verbalvedtak - Selskapsorganisering av bolig og formålsbygg

Kommunedirektørens innstilling

Kommunedirektøren anbefaler Formannskapet å fatte følgende vedtak:

1. Saken tas til orientering

Sammendrag

I bystyresak 251/24 – Budsjett 2025 og økonomiplan 2025–2028, ble kommunedirektøren bedt om å utrede ny organisering av kommunale boliger og formålsbygg.

Kommunedirektøren har gjennomført utredningene og vurderer at dagens organisering gir best forutsetninger for faglig utvikling, digitalisering og langsiktig vedlikeholdsplanlegging.

Det anbefales å videreføre nåværende modell og styrke den med tydelige rammer og stabile ressurser, fremfor å utrede eller gjennomføre selskapsorganisering som vil kreve økte budsjettammer, høyere økonomisk og sosial risiko.

Vedlegg

- 1 Rapport - Organisering av boligforvaltning
- 2 Boligstrategi for Fredrikstad kommune
- 3 Boligmarkedsanalyse: Fredrikstad mot 2035 15.08.2022
- 4 Rapport- organisering av formålsbygg
- 5 Referat fra drøftingsmøte 08.12.25

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

- Bystyresak PS 251/24 – Budsjett 2025 økonomimodell 2025-2028
- Veileder om husleieordninger, Norsk Kommunalteknisk Forening (NKF), Forum for offentlige bygg og eiendommer – FOBE for Kommunal- og regionaldepartementet - 2. juli 2008
- Kartlegging av beste praksis for interne husleieordninger, rapport utarbeidet for Forum for offentlige bygninger (FOBE) på vegne av Statens bygningstekniske etat (KoBE), 11. juli 2007
- Artikkel BDO, Organisering av eiendomstjenesten har betydning for effekt av internhusleie, 15. oktober, 2021
- Kommunal- og distriktsdepartementets organisasjonsdatabase, dokumentert i NIBR-rapport 2024:11

Saksopplysninger

Saken svarer ut verbalvedtak i budsjett - og økonomiplan for 2025 - 2028:

Kommunedirektøren bes utrede ny organisering av kommunale boliger og formålsbygg. Kommunalt foretak som organisasjonsform skal inngå som alternativ til dette. Saken legges frem for politisk behandling høsten 2025

Saken er inndelt i to hovedområder da det er ulike forutsetninger for henholdsvis kommunale boliger og formålsbygg. Bolig gjelder forvaltning og utleie av kommunale boliger til leietakere og er ikke en lovpålagt tjeneste, mens formålsbygg er forvaltning og drift av formålsbyggene til kommunens kjerneområder. I Fredrikstad kommune er disse oppgavene organisert i egne virksomheter i ulike kommuneområder.

Beskrivelse av ulike modeller for selskapsorganisering

De mest relevante modellene for organisere virksomheter utenfor kommunens linjeorganisasjon vil være kommunale foretak, aksjeselskap og interkommunale selskaper. En nærmere beskrivelse av de ulike formene for selskapsorganisering fremgår av de vedlagte rapportene.

Kommunal organisering av eiendomsområdet – hovedtrekk, utvikling og eksempler

Kommunal- og distriktsdepartementets organisasjonsdatabase, dokumentert i NIBR-rapport 2024:11, gir et oppdatert bilde av hvordan norske kommuner og fylkeskommuner organiserer bygg- og eiendomsforvaltningen. Datainnsamlingen for 2024 viser at de fleste kommuner fortsatt løser drift og vedlikehold av bygg og eiendom innenfor egen driftsorganisasjon, men at det også benyttes selskapsformer og interkommunalt samarbeid, særlig der det er behov for spesialisert kompetanse, ressursdeling eller stordriftsfordeler.

Interkommunalt samarbeid:

Interkommunalt samarbeid har blitt en stadig viktigere organisasjonsform, spesielt for små og mindre sentrale kommuner som ikke har tilstrekkelig kapasitet eller kompetanse internt. I 2024 løses i snitt 26 % av kommunale oppgaver gjennom slike samarbeid.

Innen bygg og eiendom er andelen lavere, men til stede: 94,6 % av kommunene løser drift og vedlikehold av anlegg og bygninger internt, mens 3,2 % bruker kommunale foretak og 31,8 % kjøper tjenester fra private aktører. Samarbeidet organiseres hovedsakelig gjennom vertskommunemodeller, der én kommune administrerer tjenesten på vegne av flere, eller gjennom interkommunale selskaper (IKS) med egne styrer. Eksempelvis har flere småkommuner på Østlandet etablert felles eiendomsselskaper for å oppnå stordriftsfordeler og tilgang til spesialisert kompetanse.

Fordelene med interkommunalt samarbeid er stordriftsfordeler, bedre ressursutnyttelse og tilgang til spesialisert kompetanse, noe som kan gi mer profesjonell drift og vedlikehold, særlig i små og mindre ressurssterke kommuner. Samtidig krever samarbeidet gode styringsmodeller, klare avtaler og felles mål, og det kan oppstå utfordringer knyttet til ansvar, økonomi og prioriteringer mellom deltakerkommunene.

Kommunale foretak (KF) og aksjeselskaper (AS)

Kommunene organiserer i hovedsak bygg- og eiendomsforvaltning innenfor egen driftsorganisasjon, men det benyttes også selskapsformer, særlig for tekniske tjenester. De mest brukte selskapsformene er kommunale foretak (KF) og aksjeselskaper (AS) hvor kommunen er eneste eier. Disse gir større fleksibilitet, profesjonalisering og mulighet for å skille ut virksomhet med egne styrings- og rapporteringslinjer. For eksempel har Oslo etablert Oslobygg KF, mens Drammen, Ålesund, Lier, Nittedal, Moss, Molde og Arendal har egne

kommunale eiendomsforetak. Bærum og Sandnes har valgt AS-modellen for enkelte prosjekter.

Bruken av selskapsformer er stabil, men det er fortsatt et mindretall av kommunene som organiserer bygg og eiendom som foretak eller aksjeselskap. Kjøp fra private aktører er mer utbredt enn bruk av selskapsformer på flere områder, særlig for drift og vedlikehold av bygg og boliger.

Styring og kontroll

Selskapsorganisering gir økt profesjonalisering og fleksibilitet, men innebærer også større avstand til politisk styring og krever egne styringsverktøy og eierstrategier. Kommunene bruker ulike styringsverktøy, som eiermøter, eierstrategier, selskapsavtaler og profesjonelle styremedlemmer, men det er variasjon i hvor systematisk denne styringen er. Rapporten peker på behov for å styrke eierstyringen i mange kommuner.

Tilbakeføring til kommunal etat – trender og årsaker

De siste årene har flere kommuner valgt å avvikle KF eller AS og tilbakeføre bygg- og eiendomsforvaltningen til kommunal etat. Bergen har gått fra vurdert KF-modell til etat for bygg og eiendom for å oppnå sterkere politisk styring og integrasjon med øvrig drift. Sandnes avviklet Sandnes Eiendom KF i 2019 og gikk tilbake til linjeorganisering under rådmannen, med begrunnelse i kompleksitet, kostnader og behov for helhetlig styring. Oslo har hatt flere omorganiseringer, og konsoliderte i 2021 flere AS og etater til Oslobygg KF, men har også beholdt etatsløsninger for enkelte funksjoner. Flere små kommuner har valgt å tilbakeføre fra KF til etat fordi foretaksløsningen ble vurdert som lite hensiktsmessig på grunn av liten skala og styringsutfordringer.

Typiske årsaker til tilbakeføring er styringsutfordringer mellom kommunedirektøren og foretakets styre, økte kostnader og administrativ kompleksitet, behov for tettere politisk kontroll, og at små kommuner ofte ikke har tilstrekkelig volum til å forsvare en egen foretaksløsning. KS og NKF anbefaler at etatsmodell vurderes der eiendomsforvaltningen er tett knyttet til kjerneoppgaver som skole og helse, og hvor politisk styring er viktig. Foretak og AS brukes primært der markedstilpasning eller utviklingsprosjekter er sentrale, men mange kommuner har gått bort fra dette for å redusere risiko og kostnader.

Eksempler på organisasjonsendringer:

- **Bergen:** Har valgt etatsmodell for bygg og eiendom for å styrke politisk styring og integrasjon.
- **Sandnes:** Avviklet Sandnes Eiendom KF i 2019 og samlet eiendomsforvaltningen under rådmannen.
- **Oslo:** Har hatt flere omorganiseringer, og konsoliderte i 2021 med flere AS og etater til Oslobygg KF, men har også beholdt etatsløsninger for enkelte funksjoner.
- Flere små kommuner har tilbakeført fra KF til egen virksomhet på grunn av liten skala og styringsutfordringer.

Bygg- og eiendomsområdet organiseres i hovedsak innenfor kommunens egen driftsorganisasjon, men det finnes en betydelig minoritet som benytter kommunale foretak eller aksjeselskaper, særlig for drift og vedlikehold av boliger, bygg, renovasjon og revisjon. Interkommunalt samarbeid er særlig viktig for små og mindre sentrale kommuner.

Trenden de siste årene går mot økt bruk av etatsmodell for å sikre politisk kontroll og redusere kompleksitet, særlig i mindre kommuner og der eiendomsforvaltningen er nært knyttet til kommunens kjerneoppgaver. Eksempler fra Bergen, Sandnes, Oslo og flere småkommuner illustrerer denne utviklingen og viser at valg av organisasjonsform bør tilpasses kommunens størrelse, kompetanse og strategiske mål.

Organisering av boligforvaltning og formålsbygg i en selskapsform bør de ulike formålenes særpreg tillegges vekt slik at det ikke oppstår i økonomisk- eller forvaltningsmessig interessekonflikt med annen virksomhet i ett selskap.

Kriterium	Kommunal linjeorganisasjon	Kommunalt foretak	Kommunalt eid AS
Styring	Tett politisk og administrativ styring	Eget styre, men underlagt kommunens eierstyring	Styret styrer, kommunen har eierstyring via generalforsamling
Samordning med øvrige kommunale tjenester	God samordning med kommunale tjenester	Kan bli mer sektorisert, men mulig med avtaler	Begrenset samordning, mer markedsorientert
Støttefunksjoner	Bruker kommunens felles systemer (HR, økonomi, IT)	Har egne systemer, gir mer fleksibilitet	Fullt egne systemer, krever høy kompetanse
Helhetlig planlegging og budsjettstyring	Integrert i kommunens økonomiplan	Eget budsjett, men må følge kommunale føringer	Egen økonomi, mer uavhengig planlegging
Likebehandling	Høy grad av likebehandling mellom tjenesteområder	Kan variere basert på avtaler og prioriteringer	Risiko for ulik behandling, avhengig av kommersielle hensyn
Økonomi	Mindre synliggjøring av eiendomskostnader og verdier	Bedre oversikt over kostnader og eiendomsverdi	Fullt økonomisk ansvar og rapportering
Kostnader	Lavere administrasjonskostnader, men risiko for underfinansiering	Høyere kostnader til styre og drift, men mer profesjonell forvaltning	Høyere kostnader, men større fleksibilitet og investeringsmuligheter

Tabell 1 Sammenligning av organisasjonsformer

Relevante bestemmelser

Kommuneloven (Lov 22. juni 2018 nr. 83)
 Lov om interkommunale selskaper (IKS-loven)
 Aksjeloven (Lov om aksjeselskaper)
 Offentleglova og Forvaltningsloven
 KS' anbefalinger for eierstyring og selskapsledelse

Konsekvenser for sosial bærekraft

Selskapsorganisering kan føre til bedre profesjonalisering og økonomistyring, men kan redusere demokratisk kontroll og medvirkning. Dersom økonomiske hensyn får forrang, kan boligsosiale mål og hensynet til likeverdig tilgang til formålsbygg som skoler, barnehager, sykehjem og idrettsanlegg svekkes. Dette kan påvirke nærmiljøkvalitet, folkehelse og sosial inkludering. Kommunen må derfor sikre at sosial bærekraft ivaretas gjennom tydelige politiske føringer, eierskapsstrategier og krav til boligsosiale og samfunnsmessige mål uavhengig av valgt selskapsform.

Konsekvenser for økonomisk bærekraft

a) Økonomiske konsekvenser – drifts- og investeringsbudsjett

Selskapsorganisering kan gi bedre kostnadsoversikt, profesjonalisering og insentiver for effektiv arealbruk gjennom husleiemodeller, men krever økte budsjetttrammer for å dekke reelle FDVU-kostnader. Insentiver for effektiv arealbruk kan også oppnås ved å innføre internhusleie i linjeorganisasjonen, forutsetningene vil være de samme. Beregninger viser at en kostnadsdekkende husleiemodell vil ligge betydelig over dagens nivå, noe som kan medføre behov for budsjettøkning eller prioriteringsendringer. Samtidig gir selskapsorganisering større fleksibilitet for investeringer og samarbeid med private aktører, men innebærer også høyere administrasjonskostnader og risiko for økt kompleksitet.

For å sikre økonomisk bærekraft må kommunen ha tydelige eierstrategier, langsiktige vedlikeholdsplaner og forankrede husleiemodeller som gir forutsigbarhet og verdibevaring.

b) Samfunnsmessige konsekvenser

For å sikre samfunnsmessig bærekraft må kommunen ha klare politiske føringer, gode samhandlingsmekanismer og en organisasjonsmodell som ivaretar helhetlige tjenester og stabile rammer.

Konsekvenser for miljømessig bærekraft

For å ta vare på miljøet og den miljømessige bærekraften i samfunnet vårt er det viktig at også forvaltningen av bygg og eiendom har dette som en prioritet. Særlig har effektiv arealbruk positive gevinster for miljøet.

Ansattes medbestemmelse

Se referat fra drøftingsmøte 8.12.2025.

Vurdering

Virksomhet Bolig ble etablert i november 2024 og har samlet kommunens boligforvaltning, redusert tomgangsleie, gjennomført digitalisering og styrket samhandling med Helse, Oppvekst og NAV. Det er etablert samarbeidsavtaler med private utbyggere, og en boligbehovsplan med prognoser mot 2030 og 2035 er under arbeid. Virksomheten har et tydelig mandat og er i ferd med å realisere viktige strategiske prosesser, som boligbehovsplan og vedlikeholdsplan. En omorganisering nå vil skape usikkerhet, svekke fremdriften i pågående utviklingsarbeid og gi uheldige konsekvenser for innbyggere med sammensatte behov.

For formålsbygg er det nylig gjennomført en omorganisering med tydeligere skille mellom drift og forvaltning. Foreløpige erfaringer er positive. Utredningen har vurdert selskapsmodeller (KF, AS, IKS) og husleieordninger. Beregninger viser at en kostnadsdekkende husleiemodell vil kreve ca. **215 millioner** kroner årlig, mot dagens FDVU-budsjett på 135 millioner kroner. Dette innebærer et behov for budsjettøkning på om lag 70 millioner kroner dersom husleiemodell innføres. Erfaringer fra andre kommuner viser at selskapsorganisering gir profesjonalisering av drift og vedlikehold, men også økt kompleksitet, kostnader og behov for sterk eierstyring. Trenden nasjonalt går mot etatsmodell for å sikre politisk kontroll og helhetlig styring.

Utredningen viser at selskapsorganisering av kommunale boliger og formålsbygg kan gi økt profesjonalisering, tydeligere kostnadsstruktur og insentiver for effektiv arealbruk gjennom husleiemodeller. Samtidig innebærer slike løsninger høyere administrasjonskostnader, mer kompleks styring og redusert politisk kontroll.

Erfaringer fra andre kommuner viser at selskapsmodeller krever egne økonomisystemer, styrehonorarer og juridisk kompetanse, noe som gir merkostnader sammenlignet med dagens organisering. Trenden nasjonalt går mot etatsmodell for å sikre helhetlig styring og politisk kontroll, særlig der eiendomsforvaltningen er tett knyttet til kjerneoppgaver som skole, helse og omsorg.

Uten tilførsel av midler vil risikoen for underfinansiering og økt vedlikeholdsetterslep være betydelig. Husleiemodell kan også innføres innenfor dagens linjeorganisasjon og gir samme insentiver for arealeffektivitet og kostnadsbevissthet.

Selskapsorganisering kan gi fordeler der markedstilpasning eller utviklingsprosjekter er sentrale, men for kommunale boliger og formålsbygg vurderes det som mindre hensiktsmessig nå, gitt behovet for stabilitet, helhetlig styring og kontroll med samfunnsoppdraget.

Alternative løsninger

Selv om selskapsorganisering ikke anbefales, kan kommunen vurdere tiltak som styrker dagens organisasjonsmodell og sikrer profesjonalisering og effektiv ressursbruk:

1. Videreutvikling av nåværende organisering

Styrke virksomhet Bolig og forvaltningsområdet for formålsbygg med tydelige rammer, kompetanseheving og samlokalisering. Fullføre pågående digitaliseringsprosesser (FDVU-system, BIM-løsninger) og etablere standardiserte rutiner for vedlikeholdsplanlegging.

2. Innføring av internhusleie

Etablere en husleiemodell innenfor linjeorganisasjonen for å synliggjøre kostnader, skape insentiver for arealeffektivitet og sikre bedre vedlikehold. Gradvis innføring med politisk forankring og klare avtaler om ansvar og kvalitetskrav.

3. Styrket eiendomsstrategi og langsiktig vedlikeholdsplan

Utarbeide en helhetlig eiendomsstrategi basert på oppdaterte tilstandsanalyser og infrastrukturplaner. Sikre skjerming av vedlikeholdsmidler og langsiktig finansiering for verdibevarende tiltak.

4. Interkommunalt samarbeid på utvalgte områder

Vurdere samarbeid med nabokommuner om spesialiserte tjenester (f.eks. energi-optimalisering, brannsikkerhet og tilstandskartlegging) for å oppnå stordriftsfordeler.

Forslag til alternative vedtak

Her er mulige formuleringer utover å ta saken til orientering:

- Vedtak 1 – Videreføring og styrking av dagens modell; Bystyret vedtar å videreføre dagens organisering av kommunale boliger og formålsbygg. Kommunedirektøren bes styrke modellen gjennom kompetanseutvikling og fullføring av digitaliseringsprosesser, samt utarbeide en helhetlig eiendomsstrategi med langsiktig vedlikeholdsplan.
- Vedtak 2 – Innføring av internhusleie; Bystyret vedtar at det innføres internhusleie for formålsbygg innenfor dagens organisasjonsmodell. Kommunedirektøren bes utarbeide forslag til modell, inkludert satser, ansvarsfordeling og implementeringsplan, og legge dette frem for politisk behandling innen [dato].
- Vedtak 3 – Utredning av interkommunalt samarbeid; Bystyret ber kommunedirektøren utrede muligheter for interkommunalt samarbeid om spesialiserte tjenester innen eiendomsforvaltning og legge frem en vurdering av fordeler, kostnader og konsekvenser innen [dato].

Alternative vedtak for å utrede videre selskapsorganisering:

- Vedtak 1 – Utredning av selskapsmodell og husleieordning; Bystyret vedtar at kommunedirektøren skal utarbeide detaljert forslag til selskapsorganisering av kommunale boliger, med vurdering av kommunalt foretak (KF) som primærmodell og aksjeselskap (AS) som alternativ. Forslaget skal inkludere konsekvensanalyse, kostnadsberegning og forslag til husleiemodell. Utredningen legges frem for politisk behandling innen [dato].

- Vedtak 2 – Forberedelse av vedtekter og eierstrategi; Bystyret ber kommunedirektøren utarbeide forslag til vedtekter, eierstrategi og styringsmodell for et kommunalt foretak for eiendomsforvaltning, inkludert organisering av styre og rapporteringslinjer. Forslaget skal sikre politisk kontroll, boligsosiale mål og økonomisk bærekraft. Dokumentene legges frem for politisk behandling innen [dato].
- Vedtak 3 – Implementeringsplan; Bystyret vedtar at kommunedirektøren skal utarbeide en implementeringsplan for overgang til selskapsorganisering, med tidsplan, budsjettbehov og risikovurdering. Planen skal inkludere tiltak for å sikre kontinuitet i tjenesteleveransen og ivareta ansattes medbestemmelse. Planen legges frem for politisk behandling innen [dato].

Konklusjon

Kommunedirektøren vurderer at dagens organisering gir best forutsetninger for faglig utvikling, digitalisering og langsiktig vedlikeholdsplanlegging innenfor kommunens helhetlige økonomistyring.

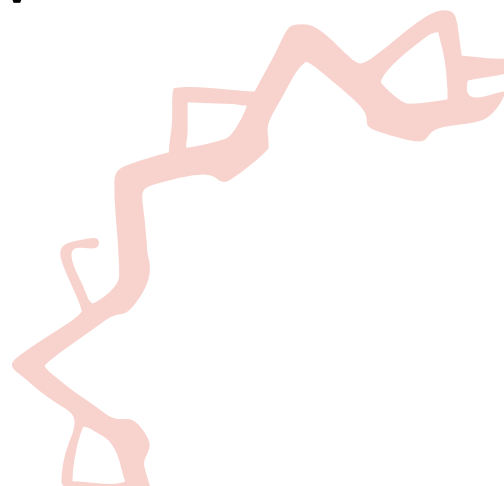
Det anbefales å videreføre nåværende modell og styrke den med tydelige rammer og stabile ressurser, fremfor å utrede eller gjennomføre selskapsorganisering som vil kreve større budsjetter og innebære høyere økonomisk og sosial risiko.

Rapport – organisering av boligforvaltning

Vedtatt av
Formannskapet

Dato
18.12.2025

Innholdsfortegnelse

1 Innledning	2
1.1 Bakgrunn og formål	2
1.2 Datagrunnlag	2
2 Nåværende organisering	3
2.1 Organisasjonsstruktur	3
2.2 Finansieringsmodell og økonomi	3
2.3 Virksomhetens formål og bakgrunn for omorganiseringen	4
2.3.1 Tabell: Helhetlig virkemiddelbruk	5
2.4 Virksomhetens boligportefølje	5
2.5 Nåværende resultater og status	6
2.6 Pågående utviklingsarbeid og framdrift	6
2.6.1 Overordnet utviklingsarbeid og strategiske føringer	7
2.6.2 Samhandling med private aktører og marked	7
2.6.3 Strategier for kjøp, salg og eier- og leiemodeller	8
3 Alternative organisasjons- og selskapsmodeller	8
3.1 Kommunalt foretak (KF)	8
3.2 Kommunalt eid aksjeselskap (AS)	8
3.3 Interkommunalt selskap (IKS)	9
3.4 Tabell: Organisasjonsformer	9
4 Vurdering av organisasjonsformer	10
4.1 Kommunal virksomhet (dagens organisering)	10
4.2 Kommunalt foretak (KF)	11
4.3 Kommunalt eid aksjeselskap	11
4.4 Interkommunalt selskap	12
4.5 Særlig vurdering av forhold som er viktige for kommunal boligforvaltning	12
5 Erfaringer fra andre kommuner	13
5.1 Nye Asker kommune	13
5.2 Oslo kommune	14
5.3 Østfold-kommuner	14
5.3.1 Kommunalt foretak	14
5.3.2 Kommunal virksomhet	15
6 Samlet vurdering	15
6.1 Tabell: Oppsummering av hovedfunn	16
6.2 Kommunedirektørens anbefaling	17
7 Vedlegg	18
8 Andre saksdokumenter	18

1 Innledning

Tilgang til egnede boliger er en grunnleggende forutsetning for et trygt, inkluderende og bærekraftig lokalsamfunn. Kommunen har et særskilt ansvar for å sikre boliger til innbyggere som av økonomiske, helsemessige eller sosiale årsaker ikke kan ivareta sitt boligbehov på egen hånd. Dette ansvaret krever en organisering som både gir politisk styring, faglig kompetanse og fleksibilitet til å møte dagens og fremtidens utfordringer.

I 2024 ble kommunens boligsosiale arbeid omorganisert for å samle boligforvaltning og boligformidling i én felles virksomhet. Bakgrunnen var et fragmentert tjenestetilbud med uklare grensesnitt og manglende strategisk forankring, noe som gjorde det vanskelig å følge opp boligbehov på en helhetlig måte. Den nye organiseringen har gitt bedre grunnlag for samordning, økt brukertilpasning og mer målrettet gjennomføring av politiske prioriteringer. Samtidig er virksomheten fortsatt i en utviklingsfase, og det er behov for å vurdere om dagens modell gir tilstrekkelig kapasitet og fleksibilitet til å møte framtidige krav.

Denne rapporten gir en helhetlig redegjørelse for dagens organisering av boligforvaltningen, vurderer alternative organisasjonsformer og analyserer konsekvensene av disse. Rapporten bygger på dokumentanalyse, erfaringer fra andre kommuner og interne vurderinger, og har som mål å gi et solid kunnskapsgrunnlag for politiske beslutninger.

Valg av organisasjonsmodell har stor betydning for styring, økonomi, faglig kvalitet og samhandling med øvrige tjenester, og er derfor en strategisk beslutning med langsiktige konsekvenser.

Gjennom rapporten belyses både styrker og svakheter ved dagens modell, samt fordeler og utfordringer ved alternative løsninger som kommunalt foretak, aksjeselskap og interkommunalt samarbeid. Målet er å sikre en organisering som gir kommunen nødvendig gjennomføringskraft, profesjonalisering og nærhet til brukerne og som legger til rette for et helhetlig boligsosialt arbeid i årene som kommer.

1.1 Bakgrunn og formål

Rapporten svarer ut verbalvedtak i sak 251/24 - Budsjett 2025 og økonomiplan 2025-2028 på vegne av boligområdet.

Formålet med rapporten er å gi en helhetlig redegjørelse for dagens organisering av boligforvaltningen, vurdere relevante alternative organisasjonsformer og analysere konsekvensene av disse. Rapporten skal gi et solid kunnskapsgrunnlag som gjør Bystyret i stand til å fatte et informert og godt begrunnet vedtak.

1.2 Datagrunnlag

Rapporten bygger på en kvalitativ og deskriptiv tilnærming som kombinerer flere kilder for å gi et helhetlig kunnskapsgrunnlag. Arbeidet er basert på gjennomgang av politiske vedtak, styringsdokumenter og interne rapporter, samt økonomiske nøkkeltall og statusdata fra virksomhetens første driftsår. Det er innhentet erfaringsbasert kunnskap fra interne fagmiljøer og ledelse, og vurderingene er supplert med eksempler fra andre kommuner for å belyse fordeler og utfordringer ved ulike organisasjonsmodeller. Datagrunnlaget består dermed av dokumenter, driftsdata og sammenligningsgrunnlag fra eksterne kilder, kombinert med faglige vurderinger. Denne tilnærmingen gir et bredt og praktisk orientert grunnlag for analysen, men er ikke basert på systematiske spørreundersøkelser eller avanserte statistiske metoder.

2 Nåværende organisering

Virksomhet Bolig ble etablert 1. november 2024 og er en virksomhet i kommuneområde Samfunn. Kommuneområde Samfunn består av Kultur, Idrett og aktivitet, Folkehelse og frivillighet, Fredrikstad internasjonale skole, NAV og Bolig.

Virksomhet Bolig holder til i lokaler med sentral beliggenhet i Bryggeriveien 2-4 og forvalter og tildeler om lag 1100 kommunale boliger, boliger med heldøgns tjenester, startlån og tilskudd til etablering og tilpasning.

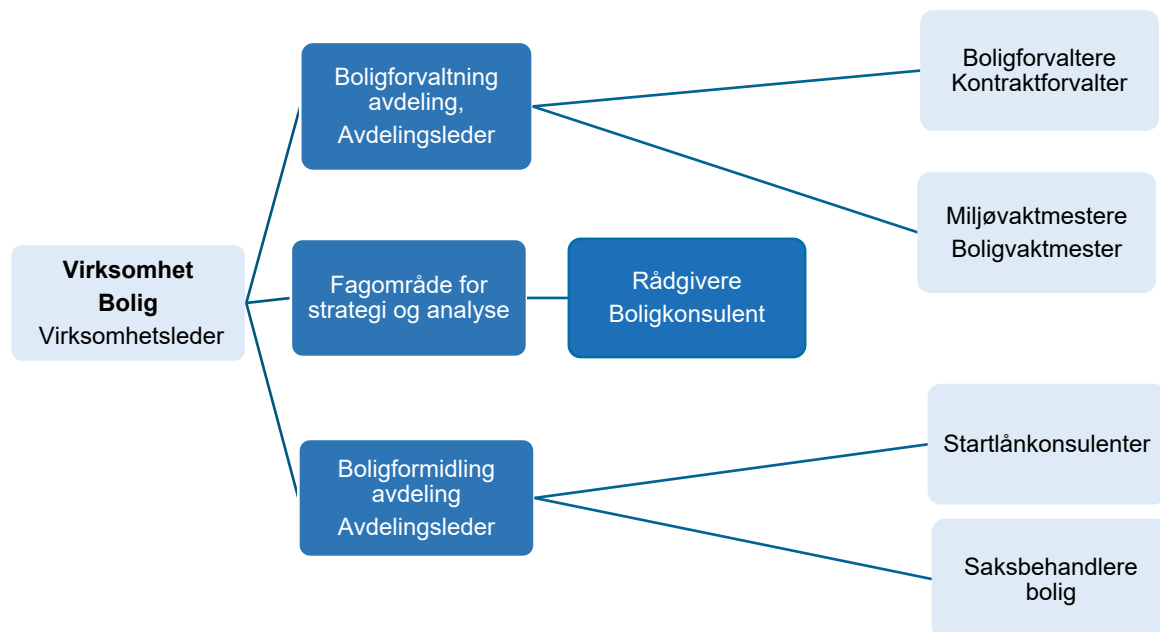
Virksomheten ledes av virksomhetsleder og består av avdeling Boligforvaltning, avdeling Boligformidling, i tillegg til et fagområde for strategi, analyse og utviklingsarbeid.

Avdeling Boligforvaltning består av 8 årsverk fordelt slik: en avdelingsleder, tre boligforvaltere, to miljøvaktmestere, en boligvaktmester og en kontraktforvalter. Avdelingen har ansvaret for forvaltning, drift og vedlikehold av kommunens boligportefølje.

Avdeling Boligformidling består av 10 årsverk fordelt slik: en avdelingsleder, seks saksbehandlere og tre startlånkonsulenter. Avdelingen har ansvaret for kartlegging, rådgivning, tildeling av kommunal boligportefølje og startlån og tilskudd.

Fagområde for strategi og analyse består av tre årsverk og er fordelt slik: to rådgivere og en boligkonsulent som rapporterer direkte til virksomhetsleder. Fagområdet har ansvaret for utvikling av den kommunale boligporteføljen, saksbehandling og samhandling med private aktører.

2.1 Organisasjonsstruktur

2.2 Finansieringsmodell og økonomi

Virksomheten er både ramme- og selvfinansiert. Avdeling Boligformidling er rammefinansiert, fagområde for strategi og analyse er delvis rammefinansiert og delvis

selvfinansiert, mens avdeling Boligforvaltning er selvfinansiert av husleieinntekter og refusjoner. Finansieringsmodellen i avdeling Boligforvaltning innebærer at alle utgifter, inkludert lønn og overskuddskrav, dekkes av husleieinntekter og refusjoner.

Virksomheten har et overordnet driftsbudsjett på 125,7 mill. (inkl. lønnsutgifter) i 2025, hvorav 129,2 mill. i inntekter og hvorav 13 mill. i overskuddskrav hos avdeling Boligforvaltning. I tillegg har virksomheten eget investeringsbudsjett til oppgradering av eksisterende boligportefølje og kjøp av nye boliger.

2.3 Virksomhetens formål og bakgrunn for omorganiseringen

Virksomhet Bolig skal sikre tilstrekkelig med egnede boliger til innbyggerne som trenger det mest. Målgruppen for kommunalt disponerte boliger er personer som av økonomiske, helse- og/eller sosiale årsaker er i behov av bolig. Målgruppens omfang krever god samhandling og fleksibel bruk av boligkapasiteten for at kommunen i større grad skal lykkes med at alle skal bo trygt og godt. Arbeidet i virksomheten omfatter blant annet tildeling av kommunale boliger, rådgivning til boligsøkere, forvaltning og drift av den kommunale boligporteføljen og planlegging og utvikling av framtidige botilbud.

Før omorganiseringen i 2024 var avdeling Boligforvaltning organisert som virksomhet Boligbygg i Seksjon for teknisk drift. Avdeling boligformidling var organisert under virksomhet Helseforvaltning og koordinering i Seksjon for helse og velferd.

Boligplanarbeidet avdekket at det boligsosiale arbeidet i kommunen var preget av fragmenterte tjenester, utydelige grensesnitt og mangel på en felles strategisk plattform. Det manglet politisk vedtatte retningslinjer, overordnet felles forankring og helhetlig styring, noe som gjorde det utfordrende å følge opp boligbehov på en koordinert og effektiv måte. Formålet med omorganiseringen i 2024 var derfor samordning av boligforvaltning og boligformidling, for å styrke boligsosial kompetanse, etablere en felles strategisk plattform, optimalisere og profesjonalisere driften og gjøre den mer bærekraftig.

Den nye virksomheten gir bedre grunnlag for samordning på tvers av kommuneområder, økt brukertilpasning og målrettet gjennomføring av politiske prioriteringer på boligområdet. Virksomhet Bolig har i løpet av det første driftsåret arbeidet med å få på plass fundamentet for en effektiv og bærekraftig drift. For å oppnå dette er det en forutsetning at organisering og forankring, oversikt over behov og boligsosiale hensyn i planverk er avklart.

Samorganiseringen i én felles virksomhet er en kritisk suksessfaktor for å kunne møte dagens og fremtidens boligbehov på en helhetlig, profesjonell og bærekraftig måte. Hensikten er å styrke fagkompetansen, effektivisere driften, redusere sårbarhet og sikre mer målrettet bruk av ressursene. Denne måten å organisere boligtjenestene på – der tildeling, oppfølging og teknisk forvaltning sees i sammenheng – vekker interesse hos både Husbanken og andre kommuner. Modellen vurderes som et nytenkende og helhetlig grep for å løse boligsosiale utfordringer på en mer koordinert og strategisk måte.

Arbeidet med å etablere felles arbeidsprosesser og rutiner er avgjørende for å effektivisere driften, redusere sårbarhet og sikre kvalitet i tjenestene. En bærekraftig boligforvaltning forutsetter effektive og samordnede prosesser, hvor ressursene brukes målrettet.

Virksomheten er fortsatt i oppstartsfasen og skal samlokaliseres for å styrke samarbeid og effektivitet. Samlokaliseringen vil bedre det daglige samarbeidet, utnyttelse av synergier og effektivisere driften.

I Østfold-nettverket for boligsosialt arbeid og i Husbanken Øst har organiseringsmodellen vekket oppsikt blant deltakerne da denne formen for organisering er unik for det boligsosiale

arbeidet på Østlandet. Asker kommune har dessuten tatt kontakt for å få et innblikk i hvordan Fredrikstad kommune har samlet boligrelaterte oppgaver i en virksomhet da de utreder mulig ny organisering for å profesjonalisere boligarbeidet.

Årsaken til at modellen vekker oppsikt er at det er en helhetlig samling av de boligsosiale verktøyene i kommunen, herunder forvaltning og formidling av kommunal boligportefølje, i kombinasjon med Husbankens virkemidler og strategisk utviklingsarbeid.

2.3.1 Tabell: Helhetlig virkemiddelbruk

Helhetlig virkemiddelbruk								
FORUT- SETNINGER	ORGANISERING OG FORANKRING			OVERSIKT OVER BEHOV		BOLIGSOSIALE HENSYN I PLAN		
INNSATS- OMRÅDER	Fremskaffe egnede utleieboliger for vanskeligstilte				Fra leie til eie	Beholde og tilpasse bolig		Omsorgsbygg
STRATEGI	Kommunen kjøper boliger	Kommunen bygger nye boliger	Samarbeide med private aktører	Formidle bolig i det private utleie-markedet	Bistå vanskeligstilte med å kjøpe bolig	Bistå personer til å bli boende i eid eller leid bolig	Tilpasse eksisterende boliger og bygge tilgjengelige boliger	Bygging og utbedring av sykehjem, omsorgsboliger og dagaktivitetscenter
KOMMUNENS VIRKEMIDLER	Strategi for anskaffelser BRL-loven Utbyggingsavtaler	Salg/kjøp av tomt Reguleringsplan Utbyggingsavtaler	Tilvisningsavtale Tidelingsavtale Innleie	Øk. rådgivning Veiledning Bo-oppfølgning Depositum Øk. sosialhjelp Kommunal bostøtte	Øk. rådgivning Veiledning og oppfølging Salg/kjøp av tomt Opprette BRL	Øk. rådgivning Veiledning Bo-oppfølgning Tjenester Øk. sosialhjelp	Øk. rådgivning Byggeteknisk rådgivning	Salg/kjøp av tomt Reguleringsplan Utbyggingsavtaler
HUSBANKENS VIRKEMIDLER	Grunnlån Tilskudd til utleieboliger	Grunnlån Tilskudd til utleieboliger	Grunnlån Tilskudd til utleieboliger (gis til utbygger)	Bostøtte	Startlån Tilskudd til etablering Tilskudd til tilpasning Bostøtte Investeringsstilskudd	Startlån (eid bolig) Tilskudd til etablering Bostøtte	Startlån (eid bolig) Grunnlån Tilskudd til tilpass. Tilskudd til heis Tilskudd til prosj. og utredning	Investeringsstilskudd Bostøtte
ANDRE VIRKEMIDLER								

2.4 Virksomhetens boligportefølje

Virksomhet Bolig forvalter om lag 1 100 boliger per 2025. I tillegg til egen portefølje formidler virksomheten rusinstitusjonsplasser, tidelingsboliger som administreres av OBOS og boliger hvor det er inngått tidelings- og tilvisningsavtaler med private aktører.

- Kommunale boliger:
 - 206 kommunale boliger i borettslag
 - 293 boliger tilrettelagt for heldøgns tjenester
 - 603 selveierboliger, hvorav 143 familieboliger.
- Kommunalt drevne institusjoner hvor virksomhet Bolig formidler plasser:
 - 20 plasser i Traraveien 19
 - 8 plasser i prosjektert rusinstitusjon for kvinner
- Kommunalt disponerte boliger gjennom ideelle og private aktører:
 - 30 boliger med heldøgns tjenester i Ilaveien bosenter, driftet av Blå Kors
 - 293 tidelingsboliger i samarbeid med OBOS (eierform med innskudd)
 - 88 boliger med tidelings- og tilvisningsavtaler, hovedsakelig rettet mot barnefamilier og vanskeligstilte

2.5 Nåværende resultater og status

I løpet av sitt første driftsår har virksomheten etablert en solid faglig og organisatorisk plattform.

Alle tiltak fra forvaltningsrevisjonen (senest behandlet i Kontrollutvalgssak 25/47 den 26.11.25) er fulgt opp og de to siste ferdigstilles i løpet av våren 2026. En fullstendig tilstandskartlegging av boligmassen ferdigstilles i 2025 og vil danne grunnlag for en helhetlig vedlikeholds- og investeringsplan. Driften i virksomheten skal i stor grad funderes på gjennomførte ROS-analyser.

Virksomheten har gjennomført en kompetansekartlegging, som har gitt en systematisk oversikt over faglige ressurser og behov i virksomheten. Kartleggingen viste særlig behov for å rendyrke forvalterrollen og komplementere eksisterende kompetanse, og at det var behov for å øke ressurser til å ivareta driftsrelaterte oppgaver i leieforholdet. Det resulterte i opprettelse av en ny boligvaktmester-funksjon, som er fast ansatt med virkning fra 01.12.25.

Fra 01.01.26 skal ansatte i Vedlikeholdsavdelingen i Teknisk som per i dag utfører håndverkstjenester i kommunale boliger overføres til virksomhet Bolig. Overføringen vil bidra til økt effektivisering av arbeidsprosesser.

Virksomhet Bolig har etablert et eget internt saneringsteam på tvers av virksomheten og Renhold i virksomhet Bygningsdrift i Teknisk. Etableringen av saneringsteamet er estimert til å gi en innsparing for saneringsoppdrag på om lag 1,6 mill. i 2026, basert på anslagsvis 20 oppdrag per år.

Tomgangsleien ble redusert fra 6,7 prosent i 2023 til 5,9 prosent i 2024. Tomgangsleie per november er 5,46 % og det er et mål om 5 % i tomgangsleie for 2026.

Virksomheten har gjennomført omfattende digitalisering av arbeidsprosesser, inkludert innføring av Husbankens KOBO-system og CRM-løsning. Virksomheten deltar også i anskaffelse av nytt FDVU-system (system for forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling) som estimeres klart første halvår av 2026. Digitaliseringen vil bidra til bedre økonomistyring og mer profesjonell og effektiv drift.

Virksomheten har utbetalt 182 mill. i startlån, 2,2 mill. i tilskudd til etablering og 0,8 mill. i tilskudd til tilpasning per 01.12.25.

Samorganiseringen til en felles virksomhet med egen strategisk plattform har gitt en betydelig styrking av tjenestetilbudet gjennom mer helhetlig fokus basert på økonomi, teknisk forvaltning og brukerhensyn.

2.6 Pågående utviklingsarbeid og framdrift

Virksomhet Bolig er inne i en omfattende utviklingsfase som skal styrke kommunens forvaltning, drift, vedlikehold og videreutvikling av boligporteføljen på en helhetlig og fremtidsrettet måte. Arbeidet omfatter både strategiske initiativer og konkrete operative forbedringer, og retter seg mot å sikre tilstrekkelig boligkapasitet, bedre kvalitet i tjenestene og internkontroll.

Virksomhet Bolig står midt i et omfattende og nødvendig utviklingsarbeid som skal sikre at kommunen har et fremtidsrettet boligtilbud som møter innbyggernes behov. Arbeidet er viktig fordi tilgang til egnede boliger er en forutsetning for et trygt, inkluderende og bærekraftig samfunn. Gjennom strategiske grep, styrket samhandling med private aktører og målrettede interne forbedringer, legger kommunen nå grunnlaget for en bærekraftig, kunnskapsbasert

og profesjonalisert boligforvaltning. Innsatsen skal bidra til bedre ressursutnyttelse, tydeligere prioriteringer og økt gjennomføringskraft.

Dette kapittelet gir en samlet framstilling av pågående prosesser, status og videre framdrift, og viser hvordan kommunen arbeider for å styrke boligpolitikken i møte med dagens utfordringer og framtidens behov.

2.6.1 Overordnet utviklingsarbeid og strategiske føringer

Virksomhet Bolig har bidratt til utarbeidelse av boligplanen og har ut fra dette arbeidet og oppfølgingspunkter i forvaltningsrevisjonsrapporten utledet en egen boligstrategi som tar utgangspunkt i boligplanens fem innsatsområder, med tilhørende administrativ handlingsplan og boligbehovsplan.

Det pågår arbeid med profesjonalisering av prosessen fra boligbehov til prosjekterrealisering, ved å lage prognoser frem mot 2040 som er basert på faktatall fra ventelister til bolig og innmeldte behov fra behovshavere (Helse, Oppvekst) og etablering av gode rutiner for innmelding av boligbehov.

Den gjeldende retningslinjen for tildeling av kommunale boliger er 1989 og omfatter ikke boliger med heldøgns tjenester. Virksomheten har utarbeidet nye forskrifter for tildeling av kommunal boligportefølje som skal behandles politisk på nytt i første kvartal av 2026. Endring av begrepet «omsorgsbolig» til «kommunal bolig tilrettelagt for heldøgns tjenester» endrer fokus fra organiseringen av bemanning i boligen, til helsetjenestene som innbyggerne mottar. Forskriftene tydeliggjør at det kun er innbyggere med behov for heldøgns tjenester som innvilges kommunale boliger tilrettelagt for heldøgns tjenester.

2.6.2 Samhandling med private aktører og marked

Virksomhet Bolig prioriterer styrket samhandling med private aktører for å sikre gode og varige boligløsninger for kommunens innbyggere. Det utredes andre former for fremskaffelse av boliger enn den tradisjonelle eiermodellen, hvor kommunen kjøper, forvalter og formidler boligene selv. En målrettet satsning på offentlig-privat samarbeid (OPS) og en kunnskapsbasert tilnærming til blant annet Husbankens virkemidler og regelverket for offentlige anskaffelser, er avgjørende for å utvikle nye, framtidsrettede boligtilbud. Styrking av samarbeidet mellom kommune, Husbanken og utbygger medfører at kommunen får dekket samfunnsoppdraget sitt, Husbanken får realisert sine boligpolitiske mål og utbygger får et økonomisk gjennomførbart prosjekt. Et viktig element for å oppnå dette er å invitere private aktører til markedsdialog med kommunen.

En sentral del av det pågående utviklingsarbeidet er å styrke samhandlingen med private aktører gjennom økt bruk av tilvisningsavtaler. Dette innebærer en strategisk dreining fra å eie en stor andel boliger til å samarbeide med markedet for å sikre fleksible og kostnadseffektive løsninger, særskilt rettet mot barnefamilier. Tilvisningsavtaler gir kommunen mulighet til å tilpasse boligtilbudet etter behov, samtidig som risikoen knyttet til eierskap og vedlikehold av en omfattende boligportefølje reduseres. Denne tilnærmingen krever en organisasjonsform som legger til rette for dynamisk samarbeid med private utleiende og utviklere. Gjennom intensjons- og tilvisningsavtaler er det allerede etablert samhandling om 14 boliger i 2025, og virksomheten har som mål å trappe opp dette arbeidet betydelig i 2026. Den strategiske dreiningen handler derfor i et lenger tidsperspektiv å dreie virksomheten mer over til tildeling og avtaler med private, og litt mindre forvaltning av bygg og krever dermed tett samarbeid med kommuneområdene Helse og Oppvekst for mest mulig effektiv oppgaveløsning.

2.6.3 Strategier for kjøp, salg og eier- og leiemodeller

Boligporteføljen i kommunen bærer preg av vedlikeholdsetterslep og mange av boligene er ikke egnet til formålet. Virksomheten har derfor utviklet en offensiv kjøps- og salgsstrategi som innebærer å avhende boliger som av ulike årsaker er uegnede og å kjøpe nye boliger eller tomter for å utvikle nye botilbud som samstemmer med behovet. Det er et mål å selge uhensiktsmessige boliger for 100 mill. og anskaffe hensiktsmessige boliger for 43 mill. i 2026.

Virksomhet Bolig deltar i utviklingsarbeid sammen med private aktører og OBOS for å utvikle nye eier- og leiemodeller. Markedsanalysen (NIBR-rapport 2022:10) viser at det er mange som ikke har nok inntekt til å kjøpe egen bolig. Det er behov for å utvikle modeller som samsvarer med mellommarkedet i samfunnet. Det vil bidra til å frigjøre boliger til vanskeligstilte på leiemarkedet, samtidig som eierlinjen styrkes. Startlån er et viktig virkemiddel i dette arbeidet.

3 Alternative organisasjons- og selskapsmodeller

Forvaltning og drift av kommunale boliger kan organiseres i ulike former utenfor den ordinære linjeorganisasjonen. De mest relevante modellene er kommunalt foretak (KF), aksjeselskap (AS) og interkommunalt selskap (IKS). Valg av organisasjonsform har betydning for grad av politisk styring, økonomiske rammer, risikofordeling og muligheten til å ivareta både politiske og eiendomsfaglige mål.

3.1 Kommunalt foretak (KF)

Kommuneloven kapittel 9 gir regler om kommunale og fylkeskommunale foretak (KF). Foretaket er en del av kommunen og ikke et eget selskap med rettslig eller økonomisk selvstendighet. Det innebærer at foretaket er en del av kommunens budsjetter, som setter rammer for virksomheten, og kommunen hefter for foretakets forpliktelser. I avtaler som foretaket inngår er kommunen kontraktsmotpart.

Det kommunale foretaket er underlagt Bystyret. Gjennom vedtektenes formålsbestemmelse fastsetter Bystyret rammene for virksomheten. Foretaket ledes av et styre valgt av Bystyret. Styret har alminnelig myndighet til å treffe avgjørelser i foretakets saker og foretaket rapporterer direkte til Bystyret. Det er styret og daglig leder som opptrer utad på kommunens vegne. Kommunedirektør har ikke instruksjons- eller omgjøringsmyndighet overfor foretakets ledelse, men kan instruere styret og daglig leder om utsatt iverksettelse av vedtak inntil Bystyret har behandlet saken, såkalt utsettende veto.

Reglene om kommunale og fylkeskommunale foretak tar særlig sikte på å gi et alternativ for mer selvstendig organisering av kommunale oppgaver enn en kommunal etat. Med fylkeskommunale foretak får man en balanse mellom kommunens styring og kontroll på den ene siden, og frihet for foretaksledelsen på den andre siden. Organisasjonsformen benyttes som regel når både forretningsmessige og samfunnsmessige hensyn skal ivaretas.

3.2 Kommunalt eid aksjeselskap (AS)

I et aksjeselskap har eierne begrenset økonomisk risiko for selskapets økonomiske forpliktelser. AS-er reguleres gjennom aksjelovens bestemmelser. Aksjeeierne er kun ansvarlig for innskutt kapital, noe som gir rom for at det kan tas høyere risiko uten at dette går direkte utover aksjonærene. For kommunen er det viktig at eierandelen er tilpasset kommunens formål med eierskapet.

Selskapets øverste eierorgan er generalforsamlingen. Gjennom generalforsamlingen utøver eierne den øverste myndighet i selskapet. Her kan eierne fastsette rammer og gi nærmere

regler for styret og daglig leder gjennom vedtekter, instruksjer og andre generalforsamlingsvedtak. Det er generalforsamlingen som velger styret. Selskapet ledes av styret og en daglig leder. Styret har det overordnede ansvaret for at selskapet drives i samsvar med eiernes formål, vedtektene, eventuelle instruksjer fra eier, og innenfor rammen av lovverket. Styret har også en viktig funksjon for å sikre strategisk planlegging for selskapet. Daglig leder skal forholde seg til de pålegg og retningslinjer som styret har gitt.

Et AS etableres hovedsakelig der virksomheten har tjenester som gjennomføres i et konkurranseutsatt marked.

3.3 Interkommunalt selskap (IKS)

Interkommunale selskap (IKS) er regulert i Lov om interkommunale selskaper. Disse selskapene kan bare eies (ha deltakere) av minst to kommuner og fylkeskommuner, samt andre interkommunale selskap. Et interkommunalt selskap er et selvstendig rettssubjekt, som rettslig og økonomisk er skilt fra deltakerkommunene. Hver av deltakerne (eierne) har ubegrenset ansvar for selskapets samlede forpliktelser i forhold til sin deltakerandel. På den måten har eierne til sammen et ubegrenset ansvar for forpliktelsene. Dette skiller interkommunale selskap fra aksjeselskap (AS), hvor ansvaret er begrenset.

Eierne skal opprette en skriftlig selskapsavtale. Selskapets øverste eierorgan er representantskapet. Deltakerkommunene utøver eierstyring gjennom sine valgte medlemmer i representantskapet. Hver deltakerkommune skal ha minst én representant i representantskapet.

Bystyret har instruksjonsrett overfor sitt medlem i representantskapet. Det er representantskapet som velger styret. Forvaltningen av selskapet ligger til styret og daglig leder, som i andre selskaper.

Opprettelse av interkommunale selskap er best egnet ved gjennomføring av kommunale tjenester som er behovs- og regelstyrt og som gjennom samarbeid er ment å gi stordriftsfordeler og større fagmiljøer. En grunntanke er at tjenestene fra et interkommunalt selskap skal kunne utføres bedre og mer kostnadseffektivt for kommunenes innbyggere og næringsliv

3.4 Tabell: Organisasjonsformer

Tabell: KF, AS og IKS

Modell	Fordeler	Ulemper
Kommunalt foretak (KF)	- Underlagt kommuneloven, gir politisk kontroll. - Fleksibilitet i drift og investeringer. - Enklere å integrere med kommunale tjenester.	- Begrenset frihet sammenlignet med AS. - Mindre attraktivt for eksterne samarbeidspartnere. - Kan oppleves som byråkratisk.
Kommunalt aksjeselskap (AS)	- Større operasjonell frihet. - Mulighet for profesjonalisert styring og rekruttering. - Kan lettere hente kapital og inngå samarbeid.	- Krever tydelig eierstrategi og kontrollrutiner. - Risiko for «armlengdes avstand» til politisk styring. - Mer komplekse regnskapskrav.
Interkommunalt selskap (IKS)	- Deler kompetanse og kostnader mellom kommuner. - Stordriftsfordeler. - Egnet for små kommuner med begrensede ressurser.	- Mindre lokal kontroll. - Krever omfattende avtaler og samordning. - Kan gi lengre beslutningsveier.

4 Vurdering av organisasjonsformer

Kommunen vurderer følgende modeller for forvaltning og drift av kommunale boliger:

1. Kommunal virksomhet (dagens modell)
2. Kommunalt foretak (KF)
3. Kommunalt eid aksjeselskap (AS)
4. Interkommunalt selskap (IKS)

Evalueringen tar utgangspunkt i kriteriene: styring, økonomi og fleksibilitet, risiko og ansvar, effektivitet og profesjonalitet, brukerfokus/tjenestekvalitet, mulighet til å nå framtidige mål, i tillegg til samordning med øvrige kommunale tjenester, støttefunksjoner, helhetlig planlegging og kostnader.

4.1 Kommunal virksomhet (dagens organisering)

Kriterium	Vurdering
Styring og politisk kontroll	Tett politisk og administrativ styring; kort beslutningsvei.
Samordning med øvrige tjenester	Svært god samordning med øvrige kommunale tjenester.
Støttefunksjoner	Bruker kommunens felles systemer (HR, økonomi, IT). Lav fleksibilitet.
Helhetlig planlegging og budsjettstyring	Full integrasjon i kommunens økonomiplan.
Likebehandling	Høy grad av likebehandling mellom tjenesteområder.
Økonomi og fleksibilitet	Selvfinansiert med overskuddskrav (~10 %). Begrenset økonomisk fleksibilitet pga. kommunale prosesser.
Kostnader	Lave administrasjonskostnader; risiko for underfinansiering.
Effektivitet og profesjonalitet	Avhenger av kommunens interne kapasitet; risiko for lavere spesialisering.

Brukerfokus / tjenestekvalitet	Høy stabilitet og forutsigbarhet; begrenset innovasjonskraft.
Risiko og ansvar	Kommunen bærer all risiko, men kontrollnivået er høyt.
Mulighet til å nå kommunens framtidige mål	Godt egnet når boligpolitikken krever tett samspill med andre velferdstjenester.

4.2 Kommunalt foretak (KF)

Kriterium	Vurdering
Styring og politisk kontroll	Eget styre, men underlagt kommunens eierstyring; større avstand til politikken.
Samordning med øvrige tjenester	Kan bli mer sektorisert; kan løses med avtaler.
Støttefunksjoner	Egen systembruk gir mer fleksibilitet, men høyere kompetansebehov.
Helhetlig planlegging og budsjettstyring	Eget budsjett; må likevel følge kommunale overordnede føringer.
Likebehandling	Kan variere basert på avtaler og prioriteringer.
Økonomi og fleksibilitet	Mer synliggjøring av kostnader og eiendomsverdier; noe større økonomisk handlingsrom enn linje.
Kostnader	Høyere kostnader til styre, drift og fagadministrasjon; mer profesjonell forvaltning.
Effektivitet og profesjonalitet	Mer spesialisert enn linjeorganisasjon; profesjonalisering mulig.
Brukerfokus / tjenestekvalitet	God kvalitet; kan utvikle mer tjenesteorienterte løsninger.
Risiko og ansvar	Kommunen bærer risikoen, men foretaket tar operativt ansvar.
Mulighet til å nå kommunens fremtidige mål	God modell ved behov for sterkere økonomistyring og profesjonalisering.

4.3 Kommunalt eid aksjeselskap

Kriterium	Vurdering
Styring og politisk kontroll	Styret har større autonomi; kommunen utøver eierstyring via generalforsamling.
Samordning med øvrige tjenester	Mer begrenset; større avstand til øvrige kommunale funksjoner.
Støttefunksjoner	Fullt egne systemer; krever høy kompetanse og mer administrasjon.
Helhetlig planlegging og budsjettstyring	Egen økonomi og mer uavhengig planlegging.
Likebehandling	Risiko for ulik behandling grunnet kommersielle hensyn.
Økonomi og fleksibilitet	Full økonomisk frihet innenfor aksjeloven; kan ta beslutninger raskt.
Kostnader	Høyere kostnader og krav om markedsmessighet; gode muligheter for investeringer.
Effektivitet og profesjonalitet	Kan oppnå høy profesjonalitet og effektiv drift.
Brukerfokus / tjenestekvalitet	Risiko for at kommersielle mål går foran sosialt boligfaglig mandat; kvalitet kan variere.

Risiko og ansvar	Selskapet bærer operativ risiko; kommunen begrenset ansvar som eier.
Mulighet til å nå kommunens framtidige mål	Kan være godt når målene er markeds- og investeringsorienterte; mindre egnet hvis sosial boligpolitikk prioriteres.

4.4 Interkommunalt selskap

Kriterium	Vurdering
Styring og politisk kontroll	Beslutningsmyndighet deles; kommunen får mindre direkte styring.
Samordning med øvrige tjenester	Kan bli redusert fordi tjenesten løftes ut av kommunen.
Støttefunksjoner	Avhenger av vertskommune eller samarbeidsform; mindre standardisering.
Helhetlig planlegging og budsjettstyring	Planlegging og budsjett flyttes delvis ut; koordinering blir krevende.
Likebehandling	Risiko for ulik praksis mellom kommuner i samarbeidet.
Økonomi og fleksibilitet	Kan gi stordriftsfordeler, men også mindre lokal fleksibilitet.
Kostnader	Potensielt lavere driftskostnader; men større avstand til beslutningene kan gi ineffektivitet.
Effektivitet og profesjonalitet	Kan gi profesjonalisering hvis større fagmiljø bygges; risiko for lavere lokal tilpasning.
Brukerfokus / tjenestekvalitet	Avhenger av vertens kapasitet; fare for redusert nærhet til brukerne.
Risiko og ansvar	Risiko deles; kommunen mister noe kontroll over håndtering av avvik og eiendomsstrategi.
Mulighet til å nå kommunens framtidige mål	Egnet når kommuner ønsker felles fagmiljø; mindre egnet ved behov for lokalpolitisk styrt boligpolitikk.

4.5 Særlig vurdering av forhold som er viktige for kommunal boligforvaltning

Kommunal boligforvaltning må forstås som mer enn teknisk drift og økonomisk kontroll av boligmassen. Bolig er en grunnleggende forutsetning for helse, trygghet og sosial inkludering, og derfor må boligsosiale hensyn stå sentralt i all planlegging og gjennomføring. Et helhetlig arbeid på tvers av fagområder er særlig viktig. Samhandling mellom boligforvaltningen og tjenester som NAV, helse og omsorg er avgjørende for å sikre at innbyggerne får et boligtilbud som dekker både praktiske og sosiale behov. Sårbare brukere krever fleksible og raske løsninger, noe som forutsetter smidige strukturer og tett koordinering mellom aktørene. I tillegg må politisk styring og lokal tilpasning være tydelig, slik at boligpolitikken reflekterer kommunens prioriteringer og innbyggernes behov. Klare ansvarsforhold og helhetlige løsninger reduserer fragmentering og sikrer at boligforvaltningen fungerer som en integrert del av kommunens velferdsarbeid. Når disse hensynene ivaretas, styrkes både kvaliteten på boligforvaltningen og kommunens evne til å møte innbyggernes samlede behov.

Manglende samhandling og svakt boligsosialt fokus kan få alvorlige konsekvenser. Uten koordinering mellom boligforvaltning og andre tjenester risikerer kommunen at sårbare grupper faller mellom ulike systemer, noe som kan føre til bostedsløshet, økt bruk av midlertidige løsninger og større press på helse- og sosialtjenester. Fragmenterte ansvarsforhold skaper ineffektivitet og kan svekke tilliten til kommunen som helhet. Når boligpolitikken ikke er tilstrekkelig forankret politisk eller tilpasset lokale behov, kan resultatet

bli tiltak som ikke treffer målgruppen og som dermed ikke bidrar til sosial inkludering. Helhetlig arbeid er derfor ikke bare ønskelig, men helt nødvendig for å sikre at boligforvaltningen fungerer som et virkemiddel for sosial bærekraft.

5 Erfaringer fra andre kommuner

Organisering av eiendomsforvaltning og boligforvaltning er et område med stor betydning for kommunens evne til å levere gode tjenester, sikre økonomisk bærekraft og legge til rette for ønsket samfunnsutvikling. Hvordan kommunene velger å strukturere ansvar, roller og beslutningsmyndighet påvirker både kvaliteten på drift og vedlikehold, tempoet i utviklingsprosjekter og samhandlingen mellom tjenesteområder. I dette kapitlet presenteres erfaringer fra flere kommuner som har vurdert eller gjennomført endringer i organiseringen av eiendoms- og boligforvaltning. Disse erfaringene gir nyttige perspektiver på hvilke modeller som fungerer under ulike rammebetingelser, og hvilke utfordringer som kan oppstå.

Først omtales arbeidet som ble gjort i forbindelse med etableringen av Nye Asker kommune, der tre kommuner med ulike organisatoriske løsninger skulle samles i én felles struktur. Deretter presenteres Oslo kommunes vurdering av hvordan de kommunale eiendomsforetakene kunne omorganiseres for å oppnå sterkere fagmiljøer, mer effektiv prosjektgjennomføring og bedre ressursutnyttelse. Avslutningsvis belyses erfaringer fra to Østfold-kommuner med ulike tilnærminger, henholdsvis kommunalt foretak og kommunal virksomhet, som illustrerer hvordan organisasjonsmodellen påvirker samhandling, kapasitet og kvalitet i boligforvaltningen.

Til sammen gir disse eksemplene et bredt sammenlikningsgrunnlag som kan bidra til å identifisere relevante prinsipper og vurderinger for egen kommune, særlig knyttet til ansvarsdeling, styringsstruktur, samhandling mellom enheter og kompetansebehov i eiendoms- og boligforvaltningen.

5.1 Nye Asker kommune

I forbindelse med etablering av Nye Asker kommune ble det utarbeidet en rapport i 2017 som vurderer modeller for eierskap og overordnet organisering av eiendomsforvaltningen i Nye Asker kommune. Etableringen av Nye Asker kommune ble gjennomført ved sammenslåing av tidligere Asker kommune, Røyken kommune og Hurum kommune.

Formålet med rapporten var å sikre at kommunens eiendomsforvaltning ble organisert på en hensiktsmessig, bærekraftig og ryddig måte. I de tre gamle kommunene var eiendomsfunksjonen organisert på ulik måte (etat, kommunalt foretak, aksjeselskap og i ett tilfelle stiftelse). Rapporten vurderer tre hovedtyper organisering; ordinær kommunal etat, kommunalt foretak eller aksjeselskap, og analyserer dem opp mot ni kriterier som demokrati og kontroll, samfunns- og boligutvikling, samhandling med kommunes tjenester, økonomi, drift & vedlikehold, investeringer, ansattes rettigheter, og gjennomførbarhet.

Konklusjonen er at ingen modell er ideell på alle kriterier. Derfor anbefales en hybrid løsning: kommunens egen eiendomsmasse (drift, vedlikehold og formålsbygg) bør organiseres som en kommunal etat for å sikre demokratisk styring, offentlig innsyn og god samhandling med øvrige kommunale tjenester. Samtidig bør det etableres et kommunalt eid aksjeselskap som håndterer aktiv eiendomsutvikling og strategisk utvikling for å gi kommunen fleksibilitet til å satse på boligutvikling, næringsarealer etc., og for å kunne gi økonomisk avkastning til kommunen.

5.2 Oslo kommune

I Byrådssak 317/19 vurderes fremtidig organisering av Oslo kommunes eiendomsforetak. Formålet med saken var å identifisere og vurdere gevinstene ved en mulig sammenslåing av foretakene, og vurdere disse opp mot ulemper, risiko og konsekvenser, for så å kunne gi en anbefaling om hvilken organisering som antas å være best for kommunen fremover. Dette inkluderte å vurdere ulike modeller; fra å beholde dagens struktur til ulike grader av sammenslåing, men uten å vurdere andre organisasjonsformer enn kommunalt foretak.

I saken vurderes det hvordan Oslo kommunes fire eiendomsforetak bør organiseres for å sikre bedre ressursutnyttelse, sterkere fagmiljøer, mer effektiv gjennomføring av byggeprosjekter og bedre utnyttelse av kommunens eiendommer. Foretakene har i dag mye overlappende kompetanse og møter økte krav innen digitalisering, miljø, byutvikling og komplekse byggeprosesser. Utredningen viser at dagens modell gir god sektorkompetanse, men samtidig skaper duplisering av funksjoner, sårbare små fagmiljøer, ulik praksis og begrensede muligheter for helhetlig styring.

En sammenslåing vurderes å gi betydelige fordeler: større og mer robuste kompetansemiljøer, bedre arealutnyttelse og sambruk av bygg, sterkere markedsposisjon overfor leverandører, mer ensartet styring og større kraft i digitalisering og miljøsatsinger. Risikoene er særlig knyttet til mer byråkrati, lengre beslutningsveier, omorganiseringskostnader og mulig svekket brukerorientering.

Boligbyggs virksomhet skiller seg ut på grunn av sitt boligsosiale formål og andre typer leietakere, og dette vurderes som mindre egnet for full sammenslåing. Derimot kan Boligbyggs utbyggingsfunksjon inngå i et nytt felles foretak, fordi denne delen av virksomheten ligner de andre foretakenes utbyggingsoppgaver.

Hovedanbefalingen er å opprette ett nytt stort kommunalt foretak, Oslobygg KF, gjennom å slå sammen Undervisningsbygg, Omsorgsbygg, Kultur- og idrettsbygg samt Boligbyggs utbyggingsvirksomhet. Dette foretaket skal gi sterkere fagmiljøer, mer kostnadseffektiv drift, forenklet styring og bedre forutsetninger for å nå kommunens mål innen klima, miljø, digitalisering og byutvikling. Boligbyggs forvaltning og drift av kommunale boliger skal holdes utenfor sammenslåingen for å ivareta det boligsosiale ansvaret.

5.3 Østfold-kommuner

I dialog med to kommuner i regionen er det identifisert flere relevante erfaringer knyttet til organisering av boligforvaltning og -formidling. En av kommunene har valgt å organisere eiendomsforvaltningen som et kommunalt foretak (KF) og den andre har kommunal virksomhet.

5.3.1 Kommunalt foretak

Eiendomsforvaltningen er organisert som et kommunalt foretak med eget styre, og fungerer som et rent eiendomsselskap med samlet kompetanse innen forvaltning, drift og kontraktsoppfølging. Kommunen beskriver eiendomsfaglige oppgaver som komplekse og spesialiserte, og mener at en tydelig organisatorisk avgrensning mellom tjenesteområdet og eiendomsforvaltningen gir bedre kvalitet og kontroll.

Foretaket forvalter i underkant av 1000 boliger, hvorav en betydelig andel er omsorgsboliger. Driften finansieres hovedsakelig gjennom husleieinntekter innenfor et rammebudsjett, mens større investeringer vedtas av kommunestyret. Det budsjetteres med tomgangsleie knyttet til perioder der boliger står ledige i påvente av tildelingsvedtak.

Det oppgis at tildelingsprosessen fungerer godt gjennom en felles oversikt over ledige boliger og klare ansvarsforhold mellom kommunen og foretaket. Kommunen fatter vedtak og utsteder eventuelle garantier, mens foretaket håndterer visning, kontrakter og praktisk oppfølging. Samarbeidet beskrives som tett og velfungerende, men samtidig sårbart fordi tildelingsarbeidet bemannes av få personer og krever hyppig dialog.

Driftsavdelingen er bredt sammensatt og har kapasitet til å håndtere både løpende vedlikehold og oppussing, noe som bidrar til kontinuitet og god standard i boligene. Samlet vurderes modellen som velfungerende, forutsatt klare ansvarsforhold og tett koordinering mellom foretaket og de kommunale tjenestene som jobber med boligtildeling.

5.3.2 Kommunal virksomhet

Den andre Østfold-kommunen forvalter en relativt liten boligportefølje, og arbeidet håndteres av én forvalter sammen med et fåtall saksbehandlere som dekker flere tjenesteområder. Eiendomsforvaltningen ligger organisatorisk under en teknisk enhet, mens tildeling av boliger utføres av helseområdet.

Drift, vedlikehold og renhold er samlet under eiendomsenheten uten eget skille mellom formålsbygg og boliger.

Kommunen uttrykker et ønske om en organisering som legger til rette for tettere samarbeid mellom eiendom og tildeling, og viser til modeller i andre kommuner hvor samhandling er mer integrert. Det understrekes at god informasjonsflyt og tett dialog er avgjørende for å sikre gode prosesser i både tildeling, oppfølging og forvaltning av boligene.

6 Samlet vurdering

Gjennomgangen av de fire alternative organisasjonsformene for kommunal eiendoms- og boligforvaltning; kommunal virksomhet, kommunalt foretak, kommunalt eid aksjeselskap og interkommunalt selskap, viser tydelige forskjeller i hvordan styring, økonomi, samordning, brukerkvalitet og risiko håndteres. Valget av organisasjonsmodell innebærer derfor prinsipielle avveininger mellom politisk kontroll, faglig autonomi, fleksibilitet og behovet for helhetlige tjenester overfor innbyggerne.

Kommunal virksomhet er preget av tett politisk styring, klare styringslinjer og god integrasjon med øvrige kommunale tjenester. Modellen legger til rette for helhetlige prosesser og enhetlig praksis, og utnytter kommunens etablerte støttefunksjoner. Samtidig har den begrenset organisatorisk fleksibilitet og mindre mulighet for spesialisering dersom kapasiteten er begrenset. Risikoen ligger fullt ut hos kommunen, men håndteres også tett på driften.

Kommunalt foretak (KF) gir større organisatorisk avstand og et tydelig skille mellom politikk og drift. Foretaket kan gi økt profesjonalisering, tydeligere økonomistyring og større faglig handlingsrom, men medfører også høyere administrative kostnader og et mer sektorisert samarbeid med kommunens øvrige tjenester. Styreformen gir en annen dynamikk i styringsdialogen, samtidig som kommunen fortsatt har betydelig innflytelse gjennom eierstyring.

Kommunalt eid aksjeselskap (AS) innebærer en mer selvstendig og fleksibel drift med større frihet i økonomiske, operative og organisatoriske disposisjoner. Modellen kan gi høy grad av profesjonalisering og effektivitet, særlig der det er behov for kommersielt orienterte eller investeringsintensive aktiviteter. Den større avstanden til kommunens tjenesteområder kan imidlertid utfordre samordningen og gi større risiko for at økonomiske hensyn veier tungt i

møte med boligsosiale mål. Kommunens risiko er i hovedsak begrenset til rollen som eier.

Interkommunalt selskap (IKS) gir muligheter for stordriftsfordeler, robuste fagmiljøer og deling av kompetanse og ressurser mellom kommuner. Samtidig innebærer modellen begrenset lokalpolitisk kontroll, mer krevende styringsprosesser og økt kompleksitet i samordning med kommunens egne tjenester. Ubegrenset delt ansvar mellom eierkommunene kan innebære økonomisk risiko, samtidig som virksomheten opererer relativt selvstendig.

På tvers av modellene fremheves flere grunnleggende forhold som særlig viktige for en velfungerende boligforvaltning: tett og forpliktende samhandling mellom tjenester, tydelig ansvarsdeling, rask respons overfor sårbare brukere og evne til å se boligforvaltning i sammenheng med kommunens samlede boligsosiale arbeid. Disse hensynene er gjennomgående relevante uavhengig av organisasjonsform, men påvirkes i ulik grad av hvor organisatorisk nær forvaltningen ligger øvrige tjenester.

Erfaringene fra andre kommuner viser at flere ulike modeller kan fungere godt, forutsatt tydelige styringslinjer, tilpasset organisasjonsstruktur og god rolleavklaring. Eksempelene fra Nye Asker, Oslo og de to Østfold-kommunene illustrerer at både integrerte virksomheter, foretak og selskaper kan gi gevinster, avhengig av lokalt behov for samordning, kapasitet, kompetanse og ambisjoner for boligsosialt arbeid.

Samlet viser vurderingene at modellene skiller seg fra hverandre på områder som politisk styring, faglig autonomi, økonomisk handlingsrom, samordningsmuligheter, risikoeksponering og brukerrettet kvalitet. Ingen av organisasjonsformene fremstår som entydig best på alle kriterier. Valg av modell innebærer derfor en avveining mellom hensynene som er beskrevet i foregående kapitler, og hvilken vekt som legges på styring, fleksibilitet, spesialisering og nærhet til tjenestene.

6.1 Tabell: Oppsummering av hovedfunn

Kriterium	Kommunal virksomhet	Kommunalt foretak (KF)	Kommunalt eid aksjeselskap (AS)	Interkommunalt selskap (IKS)
Styring og politisk kontroll	Svært høy, korte styringslinjer	Moderat, via styre og eiermeldinger	Lavere direkte styring, formalisert gjennom eierstrategi	Indirekte og delt mellom eierkommuner
Samordning med øvrige tjenester	Svært høy, integrert i tjenesteapparatet	God, men mer sektorisert	Begrenset, avhenger av avtaler	Variabel, mer kompleks pga. flere kommuner
Støttefunksjoner	Full tilgang til kommunens støtteapparat	Delvis tilgang, noe behov for egne funksjoner	Må etablere egne eller kjøpe tjenester	Egen organisering eller avtaler på tvers
Helhetlig planlegging og budsjettstyring	Tett koblet til kommunens plan- og budsjettprosesser	Mer selvstendig styring innenfor rammer	Stor autonomi i egne budsjetter	Kompleksitet pga. felles budsjett og ulike kommunale prioriteringer
Likebehandling	Høy grad, felles kommunale retningslinjer	God, men kan variere med foretakets praksis	Varierende, påvirkes av operativ frihet	Varierende mellom kommuner og praksiser
Økonomi og fleksibilitet	Lav til moderat fleksibilitet	Økt fleksibilitet innenfor eierstyrte rammer	Høy fleksibilitet i investeringer og drift	Moderat, avhengig av avtaler og felles prioriteringer

Kriterium	Kommunal virksomhet	Kommunalt foretak (KF)	Kommunalt eid aksjeselskap (AS)	Interkommunalt selskap (IKS)
Risiko og ansvar	All risiko hos kommunen	Kommunen bærer risiko via foretaket	Selskapet bærer drift; kommunen risiko som eier	Delt og ubegrenset risiko mellom kommunene
Effektivitet og profesjonalitet	Avhenger av intern kapasitet og kompetanse	Økt profesjonalisering og tydeligere måloppfølging	Høy profesjonalitet, større faglig autonomi	Profesjonalisering gjennom større miljøer
Brukerfokus / tjenestekvalitet	Høy nærhet til brukere og tjenester	God, men noe mer distanse	Kan variere; risiko for større avstand til brukerbehov	Kan svekkes av større organisatorisk avstand
Mulighet til å nå framtidige mål	God der mål krever samhandling med tjenester	God for utvikling og profesjonsutvikling	God for vekst, investeringer og spesialisering	God ved behov for stordrift, men utfordres av lokalt tilpasningsbehov
Kostnader	Lave administrative kostnader	Moderat, økte styre- og støttefunksjonskostnader	Høyere pga. egne systemer og administrasjon	Varierende; kan gi stordrift, men krever felles struktur

6.2 Kommunedirektørens anbefaling

Kommunedirektøren anbefaler at kommunens forvaltning og drift av kommunale boliger videreføres som en kommunal virksomhet i linjeorganisasjonen. Denne modellen vurderes å gi best balanse mellom politisk styring, tjenestekvalitet og samhandling med øvrige kommunale tjenester.

Boligforvaltningen er tett knyttet til tjenester som NAV, helse og omsorg, og krever rask respons og fleksible løsninger for sårbare brukere. En organisering i linjen gir kort beslutningsvei, tydelig ansvar og nærhet til brukerne, noe som anses som avgjørende for kvaliteten i det boligsosiale arbeidet.

Dagens modell gir full politisk og administrativ styring samt mulighet for helhetlige prioriteringer og tett integrasjon i kommunens plan- og styringssystemer. Dette er en styrke sammenlignet med alternative organisasjonsformer som kommunalt foretak, aksjeselskap eller interkommunalt selskap. Disse modellene kan gi større autonomi, mer profesjonalisering eller stordriftsfordeler, men fører samtidig til økt avstand til tjenestene, svakere politisk kontroll eller økte administrative kostnader.

Erfaringer fra andre kommuner viser at foretak og selskapsmodeller fungerer godt i større, teknisk komplekse eiendomsporteføljer eller der kommersielle hensyn er sentrale, men er mindre egnet når hovedoppgaven er boligsosial forvaltning og tett samarbeid med kommunale tjenesteområder.

Kommunedirektøren vurderer at nåværende organisering best legger til rette for lokal tilpasning, rask håndtering av utfordringer og god koordinering mellom boligforvaltning, tildelingsfunksjoner og tjenestene som følger opp brukerne. Kommunal virksomhet gir bedre forutsetninger for slik samhandling enn et kommunalt foretak, som i større grad vil ha fokus på intern forvaltning og økonomisk optimalisering. Ved å videreføre virksomhetsmodellen kan kommunen kombinere effektiv styring med fleksibilitet og partnerskap i markedet. Samtidig anbefales det å styrke kapasiteten og profesjonen innenfor dagens modell, blant annet gjennom tydeligere ansvarsdeling, økt boligfaglig kompetanse, faste samhandlingsarenaer og bedre digital oversikt over boligmassen. Slike tiltak kan bidra til mer

effektiv drift og styrket kvalitet uten å øke avstanden mellom boligforvaltningen og øvrige velferdstjenester.

På denne bakgrunn konkluderer Kommunedirektøren med at kommunal virksomhet og linjeorganisering fortsatt er den mest hensiktsmessige løsningen for kommunen, samtidig som det legges til rette for gradvis videreutvikling av fagmiljø, systemer og samarbeid innenfor eksisterende organisasjonsform.

7 Vedlegg

- Boligstrategi 2025–2028
- Boligmarkedsanalyse: Fredrikstad mot 2035 (NIBR-rapport 2022:10)

8 Andre saksdokumenter

- [Vurdering av modeller for eierskap og overordnet organisering - Nye Asker kommune \(2017\)](#)
- [Møteprotokoll av 26.11.25 i kontrollutvalgssak 25/47](#)
- [Fremtidig organisering av Oslo kommunes eiendomsforetak \(2019\)](#)

Rapport – organisering av boligforvaltning

—

Utgitt av Fredrikstad kommune
Foto:

Boligstrategi for Fredrikstad kommune

1. Innledning

Denne boligstrategien bygger på Boligplan for Fredrikstad kommune og følger opp anbefalinger etter forvaltningsrevisjon av kommunal boligforvaltning. Strategien er et styringsverktøy for å sikre at kommunen arbeider målrettet, kunnskapsbasert og i tråd med boligplanens prioriteringer. Strategien gir retning for hvilke tiltak som skal inn i boligbehovs- og handlingsplanen.

Formålet med strategien er å:

- bidra til at alle innbyggere i Fredrikstad skal kunne bo trygt og godt gjennom hele livet,
- ha en effektiv, tillitsskapende og bærekraftig boligforvaltning,
- styrke kommunens rolle som både samfunnsutvikler og tjenesteyter

Kommunen har ansvar for å sikre at innbyggere som ikke selv klarer å skaffe eller beholde en egnet bolig, får nødvendig hjelp. Boligstrategien sikrer at alle innbyggere har tilgang til en trygg og god bolig, og at boligmassen forvaltes med høy kvalitet, effektivitet og sosial bærekraft.

2. Innsatsområder

Strategien tar utgangspunkt i de fem innsatsområdene i boligplanen:

- Variert bolig- og befolkningssammensetning i alle bydeler.
- Botrygghet i rause og aktive lokalsamfunn.
- Kunnskapsbasert og helhetlig kommunal ressursbruk.
- Vanskeligstilte på boligmarkedet får rett bistand til rett tid.
- Innovasjonskraft i bolig- og byutviklingen.

3. Kunnskapsgrunnlag og utfordringsbilde

3.1 Dagens boligmasse

Kommunen eier ca. 1000 boliger, fordelt på eneboliger, bofellesskap og borettslagsandeler. Boligene ligger geografisk spredt i hele kommunen.

3.2 Kartlagte utfordringer

- Fortetting og opphopning av kommunale boliger i enkelte områder.
- Mangel på tilgjengelige og egnede kommunale boliger for familier, personer med funksjonsvariasjoner, og personer med diagnoser innen rus- og psykiatri (hardbruk).
- Vedlikeholdsetterslep i kommunale boliger og behov for systematisk, tilstandsbasert vedlikehold.
- Behov for bedre brukermedvirkning og målrettet boligkarriere for leietakere.

4. Strategiske innsatsområder og tiltak

4.1 Variert bolig- og befolkningssammensetning i alle bydeler

- Utarbeider årlig boligbehovsplan i sammenheng med budsjettprosess som samsvarer med ventelister og innmeldte behov fra Helse og Oppvekst
- Avhender uhensiktsmessige boliger og anskaffe hensiktsmessige og differensierte boliger i egnede områder for å skape geografisk spredning og sosial balanse. Boligbehovsplanen og levekårskartlegginger skal brukes som beslutningsgrunnlag.
- Øker antall tilvisningsavtaler med private utbyggere og sikre geografisk spredning.
- Samarbeider med det private utleiemarkedet og formidler leietakere.
- Samarbeider med Isegran eiendom om boligsosiale formål.

4.2 Botrygghet i rause og aktive lokalsamfunn

- Gjennomfører leietakerundersøkelser i utvalgte kommunale boliger hvert andre år.
- Kvalitetssikrer leieforholdet gjennom leiekontrakter og profesjonell oppfølging underveis.
- Prioriterer tildeling av boliger og fornyelse av leiekontrakter til de som til enhver tid har det største behovet.
- Bidrar i arbeidet i program for områdesatsning.
- Styrke bomiljøarbeid gjennom bolig- og miljøvaktmesterordninger.
- Utreder mulighet for samarbeid med frivillighet og ideelle aktører

4.3 Kunnskapsbasert og helhetlig kommunal ressursbruk

- Mottar, kvalitetssikrer og saksbehandler behovsinnmeldinger vedrørende bolig fra Helse og Oppvekst
- Fremmer boligrelaterte saker for administrativ og politisk behandling
- Reduserer vedlikeholdsetterslep og utarbeider vedlikeholdsplan for tilstandsbasert vedlikehold
- Har koordinert innsats ved leietakerskifter mellom forvaltere, miljøvaktmestere, håndverkere og renhold for å redusere tomgangsleie.
- Deltar aktivt i halvårlige nettverkverkssamlinger på tvers av Østfold-kommunene.
- Sørger for forsvarlig forvaltning gjennom gode rutiner for internkontroll.
- Koordinerer og kvalitetssikrer boligsosialt arbeid på tvers av fagområder.

4.4 Vanskeligstilte på boligmarkedet får rett bistand til rett tid

- Implementerer nye forskrifter for tildeling av kommunal boligportefølje.
- Tilrettelegger for at flere kan eie bolig gjennom startlånordningen, med spesielt fokus på barnefamilier og personer med funksjonsvariasjoner.
- Forebygger bostedsløshet og utkastelse gjennom hensiktsmessige tildelinger og tverrfaglig samhandling.

4.5 Innovasjonskraft i bolig- og byutviklingen

- Etablerer samarbeid mellom kommunen og private utbyggere
- Samarbeider med Husbanken og private utbyggere for å utvikle boligkjøpsmodeller.

5. Oppfølging og evaluering

Boligstrategien følges opp med:

- Årlig statusrapport til Samfunnsutvalget med fremdrift og tiltaksevaluering.

- Revidering av vedlikeholdsplaner og boligbehovsplan hvert år.
- Strategien evalueres og revideres politisk hvert fjerde år.

6. Avslutning

Boligstrategien er et veikart for å skape et inkluderende og sosialt bærekraftig boligtilbud i Fredrikstad. Gjennom samspill mellom effektiv, tillitsskapende og bærekraftig forvaltning, målrettede tiltak og lokal tilstedeværelse skal kommunen sikre at alle innbyggere i Fredrikstad skal kunne bo trygt og godt gjennom hele livet.

BY- OG REGIONFORSKNINGSINSTITUTTET NIBR

Boligmarkedsanalyse: Fredrikstad mot 2035

Anders Eika, Marianne Tønnessen, Kim Astrup, Berit Nordahl

OSLO METROPOLITAN UNIVERSITY
STORBYUNIVERSITETET

Forord

Fredrikstad har betydelig tilflytting, og opplever betydelig vekst i boligprisene. Kommunen er i 2022 i gang med å utarbeide en temaplan for bolig, og holder på med å rullere kommuneplanens arealdel. Derfor ønsket de en analyse av boligmarkedet fram mot 2035 som kan gi innspill i dette arbeidet og i planene for utviklingen av Fredrikstad i de neste 25 årene.

Rapporten viser utviklingen på en rekke forhold som påvirker det lokale boligmarkedet i Fredrikstad. Materialet er satt sammen av data fra en rekke kilder: SSBs statistikkbank og deres nettløsning Microdata.no, Ambita.no som gir informasjon om bygningsmasse og eiendomsforhold fra matrikkelen, statistikk fra Statens vegvesen, Miljødirektoratet, og boligdatafirmaet Virdi. I tillegg til ulike framskrivinger av hele befolkningen i kommunene, finnes det verktøy for å framskrive brukere av kommunenes pleie- og omsorgstjenester. Verktøyet *Omsorg2050* er utviklet av Helseøkonomisk analyse AS for KS, og kan lastes ned gratis fra KS' hjemmesider. Vi har også fått kartlegginger av kommunen, først og fremst deres befolkningsestimer og en oversikt over planlagte boligprosjekter som viser hva slags boliger som planlegges, hvor mange, og hvor prosjektene ligger.

Det var viktig for kommunen å få innspill til hvordan boligmarkedet vil utvikle seg. Dette har vi forsøkt å belyse gjennom å se på befolkningsutvikling og beregninger for fremtidig utvikling, boligbygging, strukturen i kommunens eksisterende bygningsmasse, eiendomsforhold, og naturverdier.

Befolkningsutviklingen viser potensiell etterspørsel etter boliger de kommende årene, boligbyggingen viser hva som kan forventes av respons fra boligutviklere, informasjon om eksisterende bygningsmasse må ses i sammenheng med den demografiske utviklingen og viser da hvilke type boliger det er mangel på. I rapporten bryter vi denne informasjonen ned på områdenivå og ser den i sammenheng med eiendomsforhold og naturverdier. Dette gjør vi fordi alle innsatser i et boligmarked har en stedlig komponent.

Fredrikstad kommune er opptatt av hvordan folk i Fredrikstad klarer seg på byens boligmarked, og særlig hvordan situasjonen er for de som har vanskelig med å komme seg inn på markedet på grunn av at inntekten og formuen ikke står til kommunens prisnivå. Dette er belyst i seksjon 4.3.

Rapporten setter sammen mange ulike typer informasjon for å belyse hva slags utfordringer boligmarkedet vil by på framover, og hva slags innsatser kommunen kan sette inn i ulike delområder og for ulike grupper. Rammen for det hele er kommunens bolig- og arealpolitiske målsetninger. De handler om å utvikle byen slik at flere får muligheten til å eie egen bolig, samtidig som kommunens kvaliteter som naturmangfold og kulturmiljø ivaretas, og kommunen når sine ambisjoner om nullvekst i personbiltrafikken.

Rapporten er utarbeidet av en forskergruppe på NIBR bestående av Anders Eika, Marianne Tønnessen, Kim Christian Astrup, og forskningssjef Berit Nordahl. Vi har jobbet tett med administrasjonen i Fredrikstad kommune, som har kommet med innspill og informasjon. Vi håper og tror at den vil være til nytte for kommunen.

Berit Nordahl,

Forskningssjef

Innhold

Forord.....	1
Sammendrag.....	6
1 Innledning.....	8
1.1 Rapportens oppbygging.....	11
2 Demografisk utvikling i Fredrikstad og omegn.....	12
2.1 Befolkningen i Fredrikstad etter alder.....	16
3 Boforhold	21
3.1 Leide boliger.....	25
3.2 Oppsummering.....	28
4 Befolkningens økonomi og boligpriser	30
4.2 Boligpriser i Fredrikstad	34
4.3 Er det blitt vanskeligere å komme seg inn i boligmarkedet i Fredrikstad?.....	38
5 Boligbygging i Fredrikstad	45
5.1 Planlagte boliger.....	46
6 Boligmarkedsutsikter og anbefalinger	53
6.1 Boligbyggingen.....	54
6.2 Å komme inn på boligmarkedet	55
6.3 Plangjennomføring	57
Referanser.....	61

Figurer

Figur 1: Hvordan forskjellige faktorer påvirker boligmarkedet.	10
Figur 2: Folketallsutvikling i Fredrikstad og noen andre kommuner.	13
Figur 3: Prosentvis vekst i folketallet framover i Fredrikstad og noen andre kommuner	14
Figur 4: Folketall, registrert til 2022 og framskrevet i ulike prognoser	15
Figur 5: Befolkningen etter alder, sammenlignet.	17
Figur 6: Prognoser for aldersfordelingen i Fredrikstad i 2030.	17
Figur 7: Sammenligning av befolkningen over 66 år.	18
Figur 8: Framskrevet antall mottakere av bolig med heldøgns omsorg i Fredrikstad	19
Figur 9: Mottakere av bolig med heldøgns omsorg i Fredrikstad	20
Figur 10: Innbyggere etter boligtype.	22
Figur 11: Boligsituasjonen for innbyggerne Fredrikstad, etter alder.	23
Figur 12: Endring i boligtype fra 2015 til 2020	24
Figur 13: Antallet og fordelingen av boliger innenfor hvert 500 meters kvadrat.	25
Figur 14: Andel av befolkningen som bor i leid bolig.	26
Figur 15: Andel av befolkningen som bor i leid bolig etter aldersgruppe	27
Figur 16: Antall personer etter aldersgruppe og hvorvidt de bor i eid eller leid bolig	27
Figur 17: Prosentandel av befolkningen (18+) i ulike inntektsgrupper	30
Figur 18: Medianinntekt for innbyggere 18 år eller mer	31
Figur 19: Median husholdningsinntekt	31
Figur 20: Medianformue for innbyggere 18 år eller mer	32
Figur 21: Andel av befolkningen som bor i leid bolig etter husholdningens inntekt	32
Figur 22: Antall personer i etter husholdningens inntektsnivå og hvorvidt de bor i leid bolig ..	33
Figur 23: Andel av befolkningen i alderen 18+ som bor i leid bolig	33
Figur 24: Gjennomsnittlige kvadratmeterpriser.	34
Figur 25: Kvadratmeterpriser i Fredrikstad og sammenligningskommuner.	35
Figur 26: Mediankvadratmeterprisen på boliger innenfor hvert 100-meters kvadrat	36
Figur 27: Antall individer i mellomgruppen i Fredrikstad kommune	43
Figur 28: Antall boliger i Fredrikstad pr år.	45
Figur 29: Boligbeholdningen i grunnkretser etter alder.	46
Figur 30: Antall boliger i vedtatte og påbegynte reguleringsplaner	47
Figur 31: Hvor nye boligprosjekter planlegges.	47
Figur 32: Planlagte boligprosjekter og mobilitet	48
Figur 33: Planlagte boligprosjekter og mobilitet i Fredrikstad sentrumsområde	48
Figur 34: Tetthet av antall kvadratmeter registrert bygningsmasse.	49
Figur 35: Tetthet av antall kvadratmeter byfunksjoner.	49
Figur 36: Friluftsområder i Fredrikstad.	50
Figur 37: Typer av grunneiere.	51
Figur 38: Kommunale tomter	52

Tabeller

Tabell 1: Leietagere i Fredrikstad etter hvor lenge de har leid og om de mottar støtte.	28
Tabell 2: Nominelt og reelt inntektskrav for å få kjøpt bolig.	40
Tabell 3: Nedre og øvre inntektsgrense for å være i mellomgruppen og differansen.....	41
Tabell 4: Hvor lenge en person i mellomgruppen må spare for å kjøpe bolig.....	42
Tabell 5: Øvre og nedre inntektsgrense for mellomgruppen etter husholdningstype	44
Tabell 6: Innvandringsstatus og alder i mellomgruppen.....	44
Tabell 7: Utbyggers og kommunens ulike posisjoner i et byggeprosjekt.	58

Sammendrag

Bakgrunnen for denne rapporten er at Fredrikstad kommune forventer en stor befolkningsvekst fremover, og derfor ønsker et bredt kunnskapsgrunnlag for å utarbeide sin boligstrategi. Samtidig som NIBR utarbeider denne rapporten arbeider kommunen både med en ny arealdel til kommuneplanen, og en temaplan for bolig. Kartleggingene, analysene og vurderingene som inngår i denne rapporten skal gå inn i dette arbeidet. De skal kunne være verktøy for å hjelpe kommunen med å vurdere hvor det burde bygges, hva som burde bygges, og hvordan arbeidet med å bygge burde organiseres fra kommunens side. Formålet er at Fredrikstad fremover skal kunne nå sine ambisjoner om å ha nok boliger til befolkningen, at personer med moderat inntekt og formue skal ha mulighet til å eie egen bolig, og at utviklingen ikke skal gå på bekostning av naturmiljøet og det gode bylivet i kommunen.

I tillegg til at befolkningen i Fredrikstad vokser raskt, er det en stadig økende andel eldre i kommunen. Eldre, både i Fredrikstad og generelt, etterspør i større grad enn resten av befolkningen sentrumsnære leiligheter med god tilgang til forskjellige tjenester. Dette medfører også at vi forventer at behovet for boliger med heldøgns omsorg stiger fra omtrent 1000 i 2020 til 1550 i 2035.

Boligmarkedet i Fredrikstad har i dag en overvekt av eneboliger, men de fleste boligene som har blitt bygget i de siste årene og som planlegges fremover er leiligheter i sentrale strøk. Dette er både i tråd med den forventede utviklingen i befolkningssammensetning, og kommunens ambisjoner om å beskytte dyrket mark og grøntarealer utenfor tettstedsgrensen og begrense behovet for personbiltransport. Samtidig er det viktig at Fredrikstad kan tilby et bredt utvalg av boliger, med eneboliger og rekkehus, i alle deler av kommunen. Dette forhindrer at noen deler av byen blir helt homogene med bare rike, eldre beboere, og gjør det mulig å leve gjennom alle livets faser i samme nabolag. Å bygge leiligheter tilpasset eldre i forskjellige sentrale strøk vil frigi eksisterende boliger i villa- og rekkehusområder, uten at byen trenger å ekspandere for å få dekket dette behovet.

Fredrikstad kommune henger sammen med et stort bolig- og arbeidsmarked, og er en attraktiv by. Dess flere boliger man bygger i kommunen, dess flere vil ønske å flytte til byen fra andre deler av regionen. Det er imidlertid fremdeles viktig at kommunen holder en god takt på boligbyggingen fremover: Å bygge mange boliger vil imidlertid neppe være nok til å føre til lave boligpriser, men å bygge få boliger kan føre til at prisene galopperer oppover og gjør Fredrikstad til en kommune for bare de mest bemidlede. Det beste man kan håpe på er formodentlig moderatboligprisvekst.

I tillegg til den generelle befolkningsutviklingen i Fredrikstad ser rapporten særlig på den delen av befolkningen som har tilstrekkelig inntekt til å leie en tilfredsstillende bolig, men som mangler låneevne og/eller egenkapital til å få et boliglån. Denne gruppen faller med andre ord mellom den øvre grensen for å kunne kalles vanskeligstilt og få hjelp av kommunens boligsosiale virkemidler, og den nedre grensen for å komme inn på boligmarkedet. I 2019, det siste året vi har data for, gjaldt dette omtrent 2000 enslige og 550 eneforsørgere. Denne gruppen kan hjelpes både ved å sørge for at det bygges billige boliger slik at man trenger lavere inntekt for å komme inn på markedet, og ved at kommunen er mer liberal med startlånsordningen sin og tilbyr gunstige lån for personer med noe bedre økonomi enn de som ikke klarer seg på leiemarkedet.

For å skape et boligmarked for husholdninger i denne mellomgruppa har kommunen flere virkemidler. I tillegg til hjelp med boliglån kan kommunen alene eller sammen med eiendomsutviklere introdusere nye boligmodeller, som har blitt stadig vanligere i Norge. Delt eierskap og eie-til-leie reduserer inntektskravet for å komme inn på boligmarkedet ved at husholdninger kan kjøpe en halv leilighet og bo i hele, mot at de betaler leie til utbyggeren eller

kommunen som eier den andre delen av leiligheten. Husholdningen kan så kjøpe resten av boligen når de får bedre råd.

Rapporten peker også på noen virkemidler kommunen kan bruke for å få en boligbygging som både er effektiv, og kan være med på å skape gode bo- og bymiljøer. Klare, overordnede planer som gir grunneiere og utviklere en idé om hva man kan bygge hvor, og som legger de økonomiske premissene for utvikling som vil bidra til effektive planprosesser og skape nødvendig markedsinteresse. Samtidig vil en viss fleksibilitet fra kommunens side med tanke på hvordan prosjektene utformes, og at særlig gode prosjekter som bidrar til bymiljøet får større tomteutnyttelse, kan bidra til at kommunens boligbehov dekkes samtidig som man unngår at byen eser ut over sine grenser. Fredrikstad kommune eier også en del tomter som kan brukes som et virkemiddel både for sosial boligutvikling og for å få en god takt i utbyggingen. Kommunen kan gå sammen med utbyggere som partnere, eller selge tomter til utbyggere, og sette som krav at prosjektet skal inneholde forskjellige boligsosiale virkemidler som eie-til-leie-ordninger.

1 Innledning

Fredrikstad kommune forventer å trenge omtrent 5500 nye boliger fram mot 2035. I den anledning skal kommunen lage en temaplan for bolig. Temaplanen skal foreslå tiltak for å hjelpe kommunens innbyggere i å skaffe egen bolig, og særlig de som har problemer med å komme inn på boligmarkedet av økonomiske eller sosiale årsaker. Dette skal gjennomføres samtidig som en stor del av veksten i kommunen skal foregå innenfor byområdet, med bare ti prosent av boligbyggingen utenfor det eksisterende tettstedsområdet.

At veksten skal skje gjennom fortetting medfører en utfordring i å sørge for et variert boligmarked der andre enn den mest bemidlede delen av befolkningen kan få plass. Parallelt med utviklingen av temaplanen ruller også Fredrikstad kommuneplanens arealdel. De ønsker å gjøre den til et mer egna styringsverktøy for å gjennomføre målene i kommuneplanens samfunnsdel om sosial, miljømessig og økonomisk bærekraftig utvikling.

Den gjeldende kommuneplanens samfunnsdel, Fredrikstad mot 2030 (vedtatt 2018) legger fram kommunens arealstrategi fremover. Strategien inneholder en rekke mål. De viktigste for kommunens boligplanlegging mot 2035 er gjengitt nedenfor:

- Nullvekst i personbiltrafikken gjennom bolig-, areal- og transportplanlegging.
- Byområdet skal gi rom for kunst, attraksjoner og kulturelt særpreg. Langsiktige samfunnsinteresser knyttet til byens historiske verdier skal sikres.
- Utvikle og sikre områder med god kvalitet for fysisk aktivitet og rekreasjon i nærmiljøene.
- Sikre fortetting med kvalitet og en utvikling der arkitektonisk kvalitet blir ivaretatt.
- Utvikle sosiale og kulturelle møteplasser med kvalitet i sentrum og i lokalsamfunnene.
- Inngå helhetlige utbyggingsavtaler for nye utviklingsområder.
- Sikre klimatilpasning i planleggingen.
- Utnytte vårt konkurransefortrinn med sentrumsnære arealreserver.
- Forsterke byområdet som tyngdepunkt for befolknings- og arbeidsplassvekst.
- Bruke kulturminner og kulturmiljøer og Gamlebyens unike rolle som en ressurs i byutviklingen.
- Sikre god forvaltning av arealpott gitt i fylkesplan «Østfold mot 2050».

Dette siste punktet kommer av at fylkesplanen åpner for nedbygging av mark i bynære områder i Fredrikstad som følge av kommunens store forventede befolkningsvekst, men at dette burde gjøres varsomt for å påse de andre hensynene i arealstrategien.

Denne rapporten skal inngå i kommunens arbeid både med temaplanen for bolig og kommuneplanens nye arealdel. Analysen av boligmarkedet frem mot 2035 skal gi et godt kunnskapsgrunnlag for de boligstrategiske vurderingene kommunen må gjøre fremover.

Boligbygging gjennom fortetting, slik kommuneplanen legger opp til, er sterkt ønskelig ut fra miljømessige, kommunaløkonomiske og sosiale hensyn. Det er imidlertid ofte vanskeligere enn nybygging i byens ytterkant. Alternativ-verdien på tomter i den eksisterende bystrukturen er høy, det er mange naboer og bybrukere som påvirkes av byggeprosjekter, og eierskapet til grunnen er spredt på mange. Dersom enkelte grunneiere ikke ønsker å utvikle sin eiendom kan kommunen i praksis ikke pålegge utbygging til boligformål. En grunneiers beslutning om utvikling vil påvirkes av hvorvidt den framtidige verdien overskrider verdien av den eksisterende bruken.

I tillegg er bygging i sentrumsområder komplisert, både bygg og byggeprosessen må ta hensyn til nabobyggene og aktiviteter i området. Behovet for foredling av grå og grønn infrastruktur er også ofte høyt: Ved bygging i den eksisterende byen må gjerne både veier gjøres om til gater, og plasser, parker og andre fellesarealer vil ofte trenge en oppgradering. Til sammen bidrar dette til at det blir dyrt å bygge boliger, noe som kan være en utfordring for både utbyggere og kommunen. Dersom tempo i nybyggingen ikke holder tritt med befolkningsveksten, vil det bidra til ytterligere prisstigning. Å legge til rette for å holde et høyt tempo i nybyggingen er derfor en viktig oppgave for kommunen.

En stadig økende andel av Fredrikstad kommunes innbyggere er godt voksne. Kommunen må derfor legge til rette for at eldre i større grad flytter til boliger som er hensiktsmessig plassert og egnet slik at de kan bo i egne hjem lenger inn i alderdommen. For å sikre at den forventede veksten også omfatter yngre innbyggere må kommunen legge til rette for at yngre hushold også flytter til – og blir boende i – kommunen. Det trenger ikke være i boliger bygget nå med tanke på dette segmentet, men kan også være i boliger som eldre har flyttet fra.

God aldersfordeling i befolkningen i alle deler av kommunen, også fortetnings- og transformasjonsområdene, er en uttalt målsetting for kommunen, slik at en miks av husholdstyper er viktig. Unge og barnefamilier har gjerne lavere disponibel inntekt og formue enn eldre. Dette begrenser deres muligheter på boligmarkedet og særlig i sentrumsnære strøk. Å ivareta begge disse hensynene gjennom fortetting vil være krevende for kommunen, men mulig: Det krever både stram styring og aktiv tilrettelegging.

Selv med et høyt tempo i boligbyggingen vil det være innbyggere som ikke vil klare å skaffe seg en bolig på egen hånd. I tillegg til igangsetting og ferdigstilling av tilstrekkelig antall nye enheter, er det derfor viktig at boligbyggingen eksplisitt ivaretar sosial bærekraft. Dette innebærer at kommunen bruker egne og statlige boligøkonomiske virkemidler slik at nye boliger i transformasjonsområder også blir tilgjengelig for vanskeligstilte hushold.

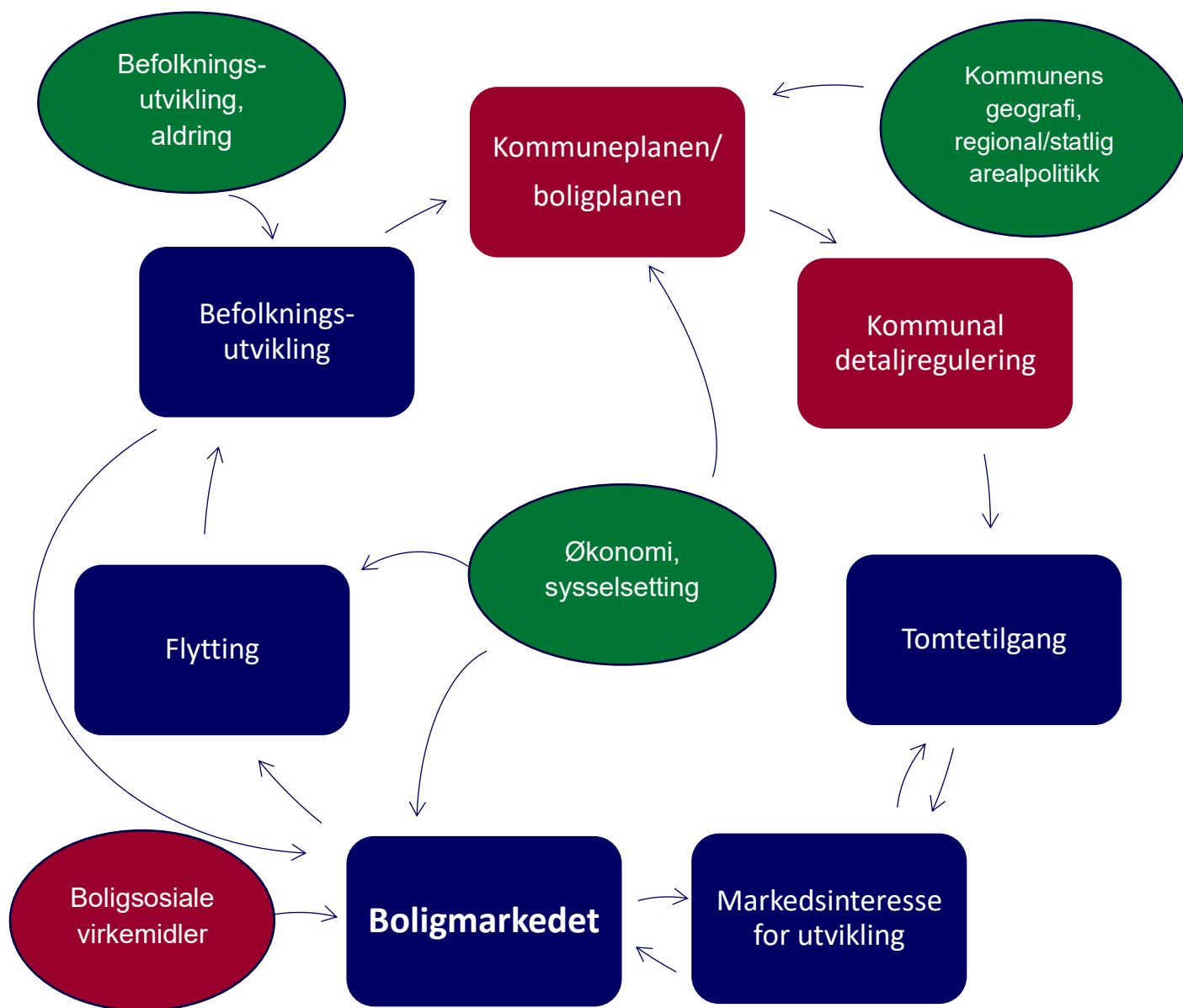
Det er bred politisk enighet i Norge om at folk skal ha muligheten til å eie egen bolig (KMD, 2020; Hurdalsplattformen 2021). Å eie egen bolig gir økonomisk trygghet, og bidrar til å fordele formue i befolkningen. Å eie egen bolig gjør det lettere å skape stabile og trygge boforhold. Som regel er de månedlige utgiftene til å eie en bolig, inkludert boliglånsrenter, lavere enn kostnaden til å leie en tilsvarende bolig. Høye leieutgifter kan føre til at personer ikke klarer å spare seg opp egenkapitalen som skal til for å kjøpe egen bolig, som fører til en ond sirkel. Nye etableringsmodeller som leie-til-eie og del-eie er utformet nettopp for å sikre at hushold med lav egenkapital kan få en stabil boligsituasjon med utsikter til å bli boligeiere. Også dette er hensyn som må inn i fortetningspolitikken til kommunen.

Boligmarkedet styres av skjæringspunktet mellom tilbud og etterspørsel. De viktigste faktorene på begge sider av denne ligningen er utenfor kommunens kontroll. På tilbudssiden er det interessen for utbygging blant grunneierne og eiendomsutviklere, prisene de kan oppnå for boligene, og de geografiske forutsetningene for å bygge boliger i de ulike kommunedelene. På etterspørselssiden er naturlig befolkningsvekst og aldring, flytting til og fra kommunen og husholdningenes størrelser, sysselsetting og de store økonomiske trendene i landet og verden avgjørende.

Det *kommunen* kan påvirke med henhold til tilbudssiden er først og fremst tilgangen på boligtomter og rask og forutsigbar regulering. Dette starter med at de signaliser i kommuneplanens arealdel og boligplanen *hvor* de vil åpne opp for å bygge flere boliger fremover, og hva slags premisser de vil legge for boligbyggingen i forskjellige deler av kommunen. Dette gjør at tomteeiere i områder som burde bygges ut blir oppmerksomme på muligheten og tiltrekker seg eiendomsutviklere.

Videre kan kommunen legge opp til effektiv reguleringsplanlegging, der kommunen, utviklere, grunneiere og andre interessenter raskt kan bli enige om hvordan man skal bygge tomter som både gir kommunen boligene den trenger fremover, og samtidig bidrar til å nå de øvrige målsetningene i kommunens arealstrategi. Kommunens øvrige boligsosiale innsatser kan korrigere markedsaktiviteten noe – slik innsats er har en mindre effekt på boligmarkedet som helhet, men er ikke desto mindre svært viktig.

Alle disse ulike faktorene henger sammen med hverandre, som vist i Figur 1 nedfor. Figuren viser også hvordan det kan være vanskelig for kommunen å direkte påvirke boligmarkedet. Derfor har figuren også med boligsosiale virkemidler som en måte for kommunen å mer direkte påvirke boligmarkedet for bestemte grupper.

Figur 1: Hvordan forskjellige faktorer påvirker boligmarkedet. Faktorene kommunen har direkte kontroll over i rødt. Faktorer som kommer utenfra som i liten grad påvirkes av interne forhold i Fredrikstad er markert i grønt (basert på Bramley, 2013).

1.1 Rapportens oppbygging

Denne rapporten er todelt. De påfølgende fire kapitlene utgjør del én, og gir bakgrunnsinformasjon og kartlegginger over faktorene som virker inn på boligmarkedet i Fredrikstad fram mot 2035. Etter innledningen følger et kapittel om den demografiske utviklingen i Fredrikstad og forventninger videre. Dette gir de viktigste premissene for boligbygging mot 2035. Etter dette følger en kartlegging av boforhold for kommunens nåværende befolkning, økonomiske forhold og boligbyggingen i Fredrikstad. Fjerde kapittel tar for seg befolkningens økonomi, og boligpriser. Dette kapitlet ser også nærmere på *mellomgruppen*, husholdninger som ikke har økonomi til å kjøpe egen bolig men som har råd til å leie bolig og ikke normalt kan få offentlig boligstøtte. Kapittel fem ser på boligbyggingen i Fredrikstad og hvor det planlegges nye boliger framover, og peker på hvordan dette relaterer seg til mobilitet i kommunen, den eksisterende bystrukturen, og naturmiljøet. Kapitlet har også en oversikt over grunneierforhold i kommunen, og tar opp hvordan dette påvirker boligbygging fremover.

Kapittel seks utgjør rapportens andre del. Denne konkluderer kartleggingen og kommer med anbefalinger for kommunens boligarbeid framover. Kapitlet drøfter i hvilken grad markedet slik det er nå vil møte boligbehovet. Her ser vi også på tiltak som kommunen kan vurdere å ta i bruk for å bedre dekke fremtidens boligbehov. Virkemidlene er mange, men utfordringen er ofte å ta dem i bruk i nybyggingsprosjekter (Barlindhaug et al. 2014 a, Barlindhaug et al. 2014 b). Slike virkemidler vil typisk være både mer effektive og mindre forstyrrende på boligmarkedsmekanismen, om man kan innarbeide dem tidlig i overordnede planer som gir forutsigbarhet for alle aktørene i utviklingen av Fredrikstad. Et eksempel på dette er hvordan kommunen kan oppnå en sosialt bærekraftig profil på nybyggingen gjennom bruken av startlån, leie-til-eie, og del-eie.

Rapporten inneholder mange figurer og tabeller. Den er gjennomgående redigert slik at figurene og tabellene kommer etter teksten som forklarer innholdet. Kartmaterialet er tilgjengelige i større format i rapportens vedlegg.

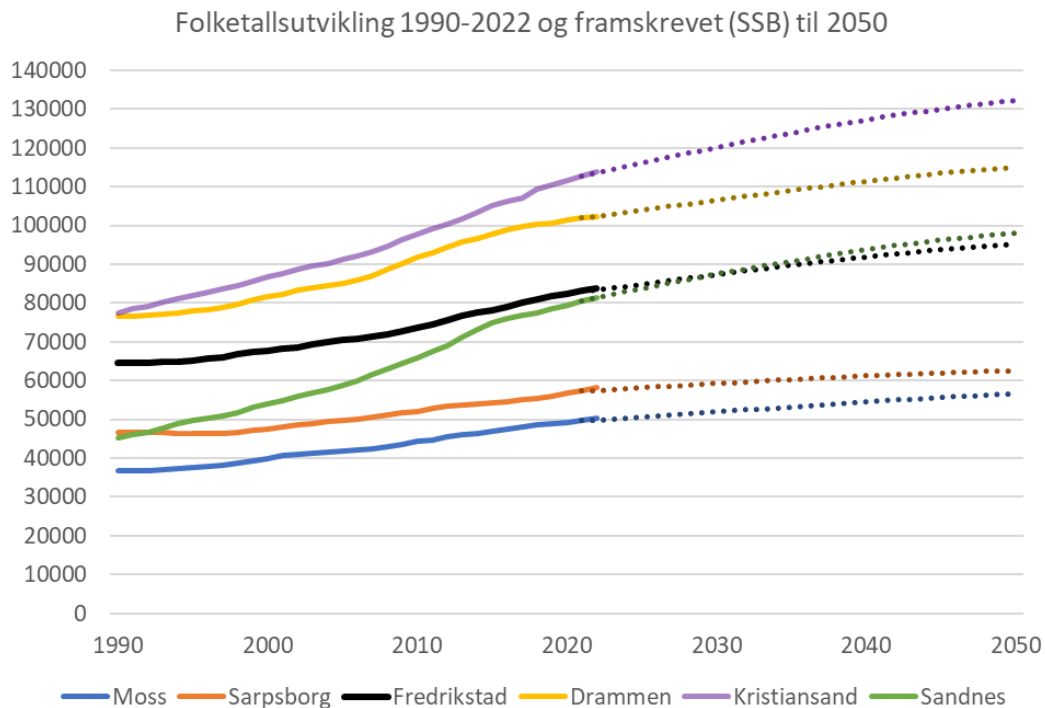
2 Demografisk utvikling i Fredrikstad og omegn

Hovedgrunnen til at Fredrikstad må vurdere sin boligstrategi framover er befolkningsveksten kommunen har hatt de siste årene og forventer fram mot 2035. Dette kapitlet tar for seg endringene i Fredrikstads befolkning de siste årene, og framskrivninger framover mot 2035 og videre til 2050. Særlig forventningene om befolkningsvekst fremover er en grunnleggende premissgiver for kommunens boligplanlegging. Vi sammenligner også utviklingen i Fredrikstad med andre kommuner i regionen og i landet ellers: Fredrikstad er tett knyttet opp særlig til Sarpsborg, men også de andre kommunene i Østfold.

I dette kapitlet er det to viktige kilder: SSB, og kommunens egne befolkningsframskrivninger, som de utarbeider ved hjelp av KOMPAS (kommunenes plan- og analysesystem). Begge framskrivningene lages på bakgrunn av flytting, fødsels- og dødsrater, aldring, og lignende. KOMPAS sine framskrivninger tar også høyde for informasjon fra kommunen som utviklinger i arbeidsmarkedet, planlagt boligbygging, og detaljert informasjon på grunnkrets nivå. De vil derfor gjerne være mer presise enn SSBs beregninger. I denne rapporten omtaler vi begge disse framskrivingene. Siden SSB-tallene er utarbeidet på samme måte for alle kommuner, bruker vi disse til sammenligninger mellom Fredrikstad og andre kommuner. Tallene fra SSB ligger også til grunn for beregningene i seksjon 2.1.1 om fremtidig behov for omsorgsboliger.

Folketallet i Fredrikstad har økt betydelig de siste tiårene, som vist i Figur 2. Siden 1990 har det vært en økning på nærmere 20 000 innbyggere, og nå (januar 2022) bor det 83.892 personer i Fredrikstad. Riktignok har veksten vært enda høyere i noen andre sammenlignbare kommuner, som Kristiansand og Sandnes, men Fredrikstad har fortsatt en klart større befolkning enn Sarpsborg og Moss. Befolkningsveksten henger sammen med tilbudet av nye boliger. Kraftig befolkningsvekst utfordrer kommunens plankapasitet og tilgangen på byggegrunn.

Figur 2 viser også befolkningsframskrivingene fra Statistisk sentralbyrå (hovedalternativet, MMMM), der veksten er ventet å fortsette for både Fredrikstad og bykommunene vi sammenligner med her.

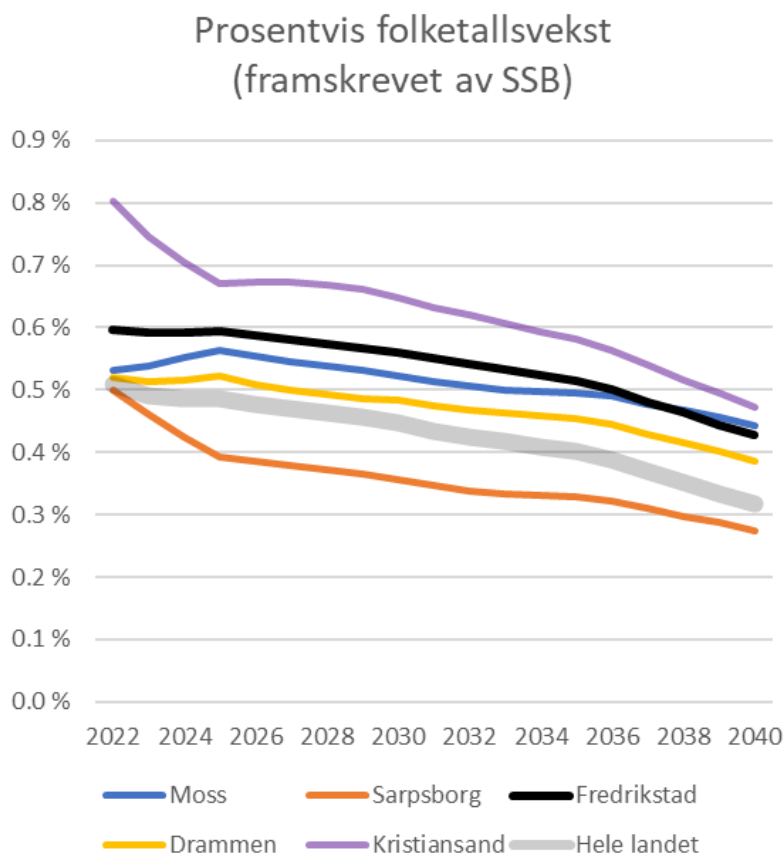

Figur 2: Folketallsutvikling i Fredrikstad og noen andre kommuner, registrert 1990-2022 og framskrevet av Statistisk sentralbyrå til 2050. Kilde: SSBs statistikkbank. Prognosen er fra 2020.

Den prosentvise veksten i folketallet i Fredrikstad er forventet å bli relativt høy, sammenlignet med Moss, Sarpsborg og Drammen, og også sammenlignet med Norge sett under ett, se Figur 3. SSB forventer likevel at befolkningsveksten i Fredrikstad avtar mot 2040 – i takt med at den generelle befolkningsveksten i Norge blir lavere, slik Figur 3 på neste side viser. Denne prognosen kommer fra 2020, og oppdateres i 2022.

I 2035 tilsier SSBs mellomalternativ at befolkningen i Fredrikstad vil øke med 6 378 personer, til omtrent 90.000 innbyggere.

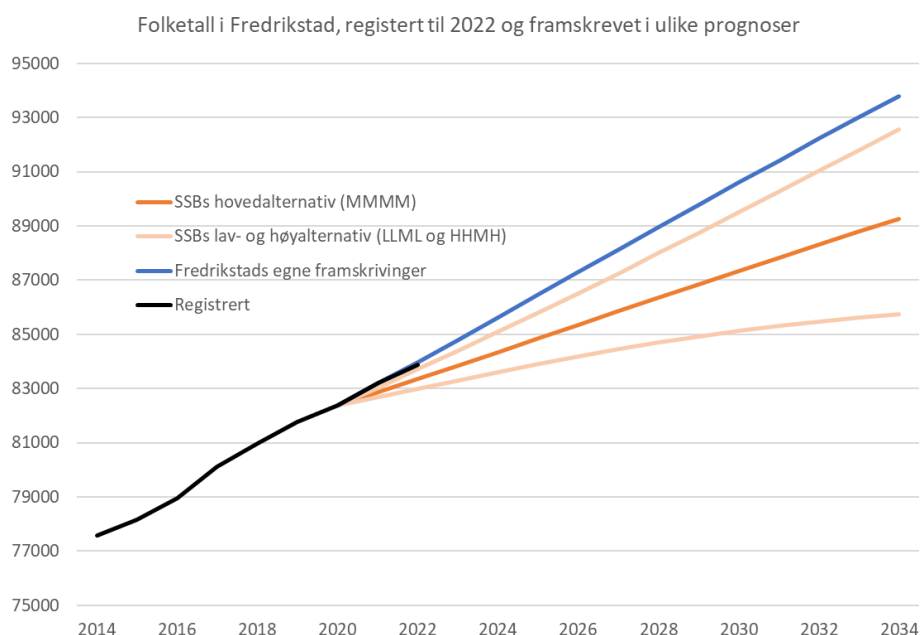
Fredrikstad kommune har imidlertid sett at SSBs framskrivninger ikke treffer tilstrekkelig godt. Kommunen lager derfor egne befolkningsprognoser, med prognosen fra 2021 er vist i Figur 4 nedenfor.

Figur 3: Prosentvis vekst i folketallet framover i Fredrikstad og noen andre kommuner, samt hele Norge, ifølge Statistisk sentralbyrås befolkningsframskrivninger (hovedalternativet, MMMM). Kilde: SSBs statistikkbank

Alle befolkningsframskrivninger er usikre, og ulike prognosemodeller gir ulike resultater. Dette er vist i Figur 4, der SSBs hovedalternativ er i tydelig oransje, mens høy- og lavalternativene til SSB (HMH og LLHL) er vist i svakere oransje. Prognosene fra Fredrikstad kommune (i blått) ligger høyere enn alle de tre alternativene fra SSB. Denne prognosen tar i større grad høyde for kommunens egne planer for utvikling framover, som hvor mange boliger de vil bygge.

Figuren viser også utviklingen i registrert folketall (svart linje). Per 1. januar 2022 var det registrerte folketallet i Fredrikstad 83.892. Som figuren viser, var dette litt lavere enn i Fredrikstads egne prognoser, men klart høyere enn alle de tre alternativene til SSB. Kommunens prognoser går foreløpig ikke lenger enn til 2033, der de forventer en befolkning på 93.801 personer, altså nesten 10.000 mer enn i inngangen av 2022.

Figur 4: Folketall i Fredrikstad, registrert til 2022 og framskrevet i ulike prognoser. Kilde: SSBs statistikkbank og Fredrikstad kommune.

Det er mange usikkerhetsmomenter i befolkningsframskrivninger. Like fullt gir de viktige indikasjoner på boligbehovet fremover. Vi forventer at Fredrikstad kommunes framskrivninger vil være nærmest virkeligheten. Dette er fordi kommunen lager sine prognoser på grunnlag av faktisk utvikling på grunnkrets nivå og KOMPAS. Dermed er prognosene tettere koblet mot faktisk utvikling i kommunen. Kommunens egne beregninger oppdateres årlig, mens SSBs framskrivninger lages hvert annet år.

Prognosene viser høy vekst. Fredrikstad har hatt betydelig prisstigning i samme periode slik at kommunen framover må vektlegge økt boligbygging. Dermed tilsier prognosene betydelige utfordringer for tilbudssiden i Fredrikstad – for planlegging, tomtelargjøring og utbygges engasjement. Høyt tempo i nybyggingen skal imidlertid balanseres opp mot overordnede arealhensyn: veksten skal primært skje i sentrumsområdet og enkelte knutepunkt med god kollektivdekning.

Dette utfordrer kommunens planlegging og tilrettelegging for nybygging i de sentrumsnære områdene. Det utfordrer også prisbildet i kommunen: nybyggingen i de mest sentrale delene av kommunen i sentrumsområder med nærhet til kollektivtransport, service og tjenester – tilsier bygging i områder der prisene også er høye. Dermed må nybyggingspolitikken gå hånd-i-hånd med tilrettelegging for hushold med lavere inntekter. Temaplanen for bolig skal si mer om hvilke tiltak kommunen skal gjøre for både å sikre høy nybyggingsaktivitet i tråd med nasjonale rammer for arealbruk og vekst, og hvilke tiltak som kommunen skal gjøre bruk av for å sikre boliger også for hushold med lave inntekter.

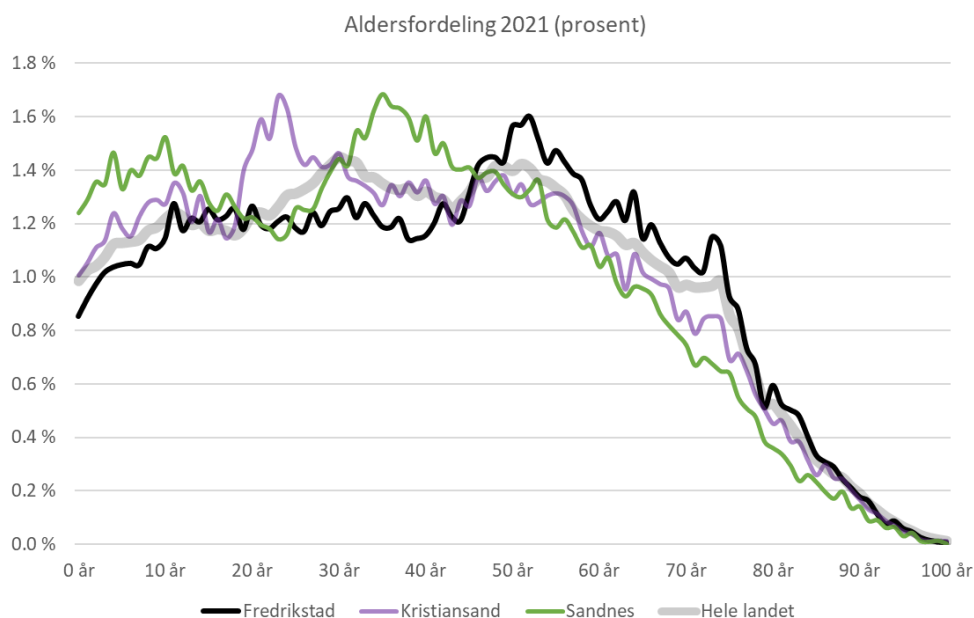
Den resterende delen av kapittel 2 ser nærmere på hvordan veksten som forventes henger sammen med aldersprofilen i kommunen. Husholds sammensetning har betydning for husholdenes inntektsutvikling og for flyttehyppigheten. Boligmarkedet i kommunen påvirkes både av flyttingen til de som allerede bor der og tilflytternes alder og boligpreferanser. Hva kan Fredrikstad forvente av flytteaktivitet internt i kommunen blant sine innbyggere? Hva slags boliger og hvilken lokalisering

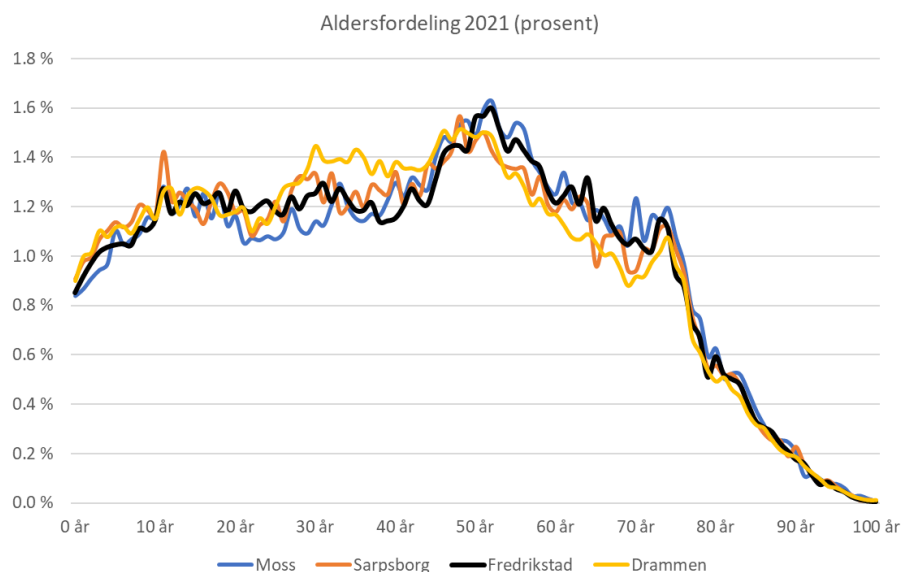
etterspør de som flytter til Fredrikstad? De neste sidene gir ingen svar med to streker under, men beskriver forhold som har vist seg å påvirke flytteaktivitetene innenfor et lokalt marked.

2.1 Befolkningen i Fredrikstad etter alder

2.1.1 En voksen befolkning

Fredrikstad har en relativt voksen befolkning. De største aldersgruppene er i begynnelsen av 50-årene. Figur 5 viser aldersfordelingen i Fredrikstad sammenlignet med en del andre kommuner og med landet som helhet. For lesbarhet er figuren delt i to – den øverste viser Fredrikstad sammenlignet med Kristiansand, Sandnes og hele Norge, i den nederste er Fredrikstad sammenlignet med Moss, Sarpsborg og Drammen.

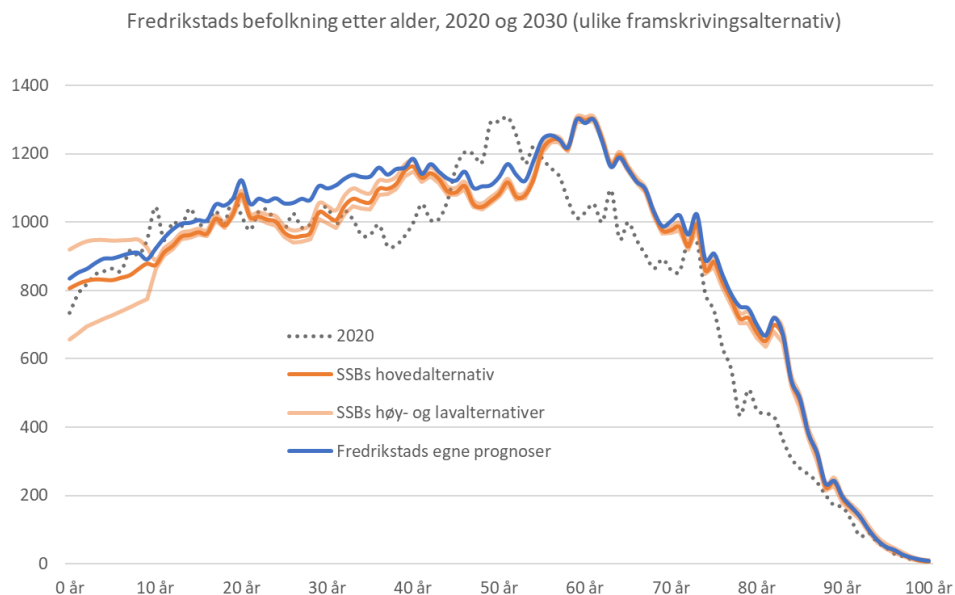

Figur 5: Befolkningen i Fredrikstad etter alder, sammenlignet med andre kommuner og landet som helhet. Kilde: SSBs statistikkbank.

Sammenlignet med hele Norge, og med Kristiansand og Sandnes, har Fredrikstad en noe eldre befolkning, med en høyere andel av innbyggerne i aldersgruppene over 50 år. Sammenlignet med Moss, Sarpsborg og Drammen er aldersfordelingen i Fredrikstad relativt lik.

Både i Fredrikstad og i Norge som helhet forventes en tydelig økning i antall og andel eldre framover. Dette vises også i framskrivingene for befolkningen i Fredrikstad, se Figur 6. Der vises aldersfordelingen i 2020 med en prikket linje, mens prognosene for 2030 fra Fredrikstad kommune og SSB er vist i henholdsvis blå og oransje linjer. Alle prognosene viser en klar økning i antall personer over 60 år.

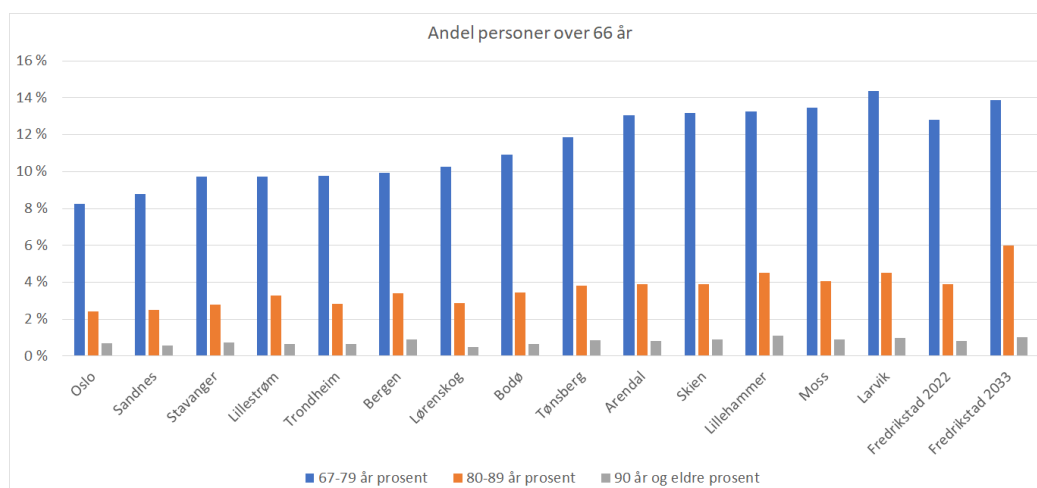

Figur 6: Prognoser for aldersfordelingen i Fredrikstad i 2030, framskrevet av SSB og Fredrikstad kommune, og sammenlignet med aldersfordelingen i 2020. Kilde: SSBs statistikkbank og Fredrikstad kommune.

Figur 7 nedenfor viser for det første at Fredrikstad har og vil fortsette å ha en betydelig andel hushold i 60-årene. Dette er en viktig premissgiver for boligmarkedet. Disse tenderer til å flytte

mindre enn yngre hushold, men flyttehyppigheten i denne gruppen er økende. Det er et samfunnsønske at husholdene skal ta hensyn til framtidige boligbehov og allerede ved 60-årsalderen vurdere tilpasning til en bolig som de kan bli boende i langt inn i alderdommen. Siden denne andelen er høy i Fredrikstad og siden andelen personer over 80 år forventes å være betydelig i 2033, vil det være viktig for kommunen at en stor andel av disse husholdene tilpasser egen boligsituasjon slik at de kan bli boende hjemme lenger.

Det er sannsynlig at aldringen av Fredrikstad befolkning vil påvirke hvor mange personer som bor i hver bolig, da eldre befolkninger gjerne har mindre husholdninger med flere enslige og par som bor uten barn. Dette gjør at etterspørselen etter boliger vil bli større enn man kan forvente av befolkningsveksten alene. Det er vanskelig å forutse hvor mange personer det vil være i fremtiden, men vi kan sammenligne med kommuner på Fredrikstads størrelse som har en befolkningssammensetning nå som minner om den Fredrikstad forventes å ha i 2033. De mest nærliggende er Lillehammer eller Moss, som har befolkninger over 66 år nesten på nivå med det som forventes i Fredrikstad i 2033. Lillehammer har 2 og Moss 2,09 personer per privathusholdning, altså når man bare ser på privatboliger, mot 2,14 i Fredrikstad.

Figur 7: Sammenligning av befolkningen over 66 år i utvalgte store kommuner i 2022 og Fredrikstad kommunes egne framskrivninger for befolkning i 2033.

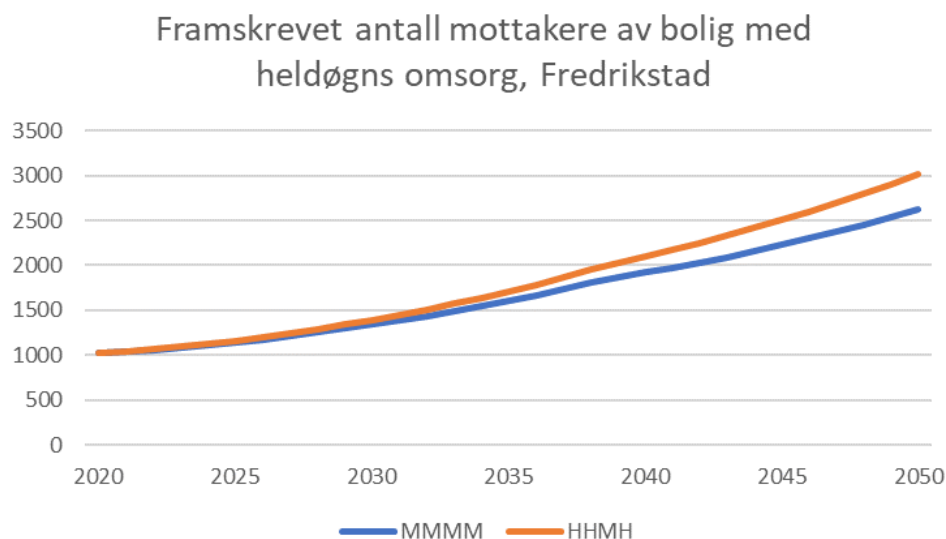
2.1.2 Behov for boliger med heldøgns omsorg

Som vist forventes Fredrikstad å ha en betydelig andel hushold i høy alder fram mot slutten av planperioden. Dette utgjør en viktig gruppe for kommunen, dels fordi deler av denne gruppen vil være kjøpesterke og kunne aktivere eksisterende boligformue dersom de ønsker å flytte. Gruppens størrelse er også viktig fordi den antyder behovet for omsorgstjenester.

Verktøyet Omsorg2050 beregner behov for kommunale pleie- og omsorgstjenester fram mot 2050, inkludert forventet antall beboere i bolig for heldøgns omsorg. Framskrivningsverktøyet kombinerer resultater fra statistiske analyser av historiske data fra KOSTRA-databasen med SSBs befolkningsframskrivning. Omsorg2050s framskrivninger bruker også statistiske beregninger for å kunne ta hensyn til uobserverbare faktorer i hver kommune som erfaringsmessig påvirker andelen mottakere av ulike tjenester. Selve verktøyet er et excel-program, der brukeren kan endre på noen av forutsetningene, blant annet hvilket av SSBs framskrivningsalternativer som skal legges til grunn.

Ved hjelp av dette verktøyet har vi hentet ut baner for framtidig antall beboere i bolig med heldøgns omsorg, i to ulike alternativer: Det første har lagt til grunn SSBs hovedalternativ, det andre har lagt til grunn høyalternativet (HHMH), da dette ligger relativt nær Fredrikstad kommunes egne framskrivinger, se Figur 4. Utover dette har vi brukt programmets standardinnstillinger (ingen saktere aldring i befolkningen, og en gradvis produktivitetsendring i kommunen som akkumulert medfører en reduksjon i behovet for heldøgns omsorg på to prosent i 2040 i forhold til 2020). Variabelen som framskrives her – mottakere av bolig med heldøgns omsorg – tilsvarer summen av de to variablene *Beboere i bolig m/heldøgns bemanning* og *Beboere i institusjon i alt* i tabell 07790 i Kostra.

Resultatene er vist i Figur 8. Antallet som bor i bolig med heldøgns bemanning eller i institusjon i Fredrikstad er altså forventet å øke fra drøye 1000 i 2020 til over 2500 i 2050. I høyalternativet ligger antallet på drøye 3000 i 2050. I 2035 kan kommunen forvente å trenge omtrent 1550 boliger med heldøgns omsorg.

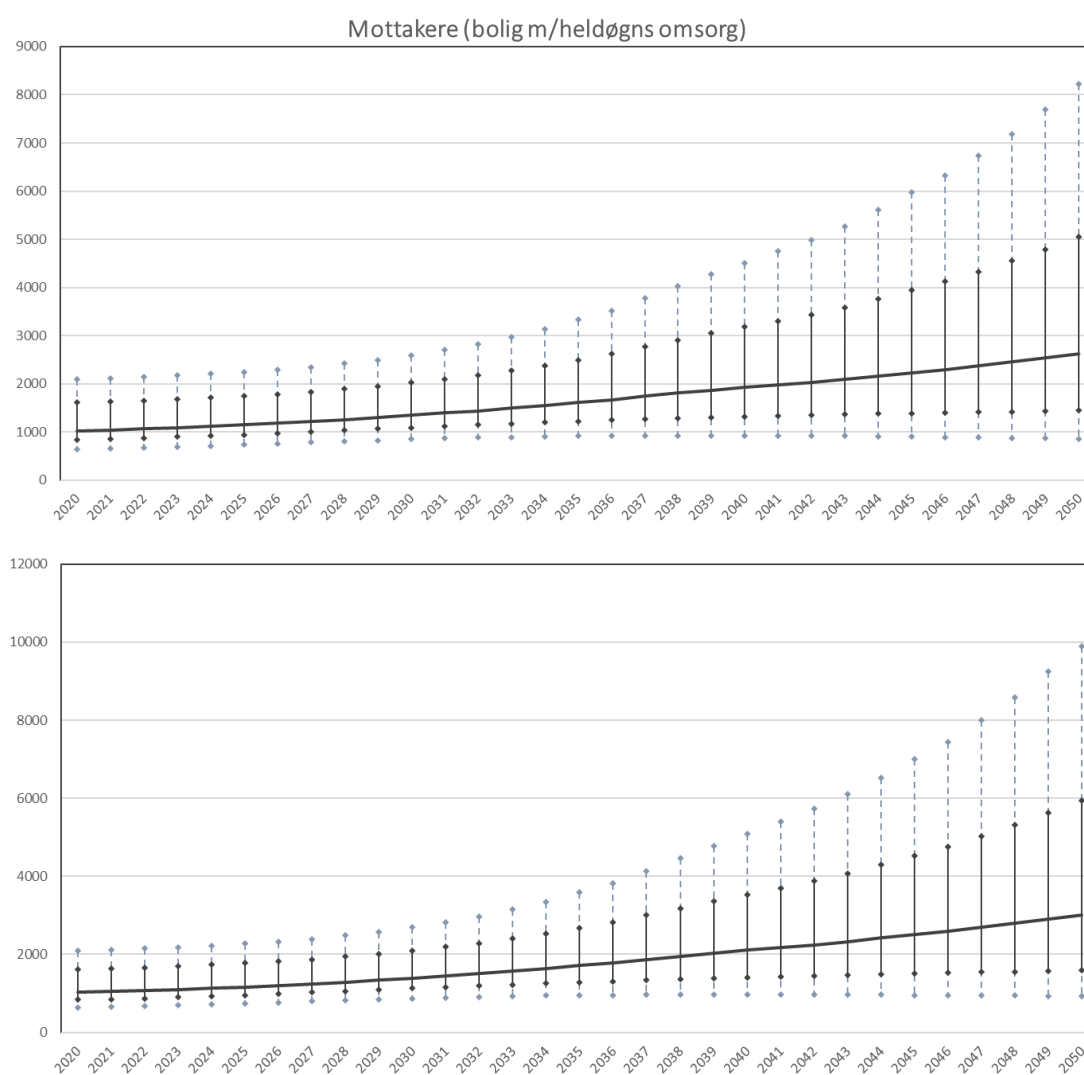

Figur 8 Framskrevet antall mottakere av bolig med heldøgns omsorg i Fredrikstad, 2020-2050. Kilde: Omsorg2050

Figur 9 nedenfor viser beregninger fra Omsorg2050 om utviklingen i behovet for boliger med heldøgns omsorg i Fredrikstad framover sammenliknet med landet som helhet. Den heltrukne linjen gjennom figuren viser forventet antall mottakere av bolig med heldøgns tjenester i hvert år. De korte vertikale linjene viser beregninger for Fredrikstads sammenliknet med andre kommuner: Disse linjene gir en indikasjon på hvor Fredrikstad plasserer seg sammenliknet med andre kommuner i landet. Den heltrukne delen av de vertikale linjene viser spredningen for 80 prosent og stiplede linjene viser intervallet 99 prosent. Med andre ord, hvis Fredrikstad hadde brukt like mange boliger med heldøgns omsorg per eldre innbygger som den halve prosenten av kommunen som bruker dette mest, ville Fredrikstad trengt like mange boliger som toppen av den stiplede vertikale linjen i hvert årstall viser. Dersom Fredrikstad brukte like mange omsorgsboliger som ti-persentilen ville behovet ligget på toppen av den heltrukne linjen. Dersom Fredrikstad lå på 80-persentilen ville behovet vært på bunn av den heltrukne linjen, og dersom Fredrikstad var i den halve prosenten av

kommuner som brukte færrest boliger per eldre innbygger ville behovet vært nederst på den stiplede linjen.

Figur 9 har to deler: Øverst vises resultatet når SSBs mellomalternativ legges til grunn, og nederst viser beregninger der høyalternativet er lagt til grunn. I begge tilfellene befinner Fredrikstad seg i nederste halvdel når det gjelder mottakere av bolig med heldøgns omsorg, sammenlignet med andre kommuner. Figuren viser at Fredrikstad forventes å se en økning i slike boliger fram mot 2035: Den store økningen vil imidlertid komme senere. Grafene i figuren viser også at Fredrikstad skårer relativt godt mht. behovet for boliger med heldøgns omsorg. Dette henger trolig sammen med topografi og en relativt konsentrert bosettingsstruktur sammenliknet med landet som helhet. Figuren forsterker imidlertid poenget diskutert ovenfor: Andelen personer over 80 år forventes å være betydelig i 2033, slik at det vil være viktig for kommunen at en stor andel av disse husholdene får en boligsituasjon som gjør at de kan bli boende hjemme lenger. Dette vil stagge utviklingen figur 9 forespeiler.

Figur 9: Mottakere av bolig med heldøgns omsorg i Fredrikstad, 2020-2050, med intervaller for sammenligning med andre kommuner. Den heltrukne linjen er mulighetsrommet for behovet til Fredrikstad dersom kommunen hadde brukt like mange omsorgsboliger per eldre beboer som 80 prosent av alle kommunene. Den stiplede linjen viser mulighetsrommet dersom Fredrikstad lå på nivå med 99 prosent av alle kommunene. Øverste figur er basert på MMMM-alternativet til SSB, nederste på HHMH. Kilde: Omsorg2050.

2.1.3: Oppsummering – flere eldre hushold i framtidens Fredrikstad.

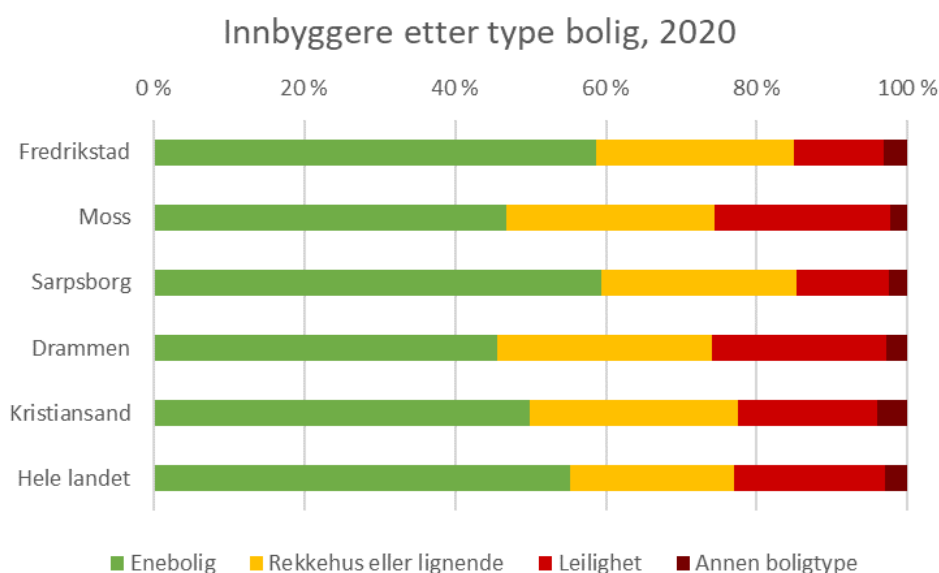
Gjennomgangen viser at Fredrikstad i perioden fram til 2035 kan forvente en økning i eldre hushold, både hushold mellom 67 og 80 år og i hushold mellom 80 og 90 år. Dette gjør det viktig for kommunen å sørge for at både eksisterende og framtidig boligmasse tilpasses en aldrende befolkning. Når det gjelder tilpasning av eksisterende bolig har kommunen et ansvar for å informere og veilede om muligheter og sørge for at hjelpemidler er tilgjengelig. Den demografiske utviklingen bør imidlertid også ha konsekvenser for innretningen i nybyggingen. Utviklingen tilsier aktiv tilrettelegging for at nye boliger er utformet og lokalisert slik at flere kan bli boene hjemme lenger inn i alderdommen. Dette betyr i praksis leiligheter med god tilgjengelighet til tjenester og service.

Fredrikstad forventer imidlertid en betydelig tilflytting. Hvordan dette vil påvirke demografien og dermed boligetterspørselen diskuteres i de neste kapitlene. Før det vises trekk ved den eksisterende boligmassen – hvordan den er tilpasset den demografiske utviklingen og hvilke type hushold en kan forvente at boligmassen tiltrekker seg.

3 Boforhold

Dette kapitlet kartlegger boliger og boforhold i Fredrikstad. Det ser også på antallet boliger som bygges fremover og hva slags boliger det vil være behov for. Kapittel fem utdyper analysene om hva slags boligtyper kommunen burde legge opp til at det bygges.

Det var omtrent 38.000 boliger i Fredrikstad i 2021. Nesten 60 prosent av innbyggerne i Fredrikstad bor i enebolig, som vist i Figur 10 under. Dette er omtrent som i Sarpsborg, men en høyere andel enn i både Moss, Drammen, Kristiansand og Norge totalt. Andelen som bor i rekkehus/tomannsbolig etc. er omtrent som i de andre kommunene i denne sammenligningen, men andelen som bor i blokk er betydelig lavere både i Fredrikstad og i Sarpsborg. Det er mye som inngår i beregninger av hva slags boliger som burde bygges fremover, men dette antyder at markedet særlig for eneboliger er godt dekket i Fredrikstad, mens markedet for leiligheter trolig er under-dekket.

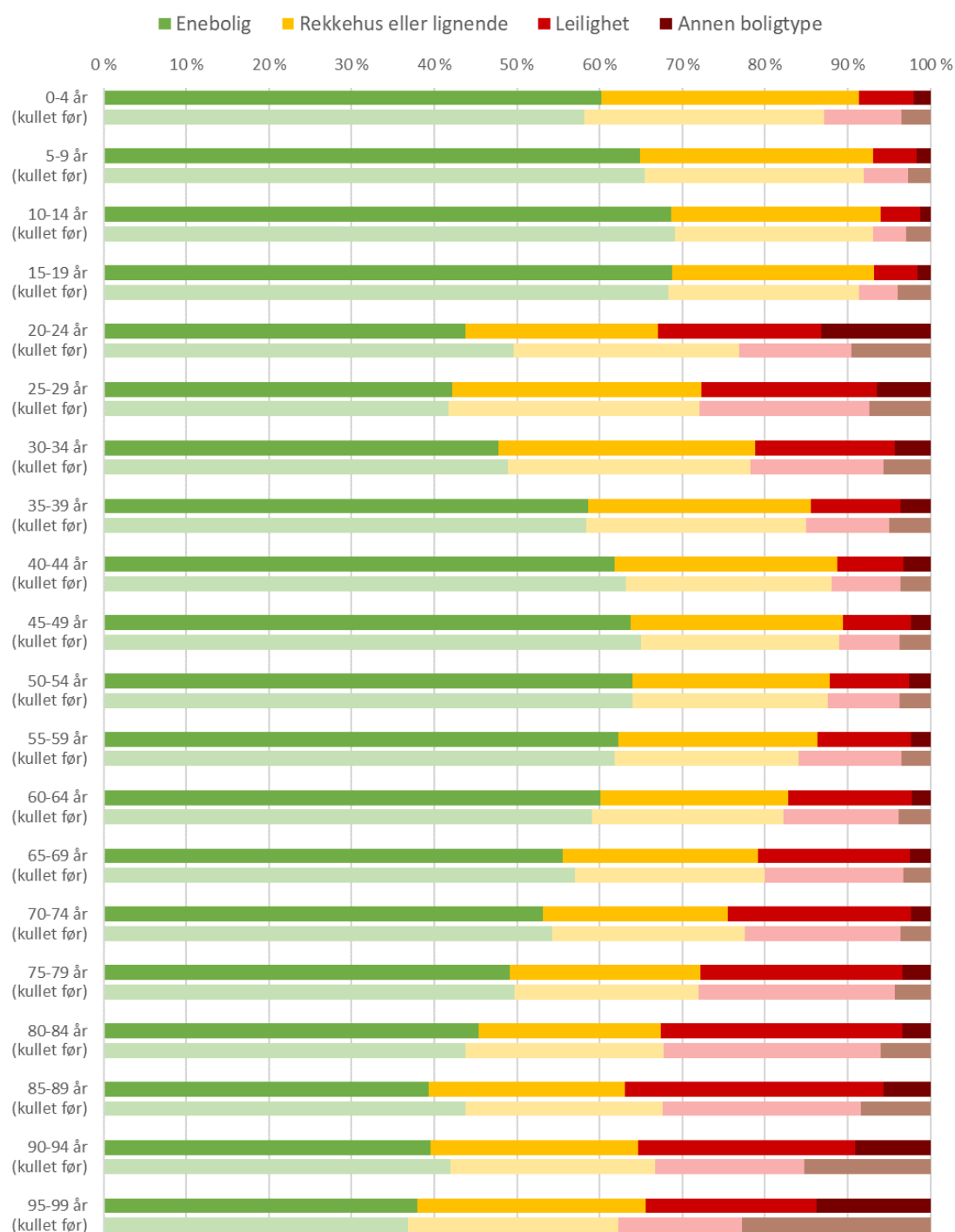
Figur 10: Innbyggere etter boligtype, Fredrikstad, hele Norge og andre kommuner, 2020. Fredrikstad utpeker seg med særlig mange eneboliger i forhold til kommuner av lignende størrelse. Kilde: SSB/microdata.no.

Hvordan man bor, henger også tett sammen med hvilken livsfase og alder man er i. Figur 11 viser boligsituasjonen for folk i Fredrikstad etter alder. De fargesterke søylene viser situasjonen i 2020. Andelen som bor i enebolig er høyest blant barn og særlig unge, og den er også ganske høy blant personer i 40- og 50-årsalderen. Deretter øker andelen som bor i blokk/bygård, og blant de aller eldste er det en relativ høy andel i kategorien 'annet', som omfatter syke-/aldershjem og bo-/service- og behandlingsinstitusjoner.

De fargesvake søylene i Figur 11 viser hvordan de forskjellige kullene bodde for fem år siden, altså eksempelvis hvordan de som nå er fem til ni bodde for fem år siden, da de var null til fire. Dersom vi sammenligner de fargesterke søylene med de fargesvake, ser vi blant annet en tendens til at

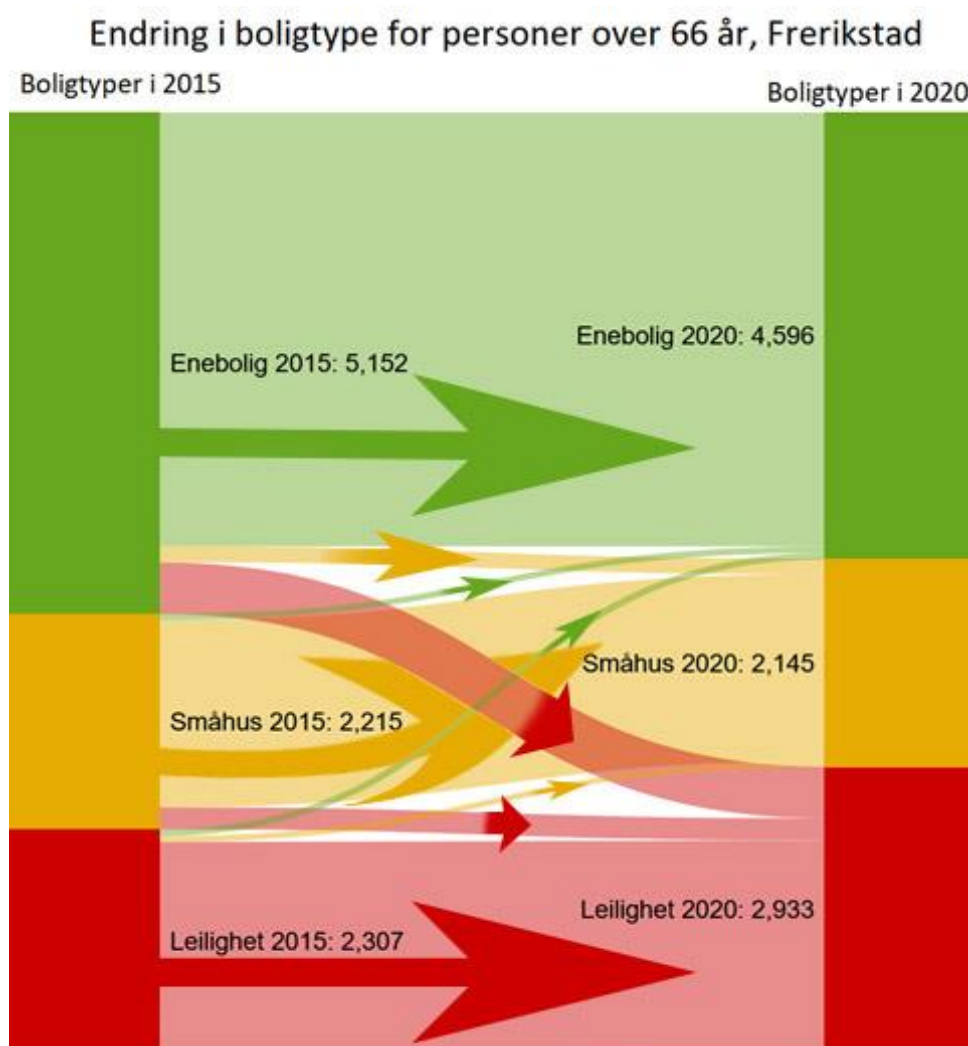
flere av de yngste barna (0-4 år) nå bor i rekkehus eller enebolig og at det er blitt mindre vanlig for 20-24-åringene å bo i enebolig. Noen av de tydeligste endringene gjelder aldersgruppene over 60 år: I dag er det nå klart flere av Fredrikstads eldre som bor i blokk/bygård sammenlignet med disse kullene for fem år siden. Dette gjelder særlig kullene som nå (2020) er i 80- og 90-årene. Dette antyder et mulig skifte i retning av at eldre i noe større grad flytter ut av eneboliger og småhus og over til leiligheter. For de aller eldste viser figuren at færre bor i kategorien «annen» - en kategori som blant annet favner institusjoner.

Boligsituasjonen for folk i Fredrikstad etter alder, 2020 (og 2015)

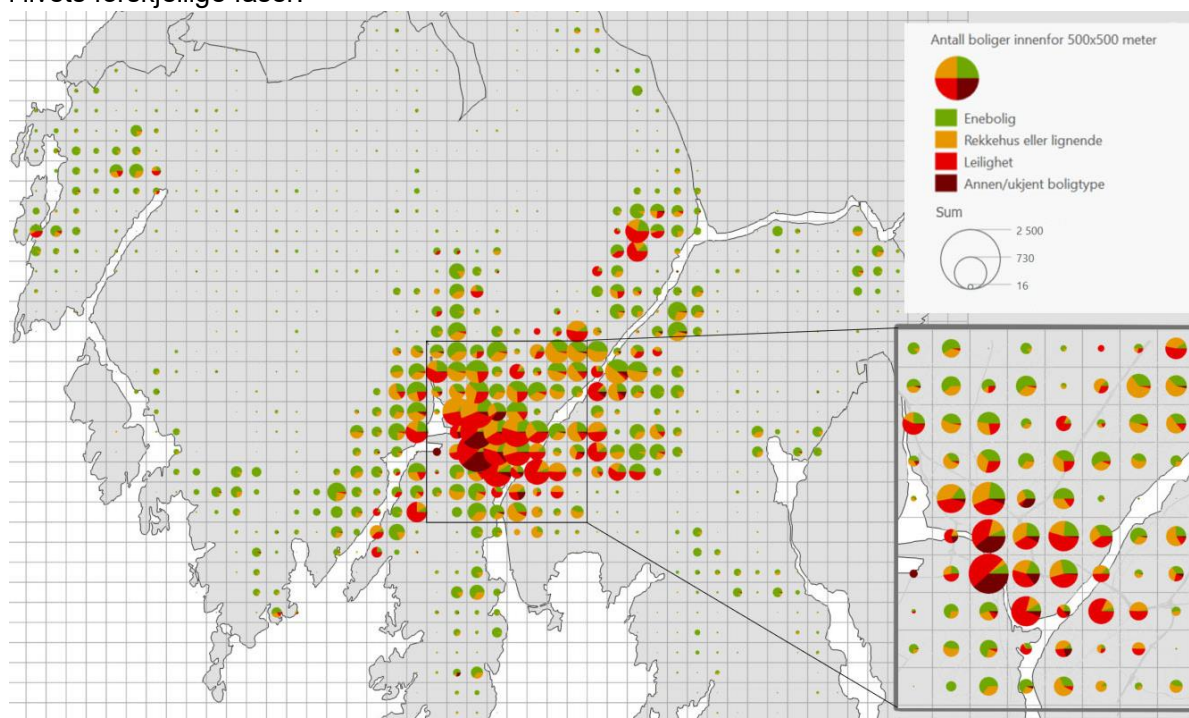
Figur 11: Boligsituasjonen for innbyggerne Fredrikstad, etter alder. Fargesterke søyler er for 2020, fargesvake søyler for 2015. Kilde: SSB/microdata.no.

Antydningen om økt hjemmeboende blant de eldste og tendensene til økt flytting fra hus til leilighet for de over 65 år utdypes i Figur 12 nedenfor. Figuren viser boligtypene til personer over 66 år i 2015, og hva slags boligtype de bodde i fem år senere. I løpet av de fem årene flyttet omtrent én av ti som bodde i enebolig eller småhus over til leilighet, totalt 757 innbyggere. Til sammenligning flyttet 61 mennesker over 66 fra leilighet til småhus eller enebolig. Etter hvert som Fredrikstads befolkning blir eldre, blir denne trenden viktig.

Figur 12: Endring i boligtype fra 2015 til 2020. Tallene gjelder personer som var over 66 år i 2015, og bodde i Fredrikstad både i 2015 og i 2020. Tykkelsen til venstre angir hvor mange som bodde i de forskjellige boligtypene i 2015, tykkelsen til høyre angir tilsvarende tall for 2020. Tykkelsen på strekene mellom de forskjellige kategoriene angir hvor mange som flytter fra én boligtype i 2015 til en annen boligtype i 2020. Av de 5152 personene i kohorten som bodde i enebolig i 2015 flyttet 530 til leilighet over de neste fem årene, mens 161 flyttet til småhus. Av de 2215 som bodde i småhus, flyttet 227 til leilighet.

Figur 13 viser den geografiske fordelingen av ulike boligformer i kommunen. Størrelsene på kakediagrammene i figuren angir hvor mange boenheter det er innenfor hvert kvadrat, mens fargene angir fordeling på boligtyper. I prinsippet er det gunstig at hver del av byen har en god miks av bygningstyper, først og fremst av leiligheter og småhus eller eneboliger, på grunn av preferanseforskjellene illustrert ovenfor. Å blande boligtypene motvirker at befolkningen i et område blir ensartet, med områder med sterk overvekt av eldre i leiligheter og andre områder med tilsvarende overvekt av barnefamilier. Det gjør det også mulig for et individ å bo i samme nabolag i livets forskjellige faser.

Figur 13: Antallet og fordelingen av boliger innenfor hvert 500 meters kvadrat. Dataen er hentet fra matrikkelens bygningsregister, og inneholder dermed de samme unøyaktighetene, først og fremst at boliger som ikke er registrert ikke er med. 'Rekkehus eller lignende' gjelder for eksempel tomannsboliger. 'Annen/ukjent boligtype' gjelder en del omsorgsboliger, og boliger der bygget er registrert som noe annet enn bolig. Dette er ofte bygninger registrert som kontorbygg eller handel som har noen leiligheter. Dermed er de fleste av disse som like å regne med leiligheter, men det kan også være snakk for eksempel om gårdsbygninger som er mer som eneboliger eller 'rekkehus eller lignende'.

Som typisk for de aller fleste byer og tettsteder finner man i Fredrikstad mange leiligheter i sentrum og eneboliger spredt rundt. Figuren viser at det også er klynger av leiligheter også i andre deler av kommunen, selv om eneboliger og småhus dominerer. Det er et forholdsvis godt utvalg av eneboliger og rekkehus innenfor gangavstand til sentrum.

3.1 Leide boliger

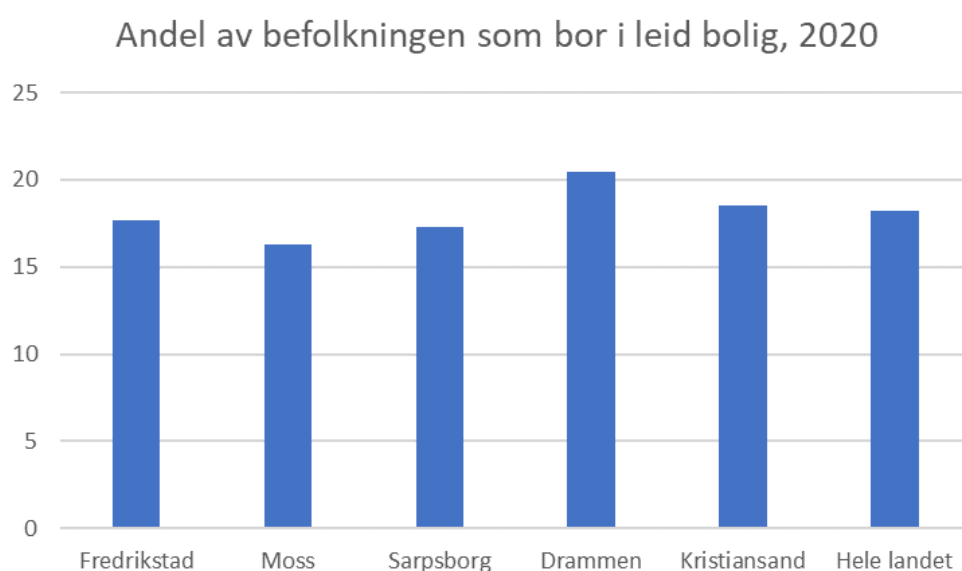
For Fredrikstads boligsosiale situasjon mot 2035 er det viktig å også se på leiemarkedet. Det er både en nasjonal og lokal målsetning at så mange som mulig skal bo i en bolig de eier fremfor å leie, som nevnt i rapportens innledning. Særlig langvarig tid på leiemarkedet er både et symptom på økonomiske problemer for husholdet og det gjør at husholdet ikke får dra nytte av skattefordeler knyttet til selveie.

Samtidig er det en målsetning for kommunen at leiemarkedet skal være lett tilgjengelig for personer som av praktiske eller økonomiske årsaker ikke *vil* eller *kan* eie egen bolig, som studenter, personer

som bor midlertidig i Fredrikstad, og de som leier rimelig for å spare opp egenkapital til boligkjøp. Et velfungerende leiemarked er viktig for at folk enkelt skal kunne flytte til Fredrikstad når det åpner opp jobber eller studiemuligheter, uten at man forplikter seg til å bli værende i kommunen på samme måte som når man kjøper bolig. Et visst leiemarked er dermed viktig i en voksende by.

Omkring 18 prosent av innbyggerne i Fredrikstad bodde i en leid bolig i 2020, som vist i Figur 14. Dette er omtrent som i Sarpsborg, høyere enn i Moss, men lavere enn i Drammen, Kristiansand og i Norge som helhet. Tallet må ses i sammenheng med de knapt 8000 studenter som er knyttet til Høgskolen.

Med leid bolig menes alle boliger som ikke eies av en av husholdningsmedlemmene. Dette betyr at også omsorgsboliger vil regnes som leide boliger. Leieraten i Fredrikstad er moderat sammenliknet med andre kommuner.

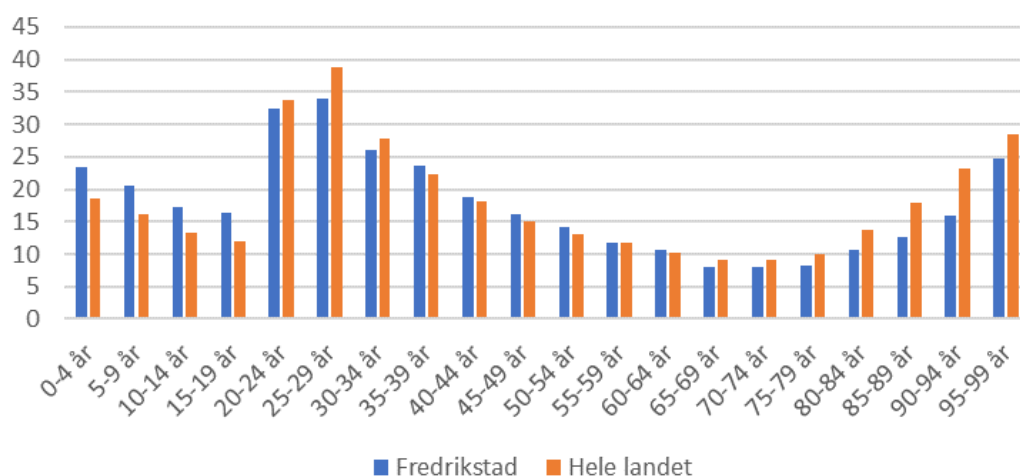

Figur 14 Andel av befolkningen som bor i leid bolig i Fredrikstad, andre kommuner og hele landet, 2020.
Kilde: SSB/microdata.no.

Til sammen var det rundt 14.000 av Fredrikstads innbyggere i 2020 som bodde i leid bolig. Andelen som leier varierer i stor grad etter alder: Personer i 20-årene er de som i størst grad leier boligen de bor i, som vist i Figur 15 på neste side. Blant folk i Fredrikstad i aldersgruppen 25-29 år bor omtrent hver tredje person i leid bolig. Resten bor i selveier- eller aksje-/andels-leiligheter. Andelen i leid bolig er også relativ høy for de aller yngste og de aller eldste. Levekårskartleggingen 2020 (Fredrikstad kommune, 2020) viser at leie er vanligst i sentrum av byen, i områder Figur 13 viser er dominert av leiligheter.

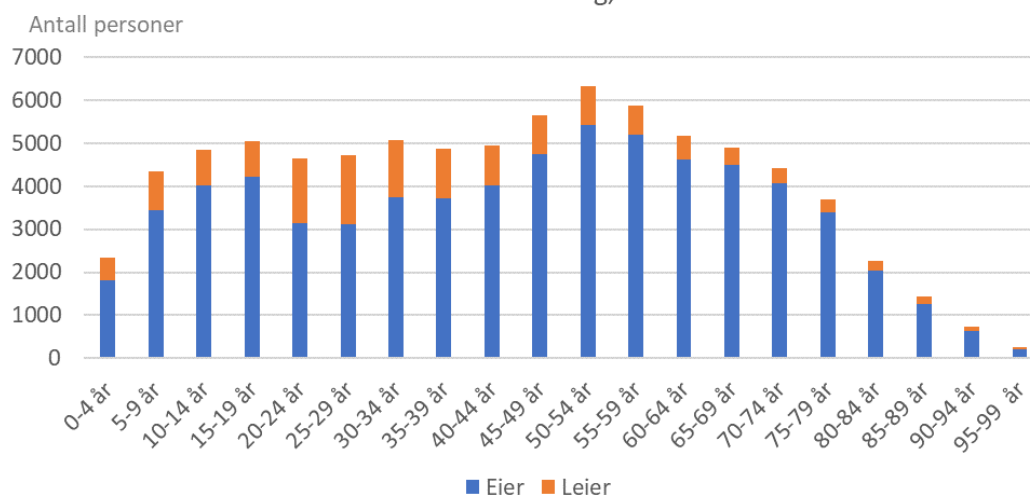
Figur 15 viser også tilsvarende fordeling for Norge som helhet. Sammenliknet med landsgjennomsnittet har Fredrikstad en litt høyere andel barn og unge som bor i leid bolig, og en lavere andel blant unge voksne og personer over 65 år. Dette antyder at det er flere barnefamilier som har problemer med å komme inn på boligmarkedet i Fredrikstad enn i landet som helhet. De høye leieratene for personer over 90 år kommer formodentlig av at mange bor i omsorgsboliger.

Prosentandel som bor i leid bolig i Fredrikstad og hele Norge, etter aldersgrupper, 2020

Figur 15 Andel av befolkningen som bor i leid bolig i Fredrikstad og hele landet, etter aldersgrupper, 2020. Eid bolig vil si at ett av husholdningsmedlemmene eier boligen, så for eksempel voksne barn som bor hos sine foreldre er registrert som «eier» her, selv om de ikke er boligeiere. Kilde: SSB/microdata.no

Antall personer i Fredrikstad etter aldersgruppe og hvorvidt de bor i eid eller leid bolig, 2020

Figur 16 Antall personer i Fredrikstad etter aldersgruppe og hvorvidt de bor i eid eller leid bolig, 2020. Eid bolig vil si at ett av husholdningsmedlemmene eier boligen, så for eksempel barn som bor hos sine foreldre er registrert som «eier» her, selv om de ikke er boligeiere. Kilde: SSB/microdata.no

Mens Figur 15 viste *andeler* i eid eller leid bolig i ulike aldersgrupper, viser Figur 16 *antall*. Mange av Fredrikstads leieboere er unge voksne, og av de rundt 14.000 som bodde i leid bolig i Fredrikstad i 2020, var snau 2300 i alderen 0-14 år. Figur 15 viser at andelen barn som bor til leie er noe høyere enn landsgjennomsnittet, mens andelen som er i typisk foreldre-alder ikke er det. Dette kan tyde på at flere barnerike familier bor til leie.

Tabell 1 nedenfor viser hvor mange som bor lenge til leie og hvor mange av leietakerne som bor i kommunale boliger eller mottar bostøtte.

Tabell 1: Leietagere i Fredrikstad etter hvor lenge de har leid og om de mottar støtte.

Opphold leiemarkedet(år)	Antall	Kommunale utleiery		Leietakere som mottar bostøtte		Leietakere som mottar sosial hjelp	
		Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
0-1	2 730	147	5	177	6	181	7
2	2 788	158	6	315	11	315	11
3 år eller mer	8 794	842	10	1275	14	1025	12
Sum	14 312	1147	8	1776	12	1518	11

Tabellen viser for det første at de fleste leietakere bor til leie i det private markedet. Tabellen viser også at mer enn annenhver leietaker har bodd til leie i tre år eller mer. En relativt liten andel av leietakerne mottar offentlig støtte i betydning av bostøtte eller sosialhjelp. Andelen er høyere for de som bor lenger til leie og høyest for de som har bodd mer enn tre år til leie.

3.2 Oppsummering

Den dominerende boligbebyggelsen i Fredrikstad er enebolig. Andelen eneboliger og småhus er høyere enn i nabokommunene og markert høyere enn landsgjennomsnittet. Dette står i kontrast til resultatene i kapittel 2 som viser at kommunen har stor og økende andel hushold i alderskategorier over 50 år, hushold som gjerne flytter til leiligheter.

Selv om det å bo i småhus er svært utbredt i Fredrikstad er andelen som bor slik, som forventet, høyest for hushold med barn. Figurene viser imidlertid en svak endring i bildet for hushold i alderen over 60 år. Andelen av disse som bor i enebolig og småhus er fortsatt høy, men noe lavere nå enn det var for fem år siden.

Oversiktene viser også at blant de aller eldste i kommunen, de over 90 år, er det færre som bor på institusjon nå enn for fem år siden - og flere som bor i leilighet. Figurene sier i utgangspunktet ikke noe om hva slags omsorg disse får i boligen. I kapittel 2 viser vi imidlertid at kommunen har en lavere bruk av boliger med heldøgns omsorg enn landsgjennomsnittet slik at det er grunn til å tro at kommunens satsing på at omsorg i større grad skal ytes i hjemmene avspeiles i statistikken.

Kommunen har på den ene siden en utfordring i forhold til at mer av veksten skal komme gjennom fortetting og transformasjon, slik kommunens målsettinger tilsier, fordi småhus og eneboliger er så dominerende. Dette er imidlertid boligtyper som er lite egnet for den økende andelen eldre innbyggere. Kommunen ser, på den andre siden, en «riktig» trend for de eldre husholdene. Flyttehyppigheten fra bolig til leilighet er fortsatt lav for disse aldergruppene, men økende.

Som typisk for de aller fleste byer og tettsteder finnes den største andelen av leiligheter i sentrum. Det er imidlertid et forholdsvis godt utvalg av eneboliger og rekkehus innenfor gangavstand til sentrum, og det er innslag av blokker i flere av kommunedelene, slik Figur 13 viser. Fredrikstad har derfor et godt utgangspunkt for å blande boligtyper og dermed befolkningsgrupper både i sentrum og i øvrige kommunedeler.

Kapittel 5 skifter fokus og ser på boligbyggingen i Fredrikstad kommune, på hvor det bygges nå og hvor det kan bygges i framtiden og på hva som må til for at boligbyggingen skal skje i det tempo som trengs og for de grupper som det bør bygges for. Før dette følger imidlertid et kapittel som ser på befolkningens økonomi og boligpriser i Fredrikstad. Dette er en avgjørende parameter å ta med seg inn i både nybyggingspolitikken og den sosiale politikken.

Gjennomgangen ovenfor viser at andelen som bor i leide boliger i Fredrikstad er omtrent som forventet, gitt at Fredrikstad er en studentby. Tabellen antyder imidlertid at andelen *barn* som bor i leide boliger er noe høyere enn for landsgjennomsnittet, mens andelen av aldersgruppene som er typiske foreldre ikke er høyere enn gjennomsnittet. En mulig tolkning er at en andel av leietakerne er barnerike familier. Dersom dette stemmer og kommunen ønsker økt bostabilitet for disse, er dette et forhold som må tas med i den kommende boligplanen. Dette og andre aspekter knyttet til økonomi og bolig belyses i neste avsnitt.

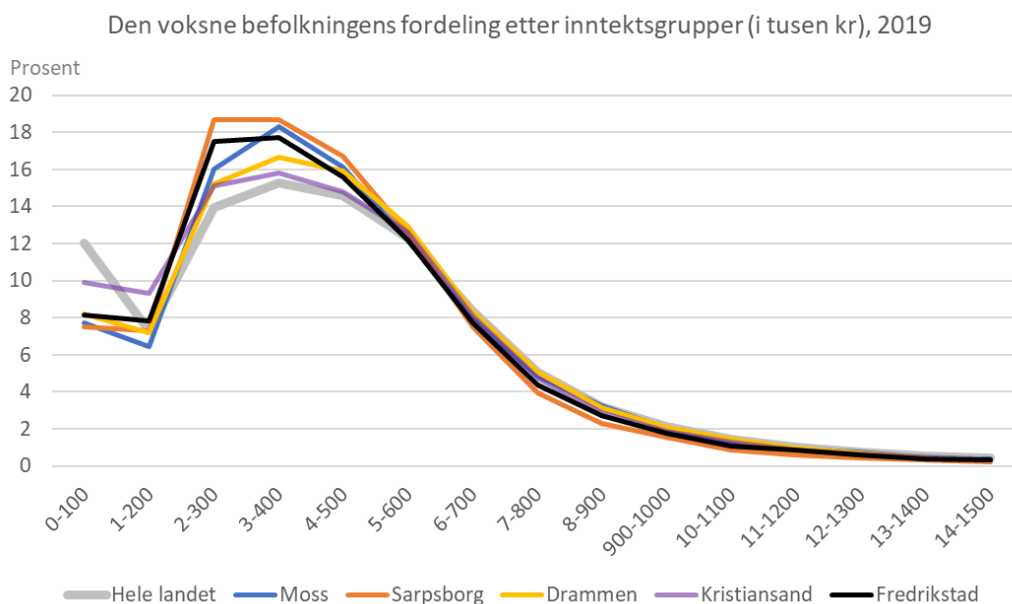
4 Befolkningens økonomi og boligpriser

Denne seksjonen gir en oversikt over økonomien til folk i Fredrikstad og strukturen i boligprisene i kommunen. For å belyse befolkningens økonomi bruker vi tre ulike variabler fra microdata.no: Samlet inntekt, som inkluderer yrkesinntekter, kapitalinntekter, samt skattepliktige og skattefrie overføringer for *enkeltpersoner*; samlet inntekt for husholdninger; og beregnet bruttoformue for enkeltpersoner, som også inkluderer beregnede markedsverdier av bolig. SSB måler disse variablene 31. desember hvert år.

4.1.1 Inntektsfordelingen i Fredrikstad sammenliknet med nabokommuner og landet

Figur 17 viser fordelingen for samlet inntekt for enkeltpersoner i hele befolkningen i utgangen av 2019, i Fredrikstad, hele Norge, og i sammenligningskommuner med lignende størrelse og/eller posisjon. For Fredrikstad er det en relativt høy andel som hadde samlede inntekter på rundt 300.000 kroner i 2019: Dette gjaldt 35 prosent av Fredrikstads befolkning, mot 29 prosent i landet som helhet.

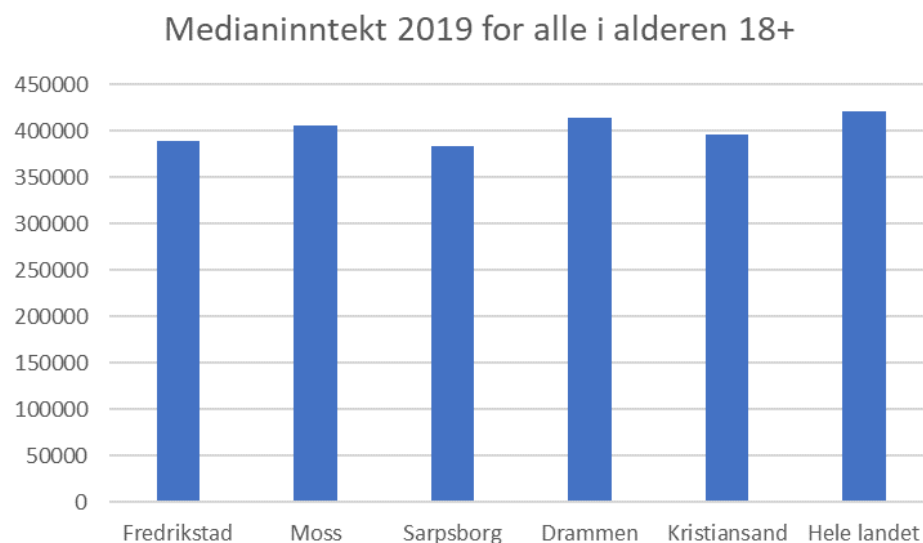
Figuren viser en noe mer sammenpresset inntektsfordeling i Fredrikstad (samt Moss og Sarpsborg) sammenlignet med Norge som helhet (og Kristiansand og Drammen). Dette tyder på at de økonomiske forskjellene i Fredrikstad (og Moss og Sarpsborg) er mindre enn i Norge som helhet og i sammenlignbare byer utenfor Østfoldområdet, selv om det i dette tilfellet også betyr at det er mange som har relativt lav inntekt.

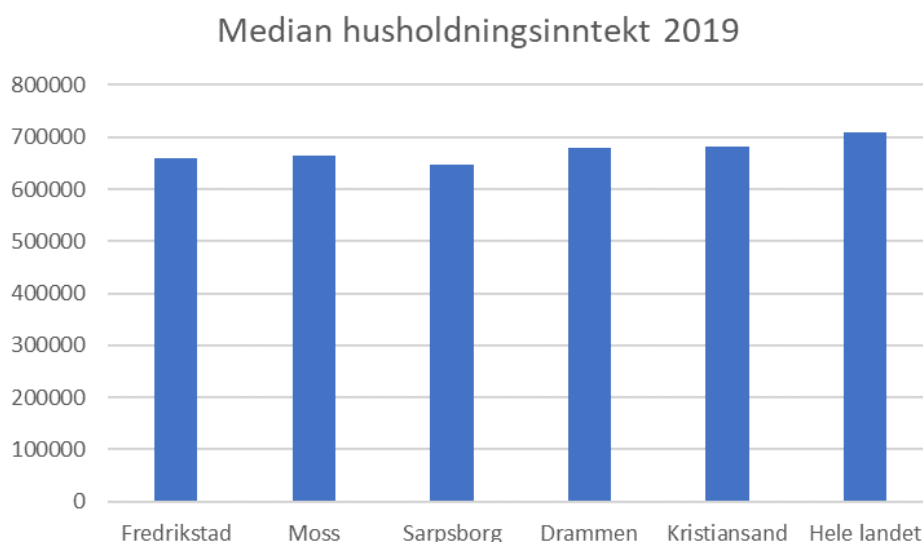
Figur 17 Prosentandel av befolkningen (18+) i ulike inntektsgrupper i Fredrikstad, andre kommuner og hele Norge, 31. desember 2019. Inntektsgruppene vises i 1000 kr. Kilde: SSB/microdata.no

En annen måte å sammenligne inntekter på er å se på medianinntekten – altså inntekten til den personen som befinner seg midt i inntektsfordelingen, med like mange som har høyere som lavere inntekt. Dette er vist i Figur 18 (her er barn under 18 år utelatt). Medianinntekten i Fredrikstad lå i

2019 på oppunder 400.000 kroner. Dette er noe lavere enn i Moss, og noe høyere enn i Sarpsborg. Det er også noe lavere enn for Norge som helhet. Det samme mønsteret finnes også når vi ser på husholdningenes inntekt (Figur 19).

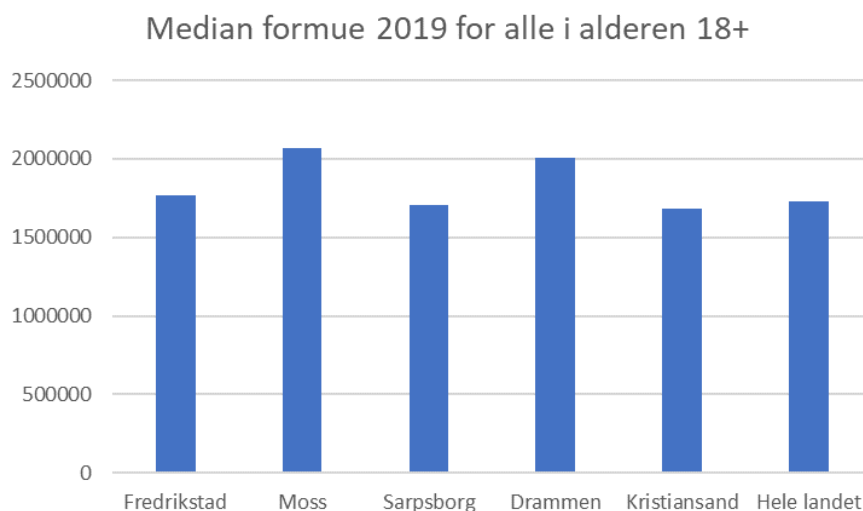

Figur 18 Medianinntekt for innbyggere 18 år eller mer i Fredrikstad, andre kommuner og hele landet, 31.12.2019. Kilde: SSB/microdata.no

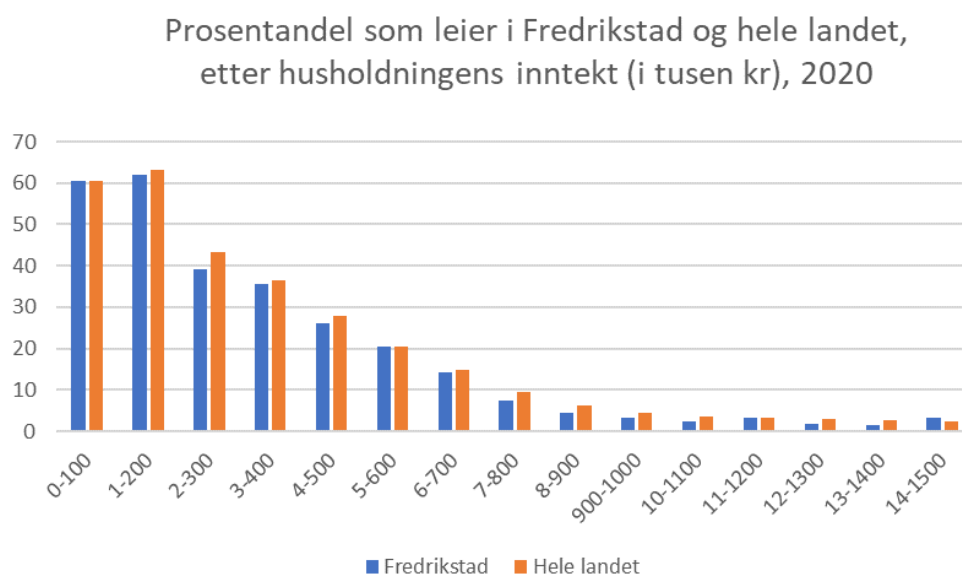
Figur 19: Median husholdningsinntekt (for alle innbyggere) i Fredrikstad, andre kommuner og hele landet, 31.12.2019. Kilde: SSB/microdata.no

Også når det gjelder median for formue (Figur 20) ligger Fredrikstad noe høyere enn Sarpsborg og noe lavere enn Moss, men også noe litt høyere enn i Kristiansand og Norge som helhet. Dette kan henge sammen med at denne variabelen også omfatter beregnet markedsverdi på boliger, og at boligmarkedet i Fredrikstad er relativt dyrt sammenlignet med mange andre deler av Norge.

Figur 20: Medianformue for innbyggere 18 år eller mer i Fredrikstad, andre kommuner og hele landet, 2019.
Kilde: SSB/microdata.no

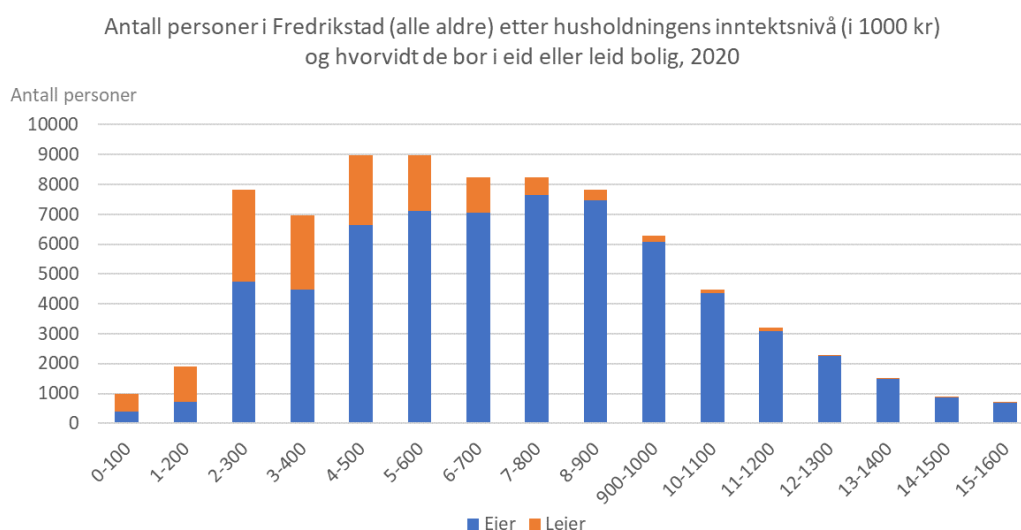
Leie-andelen er også tett knyttet til husholdningens økonomi. Blant personer som tilhørte husholdninger med lav inntekt (under 200.000 kroner i husholdningsinntekt i 2019) bodde over halvparten i leid bolig, som vist i Figur 21. Blant alle med husholdningsinntekter på over 800.000 er det under 5 prosent som bor i leid bolig. Sammenlignet med resten av landet er leie-andelen i Fredrikstad lavere i de aller fleste inntektsgrupper, i tråd med at den generelle leieandelen er noe lavere, som vist i Figur 14 i seksjon 3.1.1 om leide boliger.

Figur 21 Andel av befolkningen som bor i leid bolig i Fredrikstad, etter husholdningens inntekt (i 1000 kr), 2020. Kilde: SSB/microdata.no

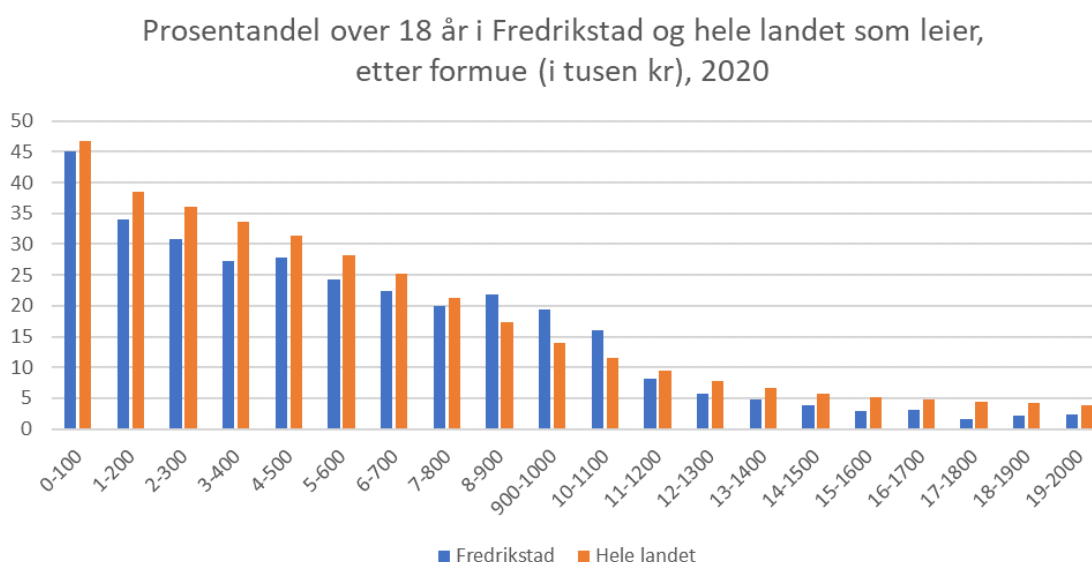
Som vist i Figur 17, er det relativt få husholdninger med samlet husholdningsinntekt under 200.000 kroner. Med andre ord, til tross for at 60 prosent i denne gruppen bor i leid bolig, utgjør de ikke så mange i antall. Figur 22 under viser *antall* personer som bor i leid eller eid bolig, etter inntektsnivået i husholdningen de bor i. Som figuren antyder, hadde de fleste leieboere i Fredrikstad i 2020 en

husholdningsinntekt på mellom 200.000 og 600.000 kroner – 9700 av Fredrikstads omkring 14.000 leieboere var i disse kategoriene. Omkring 12.700 – altså 9 av 10 leieboere – hadde en husholdningsinntekt på under 700.000 kroner.

Figur 22 Antall personer i Fredrikstad (alle aldre) etter husholdningens inntektsnivå (i 1000 kr) og hvorvidt de bor i eid eller leid bolig, 2020. Kilde: Statistisk sentralbyrå/microdata.no

Hvorvidt man eier eller leier er også tett knyttet til egen formue (Figur 23). Figuren viser at leieandelen synker tydelig med økt formue, både i Fredrikstad og for landet som helhet. For høyere formuer enn 1,3 millioner er leie-andelen på godt under fem prosent i Fredrikstad. Legg merke til at denne variabelen også omfatter beregnet markedsverdi av bolig, slik at penger man har investert i boligen også bidrar til formuen slik den er målt her.

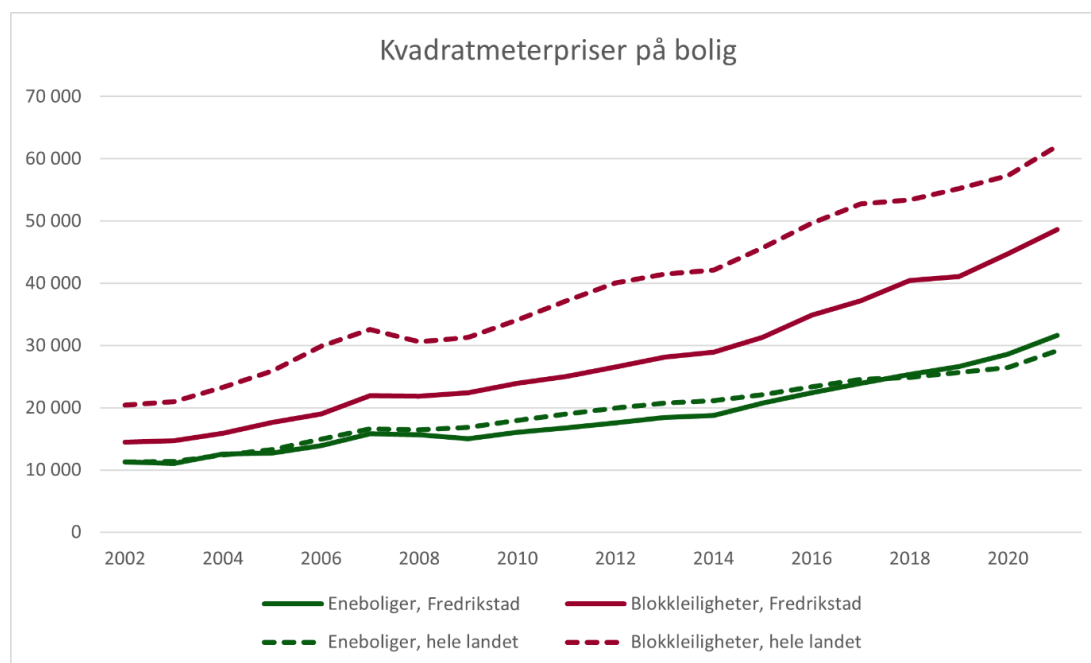
Figur 23 Andel av befolkningen i alderen 18+ som bor i leid bolig i Fredrikstad og Norge etter egen formue (i 1000 kr), 2020. Kilde: SSB/microdata.no

4.2 Boligpriser i Fredrikstad

Ved siden av befolkningens inntekt og kapital er boligprisene det viktigste som definerer boligmarkedet. En viktig ambisjon for Fredrikstad kommunes arbeid med boligmarkedet frem mot 2035 er at det skal finnes et tilbud for så store som mulig inntektssegmenter av befolkningen. Som vist i Figur 24 under har boligprisene i Fredrikstad, som i resten av landet, økt raskt. Fra og med 2019 har prisene i Fredrikstad økt *raskere* enn i resten av landet. Dette trenger ikke være noe problem, så lenge det finnes et utvalg av rimelige boliger også i områder som har prisvekst, men det antyder at husholdning med lavere inntekter og formuer vil kunne presses ut av markedet.

Økende boligpriser åpner imidlertid også for at boligbyggere vil bli mer interessert i kommunen. Dette kan redusere veksten i boligprisen, hvis kommunen klarer å regulere nok boligtomter, og eierne av disse tomtene er villige til å selge dem til boligutviklere eller utvikle dem selv.

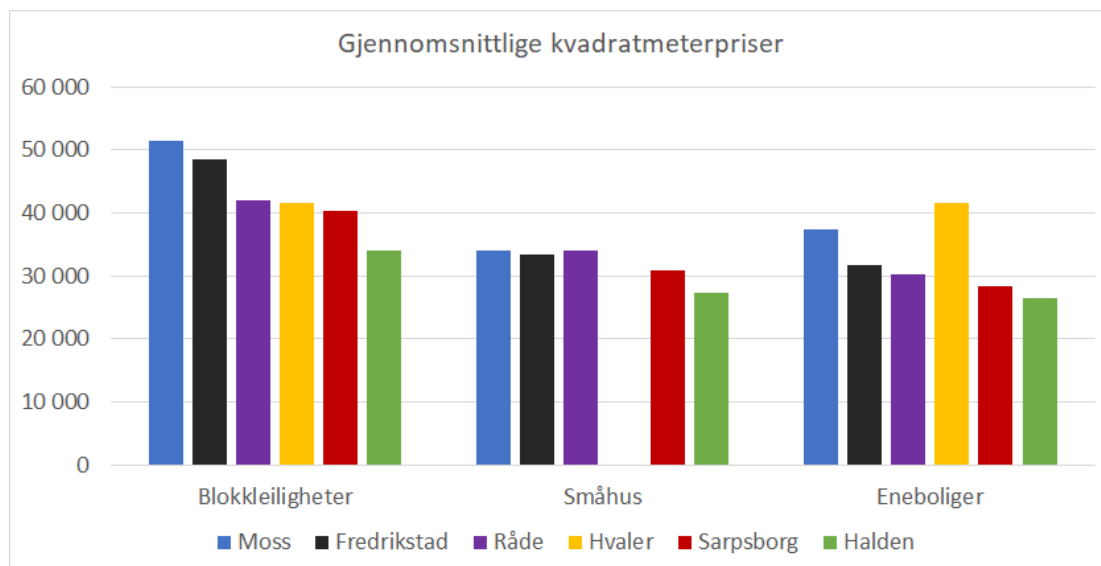
Figur 24 viser forskjeller i prisutviklingen på ulike boligtyper i Fredrikstad og landet for øvrig. Interessant nok følger blokkleiligheter og eneboliger samme vekstrate i Fredrikstad, mens det i landet ellers er stor forskjell på de to boformene. Noe av den nasjonale forskjellen kan skyldes at andelen med leiligheter er høyest i sentrale områder hvor prisene også er høyest. Det at prisutviklingen er relativt lik for leiligheter og eneboliger kan tyde på at det å konvertere en enebolig til en mer sentral leilighet faktisk er mulig i Fredrikstad. Det er kjent fra mange omegnskommuner at prisene på eneboliger litt utenfor sentrum er for lav til at husholdet kan klare å kjøpe en egnet leilighet for den summen de kan selge eneboligen sin for. Figuren antyder at dette ikke er like problematisk i Fredrikstad.

Figur 24: Gjennomsnittlige kvadratmeterpriser, Fredrikstad og landet ellers, 2002-2021. Blokkleiligheter er gjerne billige i Fredrikstad i forhold til snittet for resten av landet fordi de fleste blokkleilighetene ligger i de store byene. Kilde: SSB.no.

Figur 25 sammenligner de gjennomsnittlige boligprisene i Fredrikstad med kommunene i nærheten. Moss, som er i moderat pendleavstand fra Oslo har jevnt over de høyeste prisene,

bortsett fra at Hvaler har høyere eneboligpriser. Det høye gjennomsnittstallet for Hvaler må sees i lys av at det er få boliger i kommunen, så noen få veldig dyre eneboliger kan trekke opp tallet voldsomt. Utover dette har Fredrikstad høyere priser enn andre kommuner i nærheten. Dette antyder at det er en stor interesse for å bo i Fredrikstad, og støtter opp om at det er viktig å bygge mange boliger fremover. Slike gjennomsnittstall må imidlertid tolkes forsiktig, da det kan være store lokale forskjeller innad i kommuner: Kommuner dominert av en større by vil gjerne ha høye gjennomsnittspriser i forhold til kommuner med både en større by og omkringliggende tettsteder, da de mindre sentrale delene vil trekke ned gjennomsnittsprisen.

Figur 25: Gjennomsnittlige kvadratmeterpriser i Fredrikstad og utvalgte sammenligningskommuner, faktiske omsettinger. Kilde: SSB.

Til tross for de økende prisene er det fremdeles mange boliger i Fredrikstad til moderate priser, da det er stor variasjon mellom forskjellige deler av kommunen og innad i hvert nabolag. Figur 26 på neste side viser spredningen av boligpriser i Fredrikstad, oppgitt som kvadratmeterprisen på medianboligen i hver hundremetersrute. Som i de fleste byer er de høyeste kvadratmeterprisene i sentrum av byen, mens de er lavere lenger unna og særlig oppover Glommavassdraget og grensen mot Sarpsborg.

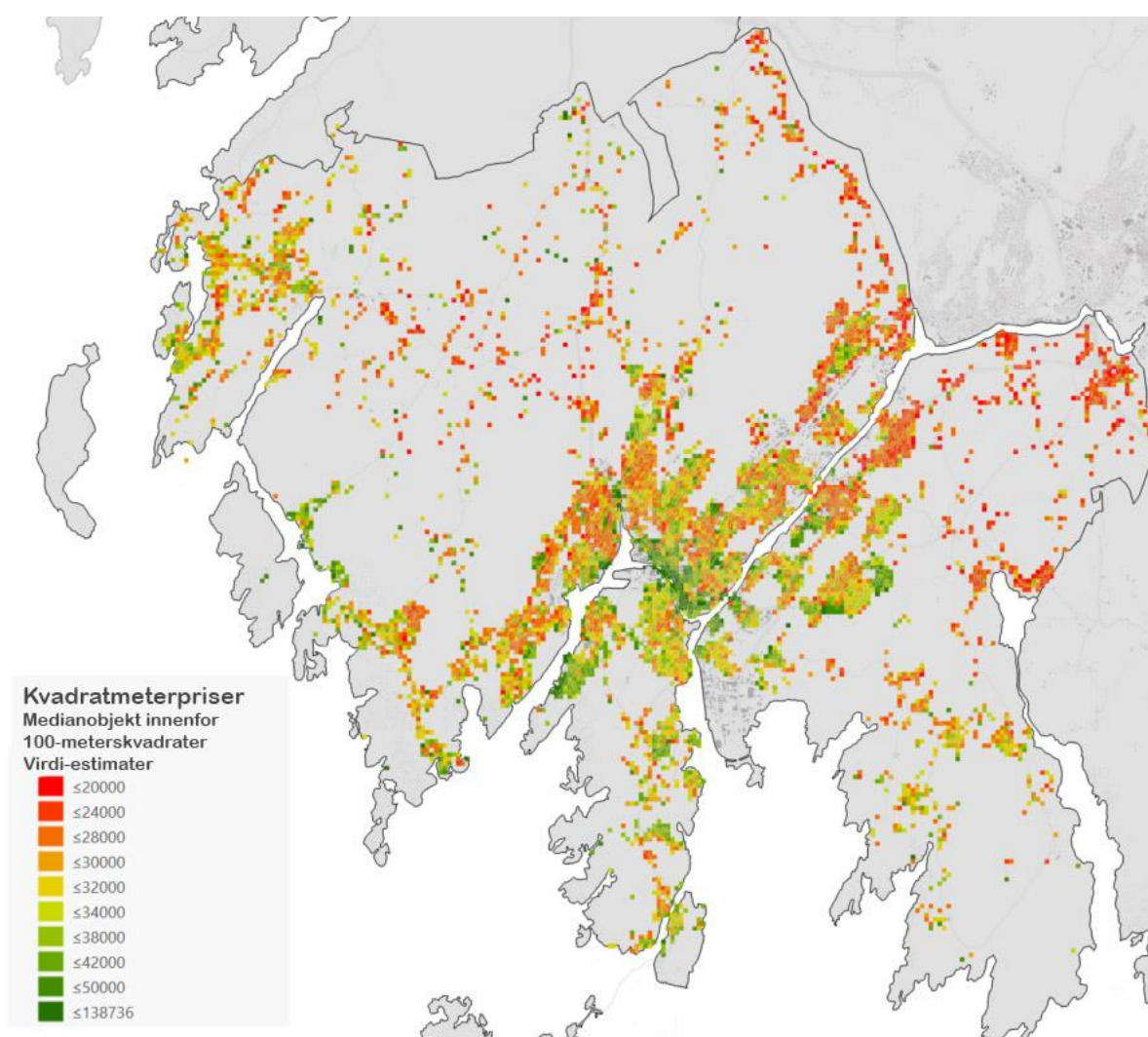
Kartet viser også at det finnes en viss spredning i boligprisene, og at man i de fleste delene av kommunen kan finne både dyre og billigere boliger. Dette er viktig for å unngå sosial segregering. Store områder med veldig lave boligpriser, slik vi i liten grad ser i Fredrikstad, henger ofte sammen med forslumming: Sosiale problemer i området gjør at alle med økonomiske midler flytter ut, som fører til enda større sosiale problemer.

I en by som Fredrikstad kan man også fort få det motsatte problemet, med områder med særlig høye boligpriser sammenliknet med andre områder i kommunen, hvor det blir umulig for de aller fleste barnefamilier og unge å bosette seg. Dersom dette gjelder et stort område vil det føre til mye pendling når arbeidstakere må bo i en annen bydel, eller utenfor kommunen. Det vil også redusere grad av interaksjon mellom ulike sosiale lag, noe som er uheldig for det sosiale limet i kommunesamfunnet.

Kartet indikerer også hvor det vil være mest økonomisk lønnsomt å gjennomføre bytransformasjon: I områder med høyere kvadratmeterpriser vil det i større grad være økonomisk mulig å gjøre om

områder med lav utnyttelse og lite hensiktsmessige arealbruk til mer intensiv bruk, og flere boliger. Det er imidlertid mange faktorer som kan vanskeliggjøre slik transformasjon. Dette drøftes nærmere i kapittel seks om boligmarkedsutsikter og anbefalinger.

Ved utarbeidelsen av denne rapporten var det stor usikkerhet knyttet til når jernbanesporet til Oslo vil oppgraderes. Når dette kommer på plass vil det knytte arbeids- og boligmarkedet i Fredrikstad tettere til Oslo, Moss, og resten av Østfold og Akershus. Dette vil igjen endre boligprisstrukturen både når det skjer, og før prosjektet er ferdig - etter hvert som markedsaktørene får en klarere forventning om når nytt dobbeltspor kommer til kommunen. Det er sannsynlig at bedre togforbindelse først og fremst løfter prisene på boligene som ligger innenfor gangavstand til Fredrikstad stasjon. Det er imidlertid grunn til å forvente at boligprisene vil øke også i omkringliggende områder. Med bedre forbindelse vil flere kunne akseptere dagpendling mellom de store arbeidsmarkedene nærmere hovedstaden og Fredrikstad.

Figur 26: Den estimerte mediankvadratmeterprisen på boliger innenfor hvert 100-meters kvadrat i Fredrikstad. er laget av analyseselskapet VIRDI, som bruker kunstig intelligens, registerdata, og observerte salgspriser for å vurdere verdien av hver enkelt bolig. For Fredrikstad har estimatene foreløpig en nøyaktighet på omtrent 10-20 prosent, altså at den faktiske salgsprisen i de aller fleste tilfeller vil ligge innenfor omtrent 20 prosent over eller under estimatet, og de fleste langt nærmere.

4.2.1 Oppsummering

Befolkningsinntekten i Fredrikstad er noe mer sammenpresset enn i landet som helhet. Dette har kommunen til felles med nabobyene Moss og Sarpsborg. Kristiansand og Drammen har til sammenlikning større spredning i inntektsfordelingen. Sammenstillingen viser også at inntekten er noe lavere, målt både for husholdet og enkeltindivider. Også formuen er noe lavere i Fredrikstad enn for landet som helhet.

Mange med lav inntekt bor til leie. Dette gjelder også i Fredrikstad. Når vi sammenlikner Fredrikstad med landet som helhet ser vi imidlertid at andelen leietakere er svakt lavere for lavinntektsgruppene i Fredrikstad. Dette betyr at det i Fredrikstad er noe lettere å eie egen bolig til tross for lav inntekt. Det er klar sammenheng mellom det å bo til leie og størrelsen på personens formue. Blant de med ingen eller svært liten formue bor 45 % i leide boliger. Andelen synker med økende formue. Når det sammenliknes med landet som helhet ser vi at andelen leietakere blant hushold med lave inntekter er lavere i Fredrikstad. Dette er konsistent med funnene i Figur 21 som viser at andelen boligeiere blant hushold med lave inntekter er større i Fredrikstad enn i landet ellers.

Dette betyr at også hushold med lave inntekter og liten formue er blant boligeierne i Fredrikstad. Dette er viktig for husholdet, blant annet fordi det innebærer at også lavinntektshusholdninger har tatt del i boligprisveksten i kommunen, både den som har vært og den som trolig vil komme. Hvor stor prisveksten har vært vil variere først og fremst med beliggenhet. Dette diskuteres i kapittel 6.

At prisutviklingen er relativt lik for leiligheter og eneboliger kan tyde på at det å selge en enebolig for å kjøpe en mindre, mer sentral leilighet er mulig i Fredrikstad. Det er kjent fra mange omegnskommuner at prisene på eneboliger litt utenfor sentrum er for lav til at husholdet kan klare å kjøpe en egnet leilighet for den summen de kan selge eneboligen sin for. Figuren antyder at dette ikke er like problematisk i Fredrikstad.

Sammenlikning av boligprisene i Fredrikstad med de omkringliggende kommunene viser at eneboligene fortsatt ligger lavere i pris enn i Moss, men noe høyere enn i nabokommunene. Prisstrukturen i Fredrikstad viser, som forventet, høyeste priser i de mest sentrale områdene og laveste priser i områdene lengst vekk fra sentrum. Kartet antyder imidlertid en viss variasjon i prisbildet i mange av kommunedelene, spesielt kommunedeler som ligger nær sjøen - uavhengig av avstand til sentrum.

Nytt dobbeltspor forventes å øke prisene, både i sentrum og i kommunen som helhet. For mulige transformasjonsområder i sentrum er dette godt nytt, da det øker muligheten for å få til store transformasjonsprosjekter her. Det er en innebygget fare i sentrale transformasjonsprosjekter at boligene blir så dyre at hushold med lavere inntekter ikke har anledning til å skaffe seg bolig der. Dette er det viktig for Fredrikstad å ta med seg når planene for de sentrale transformasjonsområdene legges. Dette diskuteres mer inngående i kapittel 6. Neste avsnitt viser hvordan etableringsutfordringene har utviklet seg i Fredrikstad kommune.

4.3 Er det blitt vanskeligere å komme seg inn i boligmarkedet i Fredrikstad?

De fleste studier som har sett på etableringsutfordringene i boligmarkedet ser på store regioner eller landet som helhet (Lund, 2018; Mamre, 2021). I disse studiene analyseres forholdet mellom inntektsutvikling, rentenivå og boligprisveksten for kunne fastslå om terskelen inn på boligmarkedet har gått opp eller ned for prospektive førstegangskjøpere. Dette er viktig fordi det er umulig å avgjøre om sterk boligprisvekst skaper økte etableringsutfordringer, uten å også se hvordan inntekts- og rentenivået har utviklet seg: Det blir ikke vanskeligere for nyetablerere å komme seg inn på boligmarkedet når prisene går opp, sett at lønningene også stiger og renta går ned. I dette kapitlet kobler vi boligprisutviklingen i Fredrikstad med utviklingen av inntekt i kommunen og renta, og vi ser nærmere på hvordan utfordringer på markedsnivå manifesterer seg i utfordringene på individnivået.

Siden analyser av etableringsutfordringer på boligmarkedet sjeldent trekker inn utfordringer på individnivået, har vi lite kunnskap om omfanget av individer og husstander som sliter med å komme inn på boligmarkedet og varigheten til utfordringene deres. Utover dette har tidligere studier på etableringsutfordringer i boligmarkedet to viktige begrensninger. Den ene er at tilgangen til 'foreldrebanken' sjeldent trekkes inn (Johannessen, 2019): For å kjøpe bolig må man ikke bare ha høy nok inntekt til å betjene et boliglån med en buffer i tilfelle renta stiger fem prosentpoeng, man må i tillegg ha 15 prosent egenkapital av kjøpesummen. Med dagens høye priser både på eie- og leiemarkedet kan det være en utfordring å spare opp nok egenkapital, selv for husstander med alminnelige inntekter. Mange førstegangskjøpere løser dette problemet gjennom at foreldrene kausjonerer. Tidligere studier og statistikk fra Ambita tyder på at foreldrenes posisjon på boligmarkedet har fått en tiltagende betydning for barnas etableringsmuligheter (Johannessen et al., 2013).

Den andre begrensningen er at nedslagsfeltet til boligsosiale virkemidler som retter seg mot førstegangskjøpere ikke trekkes inn. Desto bredere inntektsgruppe som dekkes av boligsosiale virkemidler, desto mindre vil generelt etableringsutfordringer være. Imidlertid er grensen mellom vanskeligstilte husstander som trenger boligsosiale tiltak og alminnelig husstander med svak økonomi ikke alltid klar (Monkerud et al., 2018; Thorsen, 2017). Det betyr at den nedre grensen for «alminnelig» inntektsnivå heller ikke er klar. Avhengig av hvordan det «boligsosiale» og «vanskeligstilte» defineres vil boligsosiale virkemidler kunne benyttes av husstander i det nedre sjikt av alminnelig inntekter og vil dermed kunne løse etableringsutfordringer utenfor det kommunen regner å være den typiske målgruppen for boligsosiale tiltak. Denne problemstillingen tas opp i større detalj i seksjon 6.2 om å komme inn på boligmarkedet.

I analyse av etableringsutfordringene i Fredrikstad kommune ser vi på etableringsutfordringene på markedsnivå: Rentnivå og boligpriser, og hvordan dette har endret seg. Vi ser på hvordan etableringsutfordringene målt på markedsnivå slår ut på individnivå, når vi i trekker inn tilgangen til foreldrebanken og nedslagsfeltet til de boligsosiale virkemidlene.

Fokuset for analysen av etableringsutfordringene er det vi kaller «mellomgruppen». Dette er husstander som bor i leid bolig og har for lav inntekt til å kjøpe egen bolig, men som har for høy inntekt til å regnes som «vanskeligstilte» og kvalifisere til boligsosiale virkemidler som startlån. Vi holder studenter utenfor beregningene. Avsnittene nedenfor ser nærmere på flere faktorer ved denne mellomgruppen ved å:

1. Estimere inntektskravet for å komme inn på boligmarkedet i Fredrikstad.

2. Estimere øvre inntektsgrense der man ikke lengre kan regnes som vanskeligstilt i Fredrikstad og derfor ikke kvalifiserer for boligsosiale virkemidler som f.eks. startlån.
3. Estimere antallet husstander som ligger mellom disse inntektsgrensene.
4. Se på denne mellomgruppens sosioøkonomiske kjennetegn.

Trinn 2 er det mest komplisert å operasjonalisere. Begrepet «vanskeligstilt på boligmarkedet» har ikke en allment akseptert definisjon (Monkerud et al., 2018; Nordvik, 2010; Nordvik et al., 2021; Thorsen, 2017). Begrepet lavinntekt brukes ofte i forbindelse med boligsosiale virkemidler. Det innebærer i praksis at det boligsosiale er begrenset til de ti prosentene med lavest inntekt. Avhengig av prispresset i de ulike lokale boligmarkedene er det god grunn til å tro at også husstander med høyere inntekt enn dette kan oppleve betydelig utfordringer med å finne tilfredsstillende boforhold, og med å gå fra leie til eie (Nordvik & Astrup, 2020).

Et utvidet begrepsapparat bestående av både «vanskeligstilt» og «mellomgruppen» gjør at vi lettere kan forstå nedslagsfeltet til boligsosiale ordninger som startlån. Startlånet ble lagt om i 2014: Før 2014 var målgruppen både vanskeligstilt og husholdninger med noe bedre inntekt og formue, men hvor begge deler var utilstrekkelig for å komme inn på boligmarkedet. Omlegging ble i hovedsak tolket som at ordningens boligsosiale profil skulle rendyrkes og mellomgruppen ikke lengre var en målgruppe for ordningen – med noen få unntak. En bedre forståelse av begrepene vanskeligstilt og mellomgruppen viser at en slik forståelse av omleggingen er unyansert. Selv om omleggingen skjerpet kravet til behovsprøving, er mellomgruppen fortsatt en viktig del av ordningen.

4.2.2 Foreliggende forskning av etableringsutfordringer på individnivå

Lindquist & Vatne (2019) har tidligere sett på hvordan kjøpekraften i boligmarkedet fordeler seg i ulike deler av inntektsfordelingen. De finner at kjøpekraften til unge husholdninger på boligmarkedet i Oslo har hatt den relativt svakeste utviklingen over tid. De finner også at kjøpekraften i det norske boligmarkedet svært ulikt fordelt: Husholdningene i den nedre ti-persentilen av inntektsfordelingen har ikke positiv kjøpekraft i det hele tatt. Kjøpekraften er gjennomgående lav også generelt for husholdninger med inntekt i nedre 25-persentil av inntektsfordelingen. Denne gruppen har kun kapasitet til å lånefinansiere et kjøp blant de ti prosent billigste boligene som selges de fleste år.

En viktig begrensning med studien av Lindquist og Vatne er at kjøpekraften til husstander i nedre del av inntektsfordelingen gjøres uten hensyn til boligsosiale virkemidler. To nylige studier konkluderer med at hvis man tar hensyn til lavinntektsgruppers potensiale for startlånsordningen vil en del husstander kunne få mulighet til å kjøpe egen bolig (Astrup & Monkerud, 2021; Monkerud & Astrup, 2020). I en analyse av 80.000 leietagere som mottok bostøtte fant forskerne at omtrent 60 prosent ville hatt muligheten til å kjøpe sin egen bolig i sitt lokale boligmarked ved hjelp av startlån. Dette fordrer imidlertid at kommunene bruker startlånsordningen aktivt, og med gunstige vilkår: opp mot 50 års nedbetalingstid og fastrente. Gjennomgangen viser at en riktig forståelse av ulike inntektsgruppers muligheter for å gå fra leie til eie ikke kan gjøres presist uten å forstå rekkevidden av startlånsordningen og andre boligsosiale virkemidler som kan brukes til å fasilitere denne overgangen. Samtidig er det uklart hva rekkevidden til startlånsordningen faktisk er. I studien *Fra bostøtte til programarbeid* fant forskerne at 86 prosent av mottakerne av startlån hadde inntekter over det inntektsnivået som tilsa at de var vanskeligstilt, til tross for omleggingen i startlånsforskriften i 2014 (Ekhaugen et al., 2017).

4.2.3 Hvor vanskelig er det å komme inn på inn boligmarkedet i Fredrikstad? Beregning av mellomgruppen

Mellomgruppen er den befolkningen som ligger mellom to inntekter: Inntektsnivået som er nødvendig for å kunne å kjøpe en egnet bolig i det lokale boligmarkedet, og inntektsnivået hvor en husstand ikke lenger er så vanskeligstilt at de ikke kvalifiserer til boligsosiale virkemidler for økt eieretablering. Vi regner også bare med folk som ikke alt bor i en bolig noen i husholdningen eier, eller studenter. Denne seksjonen beregner hvor disse inntektsgrensene ligger. For begge inntektsnivåene er husholdningssammensetning viktig: Husholdninger med flere medlemmer trenger større og dermed dyrere boliger, og de har et større daglig forbruk som gjør det vanskeligere å bygge opp egenkapital og betjene boliglån. I første rekke ser vi på forholdene for personer som bor alene. Dette utgjør omtrent 4500 leietakere i Fredrikstad, rundt en tredjedel av kommunens leietakere. Deretter utvider vi til husholdninger med én voksen og ett barn under 18 år. For å få et komplett bilde av mellomgruppens størrelse og sammensetning må man se på alle de eksisterende husholdningstypene, men dette blir for omfattende for denne rapporten.

Mellomgruppens øvre inntektsgrense

Den øvre inntektsgrensen for mellomgruppen er *det som er nødvendig for å kunne å kjøpe en «egnet bolig» i det lokale boligmarkedet*. En barnefamilie som kun har råd til å kjøpe en liten toroms, vil fortsatt ha etableringsutfordringer. For å si hvor denne inntektsgrensen ligger har vi utarbeidet en boligindeks for inntektskravet for å komme seg på boligmarkedet i Fredrikstad, og hvordan dette endrer seg over tid. Indeksen gir inntektskravet til det inntektsnivået som er nødvendig for å kjøpe en bolig som er av akseptabel kvalitet og størrelse i forhold til husholdningsstørrelsen.

Boligindeksen tar i første rekke utgangspunkt i en-persons husholdning. Vi legger til grunn standard SIFO-satser (SIFO, 2022) for annet forbruk enn bolig, og en arealnorm på 30 kvadratmeter. SIFO-satsene antar et akseptabelt forbruk og deltagelse i vanlige sosiale aktiviteter, men ingen utgifter til alkohol, tobakk, ferier med mer. Finanstilsynets krav til betjeningsevne er lagt til grunn, samt en nedbetalingsperioden på 20 år. Til grunn for boligpris-estimat legges SSBs statistikk og gjennomsnittlig kvadratmeterpriser for blokkleiligheter. Den gjennomsnittlige kvadratmeterprisen vil generelt være større for mindre boenheter slik at målet er justert for boligstørrelse. Til grunn for inntektskravet for 400 000 ligger et prisanslag på 1,6 millioner.

Nedenfor i tabell 2 ser vi inntektskravet for en person som vil kjøpe sin første bolig i Fredrikstad i perioden 2010- 2021 på basert på vår boligindeks.

Tabell 2: Nominelt og reelt inntektskrav for å få kjøpt en billig bolig i Fredrikstad i perioden 2010-2021, målt i hundre tusen 2021-kroner.

År	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Inntektskrav	324'	329'	329'	336'	338'	345'	352'	361'	370'	375'	389'	400'

Tabellen viser både inntektskravet i perioden 2010-2021 i reel inntekt, altså justert for inflasjon. Å ta høyde for inflasjon er viktig for å vise hvor mye inntektskravet endrer seg reelt sett. Mens kravet til inntekt for å komme inn på boligmarkedet i nominelle termer har økt 55 prosent i perioden, har inntektskravet økt med 23 prosent når vi korregerer for inflasjon. Med andre ord har inntektskravet blitt betydelig strengere, også når man ser i forhold til den generelle prisstigningen. Disse tallene gjelder altså for å kjøpe en av kommunens billigste boliger på 30 kvadratmeter, noe vi regner som tilstrekkelig for en enslig person.

Mellomgruppens nedre inntektsgrense og kjøpeevne

Hva er mellomgruppens nedre inntektsgrense? Dette spørsmålet krever et estimat for inntektsnivået som skiller det boligsosiale segment fra mellomgruppen. En måte å avgrense det boligsosiale segment på er gjennom begrepet «vanskeligstilt» (Nordvik, 2010). Dette begrepet er komplisert både å definere og å operasjonalisere (Monkerud et al., 2018; Thorsen, 2017). En enkel tilnærming til problemet er å definere leietager som har inntekt under 60 prosent av medianinntekten i Norge som vanskeligstilt. Dette er EUs definisjon av lavinntekt, så denne grenseverdien kalles EU60. Dette tallet er justert for husholdningsstørrelse, slik at for eksempel en enslig trenger lavere inntekt for å være utenfor lavinntektsgruppa enn forsørgere med barn. Dersom vi bruker denne grensen vil mellomgruppens nedre inntektsgrense være 330 000 NOK /år og mellomgruppen for 2021 vil da være alle individer som ligger mellom 400 116 og 330 000 NOK/år.

Bruken av definisjoner som EU60 som et avgrensningskriterium har imidlertid vært kritisert i flere studier fordi det ikke tar hensyn til at boligprisene varierer betydelig geografisk, og at mulighetene et individ har for å kjøpe en tilfredsstillende bolig er avhengig av hvor i landet man bor (Monkerud et al., 2018; Nordvik & Astrup, 2020). Et alternativ er å se på inntektsnivået som gjør det mulig å leie en bolig av rimelig størrelse i forhold til husholdningens behov og fremdeles ha råd til vanlig forbruk.

Forskjellen mellom vanskeligstilte slik vi definerer dem og mellomgruppen er at mellomgruppen har tilstrekkelig inntekt til å kunne leie en tilfredsstillende bolig. Deres hovedproblem er at inntekten er for lav til å komme inn på eiemarkedet. Vanskeligstilte har derimot både for lav inntekt til å skaffe egen adekvat leiebolig og heller ingen utsikter til å komme inn på eiemarkedet.

Tabell 3 viser en leieindeks med de samme forutsetningene som for boligindeksen: En persons husholdning, arealbehov på 30 kvadratmeter, og forbruk til annet enn bolig som tilsvarer vanlige SIFO-satser. Dette gir et første estimat på mellomgruppens nedre inntektsgrense. Vi sammenholder dette med den estimerte øvre grensen for mellomgruppen for å se hvordan bredden i intervallet har endret seg over tid.

Tabell 3: Nedre og øvre inntektsgrense for å være i mellomgruppen i 2021-kroner, og differansen mellom disse. Den nedre inntektsgrensen er inntekten en person må ha for å kunne leie en 30 kvadratmeters bolig av moderat kvalitet og fremdeles ha råd til livsopphold. Den øvre grensen er inntekten en person må ha for å kjøpe en tilsvarende bolig.

År	Nedre inntektsgrense	Øvre inntektsgrense	Differanse
2010	254 364	324 576	70 212
2011	256 805	329 166	72 361
2012	261 326	329 076	67 749
2013	264 686	336 165	71 479
2014	265 135	338 083	72 947
2015	270 677	345 734	75 058
2016	277 848	352 255	74 407
2017	282 747	361 987	79 240
2018	289 107	370 258	81 151
2019	288 196	375 559	87 363
2020	296 807	389 310	92 502
2021	302 957	400 116	97 159

Vi kan se at differansen mellom øvre og nedre inntektsgrense har økt over tid slik at omfang av mellomgruppen også har blitt større over tid. Merk at inntektsgrensen for vanskeligstilte vi bruker, altså personer som ikke har råd til å leie en tilstrekkelig bolig, ligger noe under EU60s lavinntektsgrense.

Definert på denne måten kan vi se på nedslagsfeltet til startlånsordningen og i hvilken grad den primært treffer mellomgruppen eller vanskeligstilte. Dette avhenger av hvordan kommunen bruker ordningen. Kommunen kan for eksempel ha en veldig liberal startlånspraksis med fast rente for å kalkulere mottakerens låneevne og en svært lang nedbetalingstid på 50 år. I den andre ytterligheten kan kommunen eksempelvis bruke en «streng» praksis med flytende rente med en kalkulasjonsrente for låneevne på to prosentpoeng over gjeldende rente, samt nedbetalingstid på 25 år. De fleste kommuners praksis vil ligge et sted mellom disse ytterpunktene. Dersom kommunen bruker startlånsordningen på den mest liberale måten kan inntektskravet for kjøp senkes til 280 000 NOK pr år, mens å tilby mellomgruppen den mer strenge startlånsbruken reduserer kravet til inntekt for å kunne kjøpe en bolig til 340 000 NOK/år.

Kommunen kan øke dette spennet ytterligere hvis det foretas skjønnsmessige nedjusteringer av SIFO-satsene for hvor stor inntekt en person må bruke på annet enn bolig. Dette tilsier at startlån ikke bare er et boligsosialt virkemiddel for de vanskeligstilte, men at det også kan brukes til å løse etableringsutfordringer i mellomgruppen.

Innad i mellomgruppen er mulighetene å komme inn på boligmarkedet svært forskjellig. De som har inntekt nær øvre inntektsgrense har et betydelig *sparepotensiale* mens de leier mens de som er nær nedre inntektsgrense nesten ikke har sparepotensiale i det hele tatt. Tabell 4 under viser hvor lang tid det vil ta de ulike inntektsnivåene i mellomgruppen å spare opp tilstrekkelig egenkapital, sett at de starter uten formue og ikke har tilgang til foreldrebanken. I tillegg antar vi at alle variabler holdes konstante over tid, og at personen har et akseptabelt, moderat forbruk slik det beregnes av SIFO: Reelt sett vil en person med lønn nærmere 400 000 som regel ha et større forbruk i de fleste kategorier enn en person nærmere 310 000, men beregningen under viser verdier for personer som prioriterer sparing til egen bolig over andre ikke strengt nødvendige goder. Som tidligere nevnt tar vi utgangspunkt i boligpris på 1,6 millioner og et egenkapitalkrav på 240 000 NOK. Figuren viser at sparepotensialet er svært ulikt fordelt i mellomgruppen.

Tabell 4: Hvor lenge en person i mellomgruppen må spare for å ha tilstrekkelig egenkapital til å kjøpe en billig bolig på 30 kvadratmeter i Fredrikstad, avhengig av personens inntekt. For alle inntektene regner vi med at personen har de samme utgifter til husleie og livsopphold: For de lave inntektene vil nesten alt spises opp av disse utgiftene, mens de med høyere inntekt vil kunne spare langt mer til bolig. Dette forutsetter da at de som tjener mer ikke bruker tilsvarende mer på vanlige livskostnader eller dyrere leieboliger.

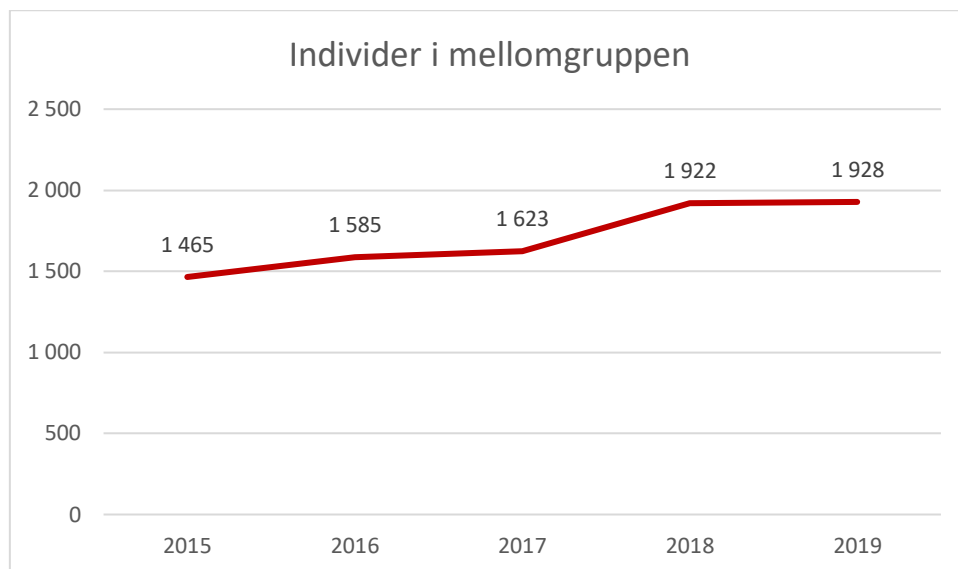
Inntekt	310 000	320 000	330 000	340 000	350 000	360 000	370 000	380 000	390 000	400 000
Sparetid (år)	24	12	8	6	4,8	4	3,4	3	2,7	2,4

Dette viser en viktig problemgruppe for sosial boligpolitikk og ideen om at så mange som mulig skal ha muligheten til å eie egen bolig: De som har høye nok inntekt til å skaffe seg en tilfredsstillende leiebolig, mens som både har for lave inntekter til å kjøpe egen bolig, ikke har tilgang til foreldrebanken, og har begrensede muligheter til å spare opp tilstrekkelig egenkapital. Startlånsforskriften bruker tildelingskriteriet «*forventes å ha langvarige problemer med å finansiere eid bolig*». Hva som skal regnes som langvarig er ikke klart, men hvis vi eksempel legger 5 år til

grunn, ser vi at startlånsordningen treffer både vanskeligstilte og dem i mellomgruppen som har langvarige etableringsutfordringer.

4.2.4 Mellomgruppen i Fredrikstad

Med den ovenforstående måten å definere mellomgruppen på kan vi se hvor mange av Fredrikstads aleneboende innbyggere som kommer i denne gruppen. Dette er gjengitt i tabellen nedenfor. Tall senere enn 2019 er enda ikke tilgjengelige.

Figur 27: Antall aleneboende i mellomgruppen i Fredrikstad kommune, som hverken kan regnes som vanskeligstilte da de har inntekt til å leie en adekvat bolig, men ikke tilstrekkelig inntekt til å kunne kjøpe en adekvat bolig. Vi holder studenter utenfor. Figuren viser utviklingen i denne gruppen fra 2015 til 2019.

Vi har så langt gjort analysene av omfanget av mellomgruppen i Fredrikstad når vi bare ser på én-personshusholdninger. I praksis er det stor variasjon i husstandskategorier, og vi kan ikke uten videre generalisere etableringsutfordringer fra en én-personshusstand til andre husstandstyper. Innenfor rammen av dette prosjektet vil det føre for langt å se på alle mulige husstandskategorier. I stedet skal vi nøye oss med å se på en husstand med én voksen og ett barn under 18 år. Det gir et bilde av hvordan forskjellige husholdningssammensetninger påvirker analysen.

Øvre inntektsgrense er som vi beskriver ovenfor bestemt av inntekten som kreves for å betjene et lån på en arealnormert bolig, mens nedre inntektsgrense er bestemt av inntekten som kreves for å leie en tilsvarende arealnormert bolig og samtidig ha nok til annet nødvendig livsopphold slik SIFO anslår det. En utvidelse fra én til to husstandsmedlemmer vil øke arealnormen og SIFO-satsene, slik at både øvre og nedre inntektsgrense må oppjusteres.

Vi legger til grunn en arealnorm for to personer på 45 kvm, basert på tidligere forskning (Munkerud og Astrup, 2020). Økningen i SIFO-satsene vil avhenge av husholdningens ekstra medlem er barn eller voksen: For én voksen alene antar SIFO årsutgifter på 131 000, én voksen med ett barn 194 000, og to voksne 221 000 i 2019. Selv om antallet husstandsmedlemmer doubles (øker med 100 prosent) øker arealbehovet kun med 50 prosent og nødvendig livsopphold med 70 prosent for to voksne og 50 prosent for én voksen og ett barn. Grunnen til det er at det er betydelig stordriftsfordeler: Man trenger fortsatt kun én tv, én gressklipper, ett bad, og ett kjøkken, selv om husstanden går fra én til to medlemmer. Med andre ord er det betydelige fordeler å være to arbeidstakere sammen på boligmarkedet, mens det er vanskelig for en husholdning med én voksen og ett barn. De ekstra utgiftene vil sjeldent dekkes fullt av trygd eller barnebidrag.

Med utgangspunkt i utgiftsparameterne over kan vi regne ut øvre og nedre inntektsgrensen i mellomgruppen for én voksen og ett barn, og sammenligne dem med inntektsgrensene for én-personshusstander.

Tabell 5: Øvre og nedre inntektsgrense for mellomgruppen for én-personshusholdninger og husholdninger med én voksen og ett barn under 18 år. Tredje rad angir hvor mange husholdninger det er i husholdningstypene som bor i leide boliger, da bare leietakere er i mellomgruppen. Prosentandelen angir andel av alle husholdningene i utleieboliger som har den oppgitte husholdningstypen. Den siste raden angir hvor mange individer det var som hadde denne husholdningstypen og som var i mellomgruppen i 2019. Prosenttallet her angir hvor stor andel av alle leietakere i husholdningstypen som er i mellomgruppen. Kilde: Microdata.no.

Husholdningstype	Én voksen	Én voksen + ett barn
Øvre inntektsgrense	433 938	647 874
Nedre inntektsgrense	322 205	480 275
Husholdninger	4448 (32 %)	1770 (13 %)
Husholdninger i mellomgruppen	1928 (43 %)	557 (31 %)

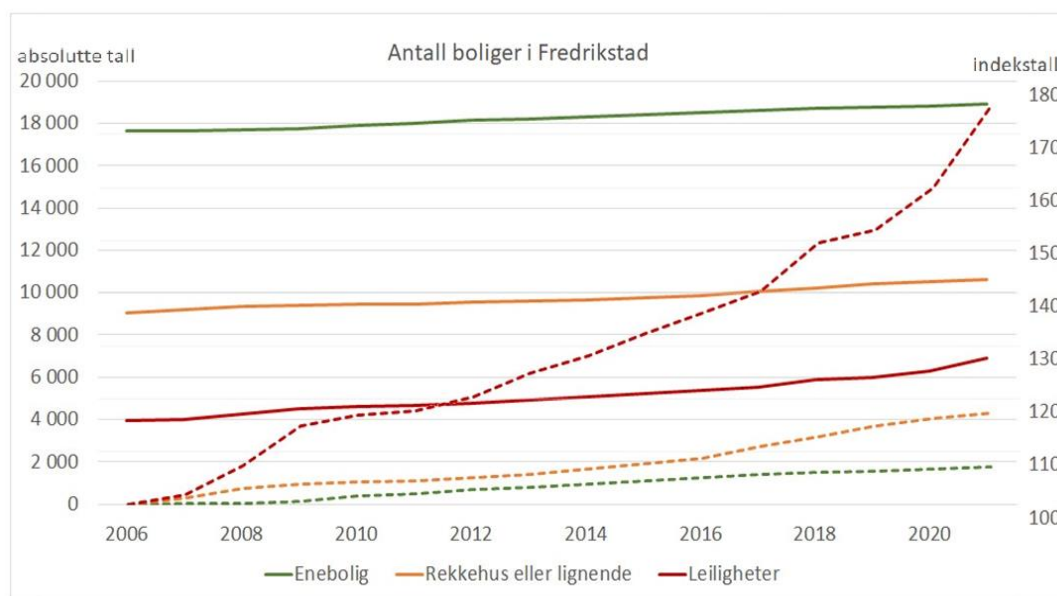
Tabellen over viser at husholdningssammensetning er viktige når man vurderer bostedsmuligheter. En single med inntekt på 450 000 er over den øvre inntektsgrense, men hvis vedkommende blir aleneforsørger vil vedkommende havne under den nedre inntektsgrense for mellomgruppen for én voksen med ett barn: Plutselig risikerer vedkommende problemer med å finne en adekvat leiebolig, langt mindre kjøpe en bolig av rimelig størrelse for sin husholdning. Tabellen viser også betydning av stordriftsfordeler for etablering i boligmarkedet. To single i mellomgruppen med en inntekt på eksempelvis 350 000 vil ha betydelig utfordringer med å komme inn hver for seg, men vil klare det sammen. Tabell 6 under angir noen demografiske kjennetegn ved personer i disse to husholdningstypene som er i mellomgruppen.

Tabell 6: Innvandringsstatus og alder i mellomgruppen. For husholdninger i mellomgruppen med én voksen og ett barn oppgir tabellen tallene for den voksne. Kilde: Microdata.no.

Husholdningstype	Enslige	Eneforsørgere
Født i Norge med to norskfødte foreldre	1626 (66 %)	251 (44 %)
Innvandrere	621 (25 %)	150 (26%)
Norskfødte med innvandrerforeldre	67 (3 %)	107 (19 %)
Andel under 26 år	16 %	5 %
Alder 26 til 35	21 %	34 %
Alder 36 til 67	58 %	61 %
Andel over 67 år	5 %	0 %

5 Boligbygging i Fredrikstad

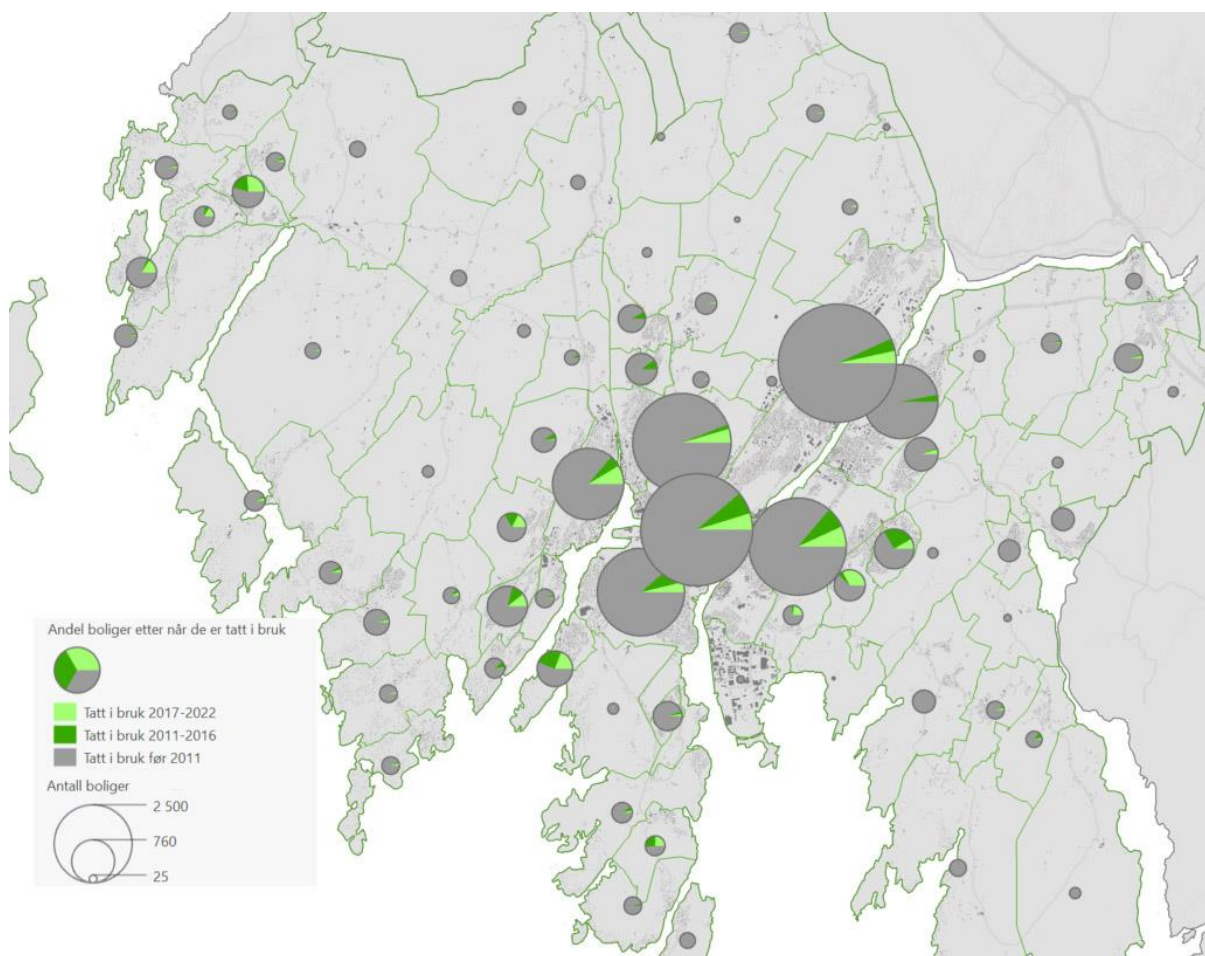
Fredrikstads stadig voksende befolkning møtes med stadig flere boliger. Særlig i de siste årene har det vært en særlig rask vekst i antall leiligheter, mens de andre boligtypene vokser mer moderat, som vist i Figur 28.

Figur 28: Antall boliger i Fredrikstad pr år. De heltrukne linjene viser absolutte tall, altså hvor mange boliger det finnes av hver type per år. De stiplede linjene viser indekstall, der verdien i 2006 er satt til 100 og verdien i de påfølgende årene viser prosentvis vekst siden 2006. Kilde: SSB.no.

Til tross for den store veksten i antall leiligheter er det fremdeles en klar overvekt av eneboliger, med også mange rekkehus og lignende som vist på Figur 13, kartet over boligtypefordelingen i kommunen.

Figur 29 på neste side viser hvor de nye boligene bygges. Kartet antyder at det er en viss byspredning, der de tilstøtende områdene øst og vest for Fredrikstad sentrum og rundt Langøyveien ned mot Glufsa har fått mange nye boliger. I resten av kommunen er boligbyggingen stort sett på nivå med det som skal til for å erstatte boligene som må skiftes ut med tiden. Av 2045 nye boliger registrert tatt i bruk i perioden 2017 til februar 2022 var 945 (46 prosent) innenfor fire kilometer fra Fredrikstad togstasjon. Figur 32 viser hvilket område dette gjelder, og gir mer informasjon om hvilke deler av kommunen som er godt knyttet opp til transportnettet.

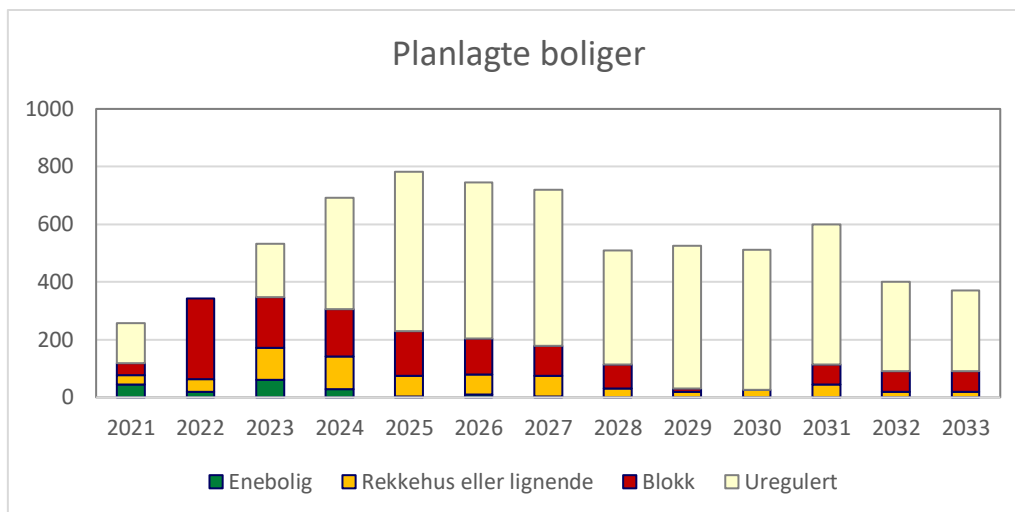

Figur 29: Boligbeholdningen i grunnkretser etter hvor lenge det er siden de er tatt i bruk, slik dette er registrert i matrikkelen. Grunnkretsene i Fredrikstad tettsted er slått sammen til syv regioner: Sentrum, sentrum nord, nordsiden og sørsiden av glommavassdraget, gamlebyen og området rundt, nordre Kråkerøy, og Gressvik. Kilde: Ambita.no.

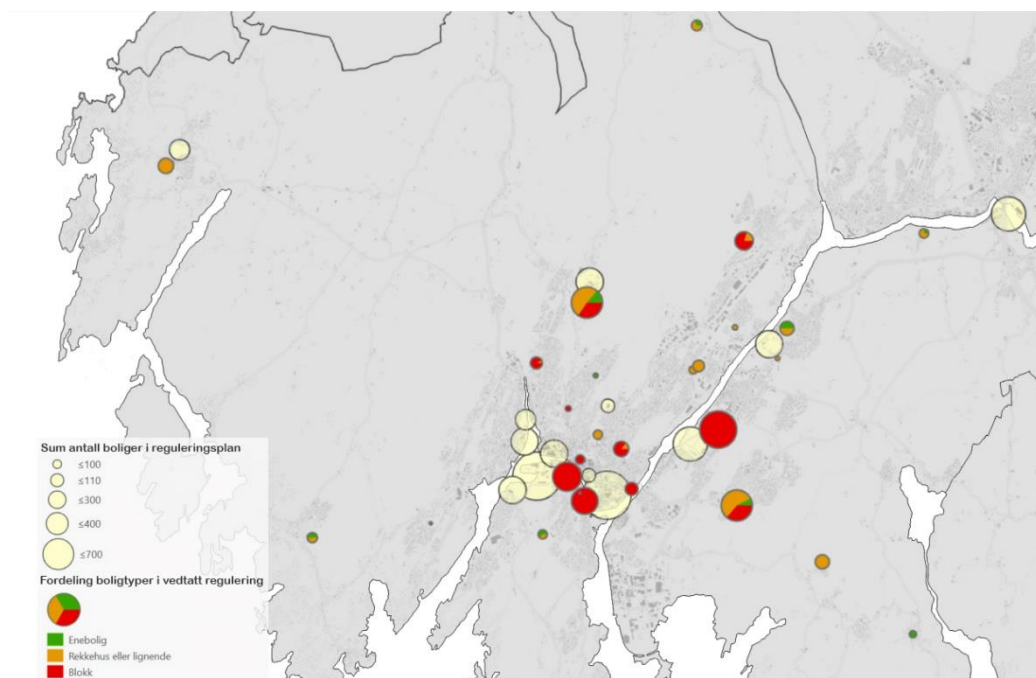
5.1 Planlagte boliger

Det ligger mange nye boliger regulert inn i Fredrikstad kommunes reguleringsplaner. I begynnelsen av 2022 var det omtrent 2200 boliger i vedtatte reguleringsplaner som skulle bygges framover, og nesten 5000 boliger i ikke ferdigstilte planer. Figur 30 viser hvor mange og hva slags typer boliger disse reguleringsplanene legger opp til, mens Figur 31 viser hvor de planlagte prosjektene ligger. Figurene viser kun vedtatte reguleringsplaner. De ikke-vedtatte planene er vist som lysegule topper på søylene, for å indikere antall nye boliger som vil komme, men altså uten å spesifisere boligtypen.

Prosjektene er i hovedsak lokalisert i sentrum og langs de store trafikklårene. Når vi sammenlikner med prisbildet som er diskutert i kapittel 4.2 og spesielt i Figur 26 ser vi at majoriteten av nye boliger kommer i de høyst prisede områdene i sentrum. Prosjektene vil utvide boligdelen av sentrum og i praksis vil de også oppgradere uteområdene der de ligger: Som tidligere antydnet er fortetting og transformasjon i sentrumsområder kostbart, blant annet fordi de offentlige rommene må ha urbane kvaliteter som fortau, belysning, sykkelfelt og møteplasser som torg, parker og grøntdrag. Ikke alle prosjektene ligger i sentrum. Dersom tilgjengeligheten til kollektivtransport er vanskelig, kan en kommunal godkjenning av prosjektet møte motstand fra statsforvalteren.

Figur 30: Antall boliger i vedtatte og påbegynte reguleringsplaner etter når boligene skal være ferdigstilt.

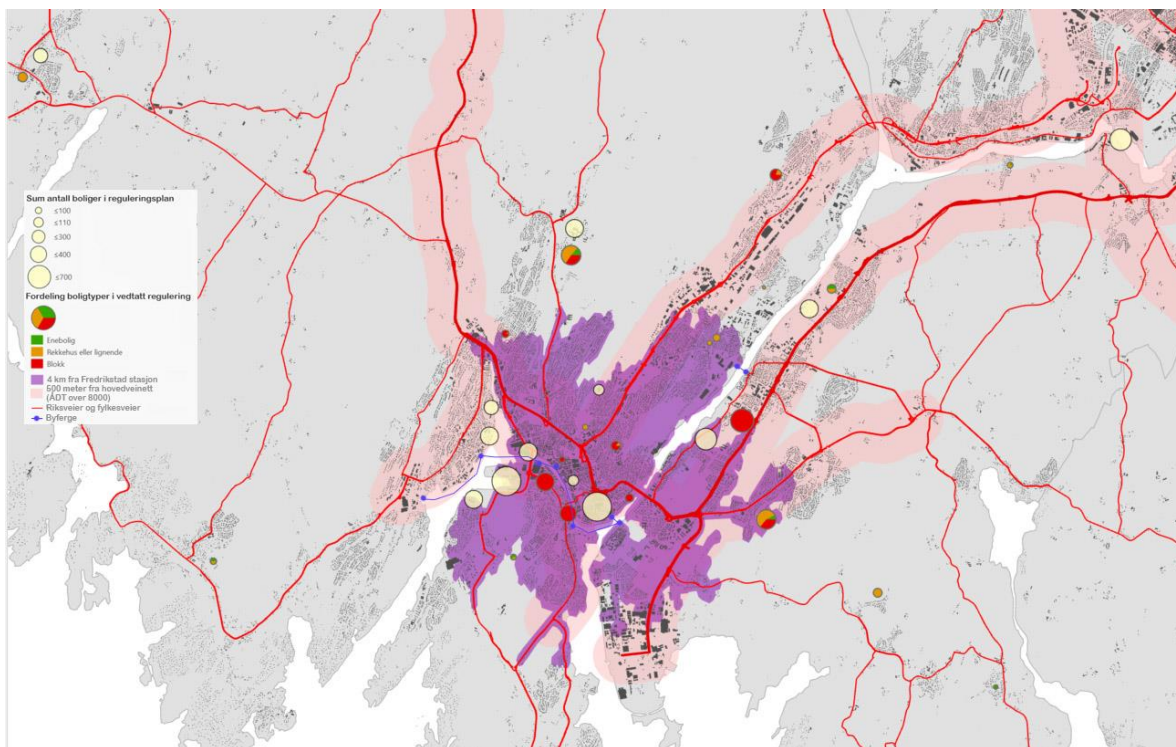

Figur 31: Hvor nye boligprosjekter planlegges.

5.1.1 Mobilitet og boligbygging

For at Fredrikstad skal nå målene i kommuneplanen om å hindre byspredning, nullvekst i personbiltrafikk, og ta vare på naturresurser og jordbruksland er det viktig at hovedtyngden av nye boliger kommer innenfor den eksisterende bystrukturen og i nærheten av eksisterende infrastruktur. Figur 32 og 33 viser i hvilken grad de planlagte boligprosjektene ligger tilgjengelig for den eksisterende mobilitetsinfrastrukturen. Områdene med kort gangavstand til Fredrikstad stasjon og rundt fergeleiene kan særlig vurderes for mer intensiv arealbruk. 2500 av de ikke-vedtatte og omtrent 1400 av de vedtatte boligene ligger i reguleringsplaner der i hvert fall en del av planen er innenfor 4 kilometers gange til jernbanestasjonen. Figurene burde også sees i

sammenheng med Figur 29 over hvor det har blitt bygget boliger de foregående fem og ti årene: Mye av denne boligbyggingen har funnet sted langt unna det eksisterende mobilitetsnettverket.

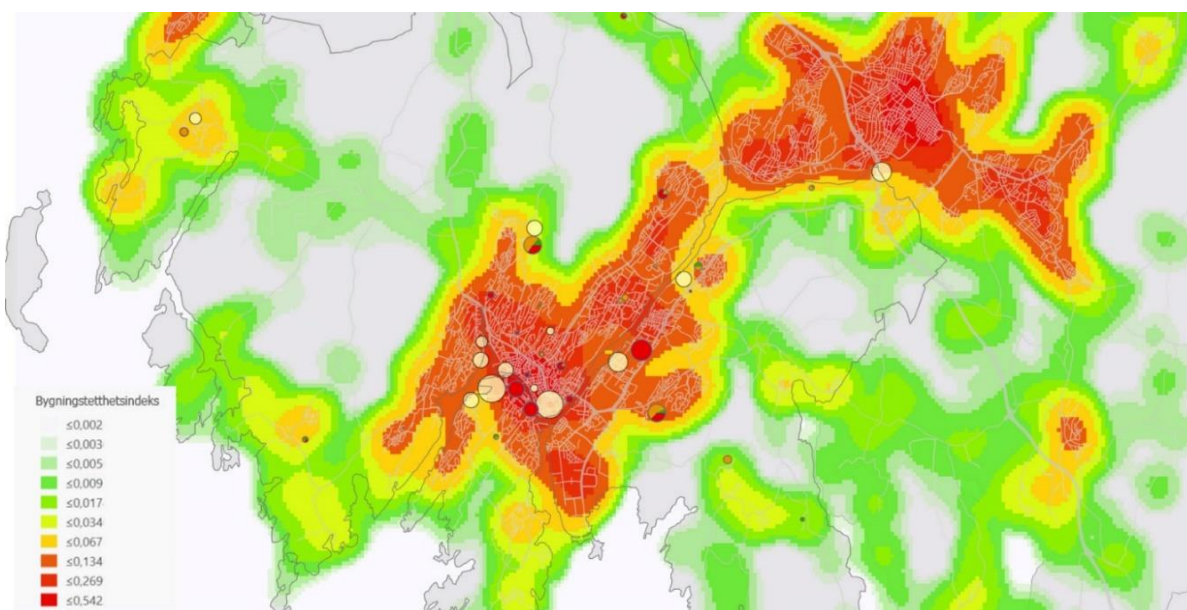
Figur 32: Planlagte boligprosjekter og mobilitet. Det lilla området er fire kilometer langs gangbare veier fra Fredrikstad togstasjon, altså omtrent tre kvarters gange eller et kvarters sykling. De røde veiene er riks- og fylkesveier. De viktigste av disse har markert en lyserød sone langs seg på 500 meter eller omtrent seks minutters gange. De «viktigste» er her definert som veier med over 8000 daglige bilpasseringer i gjennomsnitt over et år, og er også de veiene som per nå har noen av de viktigste bussrutene. Fergerutene er markert i blått. Kilder: Statens vegvesen for trafikkdata, Fredrikstad.kommune.no for ferger.

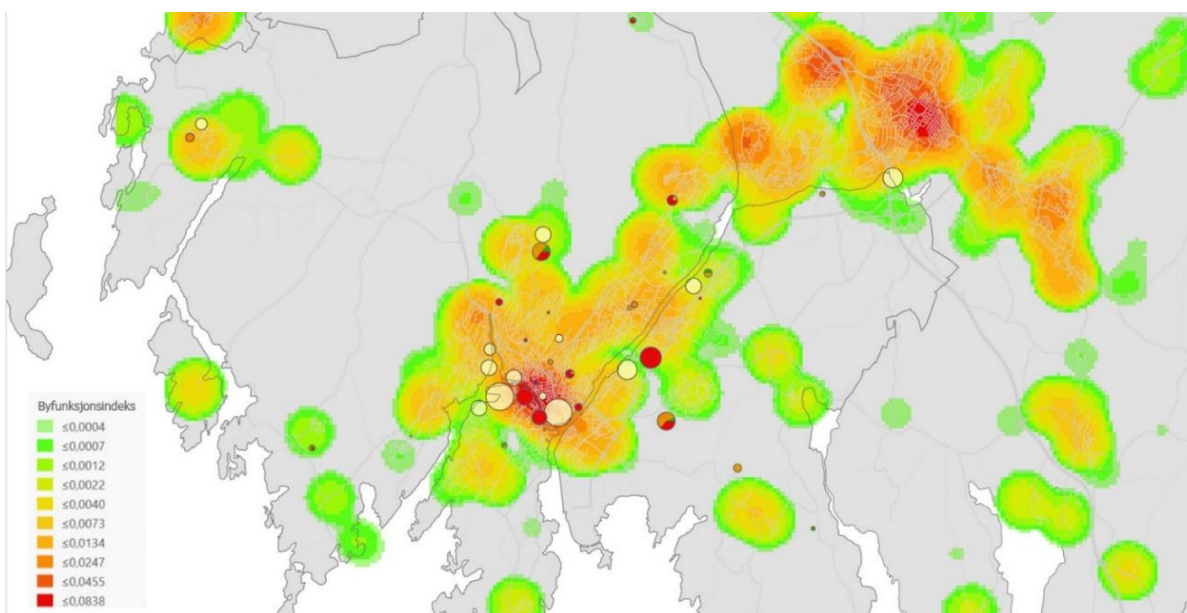
Figur 33: Planlagte boligprosjekter og mobilitet i Fredrikstad sentrumsområde. Det lilla området avgrenser omtrent hvor langt man kan gå på ti minutter langs veier fra jernbanestasjonen.

5.1.2 Fremtidig byspredning?

Fredrikstad kommune har ambisjoner om at store deler av boligveksten fremover skal skje innenfor den eksisterende bystrukturen. Dette bidrar både til å bevare dyrkbar mark og naturressurser utenfor byen, og sentraliserer kunder og arbeidstakere rundt der det er arbeidsplasser, service og andre tilbud. Figur 34 og 35 under angir hvor de planlagte boligprosjektene fremover ligger i forhold til den eksisterende bygningsmassen og byfunksjoner som handel, kultur, utdanning, helsetjenester utenom omsorgsboliger, og restauranter. For å hindre byspredning og redusere transportbehovet er det særlig viktig at nye prosjekter er i nærheten av de eksisterende sentrene. Dette sammenfaller i stor grad med mobilitetshensynene i forrige seksjon.

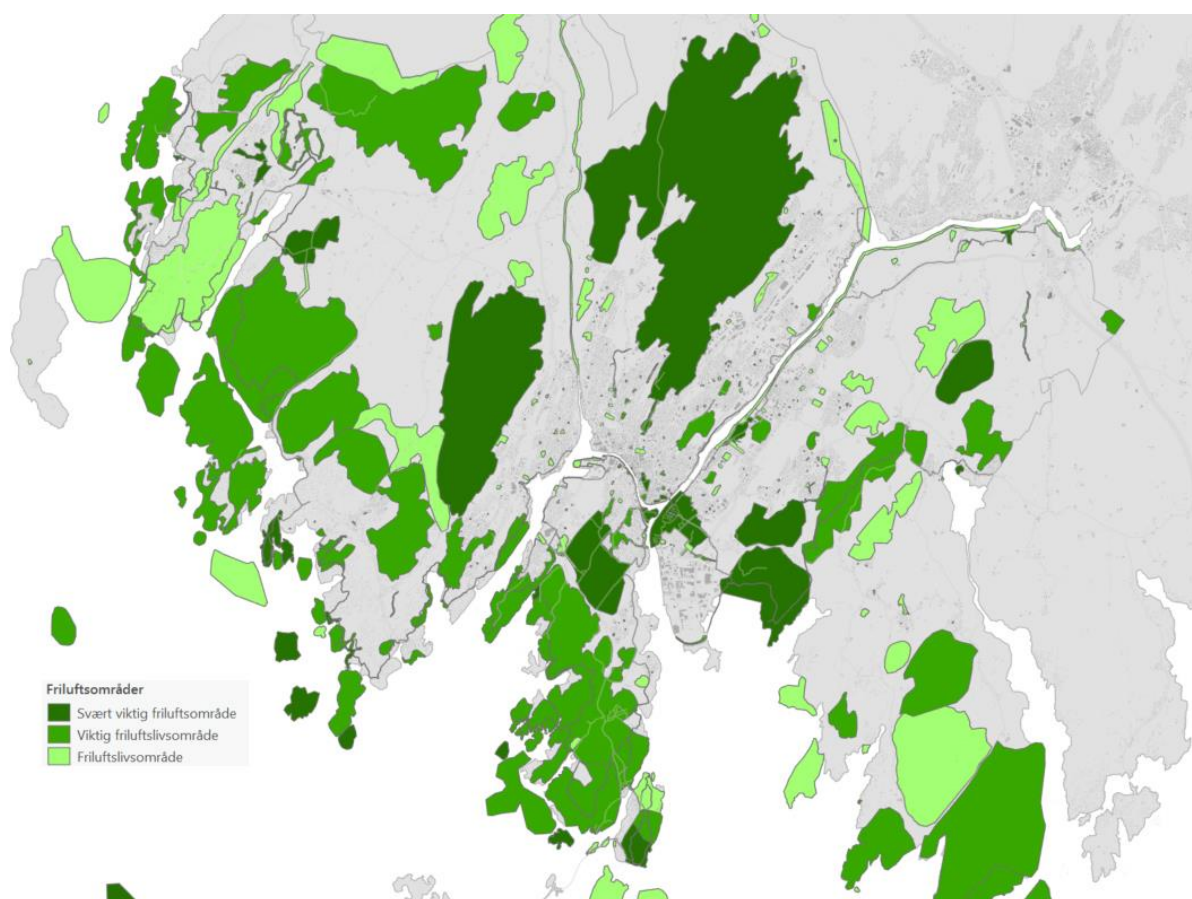
Figur 34: Tetthet av antall kvadratmeter registrert bygningsmasse innenfor hundre meter av hvert punkt. Tetthetstallene er regnet ut med kvadratisk kjernefunksjon som beskrevet i Silverman 1986, side. 76, ligning 4.5. Kartet viser også reguleringsplaner som er vedtatt eller under utarbeidelse. Kilde for bygningsmasse: Ambita.no.

Figur 35: Tetthet av antall kvadratmeter registrert bygningsmasse med *registrerte byfunksjoner* innenfor hundre meter av hvert punkt med planlagte prosjekter tegnet inn. Tetthetstallene er regnet ut som for Figur 34. Kilde for bygningsmasse med byfunksjoner: Ambita.no.

5.1.3 Naturmiljø

I en vurdering av hvor man skal bygge boliger i fremtiden utover de allerede vedtatte planene er det viktig å se på kommunens grøntstruktur. Det er negativt for byen dersom fremtidige byggeprosjekter medfører at disse verdiene bygges ned eller forringes. Områdene er verdifulle for boligprosjekter i sine nærområder, både i å styrke boligmarkedet og i å bidra til folkehelsen. Disse hensynene kan i noen prosjekter være motstridende og må veies opp mot hverandre når man vurderer mulige prosjekter tett innpå friluftsområdene. Kommuneplanens i Fredrikstad legger særlig vekt på å ivareta arealene langs elver og kyst for mennesker og naturen, og beskytte skog og dyrket mark.

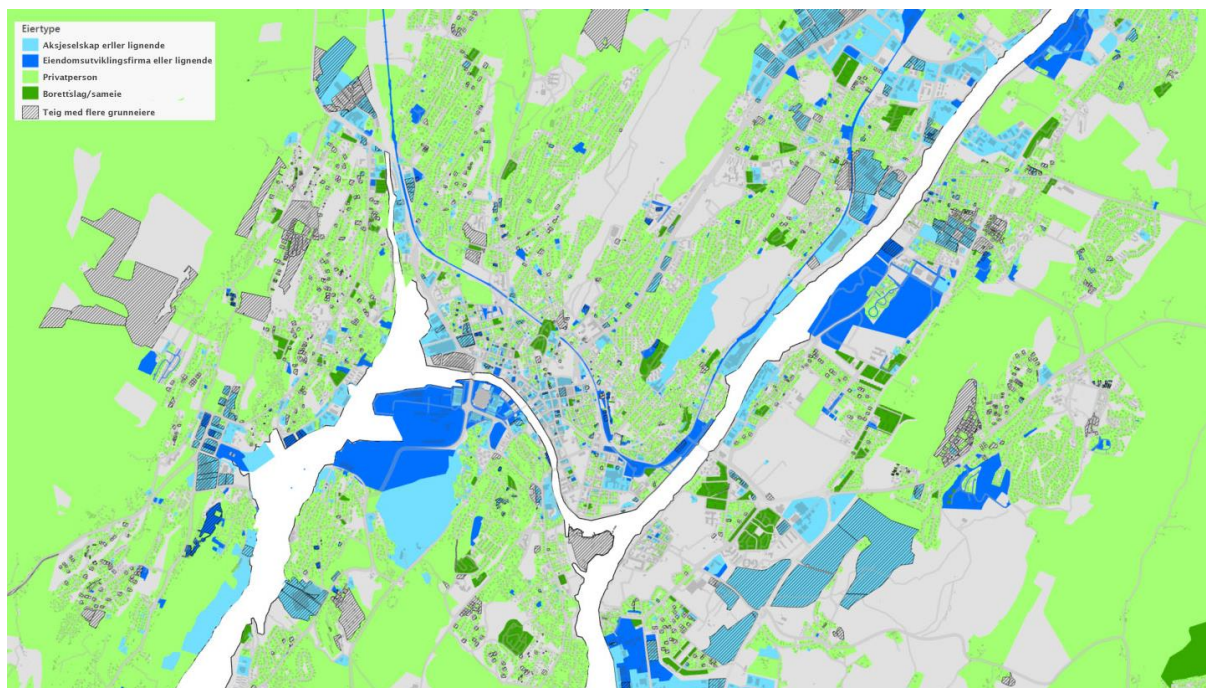
Figur 36: Friluftsområder i Fredrikstad. Kartet viser områder som er kartlagt og verdsatt etter metodikken i Miljødirektoratets veileder M98-2013. Viktige friluftsområder har typisk mange brukere, opplevelseskvaliteter, symbolverdi, kunnskapsverdier, spesielle funksjoner som adkomstsoner eller korridorer, og/eller egnethet for aktiviteter det ikke finnes alternativer for i området. Data er hentet inn og vurdert av Miljødirektoratet i 2016.

5.1.4 Grunneierforhold

Grunneierskap legger viktige premisser for utvikling av kommunen. Selv om det teknisk sett er mulig å ekspropriere mark for å bygge boliger i Norge er det tilnærmet aldri gjort, da den private eiendomsretten står sterkt. Unntaket er mindre grunnrettigheter som bruksrettigheter og servitutter som kan være lettere å ekspropriere eller ekstingvere. Dette medfører ofte problemer for utbyggere, da det kan være vanskelig å bygge ut et spredt utvalg eiendommer i et gitt område.

Spesielt i transformasjonsområder nær byer, der det er mest aktuelt å bygge dersom kommunen skal følge sin arealplan, er det gjerne mange grunneiere på små områder. Boligprosjektene her er også gjerne ganske store, ettersom det må et stort volum til før det er økonomisk mulig å omdanne

et eksisterende byområde til en mer effektiv utnyttelse. Det er derfor relevant å se på hvilke eiendommer som alt eies av utbyggere, som vist på Figur 37 .

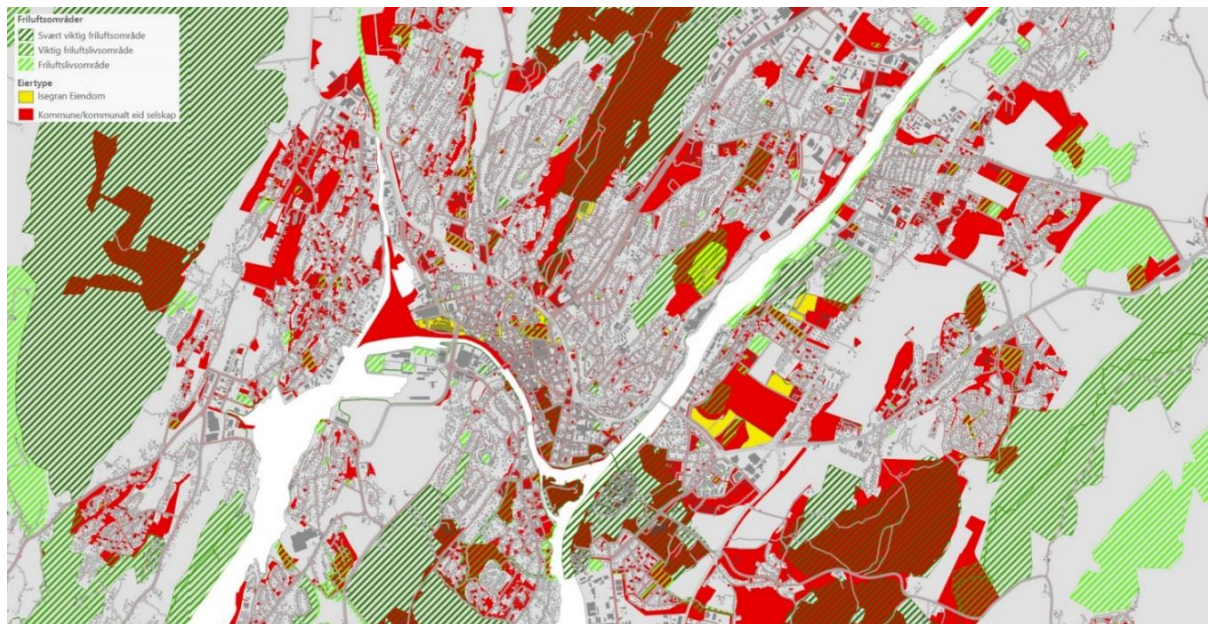

Figur 37: Typer av grunneiere. De mørkeblå områdene, teiger eid av eiendomsutviklere, anleggsfirmaer eller lignende, er basert på grunneierens næringstype, pluss selskaper som har «utvikling» i navnet. Det kan med andre ord være unøyaktigheter i kartet. Noen tomter eies reelt sett av eiendomsutviklere, men holdes i selskaper med andre registrerte formål som «utleie av egen eiendom». Det er heller ikke obligatorisk å rapportere salgsavtaler eller opsjonsavtaler av eiendom, og eiendomsutviklere kan ønske å utsette tinglysning av tomtekjøp til de har akkumulert alle tomtene i et område – blant annet for å unngå å drive opp prisen. Der utviklere kjøper tomter for å bygge boliger kort tid etter oppkjøp ønsker de ofte å ikke tinglyse kjøpet overhodet, men overføre direkte til slutteier for å unngå tinglysningsgebyr. Kartet viser også teiger registrert med borettslag og sameier. Disse eier typisk noe mer areal enn matrikkelen viser, da deler av gangveier og grøntdrag rundt borettslag ofte er umatrikulerte. Kilde: Ambita.no, og brønnøysundregisteret for næringstyper.

Dette kartet viser også tomter eid av selskaper som ikke er registrert som utbyggere, da disse gjerne kan være enklere å kjøpe for boligbygging enn tomter eid av privatpersoner, statlige organer, og stiftelser. Til tross for unøyaktighetene som hefter ved grunneierkartet viser det både store områder med en eier, og områder med sammensatt eierstruktur. I sentrumsområdene der det er store utbyggingsprosjekter planlagt ligger i områder med sammensatt eierstruktur. Erfaringsmessig er slike områder vanskeligere å utvikle nettopp fordi hver eier vil ha sin oppfatning om hvordan de vil bruke egen eiendom.

Fredrikstad kommune er ingen stor grunneier i områdene som er mest aktuelle for utvikling. Fredrikstad kommuner har imidlertid et selskap som er aktive innenfor eiendomsutvikling og eiendomsforvaltning. Isegran Eiendom er eier, kjøper, selger, eier, leier ut, utvikler, og forvalter kommunale tomter. Tomtene kommunen eier direkte eller indirekte kan være nyttige virkemidler for å nå kommunens målsetninger. Kommunen kan la sine tomter inngå i utbyggingsprosjekter for at de skal få direkte innflytelse over hva som bygges: mens kommunens innflytelse over byggeprosjekter vanligvis begrenses av plan- og bygningsloven, kan kommunen inngå privatrettslige avtaler som gir et vidt spekter av påvirkningsmuligheter i bytte mot grunnareal. Mye av kommunens eiendom er imidlertid bundet opp av de viktige friluftsområdene vist i Figur 36, eller veiarealer. Dette drøftes videre i seksjon 6.3 om plangjennomføring. Figur 37 på neste side viser kommunalt eide tomter, med arealer eid av datterselskapene til kommunens

eiendomsutviklingsselskap Isegran Eiendom markert i gult. Noen få ligger i sentrum, mens hoveddelen av eiendommene ligger i landbruksområder sør for Glomma. Områdene i sentrum er eksempler på områder som kan fortettes og hvor fortettingen bør gå «hånd-i-hånd» med oppgradering av gateløp, etablering av plasser og generell tilrettelegging for fotgjengere og uteopphold. Dette drøftes videre i seksjon 6.3 om plangjennomføring.

Figur 38: Kommunale tomter i sentrale Fredrikstad. Eierskap er hentet fra matrikkelen. De gule tomtene er eid av datterselskapene til Isegran eiendom, Fredrikstad kommunes heleide eiendomsselskap. Kartet kan inneholde unøyaktigheter fra matrikkelen. Kilde: Ambita.no.

6 Boligmarkedsutsikter og anbefalinger

Dette kapitlet drøfter utviklingstrekkene som er vist i de foregående kapitlene. Hensikten med gjennomgangen og kartleggingen er å vise trekk ved dagens boligmarked og forhold som vil påvirke utviklingen av markedet framover. Som det framgår av Figur 1 i innledningen vil både eksterne faktorer og kommunens politikk fremover ha stor påvirkning på hvordan markedet vil utvikle seg. De tre viktigste faktorene for å anslå etterspørselen av boliger fremover er 1) befolkningsutviklingen og fordelingen av husholdningstyper, 2) tilbudet i den eksisterende boligmassen og 3) nybyggingen. Boligmassen kjenner vi, og nybyggingen har kommunen en viss innflytelse over. Etterspørselen og spesielt veksten i etterspørselen er imidlertid beheftet med stor grad av usikkerhet.

For befolkningsframskrivninger har rapporten sett på framskrivningene til SSB og Fredrikstad kommunes egne, hentet fra analyseverktøyet KOMPAS. Den faktiske befolkningsutviklingen fremover vil påvirkes i stor grad både av store nasjonale og internasjonale trender, og av Fredrikstad kommunes egen boligpolitikk. Den økonomiske utviklingen i Norge i forhold til andre land, særlig i Europa, har stor innflytelse både på næringsutviklingen i kommunen, og på flyttestrømmer av arbeidsinnvandrere inn- og ut av kommunen. Ekstreme hendelser som krig og pandemi har, som vi har sett, påvirket både emigrasjon og immigrasjon og bostedspreferansene - spesielt blant yngre.

Fredrikstad kommune har en ikke ubetydelig påvirkningskraft på befolkningsveksten gjennom volumet av og type boliger som bygges fremover. Boligmarkedet i Fredrikstad henger spesielt tett sammen med Sarpsborg, og i stor grad hele Østfoldområdet. Som vist i Figur 25 har de fleste andre byene og tettstedene i regionen noe lavere boligpriser enn Fredrikstad, mens områdene nord for kommunen mot Oslo har betydelig høyere priser. Fredrikstad har viktige friluftsområder, som vist i Figur 36, og mange kulturminner og attraksjoner. I skrivende stund er det usikkerhet rundt når dobbeltspor på Østfoldbanen utvides til Fredrikstad. Det er imidlertid grunn til å forvente at togforbindelsen til resten av Østlandet gradvis vil forbedres mot 2035. Nytt dobbeltspor innebærer doubling av antall avganger og det vil redusere reisetiden mot Oslo. Dermed vil Fredrikstad kobles tettere på arbeidsmarkedet i Moss og Oslo. Alt dette gjør det nærliggende å se for seg at høy boligbyggingssrate vil tiltrekke seg flere mennesker fra andre deler av bolig- og arbeidsmarkedet der Fredrikstad inngår, både områdene sør og øst for Fredrikstad, men også nordover. Bedre forbindelse til Oslo vil også knytte Fredrikstad tettere til hovedstadsområdet, og gjøre det mer attraktivt å bo i Fredrikstad, særlig i områder i gang- og sykkelavstand til stasjonen. Det blir enklere å være dagpendler.

Kommunen har opplevd betydelig prisstigning på boliger. Dette taler i seg selv for at kommunen bør tilrettelegge for relativt kraftig boligbygging. Kombinasjonen av Fredrikstads lokalisering i bo- og arbeidsregionen og utsikter til bedre togforbindelse gjør det imidlertid usannsynlig at kommunen vil klare å bygge seg til lavere priser. Volum og tempo i nybyggingen vil påvirke gradienten i prisstigningen. Selv om det er usannsynlig at Fredrikstad vil kunne bygge seg til lave boligpriser vil lav byggetakt kunne føre til prisgalopp, så kommunens bolig målsetninger vil fremdeles kreve mye bygging framover, men tiltak som hjelper folk inn på boligmarkedet kan være nødvendig.

Det er utenfor rammene av rapporten og gi klart definerte tall på hvor mange og hva slags boliger kommunen burde legge opp til framover. Kommunen anslår å trenge omtrent 5.000 nye boliger fram mot 2035, forutsatt at befolkningsveksten blir på om lag 10.000 personer slik kommunens prognose viser. Med en befolkning i privathusholdninger på 81.867, og 38.212 privathusholdninger,

får man 2,14 personer per privathusholdning i 2021. Da er beboere i omsorgsboliger holdt utenfor. Dette er på nivå med landsgjennomsnittet. Man kan i utgangspunktet tenke seg at man vil trenge i gjennomsnitt én ny bolig for hver 2,14 person befolkningen vokser. Med en befolkningsøkning på omtrent 6.400 mennesker slik SSB ser for seg fram mot 2035 betyr dette omtrent 3000 nye boliger. Med befolkningsveksten på omtrent 10.000 som kommunen ser for seg, som tar høyde blant annet for planlagt boligbygging, er det tilsvarende tallet 4673 boliger. Vi kan imidlertid forvente at antall personer per bolig vil synke fremover, hovedsakelig på grunn av at befolkningen eldes og at flere husholdninger blir enslige og flere er par uten hjemmeboende barn. Som vist i Figur 7 har eksempelvis Moss en lignende alderssammensetning som hva vi kan forvente i Fredrikstad i 2035, og de har i gjennomsnitt 2,09 innbyggere per husholdning. Med en slik husholdningstetthet vil kommunen trenge omtrent 5700 nye boliger. Med andre ord virker kommunens estimat på 5500 boliger til å treffe bra, men det er stor usikkerhet knyttet både til befolkningen og husholdningstettheten i 2035, så tallene må sees på som veiledende. De store spørsmålene for Fredrikstad kommune er:

- Hva må til for at kommunen skal sikre et høyt tempo i nybyggingen, gitt arealbruksrestriksjonene som både kommunen selv har vedtatt og som nasjonale myndigheter forvalter?
- Hva må til for at også hushold med lavere inntekter kan etablere seg i Fredrikstad og at de som bor i uhensiktsmessige boliger kan re-etablere seg og oppnå en boligsituasjon som passer husholdet bedre? Dette er spesielt viktig for de eldste i kommunen.

6.1 Boligbyggingen

Gjennomgangen av vedtatte reguleringsplaner og planer under arbeid gjengitt i seksjon 2.5.1 tilsier at det er regulert inn omtrent 2200 boliger med ytterligere 5500 i de ikke-vedtatte planene. Med andre ord vil en veldig stor del av det beregnede boligbehovet dekkes dersom planene realiseres. Inn i dette må kommunen ta høyde for at den faktiske boligbyggingen i hvert prosjekt kan bli lavere, og at en del av prosjektene ikke planlegger produkter som markedet etterspør eller kommunen vil godta. Som vist i seksjon 5.1 er flere av de planlagte prosjektene et stykke unna eller helt på kanten av den eksisterende tette byen, og så langt unna byfunksjonene at de vil bidra til en markant økning i transportbehovet. Dersom kommunen skal etterleve sine målsetninger om god utvikling av Fredrikstad med minimal byspredning vil det være hensiktsmessig å legge til rette for ytterligere regulering i nærheten av bykjernen innenfor det eksisterende tettstedet. Kartene over mobilitet, Figur 32 og 33, peker ut områder nærme jernbanestasjonen, fergeleiene, og hovedveisystemet, som er relevante for tett utnyttelse. Prosjekter i andre deler av byen burde tilsvarende minimeres. Det vil imidlertid være vanskelig å nå kommunens boligpolitiske målsetninger uten en viss bygging utenfor sentrumsområdet.

Kartleggingen i kapitel tre støtter opp under utviklingen av å dreie boligmassen bort fra eneboliger og rekkehus, og over mot leiligheter. Den viktigste trenden i Fredrikstad fremover er veksten i andelen eldre, som typisk ønsker å flytte til nye, tilrettelagte leiligheter sentralt med lavt transportbehov (Sørvoll et al, 2020). Denne trenden gjelder nesten hele landet, og det er to delvis motstridende filosofier kommuner kan ha for hvordan de skal reagere på dette: å møte trenden med å tilrettelegge for flere leiligheter i sentrale strøk, eller å motvirke trenden ved å tiltrekke seg flere unge og barnefamilier med flere eneboliger og rekkehus. Fredrikstad har alt et godt utvalg av rekkehus og eneboliger i de fleste sentrumsnære nabolagene, som vist Figur 13. Å fortsette satsningen på leiligheter fremover vil dempe trykket på disse etter hvert som eldre som nå bor der

får gode alternativer, og det vil bedre boligmarkedsutsiktene til familier som er interessert i eksisterende rekkehus og eneboliger. Figur 12 viser at det er en markant trend, gitt gruppens ellers lave flyttehyppighet, at eldre flytter til leiligheter, og vi kan med stor sikkerhet si at denne trenden vil tilta ettersom andelen eldre og særlig i de øverste kohortene stiger, mens tilbudet av leiligheter i sentrumsnære deler av byen øker.

At kommunen fremover tilrettelegger for mange leiligheter i nærheten av bykjernen vil fort kunne medføre konflikter med deler av lokalbefolkningen. Høy tetthet kan skape skygge, blokkere utsikt, og utfordre byens identitet. Det er derfor særlig viktig at kommunen så tidlig som mulig planlegger *hvordan* fremtidige prosjekter i bynære områder skal utformes, slik at de både er arealeffektive og gir god arkitektur og gode fellesarealer tilbake til byen. Kommunal- og moderniseringsdepartementets rapport [Bokvalitet og høy tetthet](#) (2021) gir råd til kommuner for hvordan de kan klare dette. Den peker på viktigheten av stedegne løsninger, god dialog mellom planetat, befolkningen, og utbyggere, blandet arealbruk, gode fellesarealer gjerne på tak, og variert detaljering, utforming og materialbruk kombinert med fellestrekk i hovedform. De anbefaler at kommunen blir enige med utbyggere om utnyttelsesgrad og byggehøyder etter en løpende diskusjon om hvilke kvaliteter prosjektet bringer til byen, hva som er økonomisk mulig for utbyggere gitt forskjellige byggevolumer og krav til offentlige arealer fremfor å legge rigide føringer i kommune- og reguleringsplaner. Dette omtales av og til som at kommunen og utbygger *tegner og regner sammen*. Dette drøftes videre i seksjon 6.3 om plangjennomføring.

Det er imidlertid viktig at kommunen signaliserer tidlig at de vil kreve kvalitet og unngå massive volumer. Dette hjelper boligutviklere med å gi realistiske kalkyler for potensialet i de sentralt beliggende områdene. Det er også viktig for eksisterende grunneier slik at de også får en «realitetsorientering» i hva de kan forvente av avkastning ved «bedre og høyere utnyttning» av tomter. Sist, men ikke minst, er det viktig i forhold til utviklere og tomteeieres forventninger om hva de skal bidra med av oppgradering av fellesområder som plasser, parker og andre felles og allment tilgjengelige tiltak for lek og rekreasjon.

6.2 Å komme inn på boligmarkedet

Seksjon 4.3 gir en analyse som viser en klar økning i inntektskravet for å komme inn på boligmarkedet i Fredrikstad de seneste årene, også når vi korrigerer for inflasjon. Som vist i figur 27 var det omtrent 2000 én-personshusholdninger og 550 husholdninger med én voksen og ett barn i 2019 i det vi kaller mellomgruppen: De som har leid bolig i de foregående tre åra og som falt mellom det vi ser på som minsteinntekten for å kjøpe en billig bolig på 30 kvadratmeter for single og 45 for to-personshusholdninger, og øvre grense for å kunne sees på som svakerestilte og derfor få startlån. Studenter er her holdt utenfor. Antall personer i mellomgruppen har økt de siste åra, og det er ingen grunn til å tro at den vil reduseres uten intervensjon fra kommunen, tvert om. Potensialet til å spare til bolig er svært forskjellig innad i denne gruppen. Vi har identifisert en problemkategori som ikke har foreldre som kan kausjonere for seg og som har langsiktige spareutfordringer, men allikevel har høye nok inntekter til å skaffe seg en tilfredsstillende leiebolig og sånn sett ikke kan regnes som vanskeligstilt.

Det er to fremtredende måter kommunen kan bidra til at denne gruppen kan minskes:

Mer liberal startlånpraksis: Vi finner at startlånsordningen kan være en effektiv måte å bidra til at mellomgruppen kan bli boligeiere.

Én ulempe ved en mer liberal – og dermed mer ekspansiv- startlånsordning er at kommune eksponeres mer for risiko knyttet til eventuell mislighold, dette til tross for at staten tar sin andel av risikoen ved denne type lån. Startlån er et rent etterspørsels-stimulerende tiltak som øker den totale etterspørselen etter eierboliger. For at økt bruk skal virke godt må markedets tilbudsside kunne dekke den økte etterspørselen.

Nye boligmodeller er den andre fremtredende måten kommunen kan skape et mer sosialt boligmarked. Delt eierskap og leie-til-eie er tiltak som reduserer inntektskravet for å komme inn på markedet.

Nye kjøpsmodeller gjør det mulig å komme seg inn på boligmarkedet uten å betale for en hel bolig. Både kommuner og private aktører senker terskelen for å komme inn på boligmarkedet med å tilby alternative boligkjøpsmodeller som del-eie og leie-til-eie. Disse gjør det mulig for personer som har tilstrekkelig inntekt for å betjene et lån, men som ikke når egenkapitalkravet, til å kjøpe en andel av boligen, leie den resterende delen av utbygger, og så kjøpe seg opp etter hvert som låneevnen eller formuen øker. Leie-til-eie tilbyr leiekontrakt med kjøpsopsjon på boligen etter en bestemt periode. Noen kontrakter har obligatorisk sparing, andre ikke (se Christiansen, u. d.). Leie-til-eie og del-eie tilbys av utbyggere. Kommunen kan invitere utbyggere til å tilby slike modeller for en andel av boligene som oppføres i privat regi, men kan ikke pålegge dette.

Flere større (og noen litt mindre) kommuner ser at det er behov for å supplere de kommersielle leie-til-eie og del-eie modellene med tilbud som bygger på samme prinsippet, men som går enda lenger ned i pris. Oslo, Trondheim, Bærum, Gjøvik og Tønsberg eksempler på kommuner som har realisert eller har ambisjoner om å realisere egne boliger for leie-til-eie eller rimelige, langsiktige/tidsubestemte utleieboliger for personer med betalingsevne som ikke klarer å komme inn på boligmarkedet (Bærum kommune v/ Rådmannen, 2017; Oslo kommune v/ Byrådet, 2019). Dette er en form for en ikke-kommersiell/ideell tredje boligsektor.

For Fredrikstad kan det være aktuelt å signalisere for utviklere at kommunen er positivt innstilt til prosjekter som involverer tiltak som gjør det lettere for personer med lav formue og/eller inntekt å komme inn på markedet. Boligbyggere med en klar sosial profil og som alt har satt i gang prosjekter med eie-til-leie, som OBOS og Fredensborg AS, kan inviteres spesielt til kommunen. Fredrikstads attraktivitet og vekstpotensialet gjør at kommersielle aktører som spekulerer i å lage nye ordninger som hjelper folk inn på boligmarkedet kan være særlig interessert i å utvikle byen. For eksempel i OBOS Bostart subsidierer OBOS en del av boligkjøpet mot at de har førsterett på å kjøpe boligen tilbake når den skal selges. Dette vil være mer aktuelt i en kommune som Fredrikstad der OBOS kan forvente økende interesse i boligmarkedet i fremtiden, enn der hvor etterspørselen etter boliger kan stagnere. Fredrikstad har en interesse av at slike aktører er kjent med kommunens boligplanlegging og ambisjoner fremover.

Både utleieboliger, leie-til-eie-konsepter og startlån binder kommunes midler opp i privatpersoners boliger. En viktig forskjell er at startlån gir folk muligheten til å delta selv på det frie markedet. De vil da ofte kjøpe brukte boliger i områder som er billigere. De fleste eie-til-leie-konseptene gjelder nye boliger som bygges for dette formålet. Det medfører på den ene siden at boligene er noe dyre i utgangspunktet. Det bidrar imidlertid til å styrke tilbudssiden, og med det føre til flere boliger. For Fredrikstad er det viktig å vite at de kan spille på alle tre modellene: En kommunal subsidiert «tredje sektor» gjerne helt eller delvis på tomter de selv eier; oppfordre til at utbyggere inkluderer nye etablerings-modeller i sine prosjekter; og liberal bruk av startlånsordningen. Alt vil bidra til økt eieretablering for hushold med ulik grad av lav inntekt, og bidra til at også disse kommer inn i et boligmarked som forventes å stige.

Parallelt med en politikk som beskrevet ovenfor er det imidlertid viktig at kommunen tilrettelegger for et høyt tempo i nybyggingen. Tiltak for å bedre plangjennomføring kan jevnt over forventes å redusere prisveksten, selv om det er begrenset for hvor mye reduksjon som kan oppnås. Fredrikstad er et attraktivt område for beboere i hele Østfold og er i økende grad knyttet opp mot bolig- og arbeidsmarkedet i Osloområdet. Lav og langsom boligbygging, særlig i kombinasjon med tiltak som øker etterspørselen etter bolig som startlån, vil imidlertid presse boligprisene enda høyere. Avsnittet nedenfor gir noen anbefalinger for å holde høyt tempo i nybyggingen.

6.3 Plangjennomføring

Lokale boligmarkeder dannes i møtet mellom etterspørsel og tilbud. På etterspørselssiden vil befolkningsvekst og preferanser spille inn. På tilbudssiden vil tilfanget av byggegrunn og reguleringskapasitet ha betydning for omfanget av nye boliger og dermed på prisutviklingen. Tilflytting og preferanser har kommunen begrenset innflytelse over, mens de har mer innflytelse over tilrettelegging av byggegrunn. Det viktigste kommunen kan gjøre her er å regulere nok tomter der det er økonomisk gjennomførbart å bygge. For at kommunen skal nå sine andre arealmål enn bare å bygge nok boliger, som å sikre fortetting med høy kvalitet både på bygninger og fellesarealer, er det imidlertid viktig at kommunen er varsom med tanke på hvor den regulerer, hvordan det reguleres og hvordan kommunen kan få eierne av regulerte områder til å stille disse tilgjengelig for boligbygging.

Et viktig virkemiddel kommuner kan bruke for å sørge for at planer gjennomføres med de kvalitetene kommunen etterspør er å gi utbygger forutsigbarhet om hva kommunen forventer at utbyggeren skal bidra med av oppgradering av infrastruktur og nye fellestiltak i området. Dette reguleres gjennom utbyggingsavtaler: Utbyggingsavtale-instituttet er regulert av plan- og bygningslovens kapittel 17. Loven spesifiserer hva kommunen kan bestemme at utbygger skal bidra med i forhold til veier og parker i planområdet, og at utbyggerens kostnader må stå i forhold til belastningen utbyggingen skaper for resten av kommunen.

I fortettings- og transformasjonsområder er det ofte en utfordring at planområdet har mange grunneiere og at disse har ulikt tidshorisont for når de utvikle sine eiendommer. I slike områder kan det derfor være en fordel at kommunen lager en full oversikt over alle offentlige rom som planlegges, hvilke kvaliteter de skal ha, og hva kommunen forventer at utbyggere skal bidra med. Dette gir både grunneiere, utviklere, og kommunen en viss forutberegnelighet for hvor store utgifter de vil få. Oslo kommune har i stadig større grad begynt å lage slike planer, som Veiledende Planer for Offentlige Rom (VPOR). Disse planene er foreløpig ikke juridisk bindende etter plan- og bygningsloven, men er nyttige styringsdokumenter for kompliserte byområder med mange grunneiere.

Der kommunen selv eier tomter i byggeområder har de et langt større handlingsrom. Figur 38 viser hvor dette gjelder. Så lenge kommunen er inne i et utbyggingsprosjekt som grunneier, har de omtrent de samme mulighetene som en privat aktør ville hatt. Noen kommuner går i partnerskap med eiendomsutviklere som har utbyggingskompetanse og som også kan bidra med egne tilstøtende tomter eller kapital, for å utvikle prosjekter med sterkere føringer på resultatet enn hva kommunen kan sikre gjennom en utbyggingsavtale. For eksempel arrangerer Sandnes kommunes tomteselskap prosjektkonkurranser der utbyggere kan foreslå boligprosjekter som bidrar til bymiljøet og til å skaffe billige boliger til førstegangskjøpere for tomter eid av kommunen (Sandnes Tomteselskap, U.D). Dersom tomteselskapet og kommunen liker planen selger de tomten, med en

avtale om at den skal utvikles og boligene skal selges etter spesifikasjonene i det foreslåtte prosjektet.

I hvilken grad tomter egner seg for plangjennomføring og hvilke virkemidler kommunen kan bruke avhenger av i hvilken grad kommunen og grunneieren er interessert i å utvikle der. Tabell 7 kategoriserer fem ulike typer tomter avhengig av om grunneier er lunken eller innstilt på utbygging på tomta, og områder der kommunen er uinteressert i utbygging i et område, der de kunne vært interessert, men bare om utbygger oppfyller strenge krav, eller der kommunen aktivt ønsker utbygging.

Tabell 7: Utbyggers og kommunens ulike posisjoner i et byggeprosjekt. Modellen kategoriserer utbyggingsprosjekter eller områder etter hvorvidt henholdsvis kommunen og utbyggere er aktivt interessert i utbygging. Matrisen forklarer hvorfor prosjekter stopper opp og hva kommunen kan gjøre til både å få prosjektet i gang og gi dem en ønsket profil.

	Kommunen er lunken	Kommunen stiller strenge krav	Kommunen ønsker utbygging
Utbygger er lunken til utbygging på en bestemt tomt	A) Foreløpig ikke lønnsomt prosjekt for utbygger, og kommunen prioriterer andre områder først.	B) Kommunen stiller for mange krav (utnyttelse, finansiering av infrastruktur). Utbygger vil først bygge på andre tomter som er mer lønnsomme. Kommunen må først foreta store investeringer for at prosjektet skal bli lønnsomt.	C) Reguleringsplanen kan bryte med etterspørselen i markedet eller den gir svak lønnsomhet i prosjektet. Det lønner seg for grunneier å fortsette nåværende virksomhet på tomten, uansett hvordan tomten utnyttes. Salgsprisene er for lave, gitt forventede byggekostnader og utbyggers bidrag til infrastruktur.
Utbygger ønsker utbygging på en bestemt tomt	D) Kommunen ønsker ikke å legge til rette for boligbygging/ befolkningsvekst. Kommunen ønsker utbygging andre steder i kommunen. Politisk villighet til å prioritere område ned. Kommunen bidrar ikke til områdeplan eller til å løse opp i situasjoner med mange grunneiere.	E) Igangsetting krever god balanse mellom oppstartskostnader for utbygger og kommunens forventninger. « <i>Tegne og regne sammen</i> ». Avsette ressurser for kommunen for å oppfylle sin del av rekkefølgekravene. Dersom kommunen vil se prosjektet i områdesammenheng: stille krav om felles regulering og/eller etablering av frivillig grunneiersamarbeid- bistand til grunneiersamarbeid kan være et alternativ for rask igangsetting. Kommunens egne behov, som etablerermodeller kan være særlig aktuelle her.	

Kartleggingene i kapittel 5 om planlagte boliger gir en viss indikasjon på hvor i Fredrikstad man kan finne de forskjellige typene av tomter. De mest aktuelle tomtene for utbygging, i tabellens seksjon E, har både et markedspotensial og er i et område der kommunen ønsker utbygging. Figur 26, kartet over eiendomspriser, gir en god indikasjon på hvor det kan være markedsinteresse for utbygging.

Utover boligprisene i et område er det verdt å huske på at grunneiere i forskjellig grad er interessert i å utvikle tomtene sine. Figur 37 viser noen kategorier av grunneiere. Der grunneieren er en eiendomsutvikler kan man både regne med at de er interessert i utvikling så snart prosjektet blir økonomisk lønnsomt, og at de aktivt planlegger utvikling. Andre private grunneiere, som firmaer i andre bransjer og privatpersoner, kan også gjerne være interessert i å bygge ut tomtene sine eller å selge til en eiendomsutvikler, men mange, særlig privatpersoner, kan ha personlige eller praktiske grunner til å ikke ville selge tomtene sine. Til slutt vil også den eksisterende arealbruken være en viktig premissgiver for hvorvidt, og eventuelt til hvilken gevinst, en grunneier er interessert i å bygge ut. Ingen av disse to siste faktorene kommer fram av denne rapporten, så det vil fremdeles være nødvendig å gå dypere inn på spesifikke tomter for å klart definere steder der det er grunneierinteresse for å utvikle.

Kartleggingen indikerer også hvor det kan være hensiktsmessig å fortette. Dette gjelder særlig områder nær transportknutepunkt, se kartene over mobilitet (Figur 32 og 33) og områder ved den eksisterende tette byen der det er mange byfunksjoner (Figur 34 og 35).

I tomter som faller under felt E i tabell 5, kan kommunen stille krav til utviklingen selv om de er positive til den. Her kan det for eksempel være aktuelt å «tegne og regne sammen» som beskrevet i [Bokvalitet og høy tetthet](#) (2021). Denne øvelsen krever at kommunen har en forståelse for utbyggernes økonomiske rammer, og hvordan forskjellige kommunale krav til utforming påvirker disse. På mange punkter vil kommunen og utviklere ha sammenfallende interesser: I den grad kommunens krav til utforming og fellesarealer styrker markedspotensialet til nybyggene vil det være lettere for utbyggerne å gjennomføre prosjektet innenfor de rammene kommunen legger.

Et hensyn som delvis strider imot konseptet om å spesifisere prosjektenes utforming og byggehøyder etter samtaler mellom kommunen og utbyggerne er forutberegnelighet. Det er hensiktsmessig at utbyggere har en god idé om hvor de kan forvente å få bygge og hvor mye på et tidlig tidspunkt, slik at de kan starte tidlig den ofte lange prosessen med å erverve tomter. Dersom kommunens planer antyder at boligbygging i et område vil gi en viss økonomisk gevinst, vil dette påvirke prisen når utbyggere kjøper tomtene. Dersom kommunen så senere legger føringer som reduserer inntekspotensialet for tomtene, for eksempel krav til at store deler av området må brukes til offentlige oppholdsarealer, vil det føre til uenigheter mellom kommunen og utbyggere, og ofte resultere i at byggeprosjektet må utsettes. Hensynet til forutberegnelighet for utbyggere og fleksibilitet til å utforme prosjektene i dialog mellom utbygger og kommunen lar seg forene dersom kommunale planer viser hvilket mulighetsrom det er for tomteutnyttelse i forskjellige områder, og hva grunneiere må belage seg på å forsørge dersom de skal få tillatt høye utnyttelsesgrader.

I 2021 sendte kommunal- og moderniseringsdepartementet ut et høringsnotat om forslag til endringer i plan- og bygningsloven om blant annet kommunenes virkemidler i fortetnings- og transformasjonsprosjekter (KMD, 2021). Endringene skal bidra til mer effektiv planlegging og gjennomføring av fortetnings- og transformasjonsprosjekter i byer og tettsteder, og et mer forutsigbart finansieringssystem for infrastrukturtiltak. Størrelsen på private kostnadsbidrag til nødvendig infrastruktur kan fastsettes ved hjelp av hensynssoner i kommuneplaner eller reguleringsplaner. Denne *områdemodellen* kan bli et viktig virkemiddel for Fredrikstad. Kommunene skal vurdere kostnadene av nødvendige tiltak til grå og grønn infrastruktur i et stort område, og fordele disse kostnadene mellom grunneiere med utviklingspotensialet i området. Disse vil da betale inn til kommunen om og når de bygger ut. Med andre ord vil kommunen kunne forskuttere utvikling av infrastruktur i et område på bakgrunn av bidragene utviklerne vil komme med når de en gang bygger ut. Det vil derfor være langt vanskeligere for en grunneier å spekulere i å utsette utbygging av tomten sin til kommunen og eventuelle andre grunneiere i samme område har bygget ut sine tomter og anskaffet den nødvendige infrastrukturen i området.

Dette forslaget er fremdeles under behandling, og det er uklart nøyaktig hvordan det endelige resultatet vil bli. Flere av høringspartene uttalte at forslaget i utgangspunktet var positivt, men at det la opp til at kommunene måtte beregne pris på infrastrukturtiltak flere år fram i tid med en presisjon som neppe er mulig, eller risikere å bli sittende igjen med store kostnadsoverskridelser. Fremover i arbeidet med boligplanen og kommuneplanens arealdel burde Fredrikstad kommune følge med på utviklingen på dette punktet. Kommunen kan også vurdere å søke på å få være en testkommune: Selv om forslaget ikke nødvendigvis er ideelt og mange av høringsinstansene har punkter der de ser for seg forbedringer er de fleste enige at endringsforslagene adresserer viktige problemer og er bedre enn de eksisterende juridiske virkemidlene for å gjennomføre kompliserte transformasjonsprosesser.

Fylkesplanen «Østfold mot 2050» tilgodeser regionen Nedre Glomma med en arealpott på 18 kvadratkilometer, som åpner for at kommunene kan bygge ned noe mark i utkanten av tettstedet. Planen spesifiserer hvor dette er tiltenkt. Denne potten skal fordeles mellom kommunene i regionen, men som følge av Fredrikstads store forventede befolkningsvekst vil kommunen kunne regne med at mye av denne potten kan brukes her. Å bygge mye i de arealene som planen åpner for går på bekostning av andre viktige hensyn i Fredrikstads kommuneplan og arealstrategi, men det vil også være til stor hjelp med å nå kommunens målsetninger for antall boliger og lavere priser.

I den grad kommunen ønsker å bygge utenfor den eksisterende byen burde denne veksten konsentreres så langt det lar seg gjøre: Om nye områder skal bygges ut burde de knyttes tett opp til den eksisterende mobilitetsinfrastrukturen som vist på Figur 32, og helst langs eksisterende eller sannsynlige fremtidige hovedårer for bussnettet. Å konsentrere ny bebyggelse i ett område vil både gjøre dette lettere å knytte området til sentrum enn om mange nye områder må forbindes, og gi flere og større byggeprosjekter som kan bære kostnaden av de nødvendige infrastrukturtiltakene.

Levekårskartleggingen 2020 (Fredrikstad kommune, 2020) deler opp kommunen i mindre statistiske deler, og peker på store forskjeller fra område til område. Flere av bydelene i sentrum og på vestsiden av Glommavassdraget nærme sentrum gjør det dårligere på flere målinger som arbeidsledighet, gjennomsnittlig husholdningsinntekt, og andel sosialhjelpsmottakere. Dette er også deler av byen med et stort markedspotensial, som vist i Figur 26. Dette åpner for å bruke veksten fremover for å løfte disse områdene, da nye prosjekter kan bringe med seg ny infrastruktur og lage attraktive fellestiltak. Mange tomter i disse områdene er i felt E) i Tabell 7, der både kommunen og grunneier er interessert i å få til utbygging, som er en forutsetning for flere av kommunens virkemidler. Kommunen kan gå sammen med grunneier og bruke dialog og utbyggingsavtaler for å skape gode boområder med høy utnyttelse. Ettersom også mange mennesker leier i disse delene av byen er det en fare for at områdene gentrifiseres ved at hushold med lave inntekter flytter ut og hushold med høyere inntekter flytter inn. For å unngå at betalingssvake grupper vil presses ut av denne delen av byen er det viktig å sikre at disse områdene har en sosial profil – blant annet gjennom at kommunen tar i bruk de boligpolitiske tiltakene som er beskrevet ovenfor.

Som nevnt ovenfor i denne seksjonen har kommunen muligheten til å inngå utbyggingsavtaler om at kommunen eller andre aktører skal kunne forhåndskjøpe boliger i et prosjekt når det er ferdigstilt. Disse skal kjøpes til markedspris. Slike avtaler kan imidlertid inngås umiddelbart etter reguleringsplanen er godkjent, mens boligen fremdeles bare eksisterer på tegnebrettet. Når markedsprisen beregnes på avtaletidspunktet legger man til grunn en viss prisvekst, men typisk ikke at dette og andre prosjekter i området vil løfte hele nabolaget. Kommunen vil da dra nytte av en del av prisstigningen mellom tidspunktet når de inngår utbyggingsavtalen med utbyggeren, og tidspunktet når prosjektet ferdigstilles. Slik kan kommunen skaffe boliger i områder som fort vil bli for dyre for store deler av befolkningen, og bidra at flere sosioøkonomiske grupper inkluderes i bytransformasjonen.

Referanser

- Astrup, K. C., & Monkerud, L. (2021). Den økonomiske fordel av overgangen fra leie til eie for utsatte husstander. NIBR-rapport 2021:5. Oslo: By- og regionforskningsinstituttet NIBR, OsloMet.
- Astrup, K. C., Monkerud, L. C., Ruud, M. E., & Aarland, K. (2015). Kommunenenes praktisering av startlånsordningen—effekter av den nye forskriften. NIBR-rapport.
- Astrup, K. C., Monkerud, L. C., Ruud, M. E., Barlindhaug, R., & Aarland, K. (2014). Hva er god startlånspraksis? Kommunenenes praksis før forskriftsendringen. NIBR-rapport.
- Bramley, Glen. "Housing market models and planning." *The Town Planning Review* (2013): 9-35.
- Bærum kommune v/ Rådmannen. (2017). Kommunal politikk for rimelige boliger - oppfølging av vedtak JournalpostID 17/235773.
- Christiansen, I. M. (forventet publisering 2022): Inn på boligmarkedet? Analyse av nye boligkjøpsmodeller for mellomsjiktet.
- Ekhaugen, T., Rasmussen, I., Skjeflo, S. W., & Westberg, N. B. (2017). Fra bostøtte til programarbeid: En evaluering av statens boligsosiale virkemidler. Vista Analyse: Oslo.
- Fredrikstad kommune (vedtatt 2018): Kommuneplanens samfunnsdel, Fredrikstad mot 2030. https://www.fredrikstad.kommune.no/globalassets/dokumenter/planer/overordnede/kommuneplan_samfunnsdel---vedtatt-av-bystyret-.pdf
- Fredrikstad kommune, 2020: Levekårskartleggingen 2020. <https://www.fredrikstad.kommune.no/globalassets/dokumenter/kmb/barekraftig-samfunn/levekårskartleggingen-2020.pdf>
- Hurdalsplattformen, 2021. <https://www.regjeringen.no/contentassets/cb0adb6c6fee428caa81bd5b339501b0/no/pdfs/hurdalsplattformen.pdf>
- IMDi, 2022: Kommunene blir bedt om å bosette 35 000 flyktninger i 2022. <https://www.imdi.no/om-imdi/aktuelt-na/kommunene-blir-bedt-om-a-bosette-35-000-flyktninger-i-2022/>
- Jardar Sørvoll (red.), Lars Gulbrandsen, Viggo Nordvik, Marit Ekne Ruud, Hans Christian Sandlie, Ragnhild Skogheim og Guri Mette Vestby (2020): Mobilitet blant eldre på boligmarkedet – holdninger, drivere og barrierer. NOVA-rapport 5/20.
- Johannessen, T. (2019). Politikk, marked og Foreldrebanken. Tidsskrift for boligforskning, 2(1), 46-49. <https://doi.org/10.18261/issn.2535-5988-2019-01-04>
- Johannessen, K., Astrup, K., & Medby, P. (2013). Unges etablering på boligmarkedet—er stigen trukket opp? (NIBR-rapport 2013:22). Norsk institutt for by-og regionforskning
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2020: Nasjonal strategi for den sosiale boligpolitikken 2021-2024. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nasjonal-strategi-for-den-sosiale-boligpolitikken-2021-2024/id2788470/>
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2021. Høringsnotat: Forslag til endringer i plan- og bygningsloven om fortetting, transformasjon, utbyggingsavtaler mv. Høringsfristen er 1. november 2021. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/alminnelig-horing-av-forslag-til-endringer-i-plan-og-bygningsloven-fortetting-transformasjon-utbyggingsavtaler-mv/id2864252/>
- Lindquist, K.-G., & Vatne, B. H. (2019). Husholdningenes kjøpekraft i boligmarkedet. Tidsskrift for boligforskning, 2(1), 6-22. <https://doi.org/10.18261/issn.2535-5988-2019-01-02>

- Lund, A. (2018). Den norske sykepleierindeksen. Tidsskrift for boligforskning, 1(1), 67-73. <https://doi.org/10.18261/issn.2535-5988-2018-01-05>
- Mamre, M. O. (2021). Boligkjøpekraften til en representativ lokal førstegangskjøper. Tidsskrift for boligforskning, 4(1), 7-27. <https://doi.org/10.18261/issn.2535-5988-2021-01-02>
- Monkerud, L. C., & Astrup, K. C. (2020). Eierskapspotensialet blant lavinntektshusstander—en undersøkelse av mulighetsrommet i startlånsordningen. NIBR-rapport 2020:7. OsloMet.
- Monkerud, L. C., Astrup, K. C., & Nordvik, V. (2018). Omfanget av vanskeligstilte på boligmarkedet. NIBR-rapport 2018:19. OsloMet.
- Nordvik, V. (2010). Vanskeligstilte på boligmarkedet. I Sandlie, HC (red.) Bolig og levekår i Norge 2007. NOVA rapport nr. 2/10.
- Nordvik, V., & Astrup, K. C. (2020). Inntektsdynamikk og bostøtte. NOVA-notat nr 2/20. OsloMet.
- Nordvik, V., Sørvoll, J., & Astrup, K. C. (2021). Hvem er vanskeligstilte på boligmarkedet? Boligsosialt arbeid. Kapittel 4. s. 71-88. Universitetsforlaget.
- Oslo kommune v/ Byrådet. (2019). Byrådssak 145/19 Nye veier til egen bolig.
- Revol, M. (2019). Færre Unge kjøper bolig (SSB Analyse 2019/23: Unge på boligmarkedet). Statistisk sentralbyrå.
- Sandnes Tomteselskap, U.D.: Sandnesmodellen. <https://www.sandnes-tomteselskap.no/om-oss/sandnesmodellen>. Hentet 25.03.2022.
- SIFO (2022). Referansebudsjett. <https://www.oslomet.no/om/sifo/referansebudsjettet>
- Thorsen, L. R. (2017). Vanskeligstilte på boligmarkedet. Hvordan måle og hvem er utsatt på boligmarkedet?
- Vrålstad, S. (2014). Vanskeligstilte på boligmarkedet. Barnefamilier særlig utsatt på boligmarkedet. SSB. <http://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-ogpublikasjoner/barnefamilier-sarlig-utsatt-pa-boligmarkedet>.

Rapport – Organisering av formålsbygg

Vedtatt av
.....

Dato
18.12.2025

Innhold

1 Innledning	2
1.1 Bakgrunn og formål	2
1.2 Datagrunnlag	2
2 Nåværende organisering	2
2.1 bakgrunn for omorganiseringen	2
2.2 Organisasjonsstruktur	4
2.3 Virksomhetenes formål og organisering (formålsbygg)	5
2.4 Finansieringsmodell og økonomi	5
2.5 Virksomhetens eiendomsporteføljer	6
2.6 Nåværende resultater og status	7
2.7 Fredrikstad kommunes eiendomsportefølje og økonomi	7
2.8 Pågående utviklingsarbeid og framdrift	8
3 Beskrivelse av ulike modeller for selskapsorganisering	8
3.1 Kommunalt Foretak - KF	9
3.2 Aksjeselskap - AS	9
3.3 Interkommunalt selskap - IKS	9
4 Kommunal organisering av eiendomsområdet – hovedtrekk, utvikling og eksempler	10
4.1 Kommunal virksomhet (dagens organisasjon)	10
4.2 Interkommunalt samarbeid	11
4.3 Selskapsorganisering: Kommunale foretak (KF) og aksjeselskaper (AS)	11
4.4 Tilbakeføring til kommunal virksomhet– trender og årsaker	11
5 Husleiemodeller som forutsetning	12
6 Samlet vurdering	14
6.1 Tabell: Oppsummering av hovedfunn	15
6.2 Kommunedirektørens anbefaling	16
7 Kilder	17

1 Innledning

Rapporten gir en redegjørelse for dagens organisering av forvaltning, drift og vedlikehold av kommunens formålsbygg, alternative organisasjonsformer og vurderer konsekvensene av disse. Rapporten bygger på dokumentanalyse, erfaringer fra andre offentlige etater og kommuner.

Valg av organisasjonsmodell har stor betydning for styring, økonomi, faglig kvalitet og samhandling med øvrige tjenester, og er derfor en strategisk beslutning med langsiktige konsekvenser.

Gjennom rapporten belyses styrker og svakheter, fordeler og utfordringer ved alternative løsninger som kommunalt foretak, aksjeselskap og interkommunalt samarbeid samt hvilke forutsetninger som vil ligge til grunn.

1.1 Bakgrunn og formål

Rapporten svarer ut verbalvedtak i sak 251/24 - Budsjett 2025 og økonomiplan 2025-2028 på vegne av formålsbygg.

Formålet med rapporten er å gi en redegjørelse for dagens organisering av forvaltning av formålsbygg, vurdere relevante alternative organisasjonsformer og analysere konsekvensene av disse. Rapporten danner kunnskapsgrunnlaget for bystyrets behandling.

1.2 Datagrunnlag

Rapporten bygger på en kvalitativ gjennomgang av flere kilder for å gi et helhetlig kunnskapsgrunnlag. Arbeidet er basert på gjennomgang av politiske vedtak, styringsdokumenter, interne rapporter, samt økonomiske nøkkeltall. Det er innhentet erfaringsbasert kunnskap fra interne fagmiljøer og ledelse, og vurderingene er supplert med eksempler fra andre kommuner for å belyse fordeler og utfordringer ved ulike organisasjonsmodeller. Datagrunnlaget består dermed av dokumenter, driftsdata og sammenligningsgrunnlag fra eksterne kilder, kombinert med faglige vurderinger. Denne tilnærmingen gir et bredt og praktisk orientert grunnlag for analysen, men er ikke basert på systematiske spørreundersøkelser eller avanserte statistiske metoder.

2 Nåværende organisering

2.1 bakgrunn for omorganiseringen

Fredrikstad kommune gjennomførte i 2024 en omfattende omorganisering for å tilpasse seg økonomiske utfordringer, samfunnstrender og krav til effektivisering. Målet var å skape en mer robust organisasjon som kan levere gode tjenester med strammere økonomiske rammer og møte fremtidige behov. Omorganiseringen ble vedtatt av bystyret og trådte i kraft 1. november 2024, med full implementering i 2025.

For kommuneområde teknisk ble følgende lagt til grunn i endret organisasjonsstruktur:

For at kommuneområdet teknisk skal bidra til kommunens målsettinger og møte fremtidige utfordringer;

digitalisere og utvikle samfunnskritiske tjenester ved å;

- håndtere et stadig mer begrenset økonomisk handlingsrom og fremdeles levere gode tjenester til innbyggerne
- forvalte, drifte og vedlikeholde infrastruktur som er nødvendig for et godt tjenestetilbud i kommunen
- ivareta brannberedskap og forebyggende tjenester
- arealoptimalisering av kommunens eiendomsarealer vil gi økt handlingsrom for å ivareta kommunens eiendomsportefølje

Etatsstruktur ble oppløst for å redusere avstand fra behov til beslutning. For å samordne verdikjeden knyttet til boliger ble boligdelen flyttet til kommuneområde samfunn. Et hovedgrep var å samle forvaltning av eiendom og kommunalteknisk infrastruktur i én virksomhet for å øke fokuset på og prioritere forvaltningsperspektivet, utviklingsarbeid, samt minimere duplisering av oppgaver samt rendyrke drift i egne virksomheter som fortsatt sikrer god ressursutnyttelse og robuste fagmiljøer.

Ivaretagelse av formålsbyggene er derfor delt i et forvaltningsområde og ett driftsområde.

Forvaltningsområdet (teknisk forvaltning/eiendom) har ansvar for forvaltning av formålsbyggene herunder; planer, arealforvaltning og arealoptimalisering, vedlikeholdsplanlegging tilstandsbasert vedlikehold, ansvar for energi, brannsikkerhet, automasjon, tilstandskartlegging og et fagansvar for FDVU – (forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling). Forvaltningen ivaretar også inn og utleie, festekontrakter og ivaretar kommunens eierfunksjon.

Virksomhet «eiendomsdrift» skal gjennomføre løpende drift og vedlikehold av alle formålsbygg, samt omsorgsboliger og enkelte innleide bygg samt retting av feil og mangler. Virksomheten har også ansvar for beredskapsvakt for bygg og eiendom, drift av møbler og inventar. Virksomhetens oppgaver inkluderer videre renhold, som skal bidra til et godt og hygienisk innemiljø for brukere og beboere av kommunens formålsbygg

Ny organisering trådte i kraft 1. november 2024, og en fullstendig evaluering er ennå ikke gjennomført. Foreløpige vurderinger tyder imidlertid på positive effekter av et tydeligere skille mellom drifts- og forvaltningsoppgaver.

Det gjøres ytterligere justeringer i organisasjonen til kommuneområde teknisk fra 1.1.2026.

Kommunedirektøren fikk i oppdrag å utrede en sak om reduksjon i antall avdelinger og virksomheter, med mål om å oppnå en økonomisk driftsreduksjon på 25 millioner kroner i 2025.

Hovedpunkter fra PS 129/25 om kommuneområde Teknisk:

«Kommuneområde Teknisk består i dag av 8 virksomheter og 20 avdelinger, samt flere team som rapporterer direkte til virksomhetsledere. Det er identifisert et potensial for samordning ved å redusere antall virksomheter. To virksomheter foreslås slått sammen med andre, og avdelingsstrukturen vurderes»

Forslag til justert organisasjonsstruktur ble drøftet 7. oktober 2025. Etter medvirkning og gjennomgang av innspill er den justerte organisasjonsstrukturen nå besluttet og settes i drift fra 1. januar 2026.

Hovedgrep i endringen er at lederstrukturen er endret ved at antall virksomheter er redusert med 3 fra dagens 8 virksomheter. Ny hovedstruktur for kommuneområde teknisk vil dermed være 5 virksomheter. Dette påvirker ikke inndelingen i et forvaltningsområde og et driftsområde innenfor formålsbygg og grunneiendom.

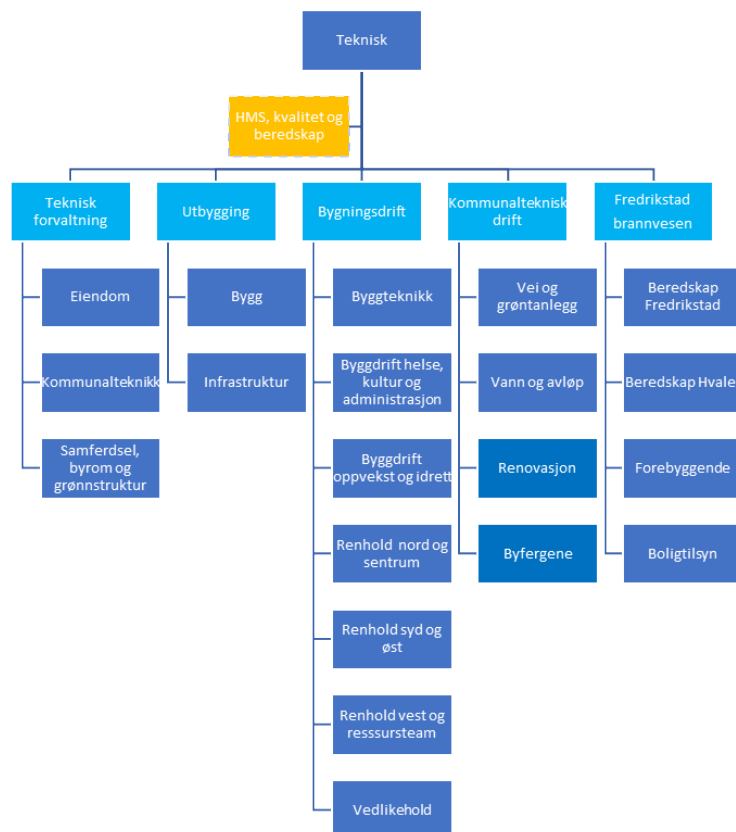
Forvaltning av formålsbyggene ivaretas av virksomhet teknisk forvaltning i avdeling eiendom. Drift av formålsbyggene ivaretas av virksomhet bygningsdrift med avdelinger for driftsteknikere, renholdsavdelinger og vaktmesteravdelinger.

Hensikten med omorganiseringen innenfor formålsbygg var å tydelig skille driftsoppgaver fra forvaltningsoppgaver for å etablere en mer profesjonell forvaltningsorganisasjon. Dette gir bedre forutsetninger for helhetlig planlegging og prioritering av tiltak på kommunens bygningsmasse.

Virksomheten er fortsatt under utvikling, men vi ser allerede positive effekter av den nye strukturen, blant annet økt faglig fokus og mer effektiv ressursbruk. Samtidig gjenstår det arbeid med videre utvikling og tydeliggjøring ansvarsfordelingen mellom forvaltning og drift, slik at organisasjonen kan fungere optimalt.

2.2 Organisasjonsstruktur

Figuren viser organisering av kommuneområde teknisk fra 1.1.26:

2.3 Virksomhetenes formål og organisering (formålsbygg)

Teknisk forvaltning – avdeling eiendom

Avdeling Eiendom har ansvar for å forvalte kommunens eiendomsportefølje og sikre planlegging og prioritering av investeringstiltak (samlebevilgninger) og vedlikeholdstiltak (verdibevarende vedlikehold) innenfor de økonomiske rammene vedtatt av bystyret. Avdelingen håndterer bestilling av mindre vedlikeholdsarbeider som utføres av eksterne rammeavtalepartnere, og har en sentral rolle i å ivareta kvalitet og verdibevaring av kommunens bygg.

Avdelingens rådgivere innen energi og brannssikkerhet bidrar med faglig støtte i både nybygg- og rehabiliteringsprosjekter. De følger opp brannssikkerhet, energioptimalisering og FDV-dokumentasjon i kommunens formålsbygg, og sikrer at krav til sikkerhet og effektiv drift oppfylles. I tillegg har avdelingen ansvar for oppfølging av kommunens festekontrakter, kjøp og salg av eiendom, og fungerer som kommunens formelle grunneier.

Organisering og kompetanse:

Avdelingen ledes av en avdelingsleder og består av:

- 6 byggforvaltere med ansvar for kommunens formålsbygg.
- 4 forvaltere med ansvar for kommunens grunneiendommer.
- 6 fagpersoner med spesialisert kompetanse innen energi, brannssikkerhet, tilstandskartlegging og FDVU.

Rådgiverstillingen innen automasjon har vært ubesatt over lengre tid, som følge av innsparingskrav og utfordringer med å rekruttere riktig kompetanse.

Avdelingen har et tydelig fokus på verdibevarende forvaltning, effektiv ressursbruk og faglig kvalitet, og er en nøkkelaktør i kommunens arbeid med bærekraftig eiendomsforvaltningf.

Bygningsdrift:

Virksomhet bygningsdrift står for den daglige driften, renhold, driftstjenester og løpende vedlikehold av formålsbygg. Virksomheten har også ansvar for beredskapsvakt for bygg og eiendom, drift av møbler og inventar. Virksomhetens oppgaver inkluderer videre renhold, som skal bidra til et godt og hygienisk innemiljø for brukere og beboere av kommunens formålsbygg.

Virksomheten består av 4 renholdsavdelinger og 2 vaktmesteravdelinger. I tillegg har virksomheten en driftssentral med sentral styring av tekniske installasjoner samt driftsteknikere. Antall årsverk er 233.

2.4 Finansieringsmodell og økonomi

Virksomhetene som ivaretar formålsbyggene er rammefinansiert.

Samlet FDVU budsjett for formålsbygg (etter KOSTRA inndeling) i 2025 er om lag 135 millioner kroner. Av dette utgjør forvaltning 15 millioner kroner, drift 25 millioner kroner og vedlikehold 16 millioner kroner hvor alle driftskostnader for utbedring av skader og mangler også er tatt med.

Utviklingskostnader i 2025 er 78 millioner kroner, men det er inkludert alle rehabiliteringsprosjektene på investeringsbudsjettet. Ved å også ta med investeringskostnadene så utgjør dette 300 kr pr kvadratmeter. Uten investeringskostnadene

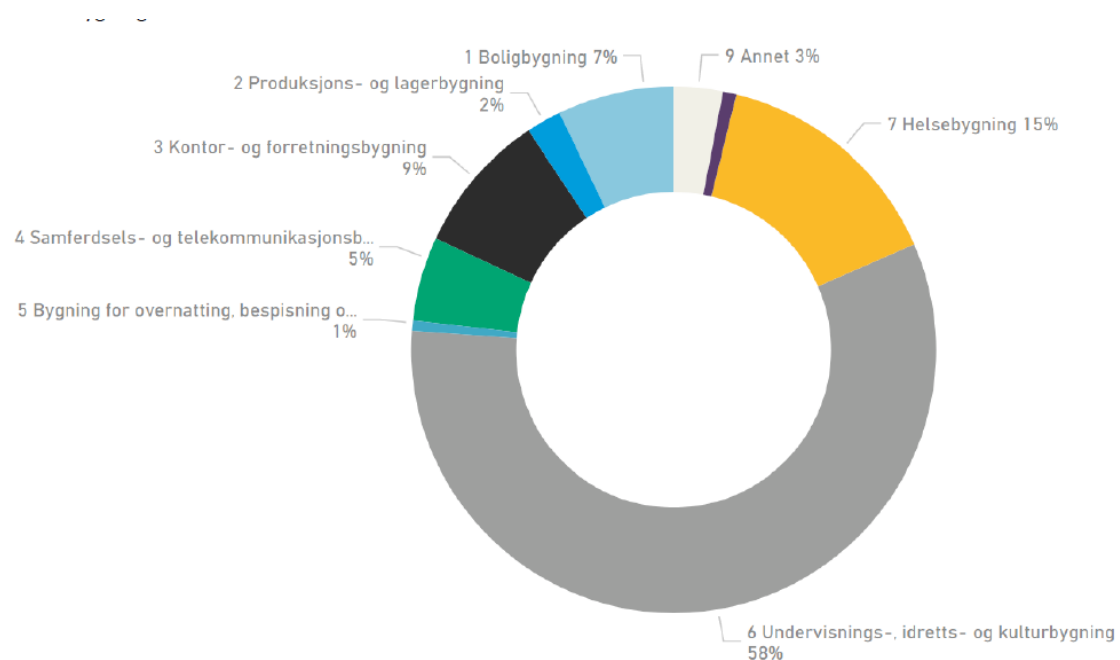
så utgjør dette 127 kroner pr kvadratmeter. Vedlikeholdsbudsjettet hvor både det løpende vedlikeholdet (utbedring av skader og mangler) og tilstandsbasert vedlikehold ligger vesentlig lavere enn beregnet behov og sammenliknet med andre ASSS kommuner.

2.5 Virksomhetens eiendomsporteføljer

Kommunens eiendomsporteføljer består av:

FORMÅLSBYGG

Fredrikstad kommune har rundt 170 aktive formålsbygg fordelt på ca. 440 000 kvadratmeter formålsbygg, som blant annet omfatter lokaler til utdanning, omsorg, helse, kultur, idrett, administrasjon og øvrige tjenester. Dette omfatter også innleie av ca. 30 000 kvadratmeter formålsbygg.

Kartlagt bygningsmasse i 2020

Figur 8 viser andel vurdert areal fordelt på bygningstype for Fredrikstad kommune. Figuren viser at bygningstypen 6. Undervisnings-, idretts- og kulturbygning utgjør hoveddelen av den totale bygningsmassen med ca 58%, etterfulgt av bygningstype 7 Helsebygning som utgjør omtrent 15% av kartlagt areal. Teknisk tilstand er vurdert for et bruttoareal på ca 459 434 m² fordelt på 230 bygninger.

- Arealfordeling bygg:
 - Skolebygg: ca 37%
 - Helsebygg: ca 17 %
 - Idrettsbygg: ca 9%
 - Administrasjonsbygg: ca 7%
 - Kulturbygg: ca 6%
 - Barnehager: ca 2%
 - Innleide bygg ca 11%
 - Andre bygg: ca 11%

GRUNNEIENDOMMER

Fredrikstad kommune eier om lag 21 000 da grunneiendommer. Som i hovedsak utgjør grunn for kommunens formålsbygg og kommunale behov. Det forvaltes i en større mengde innleie- og utleiekontrakter for grunn, med om lag 2 000 festeavtaler.

2.6 Nåværende resultater og status

Ved forrige beregning av tilstandsanalyser og vedlikeholdsbehov så viste denne i 2021 at vedlikeholdsbehovet de nærmeste 0-5 årene var på om lag 200 millioner kroner, mens vedlikeholdsbehovet i tidsperspektivet 5-10 år var om lag 1,8 milliarder kroner. Samlet tilstandsgrad var beregnet til 1.27. Dette oppdateres primo 2026 hvor nye kostnadsestimerer for vedlikeholdsbehov vil foreligge samt en vurdering av porteføljens tilstandsgrad.

Fra 01.01.26 skal ansatte i Vedlikeholdsavdelingen (byggningsdrift i kommuneområde eknisk som per i dag utfører håndverkstjenester i kommunale boliger, overføres til virksomhet Bolig. Overføringen vil bidra til økt effektivisering av arbeidsprosesser.

Virksomhet Bolig har etablert et eget internt saneringsteam på tvers av virksomheten og renhold i virksomhet byggningsdrift i kommuneområde teknisk leverer støtte til dette. Etableringen av saneringsteamet er estimert til å gi en innsparing for saneringsoppdrag på om lag 1,6 mill. i 2026, basert på anslagsvis 20 oppdrag per år (for kommuneområde samfunn/bolig).

2.7 Fredrikstad kommunes eiendomsportefølje og økonomi

Ved en selskaps- eller linjeorganisering basert på en husleiemodell forutsettes det at husleien dekker alle kostnader. Det er gjennomført en simulering av hva en kostnadsdekkende husleie vil innebære for kommunens eiendomsportefølje. Beregningen bygger på årlige nøkkeltall for forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling (FDVU) for ulike bygningsskategorier, basert på bransjestandarder fra Holte på et normalt nivå. Dette gir et estimat for kostnadsdekkende husleie per bygg.

Simuleringen viser at en slik modell samlet vil utgjøre 215 millioner kroner, fordelt slik:

- Forvaltning: 19 millioner kroner
- Drift: 38 millioner kroner
- Vedlikehold: 68 millioner kroner
- Utvikling: 90 millioner kroner

Dette tilsvarer en gjennomsnittlig pris på 488 kroner per kvadratmeter, eksklusive renhold og energikostnader.

Til sammenligning:

Kommunens budsjett for FDVU i 2025 er 135 millioner kroner, fordelt på:

- Forvaltning: 15 millioner kroner
- Drift: 25 millioner kroner
- Vedlikehold: 16 millioner kroner (inkludert utbedring av skader og mangler i byggningsdriften, samt tilstandsbasert vedlikehold som utgjør 4,5 millioner kroner)
- Utvikling: 78 millioner kroner (inkludert alle rehabiliteringsprosjekter i investeringsbudsjettet)

Med investeringskostnader inkludert utgjør dette 300 kroner per kvadratmeter. Uten investeringskostnader er nivået 127 kroner per kvadratmeter.

Som referanse har Helse Sør-Øst en samlet FDVU-kostnad på 900 kroner per kvadratmeter.

2.8 Pågående utviklingsarbeid og framdrift

Som grunnlag for videre planlegging av vedlikehold og utbedringer gjennomføres nå en rulling av tilstandsanalysene for bygningsmassen der skole er prioritert. Tilstandsanalyser for skole skal ferdigstilles i løpet av året.

Innenfor digitalisering så er anskaffelse av nytt FDV system i gjennomføringsfasen og skal implementeres i 2026.

Et komplett FDV system er et strukturert system for å samle, lagre og håndtere informasjon om:

- Forvaltning: Strategisk planlegging, økonomistyring, kontrakter og eiendomsadministrasjon samt energioppfølging
- Drift: Daglig drift av bygget, renhold, sikkerhet og tekniske systemer.
- Vedlikehold: Planlagt og korrektivt vedlikehold, tilstandskontroller og levetidsoppfølging.

Formål til et FDV system er;

- Sikre at bygget eller anlegget fungerer optimalt.
- Oppfylle lovpålagte krav (f.eks. internkontroll, HMS, brannvern).
- Redusere kostnader og forlenge levetiden til installasjoner.
- Gi oversikt over dokumentasjon, servicehistorikk og fremtidige tiltak.

Funksjoner i et FDV-system:

- Dokumenthåndtering (tegninger, manualer, sertifikater).
- Vedlikeholdsplanlegging og arbeidsordre.
- Energi- og miljørapportering.
- Avvikshåndtering og internkontroll.
- Integrasjon med BIM-modeller og IoT-sensorer.

Dette skal i tillegg utvikles digitale løsninger innenfor bygningsinformasjonsmodeller (BIM) som en viktig del av innovasjonsarbeidet videre.

Basert på infrastrukturplaner for helsebygg, skolebygg og barnehagebygg, strategi for verdibevarende vedlikehold samt oppdatert tilstandsanalyser, skal det utarbeides en eiendomsstrategi som skal legges til grunn for forvaltning av kommunens eiendommer framover.

3 Beskrivelse av ulike modeller for selskapsorganisering

De mest relevante modellene for å organisere virksomheter utenfor kommunens linjeorganisasjon vil være kommunale foretak, aksjeselskap og interkommunale selskaper.

3.1 Kommunalt Foretak - KF

Kommuneloven kapittel 9 gir regler om kommunale og fylkeskommunale foretak (KF). Foretaket er en del av kommunen og ikke et eget selskap med rettslig eller økonomisk selvstendighet. Det innebærer at foretaket er en del av kommunens budsjetter, som setter rammer for virksomheten, og kommunen hefter for foretakets forpliktelser. I avtaler som foretaket inngår, er kommunen kontraktsmotpart. Det kommunale foretaket er underlagt bystyret. Gjennom vedtektenes formålsbestemmelse fastsetter bystyret rammene for virksomheten. Foretaket ledes av et styre valgt av bystyret. Styret har alminnelig myndighet til å treffe avgjørelser i foretakets saker og foretaket rapporterer direkte til bystyret. Det er styret og daglig leder som opptrer utad på kommunens vegne.

Kommunedirektør har ikke instruksjons- eller omgjøringsmyndighet overfor foretakets ledelse, men kan instruere styret og daglig leder om utsatt iverksettelse av vedtak inntil bystyret har behandlet saken, såkalt utsettende veto. Reglene om kommunale og fylkeskommunale foretak tar særlig sikte på å gi et alternativ for mer selvstendig organisering av kommunale oppgaver enn en kommunal etat. Med fylkeskommunale foretak får man en balanse mellom kommunens styring og kontroll på den ene siden, og frihet for foretaksledelsen på den andre siden. Organisasjonsformen benyttes som regel når både forretningsmessige og samfunnsmessige hensyn skal ivaretas.

3.2 Aksjeselskap - AS

I et aksjeselskap har eierne begrenset økonomisk risiko for selskapets økonomiske forpliktelser. AS-er reguleres gjennom aksjelovens bestemmelser. Aksjeeierne er kun ansvarlig for innskutt kapital, noe som gir rom for at det kan tas høyere risiko uten at dette går direkte utover aksjonærene. For kommunen er det viktig at eierandelen er tilpasset kommunens formål med eierskapet. Selskapets øverste eierorgan er generalforsamlingen.

Gjennom generalforsamlingen utøver eierne den øverste myndighet i selskapet. Her kan eierne fastsette rammer og gi nærmere regler for styret og daglig leder gjennom vedtekter, instruksjer og andre generalforsamlingsvedtak. Det er generalforsamlingen som velger styret. Selskapet ledes av styret og en daglig leder. Styret har det overordnede ansvaret for at selskapet drives i samsvar med eiernes formål, vedtektene, eventuelle instruksjer fra eier, og innenfor rammen av lovverket. Styret har også en viktig funksjon for å sikre strategisk planlegging for selskapet.

Daglig leder skal forholde seg til de pålegg og retningslinjer som styret har gitt. Et AS etableres hovedsakelig der virksomheten har tjenester som gjennomføres i et konkurranseutsatt marked.

3.3 Interkommunalt selskap - IKS

Interkommunale selskap (IKS) er regulert i Lov om interkommunale selskaper. Disse selskapene kan bare eies (ha deltakere) av minst to kommuner og fylkeskommuner, samt andre interkommunale selskap. Et interkommunalt selskap er et selvstendig rettssubjekt, som rettslig og økonomisk er skilt fra deltakerkommunene. Hver av deltakerne (eierne) har ubegrenset ansvar for selskapets samlede forpliktelser i forhold til sin deltakerandel. På den måten har eierne til sammen et ubegrenset ansvar for forpliktelsene. Dette skiller interkommunale selskap fra aksjeselskap (AS), hvor ansvaret er begrenset. Eierne skal opprette en skriftlig selskapsavtale. Selskapets øverste eierorgan er representantskapet.

Deltakerkommunene utøver eierstyring gjennom sine valgte medlemmer i representantskapet. Hver deltakerkommune skal ha minst én representant i

representantskapet. Bystyret har instruksjonsrett overfor sitt medlem i representantskapet. Det er representantskapet som velger styret.

Forvaltningen av selskapet ligger til styret og daglig leder, som i andre selskaper. Opprettelse av interkommunale selskap er best egnet ved gjennomføring av kommunale tjenester som er behovs- og regelstyrt og som gjennom samarbeid er ment å gi stordriftsfordeler og større fagmiljøer. En grunntanke er at tjenestene fra et interkommunalt selskap skal kunne utføres bedre og mer kostnadseffektivt for kommunenes innbyggere og næringsliv.

Tabell: KF, AS og IKS

Modell	Fordeler	Ulemper
Kommunalt foretak (KF)	- Underlagt kommuneloven, gir politisk kontroll. - Fleksibilitet i drift og investeringer. - Enklere å integrere med kommunale tjenester.	- Begrenset frihet sammenlignet med AS. - Mindre attraktivt for eksterne samarbeidspartnere. - Kan oppleves som byråkratisk.
Kommunalt aksjeselskap (AS)	- Større operasjonell frihet. - Mulighet for profesjonalisert styring og rekruttering. - Kan lettere hente kapital og inngå samarbeid.	- Krever tydelig eierstrategi og kontrollrutiner. - Risiko for «armlengdes avstand» til politisk styring. - Mer komplekse regnskapskrav.
Interkommunalt selskap (IKS)	- Deler kompetanse og kostnader mellom kommuner. - Stordriftsfordeler. - Egnet for små kommuner med begrensede ressurser.	- Mindre lokal kontroll. - Krever omfattende avtaler og samordning. - Kan gi lengre beslutningsveier.

4 Kommunal organisering av eiendomsområdet – hovedtrekk, utvikling og eksempler

Kommunal- og distriktsdepartementets organisasjonsdatabase, dokumentert i NIBR-rapport 2024:11, gir et oppdatert bilde av hvordan norske kommuner og fylkeskommuner organiserer bygg- og eiendomsforvaltningen. Datainnsamlingen for 2024 viser at de fleste kommuner fortsatt løser drift og vedlikehold av bygg og eiendom innenfor egen driftsorganisasjon, men at det også benyttes selskapsformer og interkommunalt samarbeid, særlig der det er behov for spesialisert kompetanse, ressursdeling eller stordriftsfordeler.

4.1 Kommunal virksomhet (dagens organisasjon)

Den mest vanlige organisasjonsformen for kommunal eiendomsforvaltning i Norge er kommunal etatsmodell, altså at eiendomsområdet ligger som en del av kommunens ordinære organisasjon (ofte under teknisk sektor/ eiendomsavdeling). Dette innebærer at forvaltning, drift og vedlikehold (FDVU) styres direkte av kommunen, med politisk kontroll og budsjettstyring gjennom kommunestyret.

4.2 Interkommunalt samarbeid

Interkommunalt samarbeid har blitt en stadig viktigere organisasjonsform, spesielt for små og mindre sentrale kommuner som ikke har tilstrekkelig kapasitet eller kompetanse internt. I 2024 løses i snitt 26 % av kommunale oppgaver gjennom slike samarbeid. Innen bygg og eiendom er andelen lavere, men til stede: 94,6 % av kommunene løser drift og vedlikehold av anlegg og bygninger internt, mens 3,2 % bruker kommunale foretak og 31,8 % kjøper tjenester fra private aktører. Samarbeidet organiseres hovedsakelig gjennom vertskommunemodeller, der én kommune administrerer tjenesten på vegne av flere, eller gjennom interkommunale selskaper (IKS) med egne styrer. Eksempelvis har flere småkommuner på Østlandet etablert felles eiendomsselskaper for å oppnå stordriftsfordeler og tilgang til spesialisert kompetanse.

Fordelene med interkommunalt samarbeid er stordriftsfordeler, bedre ressursutnyttelse og tilgang til spesialisert kompetanse, noe som kan gi mer profesjonell drift og vedlikehold, særlig i små og mindre ressurssterke kommuner. Samtidig krever samarbeidet gode styringsmodeller, klare avtaler og felles mål, og det kan oppstå utfordringer knyttet til ansvar, økonomi og prioriteringer mellom deltakerkommunene.

4.3 Selskapsorganisering: Kommunale foretak (KF) og aksjeselskaper (AS)

Kommunene organiserer i hovedsak bygg- og eiendomsforvaltning innenfor egen driftsorganisasjon, men det benyttes også selskapsformer, særlig for tekniske tjenester. De mest brukte selskapsformene er kommunale foretak (KF) og aksjeselskaper (AS) hvor kommunen er eneste eier. Disse gir større fleksibilitet, profesjonalisering og mulighet for å skille ut virksomhet med egne styrings- og rapporteringslinjer. For eksempel har Oslo etablert Oslobygg KF, mens Drammen, Ålesund, Lier, Nittedal, Moss, Molde og Arendal har egne kommunale eiendomsforetak. Bærum og Sandnes har valgt AS-modellen for enkelte prosjekter.

Bruken av selskapsformer er stabil, men det er fortsatt et mindretall av kommunene som organiserer bygg og eiendom som foretak eller aksjeselskap. Kjøp fra private aktører er mer utbredt enn bruk av selskapsformer på flere områder, særlig for drift og vedlikehold av bygg og boliger. Eksempler på dette er at vaktmestertjenester eller renholdstjenester kjøpes i markedet.

Styring og kontroll

Selskapsorganisering gir økt profesjonalisering og fleksibilitet, men innebærer også større avstand til politisk styring og krever egne styringsverktøy og eierstrategier. Kommunene bruker ulike styringsverktøy, som eiermøter, eierstrategier, selskapsavtaler og profesjonelle styremedlemmer, men det er variasjon i hvor systematisk denne styringen er. Erfaringer viser at det pekes på behov for å styrke eierstyringen i mange kommuner.

4.4 Tilbakeføring til kommunal virksomhet– trender og årsaker

De siste årene har flere kommuner valgt å avvikle KF eller AS og tilbakeføre bygg- og eiendomsforvaltningen til kommunal virksomhet. Bergen har gått fra vurdert KF-modell til en etat for bygg og eiendom for å oppnå sterkere politisk styring og integrasjon med øvrig drift. Sandnes avvirket Sandnes Eiendom KF i 2019 og gikk tilbake til linjeorganisering under rådmannen, med begrunnelse i kompleksitet, kostnader og behov for helhetlig styring. Oslo har hatt flere omorganiseringer, og konsoliderte i 2021 flere AS og etater til Oslobygg KF, men har også beholdt etatsløsninger for enkelte funksjoner.

Flere små kommuner har valgt å tilbakeføre fra KF til etat fordi foretaksløsningen ble vurdert som lite hensiktsmessig på grunn av liten skala og styringsutfordringer.

Typiske årsaker til tilbakeføring er styringsutfordringer mellom rådmann og foretakets styre, økte kostnader og administrativ kompleksitet, behov for tettere politisk kontroll, og at små kommuner ofte ikke har tilstrekkelig volum til å forsvare en egen foretaksløsning. KS og NKF anbefaler at virksomhetsmodell vurderes der eiendomsforvaltningen er tett knyttet til kjerneoppgaver som skole og helse, og hvor politisk styring er viktig. Foretak og AS brukes primært der markedstilpasning eller utviklingsprosjekter er sentrale, men mange kommuner har gått bort fra dette for å redusere risiko og kostnader.

Eksempler på organisasjonsendringer:

- Bergen: Har valgt etatsmodell for bygg og eiendom for å styrke politisk styring og integrasjon.
- Sandnes: Avviklet Sandnes Eiendom KF i 2019 og samlet eiendomsforvaltningen under rådmannen.
- Oslo: Har hatt flere omorganiseringer, og konsoliderte i 2021 flere AS og etater til Oslobygg KF, men har også beholdt etatsløsninger for enkelte funksjoner.
- Flere små kommuner: Har tilbakeført fra KF til etat på grunn av liten skala og styringsutfordringer.

Bygg- og eiendomsområdet organiseres i hovedsak innenfor kommunens egen driftsorganisasjon, men det finnes en minoritet som benytter kommunale foretak eller aksjeselskaper, særlig for drift og vedlikehold av boliger, bygg, renovasjon og revisjon. Interkommunalt samarbeid er særlig viktig for små og mindre sentrale kommuner.

Trenden de siste årene går mot økt bruk av virksomhetsmodell i kommunen for å sikre politisk kontroll og redusere kompleksitet, særlig i mindre kommuner og der eiendomsforvaltningen er nært knyttet til kommunens kjerneoppgaver. Eksempler fra Bergen, Sandnes, Oslo og flere småkommuner illustrerer denne utviklingen og viser at valg av organisasjonsform bør tilpasses kommunens størrelse, kompetanse og strategiske mål.

Organisering av formålsbygg i en selskapsform bør de ulike formålenes særpreg tillegges vekt slik at det ikke oppstår i økonomisk- eller forvaltningsmessig interessekonflikt med annen virksomhet i ett selskap.

5 Husleiemodeller som forutsetning

En forutsetning for selskapsorganisering for forvaltning av kommunens formålsbygg er at det etableres en ordning hvor det svares en husleie. Husleiemodeller kan også etableres som en internhusleie ved organisering av bygningsområdet i en kommunal virksomhet. Prinsippene for dette vil være det samme. Det er ikke en forutsetning å selskapsorganisere virksomheter for å kunne innføre en husleiemodell.

Tradisjonelt har eiendomsforvaltningen vært organisert slik at virksomhetene ikke har betalt reell husleie for bruk av byggene, noe som ofte har ført til manglende synliggjøring av kostnader, uklare roller og utfordringer med å sikre tilstrekkelig vedlikehold. For å møte disse utfordringene har flere offentlige virksomheter vurdert og innført husleieordninger, hvor virksomhetene betaler leie til en eiendomsforvalter for bruk av lokalene uten at dette er selskapsorganisert.

Formålet med å innføre en husleieordning er å profesjonalisere, effektivisere og sikre bærekraftig forvaltning av bygningsmassen. Husleieordningen skal synliggjøre alle kostnader knyttet til bygg og arealbruk, skape incentiver for effektiv arealutnyttelse og bedre vedlikehold, samt gi bedre styringsinformasjon til både administrasjon og politiske beslutningstakere. Videre skal ordningen legge til rette for en tydeligere rollefordeling mellom eier, forvalter og bruker, og gi et bedre grunnlag for vurdering av investeringer i nye bygg.

Ved innføring av husleieordning organiseres eiendomsforvaltningen slik at virksomhetene betaler husleie som dekker både kapitalkostnader og kostnader til forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling (FDVU). Dette gir eiendomsforvalteren inntekter tilsvarende de faktiske kostnadene, og virksomhetene får et tydelig økonomisk incentiv til å vurdere arealbruk og standard opp mot andre kostnader. Samtidig blir det lettere å synliggjøre konsekvensene av manglende vedlikehold og å planlegge nødvendige tiltak. Erfaringer fra norske kommuner viser at innføring av internhusleie gir betydelig bedre oversikt over kostnader knyttet til eiendomsforvaltning, og øker bevisstheten både blant politikere og virksomhetsledere om hvor store verdier og utgifter som er knyttet til kommunale bygg. Klare roller mellom eier, forvalter og bruker er avgjørende for å lykkes, og kommuner som har lykkes best har etablert tydelige ansvarsforhold og gode avtaler. Dette gir mindre konflikt, bedre samarbeid og gjør det mulig for virksomhetene å fokusere på sin kjernevirksomhet.

Internhusleie gir bedre forutsigbarhet for vedlikeholdsmidler, men er ikke alene nok til å sikre godt vedlikehold. Kommuner som har lykkes, har i tillegg etablert rutiner for langsiktige vedlikeholdsplaner, skjerming av vedlikeholdsmidler og god kommunikasjon mellom forvalter og leietaker. Manglende politisk forankring og utilstrekkelige midler har vært hovedårsaker til at enkelte kommuner ikke har lykkes. Effekten på arealeffektivitet kommer senere enn effekten på kostnadssynliggjøring og rolleforståelse, og for å oppnå reell arealeffektivisering må det etableres incentiver for virksomhetene, og dette krever at internhusleieordningen er godt innarbeidet og forstått i organisasjonen.

I statlige virksomheter, som Statsbygg, har innføring av internhusleie bidratt til økt bevissthet om eiendoms kostnader, bedre styringsinformasjon og incentiver til arealeffektivitet. Også her er det avgjørende at ordningen er forankret i klare avtaler og at leien er kostnadsdekkende. Erfaringene viser at dersom politiske eller administrative grep uthuler modellen, for eksempel ved å trekke ut konsernbidrag eller ikke sikre tilstrekkelige midler til vedlikehold, mister internhusleien sin funksjon.

Veilederen for innføring av internhusleie i Helse Sør-Øst gir helseforetakene et felles rammeverk for internhusleie fra 2023, med mål om mer effektiv arealbruk og bedre, tilstandsbasert vedlikehold av sykehusbygg. Leien skal dekke faktiske kostnader til kapitalkostnader og FDVU (forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling), men ikke etterslep. Det brukes fire arealkategorier for å differensiere leien, og veiledende satser for FDVU-kostnader er ca. 1 250 kroner per kvadratmeter (2022-nivå). Veilederen legger til rette for profesjonell eiendomsforvaltning, bedre økonomistyring og en mer bærekraftig forvaltning av sykehusbyggene i regionen. Husleiemodellen ble evaluert i 2024. Evalueringen viser at internhusleieordningen i Helse Sør-Øst foreløpig ikke har gitt ønsket effekt på vedlikehold og arealutnyttelse. Incentivene er for svake, og det er utfordringer med forståelse og administrasjon.

Felles for alle nivåer er at internhusleie gir best effekt når det er reell overføring av midler fra bruker til forvalter, klare avtaler om ansvar og kvalitetskrav, og når ordningen følges opp med åpenhet og bevissthet om resultater og prioriteringer. En velfungerende internhusleieordning kan bidra til å sikre tilstrekkelige midler til verdibevarende vedlikehold og redusere risikoen for verditap og følgeskader på eiendomsmassen. Samtidig

understrekes det at beslutningen om internhusleie bør ligge på politisk nivå, og at det bør være åpenhet om modellens konsekvenser og resultater.

Det er også identifisert flere utfordringer og potensielle ulemper. Dersom internhusleieordningen innføres med kompromisser eller uthules over tid, blir den ofte bare en regnskapsmessig øvelse uten reell betydning for arealeffektivitet eller kostnadsbevissthet. Dette skjer særlig hvis det ikke er tydelige avtaler om ansvarsfordeling, eller hvis viktige kostnadselementer (som kapitalkostnader, avskrivninger eller vedlikehold) ikke inngår i husleien. Manglende incentiver, kortsiktige budsjettkrav og manglende åpenhet og forankring kan også svekke ordningens effekt. Dersom modellen ikke tilpasses lokale forhold eller ikke revideres jevnlig, kan den bli utdatert og miste sin relevans.

Oppsummert viser erfaringene at internhusleie er et effektivt verktøy for å profesjonalisere eiendomsforvaltningen, men at suksess avhenger av god forankring, tydelige roller, tilstrekkelige midler og en gradvis innføring med realistiske mål. Riktig innført og forvaltet gir ordningen bedre økonomistyring, mer planmessig vedlikehold og økt arealeffektivitet, men krever grundig forarbeid, god forankring og kontinuerlig oppfølging for å unngå negative konsekvenser og sikre at målene nås.

Internhusleie – Sammenligning av organisasjonsformer

Kriterium	Kommunal linjeorganisasjon	Kommunalt foretak (KF)	Kommunalt eid AS
Formål med internhusleie	Kostnadsfordeling og bevisstgjøring av arealbruk	Økonomisk styring og incentiv for effektiv bruk	Markedsbasert leie, økonomisk bærekraft
Fordeler	Enklere implementering Øker bevissthet om arealbruk Rettferdig budsjettfordeling	Tydelig kostnadsstruktur Incentiv for effektiv arealbruk Bedre økonomisk rapportering	Full kostnadsdekning Klare avtaler og ansvar Kan tilpasses markedsnivåer
Ulemper	Vanskelig å skille reelle kostnader Mindre incentiv for effektivisering	Krever god avtalestruktur Målkonflikter mellom foretak og tjenestoområder	Risiko for kommersialisering Kan bli dyrt for tjenestoområdene Mindre fleksibilitet
Styring og kontroll	Politisk styrt, men mindre økonomisk transparens	Egen økonomi, men underlagt kommunens eierstyring	Uavhengig styring, kommunen har eierrolle
Effekt på tjenestene	Økt fokus på arealbruk, men begrenset økonomisk incentiv	Tjenestene må forholde seg til leiekostnader, gir incentiv til optimalisering	Tjenestene må betale markedsleie, kan påvirke tjenestekvalitet og prioriteringer

6 Samlet vurdering

Gjennomgangen av alternative organisasjonsformene for kommunal eiendoms- og boligforvaltning; kommunal virksomhet, kommunalt foretak, kommunalt eid aksjeselskap og interkommunalt selskap, viser tydelige forskjeller i hvordan styring, økonomi, samordning, brukerkvalitet og risiko håndteres. Valget av organisasjonsmodell innebærer derfor prinsipielle avveininger mellom politisk kontroll, faglig autonomi, fleksibilitet og behovet for helhetlige tjenester overfor innbyggerne.

Kommunal virksomhet er preget av tett politisk styring, klare styringslinjer og god integrasjon med øvrige kommunale tjenester. Modellen legger til rette for helhetlige prosesser og enhetlig praksis, og utnytter kommunens etablerte støttefunksjoner. Samtidig

har den begrenset organisatorisk fleksibilitet og mindre mulighet for spesialisering dersom kapasiteten er begrenset. Risikoen ligger fullt ut hos kommunen, men håndteres også tett på driften.

Kommunalt foretak (KF) gir større organisatorisk avstand og et tydelig skille mellom politikk og drift. Foretaket kan gi økt profesjonalisering, tydeligere økonomistyring og større faglig handlingsrom, men medfører også høyere administrative kostnader og et mer sektorisert samarbeid med kommunens øvrige tjenester. Styreformen gir en annen dynamikk i styringsdialogen, samtidig som kommunen fortsatt har betydelig innflytelse gjennom eierstyring.

Kommunalt eid aksjeselskap (AS) innebærer en mer selvstendig og fleksibel drift med større frihet i økonomiske, operative og organisatoriske disposisjoner. Modellen kan gi høy grad av profesjonalisering og effektivitet, særlig der det er behov for kommersielt orienterte eller investeringsintensive aktiviteter. Den større avstanden til kommunens tjenesteområder kan imidlertid utfordre samordningen og gi større risiko for at økonomiske hensyn veier tungt i møte med boligsosiale mål. Kommunens risiko er i hovedsak begrenset til rollen som eier.

Interkommunalt selskap (IKS) gir muligheter for stordriftsfordeler, robuste fagmiljøer og deling av kompetanse og ressurser mellom kommuner. Samtidig innebærer modellen begrenset lokalpolitisk kontroll, mer krevende styringsprosesser og økt kompleksitet i samordning med kommunens egne tjenester. Ubegrenset delt ansvar mellom eierkommunene kan innebære økonomisk risiko, samtidig som virksomheten opererer relativt selvstendig.

På tvers av modellene fremheves flere grunnleggende forhold som særlig viktige for en velfungerende eiendomsforvaltning: tett og forpliktende samhandling mellom tjenester, tydelig ansvarsdeling, rask respons overfor sårbare brukere og evne til å se eiendomsforvaltning i sammenheng med kommunens tjenestebehov. Disse hensynene er gjennomgående relevante uavhengig av organisasjonsform, men påvirkes i ulik grad av hvor organisatorisk nær forvaltningen ligger øvrige tjenester.

Samlet viser vurderingene at modellene skiller seg fra hverandre på områder som politisk styring, faglig autonomi, økonomisk handlingsrom, samordningsmuligheter, risikoeksponering og brukerrettet kvalitet. Ingen av organisasjonsformene fremstår som entydig best på alle kriterier. Valg av modell innebærer derfor en avveining mellom hensynene som er beskrevet i foregående kapitler, og hvilken vekt som legges på styring, fleksibilitet, spesialisering og nærhet til tjenestene.

6.1 Tabell: Oppsummering av hovedfunn

Kriterium	Kommunal virksomhet	Kommunalt foretak (KF)	Kommunalt eid aksjeselskap (AS)	Interkommunalt selskap (IKS)
Styring og politisk kontroll	Svært høy, korte styringslinjer	Moderat, via styre og eiermeldinger	Lavere direkte styring, formalisert gjennom eierstrategi	Indirekte og delt mellom eierkommuner
Samordning med øvrige tjenester	Svært høy, integrert i tjenesteapparatet	Mer sektorisert	Begrenset, avhenger av avtaler	Variabel, mer kompleks pga. flere kommuner
Støttefunksjoner	Full tilgang til kommunens støtteapparat	Delvis tilgang, noe behov for egne funksjoner	Må etablere egne eller kjøpe tjenester	Egen organisering eller avtaler på tvers

Helhetlig planlegging og budsjettstyring	Tett koblet til kommunens plan- og budsjettprosesser	Mer selvstendig styring innenfor rammer	Stor autonomi i egne budsjetter	Kompleksitet pga. felles budsjett og ulike kommunale prioriteringer
Likebehandling	Høy grad, felles kommunale retningslinjer	Kan variere med foretakets praksis	Varierende, påvirkes av operativ frihet	Varierende mellom kommuner og praksiser
Økonomi og fleksibilitet	Lav til moderat fleksibilitet	Økt fleksibilitet innenfor eierstyrte rammer	Høy fleksibilitet i investeringer og drift	Moderat, avhengig av avtaler og felles prioriteringer
Risiko og ansvar	All risiko hos kommunen	Kommunen bærer risiko via foretaket	Selskapet bærer drift; kommunen risiko som eier	Delt og ubegrenset risiko mellom kommunene
Effektivitet og profesjonalitet	Avhenger av intern kapasitet og kompetanse. Grunnlag for profesjonalisering i større kommuner	Profesjonalisering og tydeligere måloppfølging	Høy profesjonalitet, større faglig autonomi	Profesjonalisering gjennom større miljøer
Brukerfokus / tjenestekvalitet	Høy nærhet til brukere og tjenester	Noe mer distanse	Kan variere; risiko for større avstand til brukerbehov	Kan svekkes av større organisatorisk avstand
Mulighet til å nå framtidige mål	God der mål krever samhandling med tjenester	God for utvikling og profesjonsutvikling	God for vekst, investeringer og spesialisering	God ved behov for stordrift, men utfordres av lokalt tilpasningsbehov
Kostnader	Lave administrative kostnader	Moderat, økte styre- og støttefunksjonskostnader	Høyere pga. egne systemer og administrasjon	Varierende; kan gi stordrift, men krever felles struktur

En eventuell organisering utenfor kommunens linjeorganisasjon bør være betinget av at en baserer seg på en husleiemodell som sikrer en bærekraftig forvaltning av bygningsmassen. I dag er situasjonen at kommunen har et FDVU- budsjett langt under det som regnes kostnadsdekkende leie etter etablerte modeller og erfaringstall.

Det må være et mål å komme opp på et høyere nivå, men valg av en annen organisasjonsmodell nå vil ikke løse hovedproblemet i forhold til en bærekraftig forvaltning av bygningsmassen, men vil i en periode kunne bidra til å ta fokus bort fra det arbeidet som nå gjøres med å effektivisere dagens organisasjonsmodell, som enda er forholdsvis ny.

6.2 Kommunedirektørens anbefaling

Kommunedirektøren anbefaler at kommunens forvaltning og drift av kommunale formålsbygg videreføres etter dagens organisering. Modellen gir best balanse mellom politisk styring, tjenestekvalitet og samhandling mellom kommunale tjenester.

Dagens modell gir full politisk og administrativ styring samt mulighet for helhetlige prioriteringer og tett integrasjon i kommunens plan- og styringssystemer. Dette er en styrke sammenlignet med alternative organisasjonsformer som kommunalt foretak, aksjeselskap eller interkommunalt selskap. Disse modellene kan gi større autonomi, mer profesjonalisering eller stordriftsfordeler, men fører samtidig til økt avstand til tjenestene, svakere politisk kontroll eller økte administrative kostnader.

Erfaringer fra andre kommuner viser at foretak og selskapsmodeller fungerer godt i større, teknisk komplekse eiendomsporteføljer eller der kommersielle hensyn er sentrale, men er mindre egnet når hovedoppgaven forvaltning av formålsbygg for tjenesteproduksjon og tett samarbeid med kommunale tjenestoområder. Det vises til at KS og NKF anbefaler at

virksomhetsmodell i kommunal regii vurderes der eiendomsforvaltningen er tett knyttet til kjerneoppgaver som skole og helse, og hvor politisk styring er viktig. Videre pekes det på at foretak og AS brukes primært der markedstilpasning eller utviklingsprosjekter er sentrale, men mange kommuner har gått bort fra dette for å redusere risiko og kostnader.

Kommunedirektøren vurderer at nåværende organisering legger til rette for lokal tilpasning, rask håndtering av utfordringer og god koordinering mellom eiendomsforvaltningen og tjenestene. Samtidig er det forbedringspotensial innenfor dagens modell, blant annet gjennom tydeligere ansvarsdeling, økt kompetanse, faste samhandlingsarenaer og bedre digital oversikt over bygningsmassen. Dette må vi fortsette å jobbe systematisk med i dagens organisasjon.

På denne bakgrunn konkluderer Kommunedirektøren med at kommunal virksomhet og linjeorganisering fortsatt er den mest hensiktsmessige løsningen for kommunen, samtidig som det legges til rette for gradvis videreutvikling av fagmiljø, systemer og samarbeid innenfor eksisterende organisasjonsform.

Dagens organisering er delt i et forvaltningsområde (eiendom) og et driftsområde (bygningssdrift). I stedet for å selskapsorganisere områdene, så er det eksempler på at driftstjenestene settes ut i markedet mens eierperspektivet for forvaltningen ligger i kommunen.

7 Kilder

1. NIBR-RAPPORT 2024:11 - Kommunal organisering 2024: Redegjørelse for Kommunal- og distriktsdepartementets Organisasjonsdatabase, Oslo Met
2. Veileder for innføring av internhusleie i Helse Sør-Øst, versjon 1.1, 15. desember 2022
3. Evaluering av internhusleieordning i Helse Sør-Øst, versjon 0.9 20. desember 2024
4. Kartlegging av beste praksis for interne husleieordninger, rapport utarbeidet for Forum for offentlige bygninger (FOBE) på vegne av Statens bygningstekniske etat (KoBE), 11. juli 2007
5. Artikkel BDO, Organisering av eiendomstjenesten har betydning for effekt av internhusleie, 15. oktober, 2021

Rapport – organisering av formålsbygg

—

Utgitt av Fredrikstad kommune
Foto:

Referat fra drøftingsmøte

Dato: 8. desember 2025

Tema: Innspill fra drøftingsmøte med arbeidstakerorganisasjoner om fremtidig organisering av boligforvaltning og formålsbygg

Deltakere

- June Holt Andersen, virksomhetsleder Bolig
- Hallfrid Os, virksomhetsleder Teknisk forvaltning
- Lasse Skjelbostad, avdelingsleder Boligformidling
- Emilie Fingarsen, avdelingsleder Boligforvaltning
- Mads E. Andersen, hovedtillitsvalgt Fagforbundet
- Arild Løvvold Kristiansen, hovedtillitsvalgt NITO
- Andreas Torkelsen, hovedtillitsvalgt Delta
- Kristoffer Glosli Bergland, hovedtillitsvalgt Tekna

Hovedpunkter fra organisasjonene

NITO

- Opplever mangelfull informasjon og for tynt grunnlag for innspill.
- Støtter Kommunedirektørens anbefaling, med følgende kommentarer:
 - Teknisk perspektiv: Fordel med kommunalt foretak mht. økonomi
 - Kommunalt perspektiv: Fordel med linjeorganisasjon mht.

Delta

- Vektlegger ansattes vilkår og forutsigbarhet.
- Støtter Kommunedirektørens anbefaling.
- Kritikk av prosessen: Lav medvirkning iht. hovedavtalen.
- Viktig å synliggjøre belastningen for administrasjon/ansatte:
 - Mange endringer på kort tid, liten tid til å se effekt av tidligere tiltak.
 - Ønsker at endringene som allerede er implementert får virke før nye innføres.

Fagforbundet

- Støtter Kommunedirektørens anbefaling.
- Fremhever tariffavtaler og pensjonsordninger i dagens organisasjonsform.
- Bekymring for ansatte over 53 år (opptjening av pensjonsrettigheter) dersom det besluttet omorganisering til eksempelvis aksjeselskap.

FO

- Medlemmer primært i avdeling Boligformidling.
- Støtter Kommunedirektørens anbefaling og at det må gis tid til å se effekt av nåværende organisering.

- Bekymret dersom endringen innebærer reell flytting til nytt kommuneområde.

TEKNA

- Støtter Kommunedirektørens anbefaling.
- Etterlyser tydeligere informasjon om kostnader og endringer i drøftingsnotatet.

Felles budskap

- Støtte til Kommunedirektørens anbefaling, med følgende kommentarer:
 - Slike prosesser krever tidlig og god informasjon og medvirkning.
 - Det bør gis tid til å se effekt av allerede implementerte endringer.
- Politisk beslutning som avviker fra anbefalingen vil oppleves som ensidig og bør begrunnes med:
 - Økonomiske hensyn.
 - Medarbeiderperspektivet.
 - Konsekvenser for tjenestemottakere.

Saksnr.: 2024/30257
Dokumentnr.: 3
Løpenr.: 312008/2025
Klassering: 205/90

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Samfunnsutvalget	28.01.2026	
Teknisk utvalg	28.01.2026	
Samfunnsutvalget	28.01.2026	7/26
Teknisk utvalg	28.01.2026	
Formannskapet	05.02.2026	
Bystyret	12.02.2026	

Oppfølging av avhendingskrav - Det hvite hus på Sellebak

Kommunedirektørens innstilling

Kommunedirektøren anbefaler formannskapet å gi følgende innstilling til bystyret:

1. Det gjennomføres et pilotprosjekt for Kinogaten 7 basert på nabolagshusmodellen.
2. Avhending av Kinogaten 7 og Kjølberggaten 4 tas opp til ny vurdering når evaluering av pilotprosjektet foreligger.
3. Kommunedirektøren bes legge frem en sak med evaluering av pilotprosjektet og anbefalinger for videre håndtering av Kinogaten 7 og Kjølberggaten 4, senest våren 2028.

Sammendrag

Samfunnsutvalget og teknisk utvalg uttaler seg i saken.

Saken omhandler Kinogaten 7 og Kjølberggaten 4 som tidligere er foreslått som aktuelle bygg for avhending. Parallelt gjennomfører kommunen et program for Områdesatsting hvor formålet blant annet er å legge til rette for gode møteplasser i lokalsamfunnene. På Sellebakk fungerer Kinogaten 7 og Kjølberggaten 4 – Det hvite hus på Sellebakk – allerede som en møteplass. Begge lokasjonene har brukere og leietakere med ulike avtaler og bruk. I tillegg krever et slikt bygg midler og ressurser til både forvaltning, drift og vedlikehold, noe kommuneøkonomien begrenser.

Modellen Nabolagshus betyr i korte trekk at kommunen leier ut med kostnadsdekkende husleie til en leietaker. Denne leietakeren kan så framleie til andre brukere av bygget, slik at aktørene til sammen forvalter, drifter og vedlikeholder bygget.

Kommunedirektøren anbefaler å teste ut Nabolagshus-modellen for Kinogaten 7 i et prøveprosjekt frem mot 2027 og at avhending vurderes etter dette.

Vedlegg

1. Årsrapport 2024 Områdesatsing Fredrikstad

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

1. Bystyresak 133/23-Kommunale eiendommer-mulig avhending
2. Bystyresak 122/2024-Avhending av kommunale eiendommer-status

Saksopplysninger

Saken følger opp tidligere politiske saker om salg av kommunale eiendommer, behandlet i bystyret i 2023 og 2024.

I sak PS 133/23 om Kommunale eiendommer – mulig avhending vedtok bystyret 7.9.2023:

1. *Kommunedirektøren går i dialog med aktuelle lokalsamfunnsutvalg og leietakerne av de eiendommene som er beskrevet i saken, som gis mulighet til å uttale seg om sine framtidsutsikter og ønsket leieforhold. Dette som grunnlag for en oppdatert sak om mulig avhending, hvor arealeffektivisering, bruk av kommunale arealer i lokalsamfunn og vedtatt reglement for utleie av kommunale arealer ses i sammenheng*

Som oppfølging av bystyrets vedtak i sak PS 133/23, ble det sendt ut et orienteringsskriv til leietakere som helt eller delvis omfattes av kommunens utleiereglement. Skrivet omhandlet både utleie og mulig salg av kommunale eiendommer, og ble også distribuert til de aktuelle lokalsamfunnsutvalgene.

I sak PS 122/2024 om avhending av kommunale eiendommer- status vedtok bystyret 13.06.2024:

1. *Saken tas til orientering*
2. *Kommunedirektøren legger fram en sak der salg av flere kommunale eiendommer/boliger vurderes solgt før budsjett 2025 skal behandles.*
3. *Eiendommer som er vedtatt solgt, realiseres umiddelbart.*

Denne saken gjelder en konkret vurdering av Det hvite hus på Selbak (Kjølberggata 4 og Kinogata 7).

Kjølberggaten 4 – Det Hvite Hus:

Det hvite hus på Sellebakk, tidligere administrasjonsbygg for Borge kommune, ble oppført i 1916 og ligger på eiendom gnr./bnr. 610/4. Bygget er registrert som kulturbygg med et bruttoareal på 752 m², og er regulert til kontor- og administrasjonsformål. Det er også registrert i SEFRAK-registeret, som omfatter eldre bygninger og kulturminner i Norge. SEFRAK-registreringen innebærer ikke automatisk vern, men fungerer som et varsel om at kommunen bør vurdere byggets verneverdi før det gis tillatelse til endringer, flytting eller riving.

Bygget har et betydelig vedlikeholdsetterslep og er vurdert til tilstandsgrad 1,5. Det er behov for en helhetlig gjennomgang av byggets bruk, med særlig fokus på brannsikkerhet.

Kinogaten 7 – Korstua:

Eiendommen, gnr./bnr./fnr. 609/1/47, er registrert som kulturbygg med et bruttoareal på 297 m². Bygget ble oppført tidlig på 1900-tallet og står på festet grunn, hvor Fredrikstad kommune betaler en årlig festeavgift på 10 500 kroner. Neste regulering av festeavgiften er i 2028. Også dette bygget har et vedlikeholdsetterslep og er vurdert til tilstandsgrad 1,5.

I denne saken omtales både Kjølberggaten 4 og Kinogaten 7 tidvis under fellesbetegnelsen «Det Hvite Hus», selv om det dreier seg om to separate bygg.

Figur 1: Kinogaten 7 og Kjølberggaten 4 fra Kommune kartet.

Oversikt over leietakere/brukere:

Det er en rekke aktører som er brukere av byggene. Noen bruker bare Kinogaten 7 eller bare Kjølberggaten 4 og noen bruker byggene litt om hverandre.

- Selbak Blandakor
- Sterk og Stødig (trim for eldre)
- Sellebakktrimmen (Aktive Fredrikstad, Områdesatsningen og Frivilligsentralen)
- Bowlsen på Sellebakk
- Fredrikstad Ungdomssjakk
- Sellebakks Venner (grendefester)
- Lunsjen (Lokalt frivillig lunsjtilbud, hver onsdag, i regi av Sellebakks Venner)
- Somalisk Velferdsforening i Østfold
- Matutdelingen Sellebakk (Kiwaniis, Sellebakks Venner og Frivilligsentralen)
- Soroptimistisk Kvinneforening
- Selbak Old Boys
- Bokstart/Litteraturhuset i Fredrikstad
- Filmklubb for barnefamilier (Sellebakks Venner)
- Dokfilm&Prat 1653 (lokalhistorisk kino og foredrag)
- Lokalsamfunnutvalget Sellebakk
- Husrådet Det Hvite Hus/ Korstua

Frivilligsentralen Øst, leier lokaler av kommunen i Det Hvite Hus, og samarbeider med en rekke lokale lag og foreninger, herunder Somalisk-, Kurdisk- og Polsk forening, Angstringen, Sellebakks Venner, Lokalsamfunnutvalget Sellebakk og Kiwanis sin mathjelp. Sentralen yter i dette bygget om lag 7 ukesverk frivillig innsats per uke.

I programmet Områdesatsing Fredrikstad beskrives Det Hvite Hus som en sentral møteplass og en viktig arena for mobilisering av lokale ressurser og engasjement. I forbindelse med Sellebakkprosjektet, som ble avsluttet med en sluttrapport behandlet i kultur- og miljøutvalget i sak PS 42/20 den 24. juni 2022, ble det gjennomført en tilstandskartlegging av bygget.

Kartleggingen avdekket et betydelig behov for investeringer for å bringe bygget opp til dagens standard, særlig knyttet til teknisk tilstand og sikkerhetskrav. Til tross for de identifiserte behovene ble det på det tidspunktet ikke fremmet en egen politisk sak om rehabilitering eller istandsetting av bygget.

Både Kinogaten 7 og Kjølbergaten 4 leies ut, men i ulikt omfang og med ulike avtaler som grunnlag.

Områdesatsningen:

Områdesatsningen har inngått en langsiktig avtale med Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) med en varighet på 5 år, dvs. ut 2027, med mulighet til forlengelse, men ingen forpliktelse. Den konkrete økonomiske rammen fastsettes i ordinære årlige budsjettprosesser.

I vedlagte *Årsrapport 2024 Områdesatsning Fredrikstad* beskrives investeringer og tiltak i regi av områdesatsningen. Det er utført ulike tiltak på Det hvite hus på Sellebakk:

- Speil til dansing i Korstua i Det hvite Hus på Sellebakk
- Installasjon av industrioppvaskemaskin på kjøkken i Det hvite Hus på Sellebakk (gjenbruk)

Årsrapporten beskriver også aktiviteter på de ulike møteplassene, og det er ansatt to områdeutviklere høsten 2024 som blant annet skal koordinere arbeidet frem mot mulig opprettelse av bærekraftige Nabolagshus, eller tilsvarende konsept.

Nabolagshus

Nabolagshus er en samlebetegnelse for samfunnslokaler, velhus og bydelshus drevet av frivillige og ideelle aktører. Målet er å skape bærekraftig drift som både tar vare på og oppgraderer eldre bygg, samtidig som de fungerer som arenaer for frivillig og ideell virksomhet. Et nabolagshus drives ofte i samarbeid mellom frivillige, organisasjoner og kommunen.

Eksempler på slike hus:

- *Fredrikstad Bryggeri* – totalrenovert og driftet av Losjeveien 2A AS
- *Friedheim* – vedlikeholdt og driftet av Slevik Vel
- *Nabolagshus Østre Bydel* – under utvikling i Sarpsborg med Kirkens Bymisjon
- *Biermannsgården* i Oslo – utvikles av SoCentral og eiendomslegat med støtte fra Sparebankstiftelsen og UNI

SoCentral har utviklet en digital verktøykasse for bærekraftig drift, og har samarbeidet med Områdesatsningen i Fredrikstad siden 2024. Hensikten er å vurdere hvordan bygg kan driftes av en lokal velforening i samarbeid med ideelle aktører og det offentlige. En slik modell kan fordele kostnader, utløse tilskudd (f.eks. fra Sparebankstiftelsen og Riksantikvaren), og gjøre hele bygget tilgjengelig.

Framtidsutsikter og leieforhold:

16. desember 2025 møttes representanter fra Sellebakks venner, Frivilligsentralen, områdesatsningen og kommunen. Muligheten for å teste ut Nabolagshus, eller tilsvarende modell ble diskutert. Partene er enige om å foreslå en videre utredning for å prøve ut nabolagshusmodellen for Kinogaten 7. Dagens leietakere og brukere, både i Kinogaten 7 og Kjølbergaten 4, skal ivaretas, men det skal ryddes opp i eksisterende leieforhold. Øvrige detaljer avklares mellom partene.

Relevante bestemmelser

Lov om kulturminner (kulturminneloven) §§ 1–2, Kap II
Plan- og bygningsloven, særlig §§ 1-1, Kap. 11, 12
Strategi for områdesatsning (2023–2033)
Avtale om områdesatsing med KDD (2023–2027)

Konsekvenser for sosial bærekraft

Levekårskartlegginger i Fredrikstad viser at sosial ulikhet i helse og levekårsutfordringer er blant kommunens største samfunnsutfordringer. Områdesatsing er et virkemiddel for å øke velferden og utjevne levekårsforskjeller i bestemte områder. Programmet for områdesatsing i Fredrikstad skal bidra til å skape levende lokalsamfunn med gode nærmiljøer, boforhold og levekår i tre utsatte områder. Innsatsen setter søkelys på de grunnleggende årsakene til vanskelige levekår og konsentreres om oppvekst og utdanning, sysselsetting og bo- og nærmiljø. Barn, unge og deres foreldre er hovedmålgruppen for arbeidet.

Konsekvenser for økonomisk bærekraft

a) Økonomiske konsekvenser – drifts- og investeringsbudsjett

Kostnadsdekkende husleie for Kinogaten 7 er beregnet til 69 500 kroner per år. Beløpet inkluderer ikke renhold og energikostnader, som skal dekkes av leietaker. I 2024 utgjorde de samlede energikostnadene for både Kinogaten 7 og Kjølberggaten 4 om lag 151 000 kroner. Det er ikke mulig å isolere energiforbruket i Kinogaten 7 uten installasjon av egen måler.

Det er behov for brannsikkerhetstiltak og oppgraderinger for å tilfredsstille gjeldende krav og sikre at bygget kan leies ut på en forsvarlig måte. De branntekniske løsningene kan oppgraderes men det må settes en ramme på maksimalt 2,0 millioner kroner. Midlene kan dekkes innenfor vedtatt investeringsbudsjett under samlebevilgningen Bygningsmessig rehabilitering og påkostning formålsbygg.

b) Samfunnsmessige konsekvenser

Gjennom områdesatsingen i Fredrikstad skal offentlige tjenester, lokalsamfunn, sosiale nettverk, tillit og kultur styrkes i utvalgte bydeler. Dette skal oppnås gjennom målrettet stedsutvikling, mobilisering av lokale ressurser og utvikling av tjenester i samarbeid med innbyggerne. Sivilsamfunnet skal spille en sentral rolle i dette arbeidet, og møteplasser som «Det Hvite Hus», Kinogaten 7 og Kjølberggaten 4, på Sellebakk er viktige arenaer for lokal deltakelse og fellesskap.

I Strategi for områdesatsing i Fredrikstad kommune 2023–2033 er Sellebakk definert som prioriterte geografiske områder for gjennomføring av tiltak og prosjekter. Kinogaten 7 og Kjølberggaten 4 benyttes aktivt av frivillige organisasjoner, lag og foreninger, og fungerer som viktige knutepunkter for lokal aktivitet og inkludering.

Konsekvenser for miljømessig bærekraft

Ikke vurdert i saken.

Ansattes medbestemmelse

Ikke aktuelt i saken.

Vurdert for uttalelser i rådene

Saken omhandler videre bruk av Kinogaten 7 og Kjølberggaten 4, enten etter modell av Nabolagshus, eller ordinær avhending, og ansees derfor ikke aktuelt for vurdering i rådene.

Vurdering

Områdesatsningen legger til rette for et bredt og langsiktig samarbeid mellom organisasjoner, lag og foreninger, med mål om å utvikle inkluderende møteplasser uavhengig av økonomi, bakgrunn eller alder. Kinogaten 7 og Kjølberggaten 4 – ofte omtalt som «Det hvite hus på Sellebakk» – er sentrale arenaer for frivillig aktivitet og lokalt engasjement, og benyttes av et bredt spekter av aktører i nærmiljøet.

Områdesatsningen er finansiert over statsbudsjettet frem til 2027. Dette innebærer et tidspress for å etablere et pilotprosjekt som kan gi kommunen nødvendig erfaring med nabolagshusmodellen. Kinogaten 7 fremstår som et egnet pilotbygg, blant annet fordi bygget

allerede brukes aktivt av mange ulike grupper. Konseptet har vært drøftet med flere av disse aktørene, som uttrykker støtte til et prøveprosjekt og en mulig framtidig driftsmodell.

Etablering av et nabolagshus som pilot vil gi kommunen et viktig kunnskapsgrunnlag før det tas stilling til eventuell innføring av modellen på andre steder. Det er samtidig avgjørende at dagens aktiviteter opprettholdes, og at eksisterende leieforhold gjennomgås og ryddes opp i.

Kostnadsdekkende husleie må ligge til grunn for driften av Kinogaten 7, samtidig som muligheten for fremleie innenfor rammen av nabolagshusmodellen kan gi økt handlingsrom for frivillige aktører. Dagens brukere og leietakere skal ivaretas i både Kinogaten 7 og Kjøberggaten 4.

Prøveprosjektet vil legge til grunn følgende:

- Kostnadsdekkende husleie for Kinogaten 7
- Mulighet for fremleie
- Ny leieavtale mellom Sellebakks Venner og kommunen
- Oppsigelse av eksisterende leie- og bruksavtaler i Kinogaten 7, med tydelig forutsetning om at dagens brukere skal ivaretas gjennom avtale med Sellebakks Venner
- Vurdering av muligheter for oppgraderinger utført av leietaker, forutsatt utleiers forhåndsgodkjenning

Modellen gir frivillige aktører anledning til å bidra med nødvendige oppgraderinger uten at kommunen må øke sine budsjettrammer. Samtidig sikrer ordningen at kommunen mottar husleie som dekker kostnader til drift og forvaltning av Kinogaten 7. Videre innebærer modellen at kommunen kun forholder seg til én hovedleietaker, noe som forenkler administrasjon og oppfølging.

Leieforholdet i Kjøberggaten 4 videreføres inntil erfaringene fra pilotmodellen i Kinogaten 7 foreligger, og nødvendige branntekniske utbedringer er gjennomført.

Alternative løsninger

Prøveprosjekt for nabolagshus gjennomføres ikke, og Kinogaten 7 og Kjøberggaten 4 legges ut for salg i det åpne markedet.

Konklusjon

Fredrikstad kommune har et betydelig vedlikeholdsetterslep på sine eiendommer. Det er derfor nødvendig å foreta en strategisk vurdering av hvilke bygg kommunen skal beholde i sin eiendomsportefølje. Samtidig må kommunens egne behov og den vedtatte strategien for områdesatsing og Frivilligstrategien i Fredrikstad legges til grunn i denne saken. De prioriterte områdene er valgt på bakgrunn av levekårskartleggingen som kommunen har gjennomført siden 2012.

Kommunedirektøren anbefaler derfor at det gjennomføres et pilotprosjekt etter nabolagsmodellen for Kinogaten 7. Hensikten er å sikre en bærekraftig drift uavhengig av kommunens ordinære budsjettrammer.

Program for områdesatsing i Fredrikstad 2023-2027

Årsrapport 2024

Innhold

Introduksjon	3
Rapportens inndeling	3
Rammer og føringer	5
Målgruppe	5
Helhet og systematikk	8
Aktiviteter	13
Prioriteringer og resultater i 2024	13
Prioriterte tiltak i 2024	14
Bo- og nærmiljø	14
Oppvekst	16
Arbeid	17
Oversikt over aktiviteter - med begrunnelser for tildeling	21

Introduksjon

Fredrikstad kommune mottok 5 000 000 kroner fra Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) til områdesatsing i 2024. Denne årsrapporten gir en oversikt over hvordan midlene ble brukt og begrunnelse for bruken. Rapporten sendes KDD for godkjenning sammen med regnskapet for 2024 og handlingsplan for 2025. Godkjent dokumentasjon utløser nye årlige midler til satsingen.

I Strategi for områdesatsing i Fredrikstad 2023-2033 er program vedtatt som styrings- og organiseringsform. Programmet består av en klynge av prosjekter og ad-hoc aktiviteter som skal bidra til en samlet gevinst under en felles organisatorisk ramme.

I 2024 er et bredt utvalg prosjekter, tiltak og oppgaver integrert i programmet. Aktivitetene skal flytte organisasjonen fra nåværende til fremtidige modeller for håndtering av komplekse velferdsutfordringer. Dette krever et strukturert rammeverk, felles forståelse av mål og arbeidsmetoder, og tilstrekkelig bemanning for å gjennomføre aktiviteter og tiltak. I året som gikk har programmet brukt tid på å få dette på plass, samtidig som vi også har stimulert til aktivitet og tiltak i lokalsamfunnene og i kommuneorganisasjonen.

Rapportens inndeling

Rapporten er delt inn i tre deler:

1. **Rammer og føringer:** Beskriver programmets fremdrift og gir en oversikt over statlig og kommunalt rammeverk.
2. **Systemet anvendt i praksis:** Gir en innføring i helhet og systematikk i arbeidet, slik det er organisert og iverksatt i løpet av året.
3. **Aktiviteter:** Presenterer årets aktiviteter og tiltak, organisert under budsjettpostene i programmet.

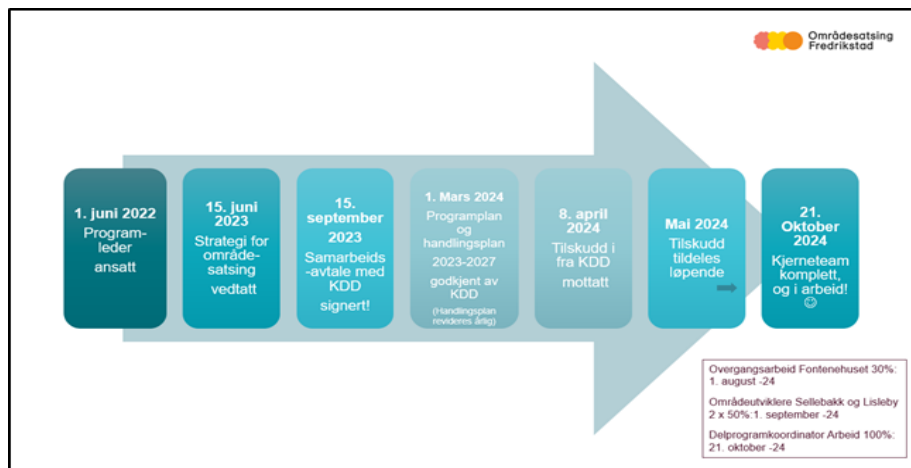

Elever ved Kjølberg skole under «Kompani Kjølberg-uka»

Rammer og føringer

Fremdrift

Strategi for områdesatsing i Fredrikstad 2023-2033 er vedtatt av bystyret 15. juni 2023. Strategien gir retning for kommunens områdesatsing og for samarbeidet med staten. Programbeskrivelsen utdyper innsatsområder og mål, organisering og roller. [programplan-2023-2033-fredrikstad-kommune.pdf](#)

Statlige rammer og føringer

KDD har bevilget totalt 25 000 000 kroner til områdesatsing i Fredrikstad for årene 2023-2027. Godkjente årlige handlingsplaner utløser 5 000 000 kroner årlig. Midlene skal brukes på tiltak som bidrar til gode og trygge nærmiljøer, attraktive møteplasser, omdømmebygging, inkludering, bedre offentlige tjenester, frivillighet og entreprenørskap og forebygging av utenforskap og kriminalitet. Ubrukte midler kan overføres i inntil tre år.

Kommunens rammer og føringer

Målgruppe

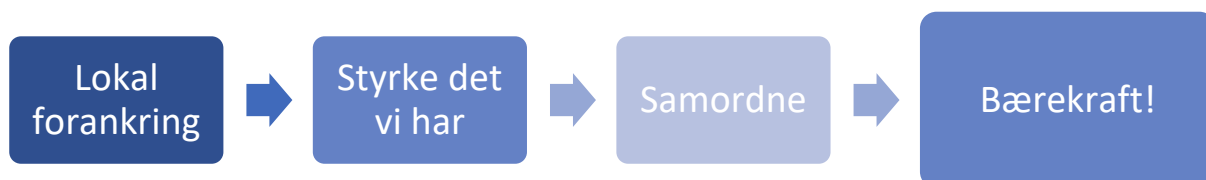
Målgruppen i Fredrikstad er barn, unge og deres foreldre i områdene Sellebakk, Lisleby/Nøkleby og sentrum nord, øst og vest. Mange familier i de utvalgte områdene har sammensatte behov og forholder seg til flere av kommunens tjenester. Områdene preges av både privat eide utleieboliger og kommunale utleieboliger.

De omtalte områdene er valgt på grunn av levekårsutfordringer dokumentert i levekarskartlegginger over tid, bekreftet også i levekarskartleggingen fra 2024.

[levekarskartlegging-2024.pdf](#)

Nøkkelfaktorer i arbeidet

Ressursmobilisering, stedsutvikling og tjenesteutvikling er sentrale faktorer i arbeidet. Ved å styrke det lokale og finne nye måter å bruke eksisterende ressurser gjennom samordning og samarbeid på tvers, ønsker vi å oppnå varighet og sosial bærekraft.

Områdesatsingen og Bokstart Fredrikstad deler ut bokpakker til barnehager.

Helhet og systematikk

Organisering

Strategi for områdesatsing angir ønsket politisk retning for innsatsen i Fredrikstad. Videre utdypes innsatsområder og mål i Programplanen, som også gir en detaljert innsikt i programmets styringsstruktur, roller og ansvar. I 2024 har vi startet omsetningen av føringene i strategi og programplan i praksis. Programstyret, delprogrammenes arbeidsgrupper, kjerneteamet og prosjekter i virksomhetene, er etablert og bemannet.

Programmet er avledet av Kommunedelplan for folkehelse og levekår 2023-2030, og inndelingen i delprogram følger kommunedelplanens tematiske innsatsområder:

- Bo- og nærmiljø, Oppvekst, og Arbeid
- Helse og bolig er gjennomgående tema i alle delprogrammene.

Målene for programarbeidet skal nås gjennom en kombinasjon av forskjønnende og sosiale tiltak og tiltak som retter seg mot strukturelle utfordringer. Vi erfarer at inndelingen i tematiske delprogram bidrar til dette i det faktiske arbeidet.

Helse og bolig er gjennomgående temaer i alle delprogrammene, og ivaretas også gjennom samarbeidet med Program Aktive Fredrikstad. Dette programmet komplementerer områdesatsingen ved å tilby aktiviteter med helsefokus i de aktuelle områdene. Flere av aktivitetene i regi av Aktive Fredrikstad er finansiert av områdesatsingen. Mer informasjon om Aktive Fredrikstad finner du på fredrikstad.kommune.no/aktivefredrikstad

Virksomhet Bolig ivaretar boligperspektivet og har fått tildelt midler for blant annet å utnytte Husbankens boligvirkemidler på en hensiktsmessig måte i områdene. Målet er å motvirke hyppige flyttinger som påvirker barnas læringsmuligheter og familienes stabilitet, og formidle kunnskap om bolig og det å bo til innbyggere som trenger det. Prosjektleder startet opp høsten 2024 og har utredet hva som gjøres i dag og hvilke tiltak som bør settes inn de kommende årene. Dette er gjort i dialog med ulike virksomheter og i tråd med kommunens arbeid med ny boligplan. Samarbeidet med Husbanken er etablert og videreutvikles i 2025.

Mål, og kriterier for prioritering

Målene og delmålene i programmet er avledet fra innsatsområdene i kommunedelplanen for Folkehelse og levekår. Hovedmålet og de overordnede målene for hvert delprogram er beskrevet i programplanen. I 2024 ble også delmålene for hvert delprogram formulert. De utgjør også kriteriene for utvelgelse når det skal prioriteres mellom ulike forslag til aktiviteter og tiltak. Tiltak som oppfyller flere delmål vil bli prioritert for tildeling fremfor tiltak som oppfyller færre delmål. Dette er imidlertid ikke helt entydig, da enkelte aktiviteter kan oppfylle delmål indirekte ved å støtte og styrke andre utvalgte tiltak.

Rapportering

En felles rapporteringsstruktur for tiltak med tildeling er innført fra 2024. Her vurderes eget arbeid etter delmålene (kriteriene) i programmet. Oppfølging av egenvurderingene gjøres i dialog med programkontoret, og gir mulighet for å justere tiltakenes retning på arbeidet. Vurderingene vil også inngå som en del av kunnskapsgrunnlaget når programmets endelige gevinst skal vurderes.

Evaluering og forskning

Fredrikstad samarbeider med Østfold fylkeskommune og kommunene Sarpsborg, Indre Østfold og Halden om å anskaffe en felles regional evaluering av de fire områdesatsingene. Hver kommune bidrar med kr 200 000 til anskaffelsen. Fylkeskommunen bidrar med det samme beløpet pr. kommune. Anskaffelsen ferdigstilles første kvartal 2025.

I 2024 innledet vi en dialog om samarbeid med Høgskolen i Østfold (HiØ) om forskningsprosjektet «Sammen om områdesatsing» (SAMOM). Formålet med prosjektet er å få innsikt i hvordan kommunale, ideelle og private aktører samskaper utviklingen av lokalbaserte tjenester. Prosjektet undersøker hvilke muligheter og utfordringer som oppstår ved implementeringen av områdesatsingen, og hvordan ideen om samskaping forstås. Prosjektet ledes av Høgskolen i Østfold (Institutt for velferd, ledelse og organisasjon) og har en varighet på to år, frem til 1. november 2026.

Høgskolen i Østfold (HiØ) har flere innganger til områdesatsingen i Fredrikstad. Masterstudent Elise Lilletorp Lien skriver en masteroppgave om samordning på tvers av fag og kommuneområder i områdesatsingen, og utforsker programstyrets funksjon i denne sammenhengen. Masteroppgaven leveres i mai 2025.

Bemanning

Koordinering av et komplekst og tverrgående arbeid som det i Fredrikstad krever bemanning. I 2024 er alle nødvendige koordineringsfunksjoner besatt i kjerneteamet, som nå består av 5,5 stillinger. Ansvar og roller i teamet og programorganisasjonen for øvrig er detaljert beskrevet i programplanen.

En avtale om tilførsel av en 30% overgangsstilling (OA) er signert som en del av samarbeidet med Fontenehuset, med oppstart i august 2024.

[Overgangsarbeid — Fontenehuset Fredrikstad](#)

Styring og forankring

Det er viktig at alle aktørene i programorganisasjonen, både kommunale og andre, forstår hvordan planer og oppgaver i deres egen virksomhet påvirker og bidrar til det samlede programarbeidet. Uten denne forståelsen kan meningen med å være en del av et større arbeid gå tapt.

Programstyret i Fredrikstad, som representerer alle relevante kommunale områder på ledernivå, har som oppgave å formidle denne forståelsen til sine virksomheter. I 2024 har styret gjennomført jevnlig strategiske dialogmøter internt i gruppen, og samarbeidet om å

utarbeide felles retningslinjer som formidles videre til virksomhetene. Styret har også vedtatt de viktigste økonomiske prioriteringene for arbeidet.

Gjennom året har det blitt etablert strategiske tverretatlige arbeidsgrupper for hvert delprogram. Formålet med disse gruppene er å skape felles eierskap til utviklingsarbeidet, motvirke «siloarbeid» og sikre fremtidig forankring i kommuneorganisasjonen. Arbeidsgruppene oppdateres på aktiviteter og prosjekter på tvers av delprogrammene og sørger for at programarbeidet utføres i tråd med kommunens øvrige retningslinjer og løpende oppgaver.

Som en start på dette arbeidet gjennomførte programstyret en omfattende forankringssamling for alle relevante virksomheter våren 2024. For å «bygge laget» og skape en felles organisasjonskultur med en felles forståelse for hvordan oppnå endelige gevinster, gjennomførte kjerneteamet en intern oppstartsamling i oktober, med prosessbistand fra SoCentral. Dette var et nødvendig og samlende tiltak, men det viktigste virkemidlet for en stø og felles kurs ligger likevel i den daglige dialogen «på tvers» av oppgaver og ansvar, og i den forutsigbare møtestrukturen som ble innarbeidet i 2024.

Kommunikasjon

Kommunikasjonsplan for områdesatsingen er utarbeidet i samarbeid med kommunens kommunikasjonsavdeling. Daglige kommunikasjonsoppgaver og markedsføring av satsingen ivaretas i regelmessige samarbeidsmøter.

Sosiale medier håndteres av kjerneteamet. Fra august 2024 er et medlem av Fontenehuset ansatt i kjerneteamet som kommunikasjonsmedarbeider, med spesielt ansvar for å følge opp sosiale medier. Stillingen har betegnelsen «overgangsarbeid» (30%) og den ansatte følges opp både av Fontenehuset og områdesatsingen. Avtalen med Fontenehuset oppfyller bystyrets forventninger om at kommunen skal bidra til Fontenehusets arbeid for et mer inkluderende arbeidsliv. Ordningen evalueres halvårlig. For mer informasjon om overgangsarbeid, besøk: <https://www.fontenehus.no/overgangsarbeid>

Samarbeid og erfaringsdeling (eksternt)

Østfoldkommunene har etablert et godt samarbeid i løpet av 2024, med felles interesser innen evaluering og forskning. Dialogmøter på programledernivå og lavterskelkontakt i operativt utviklingsarbeid er viktige treffpunkter. Deltakelse i KDDs nasjonale samlinger for områdesatsinger, samt studieturer til Drammen og Oslo, har tilført verdifull informasjon og erfaring. Spesielt kontakten med Stavanger og Larvik har vært svært verdifull for oppstarten av delprogrammet Arbeid.

Tematiske samarbeid (internt)

I det praktiske arbeidet i kommunen er samarbeid med aktører som lokalsamfunnsutvalgene, Fredrikstad idrettsråd (FRID), Frivilligsentralene, Fontenehuset, Kirkens Bymisjon og Blå Kors sentrale. Disse samarbeidene vurderes styrket i 2025, blant annet gjennom mer formelle avtaler.

Innbyggermedvirkning

Innbyggeraktiviteter bidrar til deltagelse, medvirkning og integrering. Tilstedeværelse av områdeutviklere på de lokale møteplassene Rebellhuset, Lisleby samfunnshus og Sellebakk samfunnshus (Det hvite hus), har bidratt til bedre koordinering av brukerne av lokalene. Områdeutviklerne legger til rette for lokale initiativ som klesbyttedager, kafevirksomhet, Nav sitt samarbeidsprosjekt Snuplassen, lokale festivaler og arrangementer og gratis kor i SFO-tiden på en nærliggende skole. Områdeutviklerne startet opp i september 2024 og har i tillegg til å tilrettelegge for lokale initiativ og aktiviteter på de tre nabolagshusene, også opprettet og koordinert samarbeidet med områdenes nærmiljøskoler, bibliotek og idrettsforeninger.

Nabolagshus

Høsten 2024 arrangerte vi et innbyggerverksted på Lisleby om modellen Nabolagshus, som er utviklet av SoCentral i samarbeid med flere aktører. Kommunens rolle er å styrke nabolaget til å «stå på egne bein» før kommunen trekker seg ut helt eller delvis. Den økonomiske byrden skal ifølge modellen fordeles på mange aktører, blant annet for å sikre seg mot budsjettnedskjæringer. Prosessen for utvikling av bærekraftige nabolagshus fortsetter i 2025, fortsatt i regi av områdesatsingen og i samarbeid med SoCentral.

Husrådene avholdes regelmessig i samfunnshusene og ledes av områdeutviklerne. Det er også innbyggermedvirkning. Her møtes lokale aktører, frivillige og ideelle organisasjoner og kommunen til regelmessige samarbeid om drift og utvikling av «nabolagshusene».

Områdeutviklerne fungerer som pådrivere og sekretariat, og koordinerer møtene. [Fremtidens nabolagshus](#) [SoCentral](#)

Sosiale Innovatører

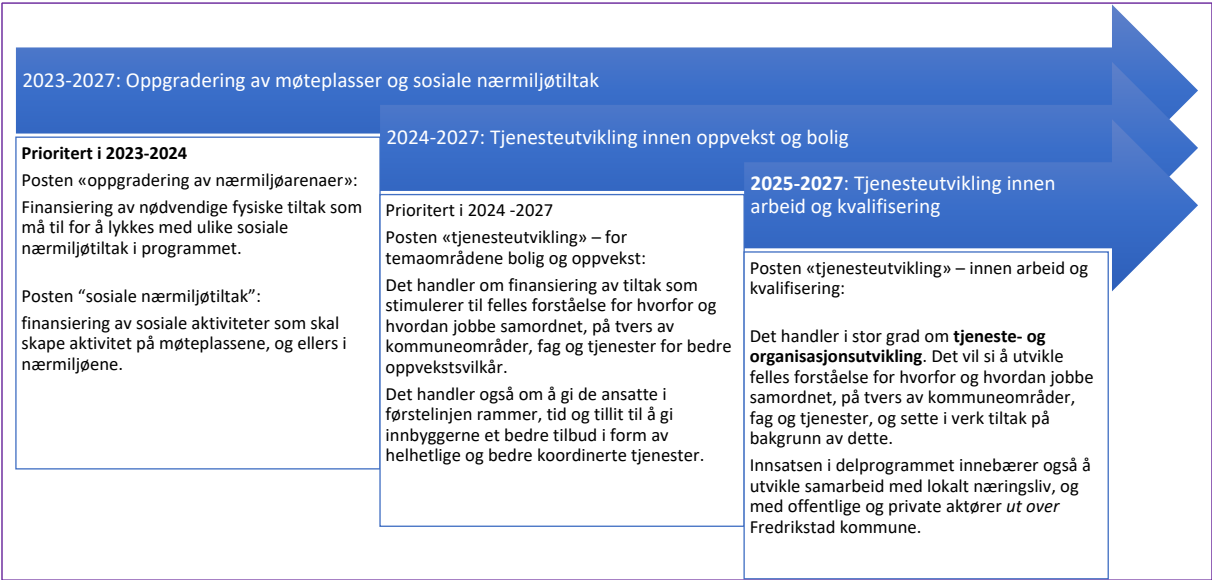
Sosiale innovatører tilfører nye ideer og inspirasjon. Høsten 2024 inviterte vi fem sosiale innovatører til å presentere hva de kan tilby områdesatsingen i Fredrikstad. Lokale sosiale aktører prioriteres, såfremt de dekker samme behov som eksterne tilbydere. Samarbeidet med SoCentral er likevel et eksempel på innhenting av ekstern bistand når dette er hensiktsmessig.

Kafé utenfor Rebellhuset i sentrum.

Aktiviteter

Prioriteringer og resultater i 2024

I 2024 har kartlegging, rigging og oppstart av tiltak og aktiviteter vært prioritert. Ressursmobilisering, i befolkningen, frivilligheten, organisasjonslivet og kommunens virksomheter begynner å bli godt etablert, og legger grunnlag for enda bedre arbeid i 2025.

Resultat 2023 - 2024

*tall i hele tusen	Regnskap 2023	Regnskap 2024	Overført
Tilskudd	5 000	5 012	
Avsetning til fond	4 853	7 050	
Inntektsføring av fond			7 050
Øvrig finansiering			
Sum disponible inntekter	5 000	9 865	7 050
Prosjekter og tiltak			
Vilje Lisleby *		1 127	
Fontenehuset		68	
Lønnskostnader - områdeutvikler		122	
Oppgradering av møteplasser		1 017	
Ulike Prosjekter støttet i kommunen	90	1 379	
Øvrige programkostnader	42	300	
Brobyggen på Lisleby		15	
Kommunal egenfinansiering (lønn)		3 954	
Sum utgifter	132	6 769	
Sum bruk av KDD-midler	132	2 816	

Prioriterte tiltak i 2024

Blant tiltakene som ble prioritert pr. delprogram i 2024 var:

Bo- og nærmiljø

Programstyret besluttet i 2023 å prioritere fysiske oppgraderinger av møteplassene i 2024. Dette ble sett på som en forutsetning for å kunne gjennomføre sosiale nærmiljøaktiviteter. Oppgraderingene er i hovedsak gjennomført, og et betydelig antall aktiviteter er igangsatt.

Oppgradering og forskjønning av møteplasser

- Ombygging av Østsiden bibliotek, Sellebakk
- Ombygging av resepsjonen for Nord frivillighetssentral på Lisleby samfunnshus (tilgjengelighet)
- Utbedring av kjøkkenet på Lisleby samfunnshus
- Digitale infoskjermer på Lisleby samfunnshus og på den lokale matvarebutikken Kiwi
- Musikkanlegg på Lisleby samfunnshus
- Speil til dansing i Korstua i Det hvite hus på Sellebakk
- Installering av industrioppvaskmaskin på kjøkkenet i Det hvite hus (gjenbruk)
- Installering av utegrill på Trosvik torg, Holmen området
- Utendørs barneteater for markering av ferdigstillingen av lekeplass på Holmen

- Oppgradering av Trara nærmiljøskole sin innendørs møteplass
- Oppgradering av Kjølberg nærmiljøskoles uteområde for aktiv skolehverdag
- Mindre beløp til oppgraderinger i og utenfor Rebellhuset (møteplass sentrum).
- RebellKafe`og RebellHage, i samarbeid med Kirkens bymisjon

Sosiale Nærmiljøaktiviteter

- Pilotprosjektet Torsdagsklubben for barn på Sellebakk
- Sosiale tiltak på Sellebakk, Lisleby og sentrum (Rebellhuset)
- Hovedbibliotekets satsning på leselyst/sommerlyst, sentrum
- Skatekurs i lokalsamfunnene
- Aktive Fredrikstads fysiske aktivitetstiltak i samfunnshusene
- Kor på Nøkleby skole
- Barnas verdensdag, innbyggermobilisering og omdømmebygging
- Brobyggeren på Lisleby, julemarked i regi av lokal ildsjel
- Kulturskolens «Barnas verdensdag», for lokale kulturarrangementer
- Lislebyfestivalen og Barnas festdag på Sellebakk
- St. Croix Kulturhus – Skjulet og Skatt av Skrot (midler overføres til 2025)

Møteplasser

Kommunene har lovfestede forpliktelser til å fremme helse og trivsel gjennom tilrettelegging av sosiale møteplasser. Dette er tydelig i den nyeste versjonen av "Nasjonale forventninger til lokal og regional planlegging 2023-2027", hvor det påpekes at "Det er viktig å sikre møteplasser og fellesarenaer". I Fredrikstad er to områdeutviklere ansatt i halve stillinger høsten 2024, med fast tilhold i nabolagshusene på Sellebakk og Lisleby. Dette kommer i tillegg til den allerede etablerte områdeutvikleren i sentrumsområdet (Rebellhuset). Stillingene skal styrke de sosiale møteplassene i områdene ved å tilrettelegge for lokale initiativ og koordinere aktiviteter på "husene". På Sellebakk og Lisleby er også Frivilligsentralene, lokalisert i nabolagshusene, uunnværlige samarbeidspartnere for områdeutviklerne, både for aktivitet og for koordinering.

Fra 2025 vil lokale aktører kunne søke støtte fra områdesatsingen til nærmiljøaktiviteter og lokale initiativ til sosialt entreprenørskap. Dette organiseres gjennom en enkel søknadsordning som forvaltes av områdeutviklerne. Utviklerne vil også tilby veiledning i søknadsprosessen samt rådgivning om mulige andre finansieringskilder.

Midler til initiativ i regi av lokale aktører som Brobygger'ns julemarked og José Leguinas skatekurs, er eksempler på sosiale nærmiljøaktiviteter finansiert av områdesatsingen i 2024. Likeså innbyggerdrevne festivaler som Lislebyfestivalen og Barnas festdag på Sellebakk, samt arrangementer i regi av Bokstart Fredrikstad og Barnas Verdensdag. Aktive Fredrikstad har med midler fra områdesatsingen tilrettelagt for populære fysiske aktiviteter i områdene.

Aktiviteter på Møteplassene

Aktiviteter på Sellebakk samfunnshus, Lisleby samfunnshus og Rebellhuset: Se oversikt til sist i dokumentet s. 37-38.

Oppvekst

Tjenesteutvikling

- Trara nærmiljøskole
- Cicignon nærmiljøskole (overføres 2025)
- Kjølberg nærmiljøskole
- HSF akademiet på Haugeåsen skole (integrering og inkludering)
- Bolig og bo-stabilitet, Virksomhet Bolig, Fredrikstad kommune
- Bokstart
- Vilje Lisleby * (finansiert av Arbeids- og velferdsdirektoratet)

Nærmiljøskoler

Utviklingen av nærmiljøskoler utløser betydelige midler til tjenesteutvikling i delprogram Oppvekst. Hensikten med nærmiljøskolene er å åpne opp skolebygg og uteområder for bruk av elever og lokalbefolkning også etter skoletid. To skoler ble tildelt midler til prosjektkoordinering i 2024, og fra 2025 vil tre skoler være inkludert. For å sikre ro og stabilitet i tjenestene som gjennomfører prosjektene, er tildelingene flerårige.

Bolig og Bostabilitet

Seksjon for bolig mottar tilskudd til koordinering og utvikling i form av en stilling som blant annet skal bidra til utnyttelse av Husbankens ordninger i områdene. Formålet er å legge til rette for bedre bostabilitet for familier som trenger det, blant annet for å gi barna stabile læringsmiljø ved å forhindre hyppige skolebytter som følge av flytting.

Språkløft i utsatte områder

Bokstart Fredrikstad mottok prosjektstøtte til "Språkløft i utsatte områder" i 2024. Bokstart er et samarbeid mellom flere aktører som jobber med litteraturformidling og barn, med mål om å styrke høytlesningen for de minste barna. Prosjektleder er ansatt ved Litteraturhuset Fredrikstad, og målet med prosjektet er å motivere flere voksne til å lese for barna sine fra fødselen av. Forskning viser at høytlesning fra barna er helt små (0-3 år) har avgjørende betydning for barnas språkutvikling og ordforråd. Å styrke barns språk i utsatte områder er derfor et vesentlig virkemiddel for at de skal lykkes på skolen.

I 2024 ble det holdt 100 fortellerstunder med besøk av ca. 4000 barn, i regi av Bokstart som en del av områdesatsingen. Det er i alt 16 barnehager i de levekårsutsatte områdene. Bokstart har formidlet ukentlig i barnehagene, men også på Lisleby samfunnshus og Østsiden bibliotek på Sellebakk. Ved å tilby fortellerstunder også på nabolagshusene, har flere barn deltatt, særlig er det en økning for de aller yngste (1-2 år). [Bokstart Fredrikstad - Bokstart Fredrikstad](#)

Forebygging av utenforskap og sosial ekskludering

«Vilje Lisleby» er et prosjekt som har som mål om å utvikle samarbeid med frivillige organisasjoner og sosiale entreprenører for å forebygge utenforskap og sosial ekskludering. Prosjektet er finansiert av Arbeids- og velferdsdirektoratet. Nav Fredrikstad samarbeider her med Fontenehuset Fredrikstad og Home-Start. Prosjektet samarbeider også etter behov med for eksempel Frivillighetssentralen, Lisleby fotballklubb og Fredrikstad idrettsforening (FRID), i tillegg til andre frivillige organisasjoner og offentlige samarbeidspartnere. Prosjektet er integrert som en del av kommunens områdesatsing.

Prosjektet er todelt:

1. **Familieveileder:** Jobber med utvalgte familier i Lisleby-området, med hovedmål om å få foreldrene og unge voksne i arbeid, ofte gjennom utdanningstiltak eller kompetansehevende tiltak. Fontenehuset og Home-Start er viktige samarbeidspartnere.
2. **Utvikling av Lisleby Samfunnshus:** Samarbeider med program for områdesatsing og frivilligheten for å skape et levende bydelshus med relevante aktiviteter for befolkningen på Lisleby, med særlig fokus på de som lever i utenforskap. Fontenehuset har etablert en kafé og en kursrekke med aktiviteter ønsket av innbyggerne selv.

Fra oppstarten av prosjektet i august 2024 har familieveilederen startet opp med 5 familier (18 barn under 18 år og 9 voksne), hvorav 3 av de voksne har kommet i arbeid. Fontenehuset solgte 410 lunsjer og hadde 61 unike oppmøter på kurs. Mye tid ble brukt til å skaffe oversikt over behov, innsikt i målgruppen og etablere kontakt med relevante samarbeidsaktører.

I 2025 skal familieveilederen starte opp ytterligere 5 familier, og Fontenehuset skal utvikle kafeen og kursrekken ytterligere for å øke deltakelsen blant innbyggerne som lever i utenforskap. Målet er å ha mellom 20-30 deltakere på kurs til enhver tid.

[Lisleby, Nav | Fredrikstad: Sahra \(43\) lærer norsk for å nå jobb - Vilje Lisleby prosjekt](#)

[Fontenehuset & Sosialt Entreprenørskap — Fontenehuset Fredrikstad](#)

Arbeid

Tjenesteutvikling

Delprogram Arbeid startet opp sent i oktober 2024 med en nyansatt koordinator i 100% stilling. Koordinatoren leder delprogrammets arbeidsgruppe, som siden oppstart har kartlagt kommunens behov innen arbeid og kvalifisering. Gruppen har samlet informasjon om eksisterende tiltak og innhentet innspill om nye tilnærminger. Arbeidsgruppen har identifisert tre **innsatsområder for 2025:**

Fredrikstad Ung Satsing (FUS)

Målgruppen for FUS er ungdomsskoleelever og elever i videregående skole som står i fare for å falle ut av skolen. FUS har en forebyggende tilnærming med mål om å sikre skoletilknytning og hjelpe unge i risiko gjennom videregående opplæring. FUS består av tre delprosjekter:

1. Praktiske Opplæringsløp i Ungdomsskolen: Inspirert av Våre Unge Larvik, dette delprosjektet sikrer skoletilknytning gjennom praktiske opplæringsløp. Samarbeidspartnere inkluderer Oppvekst i kommunen, Østfold Fylkeskommune og arbeidsgivere.
2. Deltids- og Sommerjobber for Ungdom: Dette delprosjektet fokuserer på å få ungdom i deltids- og sommerjobber før fylte 18 år, i kombinasjon med skole. Tidlig praktisk arbeidserfaring bidrar til økt tilstedeværelse i skolen og er et effektivt virkemiddel for å lykkes i arbeidslivet. Krever betydelig mobilisering av næringslivet i Fredrikstad og samarbeid med Fritid i kommunen samt ideelle aktører.
3. Sikring av Overgangen til Fagutdanning: Dette delprosjektet sikrer overgangen fra ungdomsskolen til videre utdanning og fagutdanning for ungdom i risiko. Samarbeidspartnere inkluderer Oppvekst og Lærlingordningen i kommunen, Østfold Fylkeskommune og arbeidsgivere.

FUS foreslås gjennomført som en innovativ rigg der ressurspersonene i delprosjektene samarbeider tett. Dette gir unik innsikt i målgruppen fra 8. trinn i ungdomsskolen til fullført fagbrev, samt utprøving av ulike samarbeidsformer. KDD-midlene avsatt til delprogram Arbeid i perioden 2025-2026 prioriteres inn i FUS.

Foreldresatsing

Foreldresatsing er både i gjennomførings- og konseptfase. Vilje Lisleby er et pågående prosjekt initiert av Nav Fredrikstad, som tilbyr helhetlig familieveiledning til utvalgte familier i et levekårsutsatt område. Prosjektet finansieres av AVD-midler og involverer samarbeid med Nav Fredrikstad, Fontenehuset Fredrikstad, Home-Start Familiekontakten og områdesatsingen. Arbeidsgruppen i delprogram Arbeid er også i en ide- og konseptfase for å utvikle ytterligere tiltak innen foreldresatsing. Dette inkluderer ideer om å frigjøre oppgaver fra faglærte stillinger som ikke krever formell kompetanse. Midler til gjennomføring må finnes via omdisponering av egne ressurser eller alternative finansieringsmuligheter.

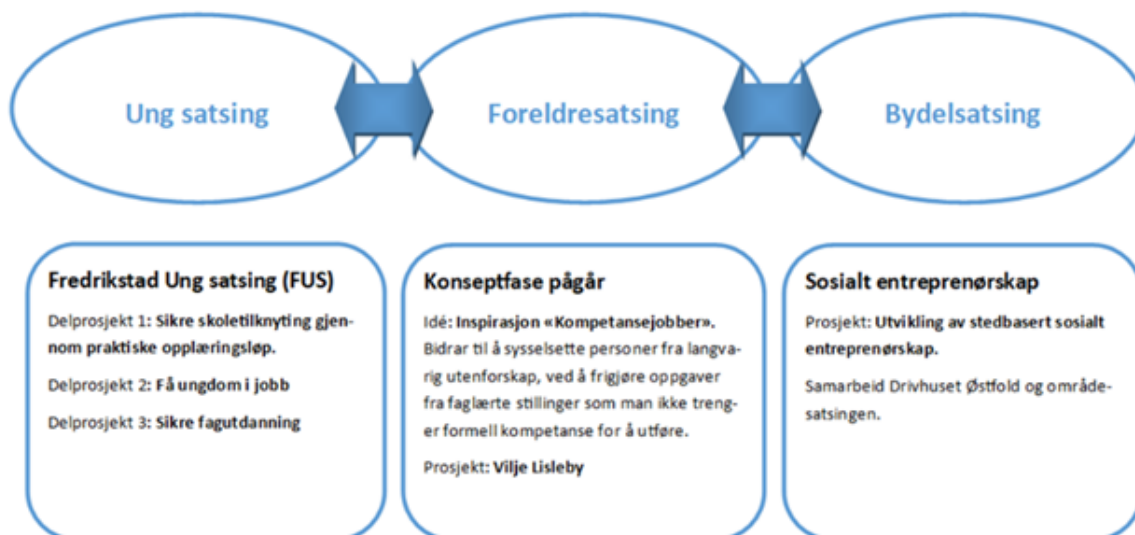
Bydelsatsing

Bydelsatsing handler om utvikling av stedsbasert sosialt entreprenørskap, inspirert av Norge Unlimited. Sosialt entreprenørskap kan bidra til å bygge gode nabolag, bedre løsninger på samfunnsutfordringer og nye arbeidsplasser for entreprenørene selv og andre. Fredrikstad kommune vil samarbeide med den lokale aktøren Drivhuset Østfold, med tro på at lokal forankring kan gi varige og bærekraftige løsninger.

Gjennomføring av punktene under innsatsområdene vil få oppstart i delprogrammet i 2025.

Delprogram ARBEID

Flere unge og foreldre i områdene er i ordinært arbeid med varig tilknytning til arbeidslivet, gjennom forbedring av offentlige tjenester og i samarbeid med næringslivet.

Områdesatsing
Fredrikstad

Oppstilling i skolegården under skolegården under «Kompani Kjølberg-uka»

Oversikt over aktiviteter - med begrunnelser for tildeling

Tildelt via tildelingsbrev etter søknad, eller som interne overføringer.

Trara skole – Trara nærmiljøskole

Tjenesteutvikling: Midler til 60 % stilling, innvilget med 2 050 000 kroner for perioden 2024-2027. Oppstart 2025. Ubrukte midler fra 2024 overføres til 2025.

Oppgradering av møteplasser: Midler til fysisk oppgradering av skolens lokaler, innvilget med 370 000 kroner.

Begrunnelse for tildelingene:

Tildelingene støtter følgende mål i programmet:

- Kommunen har tilrettelagt for flerbruk av kommunale bygg og uteanlegg.
- Det er lagt til rette for større grad av trivsel, læring og mestring i grunnskolen.
- Det er lagt til rette for like muligheter til å utvikle ferdigheter og gode skolerresultater.
- Barn i området skal ha mulighet til å delta i organisert fritidsaktivitet.

Elever, tidligere elever, foresatte og tidligere foresatte bruker i dag skolegården og nærmiljøanleggene på en positiv måte, men det er også behov for å kvalitetssikre og ytterligere utnytte det handlingsrommet bruken har. Ved å engasjere voksne rollemodeller (fordelt på 60% stilling) som følger opp miljøarbeidet, vil skolen tilby sunne og inkluderende aktiviteter på skolens område, også etter skoletid. Skolen vil også åpne opp bygningsmassen for aktiviteter og kulturbygging på en annerledes og utvidet måte, sammenlignet med hva skolen klarer i dag.

Realiseringen av nærmiljøskolen avhenger av å utbedre skolebygningen noe. Skolen har søkt Sparebankstiftelsen og fått avslag. Fysisk oppgradering av møteplassen «Spirit» er derfor innvilget med 350 000 kroner. Støtten tildeles som et engangsbeløp. FAU er i tillegg innvilget 20 000 til maling for oppussing som FAU gjennomfører på dugnad.

Tiltakene skal gi skolen mulighet til å inkludere nærmiljøet, foreldre og organisasjonsliv i «driften» av nærmiljøskolen. Skolen samarbeider med Fredrikstad idrettsråd (FRID).

Det er også ønskelig på sikt å kople tiltaket til prosjekt Bolig og bostabilitet.

Cicignon Skole – Cicignon nærmiljøskole

Tjenesteutvikling: Midler til koordinator/utviklingsstilling for gjennomføring av tiltaket er innvilget i 2024 med 1 500 000 kroner. Konseptfase 2024, og gjennomføring med koordinator i perioden 2025-2027 (evt. ubrukte midler overføres).

Begrunnelse for tildelingen

Tildelingen støtter følgende mål i programmet:

- Kommunen har tilrettelagt for flerbruk av kommunale bygg og uteanlegg.
- Det er lagt til rette for større grad av trivsel, læring og mestring i grunnskolen.
- Det er lagt til rette for like muligheter til å utvikle ferdigheter og gode skolerresultater.
- Barn i området skal ha mulighet til å delta i organisert fritidsaktivitet.
- Familier med lavinntekt har fått bistand til å realisere og mobilisere egne ressurser.

Et betydelig antall elever på Cicignon skole bor innenfor områdesatsingens områder.

Skolemiljøet har over lengre tid vært preget av konflikter og uro som går ut over læringsmiljøet. Skolen ønsker å ta tak i dette ved å nærme seg foreldregruppen og har engasjert en bred flerfaglig gruppe under ledelse av Utdanning og oppvekst (UO).

Tilstedeværelse fra støtte- og oppfølgingstjenestene skal tilgjengeliggjøre hjelpen til flere.

Vilje Lisleby, Lokalsamfunnsmødrene, Mir Fredrikstad og Fredrikstad sentrum Frivilligsentral er nylig informert om skolens satsing og koples til prosjektet. Som for Trara skole er også bostabilitet et tema i prosjektet på Cicignon.

Gruppen har utpekt ulike innfallsvinkler med tilhørende aktiviteter.

- Kompetanseutvikling for ansatte på skolen
- Aktivitetsskole etter skoletid (nærmiljøskole)
- Verdiarbeid

Gjennomføringen må koordineres og Områdesatsingen går inn med midler til en koordinator/utviklingsstilling, samt midler som tilrettelegger for aktiviteter. Arbeidsgruppen på Cicignon barne- og ungdomsskole avgjør hvordan midlene fordeles/brukes. Arbeidet med endring av skolemiljøet blir langsiktig, og for å gi nødvendig arbeidsro og kontinuitet tildeles midlene over flere år.

Kjølberg skole – Kjølberg nærmiljøskole

Tjenesteutvikling i Oppvekst: Tildeling 1 400 000 kroner til stilling 60%, koordinator- og utviklingsstilling for etablering og fremdrift av Kjølberg skole som nærmiljøskole. Støtten tildeles for perioden 2024-2027.

Oppgraderinger av møteplasser: Tildeling 150 000 kroner til «Skolen som nærmiljøområde» går til nødvendig opprustning av skolegården etter omfattende medvirkningsprosess i nærmiljøet og blant elever, foreldre og ansatte på skolen. Støtten er tildelt som et engangsbeløp.

Oppgradering av møteplasser: Tildeling 28 000 kroner til skolen som Aktiv skole-pilot går til tilrettelegging for aktivitet i skolegården. Støtten er tildelt som et engangsbeløp.

Begrunnelse for tildelingene

Tildelingene støtter følgende mål i programmet:

- Familier med lavinntekt har fått bistand til å realisere og mobilisere egne ressurser.
- Det er lagt til rette for større grad av trivsel, læring og mestring i grunnskolen.

- Det er lagt til rette for like muligheter til å utvikle ferdigheter og gode skoleresultater.
- Kommunen har tilrettelagt for flerbruk av kommunale bygg og uteanlegg.
- Kommunen har etablert, vedlikeholdt og tilgjengeliggjort sosiale møteplasser, lekeplasser, nærmiljøparker og anlegg.
- Bomiljøer gir bedret mulighet til deltakelse og aktivitet.
- Kulturarenaenes rolle som møteplass i områdene er styrket.

Kjølberg skole har opplevd en del hærverk. Det har blitt gjort tiltak for å bedre holdninger bla. med natteravner, og i skoletiden jobbes det aktivt med skolemiljø. Skolen har ønsket å gjøre mer for å snu holdningene. De ønsker en skole med liv på ettermiddagene, og at skolen blir forbundet med positiv aktivitet. Skolen har tro på at hvis man ser at det begynner å skje ting på Kjølberg skole, vil det være positive ringvirkninger for nærmiljøet på Sellebakk.

Målet er å gjøre om hele skolegården, men i første omgang tildeles det støtte til små utbedringer som kan starte en prosess både for barna på skolen og for nærmiljøet, siden Kjølberg skole er et naturlig møtepunkt for barn og familier på Sellebakk. Opprustning av skolen til nærmiljøskole er derfor en mulighet til å nå ut til alle barn og familier.

Medvirkningsprosess

Det har vært organisert møter med SU/SMU, elevrådet har deltatt aktivt, alle elevene ved skolen har fått komme med sine ønsker, områdeutvikler med representant fra idrettsrådet og et tett samarbeid med lag og foreninger i nærområdet. Det har vært viktig for skolen at alle som kan benytte seg av skolen, skal bli hørt. Skolen har i 2024 ansatt prosjektleder, opprettet prosjektgruppe og igangsatt arbeidet. Arbeidet videreføres og videreutvikles i 2025.

Haugeåsen Ungdomsskole – HSF-Akademiet

Budsjettpost tjenesteutvikling: Støtten innvilges med 25 200 kroner som et engangsbeløp.

Begrunnelse for tildelingen

Tildelingen støtter følgende mål i programmet:

- Kommunen har tilrettelagt for flerbruk av kommunale bygg og uteanlegg.
- Kommunen har etablert, vedlikeholdt og tilgjengeliggjort sosiale møteplasser, lekeplasser, nærmiljøparker og anlegg.
- Familier med lavinntekt har fått bistand til å realisere og mobilisere egne ressurser.
- Det er lagt til rette for større grad av trivsel, læring og mestring i grunnskolen.
- Det er lagt til rette for like muligheter til å utvikle ferdigheter og gode skoleresultater.

Målgruppen er ikke-norskfødte mødre og fedre på Haugeåsen ungdomsskole og deres ungdommer. I pilotprosjektet er det bare gutter. Utgangspunkt for pilotprosjektet er utfordringer med å få innvandrerforeldre til å komme på skolearrangement/foreldremøter og involvere seg i idrettsklubbene, samt en del problem med utfordrende oppførsel fra deler av elevgruppen både på skolen og i idrettsklubbene.

Målet er å opprette god kontakt mellom skole, idrettsklubb og hjem. Skape en arena for dialog og samarbeid for å skape større forståelse, trygghet og inkludering. Det skal bli lettere for innvandrerforeldre å involvere seg, og ungdommen blir presentert ulike aktiviteter som kan medføre til at de engasjerer seg i de ulike idrettene også på fritiden. Foreldre og elever skal oppleve seg som viktige ressurser i lokalsamfunnet. Et mål for prosjektet er også å

reducere de sosiale utfordringene som oppleves både på skole og idrettsklubber. Prosjektet vil bidra til å koble sammen ulike ressurser og mennesker for å skape et sterkere og mer inkluderende fellesskap.

Prosjektet startet opp i 2024.

Drivkrefter og samarbeidspartnere i prosjektet:

- Fredrikstad idrettsråd (FRID) ved sosialfaglig konsulent
- Skolehageveileder og natur- og skogterapiguide
- Lektor ved Haugeåsen ungdomsskole og medlem av HLSU
- Lokalsamfunnsmødrene
- Rolvsøy Streetbasket, Rolvsøy IF og Lisleby FK

Skatekurs ved lokal ildsjel i Fredrikstad Rullebrettklubb

Budsjettpost Sosiale Nærmiljøtiltak: Innvilges med 45 000 kroner for perioden 2. termin 2024 - 1. termin 2025.

Begrunnelse for tildelingen:

Tildelingen støtter følgende mål i programmet:

- Alle barn i områdene har tilgang til deltakelse i organisert fritidsaktivitet.
- Bomiljøer gir bedret mulighet til deltakelse og aktivitet.

Prosjektet arrangerer skateboardkurs for barn og unge i samarbeid med Fredrikstad Rullebrettklubb. Formålet er å samle barn og unge fra Fredrikstads levekårsutsatte områder for nye vennskap, lek, mestring og aktivitet. Kurset avholdes i skatehallen på Lisleby/Nøkleby, men flyttes utendørs til bo-områdene så fort været tillater det. Dagene kurset er i hallen er det kun åpent for kursdeltagere. Selve kurset er gratis, men alle deltagere meldes inn i Fredrikstad rullebrettklubb, og da automatisk Brettforbundet, noe som gir ungene gratis forsikring. Forsikringen koster 300 kroner og barna vil da kunne skate gratis i ett år etter endt kurs.

Bolig og Bostabilitet

Budsjettpost tjenesteutvikling: Tiltaket innvilges med 2 400 000 kroner for perioden 2024-2027.

Begrunnelse for tildelingen

Tildelingen støtter følgende mål i programmet:

- Et økt antall personer i målgruppen bor i gode boliger i godt bomiljø.
- Virkemidler på bolig og arbeidsområdet er samordnet.
- Familier med lavinntekt har fått bistand til å realisere og mobilisere egne ressurser.
- Familier med ustabile boforhold har oppnådd bostabilitet, og flyttetakten er redusert.
- Bomiljøer gir bedret mulighet til deltakelse og aktivitet.

Stillingen er en utviklings- og koordineringsstilling og skal ikke erstatte ordinær drift i virksomhet Bolig. Utstrakt samarbeid med interne og eksterne samarbeidspartnere og informasjon, råd og veiledning om bruk av Husbankens virkemidler er sentralt. Tildelingen

skal styrke kommunens arbeid med bolig og bostabilitet knyttet til innbyggere som omfattes av områdesatsingen. I dette inngår å arbeide tett med aktuelle familier, og koordinere tverrgående samarbeid med andre virksomheter rundt familien. Stillingen kan fungere som prosjektleder, om hensiktsmessig.

Stillingen ble besatt i september 2024. Videreføres 2025-2027.

St. Croix Kulturhus – «Skjulet» og «Skatt av Skrot»

Budsjettpost Oppgraderinger av møteplasser: Tiltaket innvilges med 55 000 kroner som et engangsbeløp. Prosjektet er forsinket og midlene overføres til 2025.

Begrunnelse for tildelingen:

Tildelingen støtter følgende mål i programmet:

- Kommunen har etablert, vedlikeholdt og tilgjengeliggjort sosiale møteplasser, lekeplasser, nærmiljøparker og anlegg.
- Kulturarenaenes rolle som møteplass i områdene er styrket.
- Familier med lavinntekt har fått bistand til å realisere og mobilisere egne ressurser.

St. Croix huset er en viktig nærmiljøarena for barn, unge og deres familier i sentrumsområdet, som omfattes av områdesatsingen. Støtten tildeles som et engangstilskudd for å gjøre i stand «skjulet» slik at det kan tas i bruk til gjenbruksverksteder og aktiviteter for barn og unge.

Zumba på Lisleby samfunnshus i regi av Aktive Fredrikstad

Aktive Fredrikstad – Fysisk aktivitet i områdene

Budsjettpost Sosiale nærmiljøtiltak: Innvilges med 75 000 kroner som et engangsbeløp.

Begrunnelse for tildelingen:

- Tildelingen støtter følgende mål i programmet:
- Kommunen har tilrettelagt for flerbruk av kommunale bygg og uteanlegg.
- Bomiljøer gir bedret mulighet til deltakelse og aktivitet.
- Kulturarenaenes rolle som møteplass i områdene er styrket.
- Familier med lavinntekt har fått bistand til å realisere og mobilisere egne ressurser.

Programmene Aktive Fredrikstad og Områdesatsing i Fredrikstad er begge forankret i kommuneplanens samfunnsdel og har flere krysningspunkter. Aktive Fredrikstad ivaretar i stor grad områdesatsingens mål om å bedre folkehelsen i områdene. Et tett samarbeid mellom programmene er derfor naturlig, og bidrar til bedre måloppnåelse ved at programmene utfyller hverandre. Aktive Fredrikstad tester ut ulike prosjekter, tiltak og satsinger for å få flere folk i aktivitet. Hovedformålet er en varig endring i befolkningens vaner. Aktivitetene som leveres treffer i stor grad barn, unge og deres foreldre i kommunens levekårsutsatte områder, og utviklingen av Nabolagshusene i områdesatsingen.

Norsk Musikkcenter – Kor på Nøkleby skole

Budsjettpost Sosiale nærmiljøtiltak: Tiltaket er tildelt 50 000 kroner som et engangsbeløp.

Begrunnelse for tildelingen:

Tildelingen støtter følgende mål i programmet:

- Alle barn i områdene har tilgang til deltakelse i organisert fritidsaktivitet.
- Det er lagt til rette for større grad av trivsel, læring og mestring i grunnskolen.
- Det er lagt til rette for like muligheter til å utvikle ferdigheter og gode skoleresultater.

Barna på Nøkleby skole får tilbud om å delta i gratis korundervisning i SFO-tiden. Nøkleby skole er nærscole for barna i Lisleby-området og skolen tilbyr gjennom tiltaket musikkrelatert aktivitet også for de barna som ikke har anledning til å delta i annen musikkundervisning. Et godt fritidstilbud i regi av og på skolen kan også ha en positiv effekt på læringsmiljøet og gi en følelse av mestring og samhold.

Bokstart Fredrikstad – Språkløft i utsatte områder

Budsjettpost Sosiale Nærmiljøtiltak: Tiltaket innvilges med 1 000 000 kroner for perioden 2024-2025.

Begrunnelse for tildelingen:

Tildelingen støtter følgende mål i programmet:

- Det er lagt til rette for større grad av trivsel, læring og mestring i grunnskolen.
- Det er lagt til rette for like muligheter til å utvikle ferdigheter og gode skoleresultater.
- Alle barn i områdene har tilgang til deltakelse i organisert fritidsaktivitet.
- Bomiljøer gir bedret mulighet til deltakelse og aktivitet.
- Det er lagt til rette for barnehage tilbud som virker utjevnende.
- Kulturarenaenes rolle som møteplass i områdene er styrket.

Bokstart Fredrikstad er et samarbeid mellom Litteraturhuset Fredrikstad, Høgskolen i Østfold, Fredrikstad bibliotek, helsestasjonene, Fredrikstad kommune og Foreningen Les. Målet er å fremme høytlesing for de minste barna i alle de levekårsutsatte områdene, på ulike arenaer. Dette skaper leselyst og styrker ordforrådet når barna er helt små. Studier av barns språkutvikling viser at de første årene i et barns liv legger grunnlaget for lese- og skriveferdigheter, læringsevner, sosiale kompetanse og livsmuligheter. Bokstart er dermed med på å utjevne sosiale forskjeller.

Bokstart har i 2024 samarbeidet med barnehagene i områdene, og med brukere av samfunnshusene. Bokstart har også i løpet av året samarbeidet tett med Barnas Verdensdager (Kulturskolen) og vært sentrale i gjennomføringen av arrangementer i regi av områdesatsingen.

Kulturskolen i Fredrikstad – Barnas Verdensdager, Utvidet (BVD)

Budsjettpost Sosiale nærmiljøtiltak: Støtten er innvilget med 990 000 kroner for perioden 2024-2027.

Begrunnelse for tildelingen:

Tildelingen støtter følgende mål i programmet:

- Kulturarenaenes rolle som møteplass i områdene er styrket.
- Alle barn i områdene har tilgang til deltakelse i organisert fritidsaktivitet.
- Familier med lavinntekt har fått bistand til å realisere og mobilisere egne ressurser.
- Kommunen har etablert, vedlikeholdt og tilgjengeliggjort sosiale møteplasser, lekeplasser, nærmiljøparker og anlegg.

Barnas Verdensdag (utvidet) er en brobygger i arbeidet for økt mangfold og inkludering, ved å initiere kulturarrangementer for barn i de levekårsutsatte områdene. Tiltaket er utviklet i tverrfaglige samarbeid mellom permanente kulturvirksomheter, frivilligheten, private organisasjoner og offentlige instanser. Målsetningen med arrangementene er å skape sosiale møteplasser, både ved planlegging og gjennomføring, som fører til økt tilhørighet til nærmiljøet og åpner for deltakelse i ordinær aktivitet og kulturtilbud for barna.

Faste samarbeidspartnere er Frivilligsentralene og Home-start Familiekontakten. BVD-utvidet har i 2024 samarbeid med St.Croix-huset, Fritid i Fredrikstad, Bokstart og mange flere.

Ombygging av resepsjon for Nord Frivilligsentral på Lisleby Samfunnshus

Budsjettpost Oppgradering av møteplasser: Tiltaket er innvilget 37 000 kroner.

Begrunnelse for tildelingen:

Tildelingen støtter følgende mål i programmet:

- Kommunen har tilrettelagt for flerbruk av kommunale bygg og uteanlegg.
- Kommunen har etablert, vedlikeholdt og tilgjengeliggjort sosiale møteplasser, lekeplasser, nærmiljøparker og anlegg.

Tiltaket er nødvendig for å gjennomføre daglig drift av Frivillighetssentralen. Sentralen er ved dette grepet plassert i foajeen slik at innbyggerne lett kan komme i kontakt med sentralens driftsleder. Tiltaket er sentralt i utviklingen av et sosialt og økonomisk bærekraftig nabolagshus.

Utbedring av kjøkken på Lisleby Samfunnshus (Arbeidsinkludering og Kafedrift)

Budsjettpost Oppgraderinger av møteplasser: Tiltaket er innvilget 350 000 kroner.

Begrunnelse for tildelingen:

Tildelingen støtter følgende mål i programmet:

- Kommunen har tilrettelagt for flerbruk av kommunale bygg og uteanlegg.
- Kommunen har etablert, vedlikeholdt og tilgjengeliggjort sosiale møteplasser, lekeplasser, nærmiljøparker og anlegg.
- Arbeidsplassutvikling og sysselsetting har prioritet i kommunen.

Ombygging av kjøkkenet på Lisleby samfunnshus var nødvendig for å kunne få til mer utleie av store sal samt kafelignende drift i foajeen. Driftes i dag av Fontenehuset og Vilje Lisleby, og flere aktører skal inn på sikt og tilby innbyggere et sted å møtes daglig året rundt.

Brobygger'n – Juletreffest på Lisleby

Budsjettpost Sosiale nærmiljøtiltak: Tiltaket er innvilget 15 000 kroner.

Begrunnelse for tildelingen:

Tildelingen støtter følgende mål i programmet:

- Kommunen har tilrettelagt for flerbruk av kommunale bygg og uteanlegg.
- Kommunen har etablert, vedlikeholdt og tilgjengeliggjort sosiale møteplasser, lekeplasser, nærmiljøparker og anlegg.
- Bomiljøer gir bedret mulighet til deltakelse og aktivitet.
- Kulturarenaenes rolle som møteplass i områdene er styrket.
- Barn i områdene har tilgang til deltakelse i organisert fritidsaktivitet.

Områdesatsingen anerkjenner Brobygger'n som en unik ressurs i lokalmiljøet på Lisleby. Arrangementet treffer målgruppen barn, unge og deres familier og mobiliserer lokale ressurser ved at lokale ungdommer hjelper til. I tillegg til å samarbeide med Nøkleby skole og Haugeåsen ungdomsskole, samarbeider tiltaket med Lions og med områdesatsingen.

Brobygger'n informerer også om andre tilbud på samfunnshuset, og gjør huset mer kjent for en yngre aldersgruppe. Arrangementet styrker lokalsamfunnet og bidrar til økt trivsel i området. Det gjør lokalsamfunnet mer inkluderende ved at flere innbyggere blir aktivt deltagende i nærmiljøet.

Digitale Infoskjermer på Lisleby Samfunnshus og produksjon og trykking av Lokalsamfunnsavisen «Lislebyposten»

Budsjettpost Sosiale nærmiljøtiltak: Tiltakene er tilsammen tildelt 45 200 kroner.

Begrunnelse for tildelingen:

Tildelingen støtter følgende mål i programmet:

- Tiltaket tilrettelegger for flerbruk av kommunale bygg og uteanlegg.

Aktørene på samfunnshuset har ønsket et system for informasjon om de ulike aktivitetene på huset, og om offentlige tjenester og tilbud. Infoskjermen inneholder relevant info om tiltak og aktiviteter og oppdateres gjennom et samarbeid med Fontenehuset. En tilsvarende infoskjermer er også montert på den lokale KIWI-butikken, for å informere enda flere innbyggere i lokalsamfunnet om aktivitetene på samfunnshuset.

«Lislebyposten» er et informasjonsskriv (avis) til innbyggerne om aktiviteter i området. Informasjonen utgis to ganger i året.

Musikkanlegg til Lisleby Samfunnshus

Budsjettpost Oppgraderinger av møteplasser: Tiltaket er innvilget med 57 000 kroner.

Begrunnelse for tildelingen:

Tildelingen støtter følgende mål i programmet:

- Tiltaket tilrettelegger for flerbruk av kommunale bygg og uteanlegg.

I samarbeid med Nord Frivilligsentral er det investert i et musikkanlegg til samfunnshuset. Anlegget legger til rette for festivaler og arrangementer for barn, unge og familier på samfunnshuset og ble første gang tatt i bruk under kulturfestivalen «Med hjerte for Lisleby».

Kulturfestivalen «Med hjerte for Lisleby»

Budsjettpost Sosiale nærmiljøtiltak: Tiltaket er innvilget med 180 000 kroner.

Begrunnelse for tildelingen:

- Tildelingen støtter følgende mål i programmet:
- Kulturarenaenes rolle som møteplass er styrket.
- Tiltaket sikrer at bomiljøer gir mulighet til deltakelse og aktivitet.

Kartlegging av nærmiljøkvaliteter og dialog med aktører og innbyggere på Lisleby har avdekket et behov for å skape et felles arrangement for, med og av nabolaget. Sammen med over 50 lokale organisasjoner og lag i området har områdesatsingen finansiert produksjonen av innhold og markedsføring og deltatt i koordineringen av gjennomføringen.

Barnas festdag på Sellebakk

Kulturfestivalen Barnas Festdag på Sellebakk

Budsjettpost Sosiale nærmiljøtiltak: Tiltaket medførte ingen økonomiske kostnader utover personalressurser.

Begrunnelse for tildelingen:

Tildelingen støtter følgende mål i programmet:

- Tiltaket styrker kulturarenaenes rolle som møteplass.
- Tiltaket sikrer at bomiljøer gir mulighet til deltakelse og aktivitet.

Barnas Festdag på Sellebakk er et innbyggerdrevet årlig familiearrangement på torget utenfor samfunnshuset Det Hvite hus. Barnas Verdensdag og Bokstart, som begge er finansiert av områdesatsingen, har deltatt med koordinering av innhold og program og i gjennomføringen. Områdesatsingens ansatte har bidratt med gjennomføring og markedsføring.

Ombygging av Østsiden Bibliotek

Budsjettpost Oppgradering av møteplasser: Tiltaket er innvilget med 250 000 kroner.

Begrunnelse for tildelingen:

Tildelingen støtter følgende mål i programmet:

- Kulturarenaenes rolle som møteplass i områdene er styrket.
- Kommunen har etablert, vedlikeholdt og tilgjengeliggjort sosiale møteplasser, lekeplasser, nærmiljøparker og anlegg.
- Det er lagt til rette for like muligheter til å utvikle ferdigheter og gode skoleresultater.

Østsiden bibliotek på Sellebakk samarbeider med skoler, barnehager og Frivilligsentralen på Østsiden. Biblioteket bidrar til god oppvekst, et godt nærmiljø og tilgang til gode tjenester for innbyggerne. Filialen er en særlig viktig møteplass for barn og unge i området Sellebakk/Sorgenfri.

En del av barna i området kommer til biblioteket hver dag etter skoletid for å «henge» med venner, prate med en trygg voksen og kanskje få et enkelt måltid. Filialen har også ulike kreative aktiviteter som barna kan være med på. Bibliotekets lokaler var ikke tilpasset den store aktiviteten som nå er der, og andre brukergrupper ble til dels fortrent deler av dagen på grunn av høyt støynivå.

For å legge bedre til rette er biblioteket tildelt midler til utbedring og ombygging, slik at barna nå tilbys et rom til ulike kreative aktiviteter (maker space). Rommet skjermes fra de åpne sonene hvor det er mer fri lek og «gaming». Det er også bygget en kjøkkenbenk, som gir mulighet til å servere enkel mat noen dager i uken.

Speil til dansing i Korstua i Det Hvite Hus på Sellebakk

Budsjettpost Oppgraderinger av møteplasser: Tiltaket er innvilget 17 000 kroner.

Begrunnelse for tildelingen:

Tildelingen støtter følgende mål i programmet:

- Kulturarenaenes rolle som møteplass er styrket.
- Tiltaket sikrer at bomiljøer gir mulighet til deltakelse og aktivitet.
- Tiltaket tilrettelegger for flerbruk av kommunale bygg og uteanlegg.

I samarbeid med Aktive Fredrikstad har områdesatsingen tilrettelagt for mer aktivitet for innbyggerne ved å bekoste installering av speil. Korstua brukes nå blant annet til gratis Zumba og danseundervisning i regi av Aktive Fredrikstad. Installering av speil i store sal på Lisleby samfunnshus har samme funksjon, og ble finansiert av områdesatsingen i 2023.

Installasjon av Industrioppvaskmaskin på kjøkken i Det Hvite Hus/Samfunnshuset på Sellebakk (gjenbruk)

Budsjettpost Oppgraderinger av møteplasser: Tiltaket innvilges med 19 000 kroner.

Begrunnelse for tildelingen:

Tildelingen støtter følgende mål i programmet:

- Kulturarenaenes rolle som møteplass er styrket.
- Tiltaket sikrer at bomiljøer gir mulighet til deltakelse og aktivitet.

- Tiltaket tilrettelegger for flerbruk av kommunale bygg og uteanlegg.

I samarbeid med foreningen Sellebakks venner er det avdekket behov for en bedre løsning for renhold ved arrangementer i Det Hvite Hus. En industrioppvaskmaskin er derfor gjenbrukt etter nedleggelse av kantiner i kommunen. Virksomhet Teknisk drift har sørget for å fremskaffe maskinen og områdesatsingen har dekket kostnaden med å få den installert. Dette bidrar til at større arrangementer og salg av mat kan foregå fra Korstua i Det Hvite Hus.

Piloten «Torsdagsklubben» for barn på Sellebakk

Sosialt nærmiljøtiltak: Uten andre kostnader enn personalressurs for koordinering (områdeutvikler).

Begrunnelse for tildelingen:

Tiltaket støtter følgende mål i programmet:

- Tiltaket styrker kulturarenaenes rolle som møteplass.
- Tiltaket sikrer at bomiljøer gir mulighet til deltakelse og aktivitet.

Etter kartlegging av nærmiljøet på Sellebakk og på oppfordring fra lokale aktører, er det arrangert sosiale treff for barn og unge på ettermiddagen, en torsdag i måneden (januar – juni). Frivillige fra FAU Kjølberg skole, elever fra faget «Innsats for andre» ved Borge ungdomsskole, Kjølberg speidergruppe og Øst Frivilligsentral, gjennomførte tiltaket. Eventuell fortsettelse i 2025 er til vurdering.

Fysiske utbedringer og tilrettelegginger av Rebellhuset, Nabolagshus i Holmen Området

Budsjettpost Oppgraderinger av Nærmiljø: Tiltaket er innvilget med 10 000 kroner.

Begrunnelse for tildelingen:

Tiltaket støtter følgende mål i programmet:

- Tiltaket styrker kulturarenaenes rolle som møteplass.
- Tiltaket sikrer at bomiljøer gir mulighet til deltakelse og aktivitet.
- Tiltaket tilrettelegger for flerbruk av kommunale bygg og uteanlegg.
- Tiltaket tilgjengeliggjør sosiale møteplasser, lekeplasser, nærmiljøparker og uteanlegg.
- Tiltaket etablerer nye og bevarer eksisterende grøntområder og friarealer.

Rebellhuset er områdesatsingens nabolagshus i Holmen-området. Huset brukes i økende grad av både innbyggere og kommunale virksomheter, og har bidratt til et positivt omdømmeløft for Trosvikstranda. Den økte aktiviteten og antallet aktører har skapt behov for en mindre ombygging for å øke kapasiteten med større møterom. Utgiftene dekkes hovedsakelig av den private eieren av huset, mens områdesatsingen dekker mindre utgifter som skjermer til møterommene.

Aktører på Rebellhuset

Blant aktørene som bruker huset finner vi:

- Fontenehuset
- Fredrikstadhjelpa
- Nav Fredrikstads tiltak Snuplassen
- Friskliv og Mestring ved musikkterapeuter og selvhjelpsgrupper
- Innbyggerinitiativ som Kafe` Bra Nok og @SignaturFamilien

Etablering, drift og utsmykning av Rebellhagen Kafé

Budsjettposter Sosiale nærmiljøtiltak og Oppgradering av møteplasser: Tiltaket er innvilget 6 800 kroner.

Begrunnelse for tildelingen:

Tiltakene støtter følgende mål i programmet:

- Tiltaket styrker kulturarenaenes rolle som møteplass.
- Tiltaket sikrer at bomiljøer gir mulighet til deltakelse og aktivitet.
- Tiltaket tilrettelegger for flerbruk av kommunale bygg og uteanlegg.
- Kommunen har etablert, vedlikeholdt og tilgjengeliggjort sosiale møteplasser, lekeplasser, nærmiljøparker og anlegg.
- Arbeidsplassutvikling og sysselsetting har prioritet i kommunen.

Rebellhuset er synlig og sentralt plassert i sentrum av Fredrikstad. Eiere er Stor Oslo Eiendom og Isegran Eiendom, som låner bort huset til kommunen uten vederlag. Områdeutvikler koordinerer bruken av huset og sørger for innovasjon og utvikling i samarbeid med beboere i området, frivillige og ideelle organisasjoner, privat næringsliv og kommunale virksomheter.

Behovet for en utendørs møteplass ble påvist gjennom kartlegging av nærmiljøkvaliteter og medvirkningsprosesser i lokalsamfunnet. Etableringen av hagen med utekjøkken i form av en container er finansiert av midler fra Sparebankstiftelsen. Kirkens Bymisjon står for matservering ved arrangementer og aktiviteter (f.eks. Rebellmarked og Barnas Verdensdag Rebell). En lokal innbygger har skapt veggkunst på Rebellhusets fasade, finansiert av områdesatsingen. Kunsten fungerer som en identitetsmarkør og har til hensikt å tiltrekke ungdom og unge voksne ved å gjøre nabolagshuset og Rebellhagen kafé mer attraktivt.

Kafeen driftes av ungdom i sommerjobb i regi av Kirkens Bymisjon og NAV Ung Fredrikstad. Hagen og kafeen har sommeren 2024 vært en arena for ungdom etter skoletid. Tiltaket videreføres og videreutvikles i samarbeid med delprogram Arbeid i 2025.

Juleverksted på Rebellhuset

Etablering og drift av sosiale aktiviteter, i og rundt Rebellhuset

Budsjettpost Sosiale nærmiljøaktiviteter: Tiltaket innvilges med 3 200 kroner.

Begrunnelse for tildelingen:

Tiltaket støtter følgende mål i programmet:

- Tiltaket styrker kulturarenaenes rolle som møteplass.
- Tiltaket sikrer at bomiljøer gir mulighet til deltakelse og aktivitet.
- Tiltaket tilrettelegger for flerbruk av kommunale bygg og uteanlegg.

Rebellhuset fungerer som et samfunnshus for innbyggerne i sentrum, med vekt på området Holmen og Trosvik. Innbyggerne har samarbeidet med områdeutvikler om gjennomføring av flere arrangementer. Områdesatsingen har dekket mindre kostnader i forbindelse med aktivitetene, som inkluderer:

- Rebellmarked
- Yoga for barn
- Barnas Verdensdag utvidet (vår og jul)
- Arrangement på Kulturnatt 2024

Hovedbibliotekets satsing Leselyst/Sommerles, sentrum

Budsjettpost Sosiale nærmiljøtiltak: Innvilges med 50 000 kroner som et engangsbeløp.

Begrunnelse for tildelingen:

- Tildelingen støtter følgende mål i programmet:

- Det er lagt til rette for like muligheter til å utvikle ferdigheter og gode skoleresultater.
- Kulturarenaenes rolle som møteplass i områdene er styrket.
- Tiltaket bidrar til lesestimulering og sommeraktivitet for barn og unge i sentrumsområdet.

Installasjon av utegrill på Trosvik Torg (Lekeplass)

Budsjettpost Oppgraderinger av nærmiljø: Tiltaket innvilges med 30 000 kroner.

Begrunnelse for tildelingen:

Tiltaket støtter følgende mål i programmet:

- Tiltaket styrker kulturarenaenes rolle som møteplass.
- Tiltaket sikrer at bomiljøer gir mulighet til deltakelse og aktivitet.
- Tiltaket tilrettelegger for flerbruk av kommunale bygg og uteanlegg.
- Tiltaket tilgjengeliggjør sosiale møteplasser, lekeplasser, nærmiljøparker og uteanlegg.
- Tiltaket etablerer nye og bevarer eksisterende grøntområder og friarealer.

Trosvik torg lekeplass er en viktig møteplass for barn og familier på Holmen. Utegrillen er samlende og en del av den fysiske oppgraderingen av nærmiljøet som legger til rette for sosial aktivitet. Tilskuddet ble tildelt senhøst 2024. Gjennomføringen er planlagt våren 2025.

Barneteater ved åpningen av Prætoriusgate Lekeplass på Holmen

Budsjettpost Sosiale Nærmiljøtiltak: Aktiviteten er tildelt 7 500 kroner som et engangsbeløp.

Begrunnelse for tildelingen:

Tiltaket støtter følgende mål i programmet:

- Tiltaket styrker kulturarenaenes rolle som møteplass.
- Tiltaket sikrer at bomiljøer gir mulighet til deltakelse og aktivitet.
- Tiltaket tilrettelegger for flerbruk av kommunale bygg og uteanlegg.
- Tiltaket tilgjengeliggjør sosiale møteplasser, lekeplasser, nærmiljøparker og uteanlegg.
- Tiltaket etablerer nye og bevarer eksisterende grøntområder og friarealer.

Lekeplassen er en viktig møteplass for barn og familier på Holmen, og en lenge etterspurt oppgradering i området. Markeringen av åpningen signaliserer at innbyggernes innspill verdsettes og gir området et løft med hensyn til omdømme. Barneteatret var for noen av barna deres første møte med denne typen kulturaktivitet.

*Styrket bemanning i barnehager

Tilskudd til økt pedagogtetthet i barnehagen i levekårsutsatte områder 2024-25.

Dette organiseres fra Barnehageetaten i kommunen og bruken av midler rapporteres til Utdanningsdirektoratet. Kommunen ved programstyret velger likevel å se tildelingen i

sammenheng med områdesatsingen, da midlene skal fordeles i barnehager i de levekårsutsatte områdene.

Regjeringen ved Utdanningsdirektoratet (Udir) vil styrke bemanningen i barnehager i levekårsutsatte områder i 14 kommuner. Målet er å utjevne sosiale forskjeller. Fredrikstad kommune fikk tildelt 14 498 082 kroner, som fordeles på barnehager i områdene:

- Område Holmen/Seut/sentrum (øst og vest)
- Nøkleby/Lisleby
- Selbak/Sorgenfri/Østsiden

Aktiviteter på Møteplassene

Sellebakk samfunnshus (Det Hvite Hus), Lisleby samfunnshus og Rebellhuset: Det er stor og variert aktivitet på samfunnshusene. To områdeutviklere ansatt høsten 2024, er sosiale «drivere» i lokalsamfunnene og samfunnshusene. De koordinerer også arbeidet frem mot mulig opprettelse av bærekraftige Nabolagshus.

Lisleby samfunnshus

- ✓ Lokalsamfunnsmødre - "drop in"-opplæring i blant annet IT/digitale tjenester
- ✓ Foreldrekafe for tenåringsforesatte (Gamle Glemmen menighet, NAV og Home Start)
- ✓ Leksehjelp i samarbeid med Fredrikstad Nord Frivilligsentral og elever på Haugeåsen ungdomsskole på samfunnshuset
- ✓ Bokstart (Litteraturhuset og Fredrikstad bibliotek)
- ✓ Frivilligsentralen med språkgrupper, besøksvenn, aktivitetstilbud til personer med funksjonsnedsettelse
- ✓ Husråd med aktørene
- ✓ Aktivitetstirsdag på samfunnshuset
- ✓ Signalarrangementer (Barnas verdensdager og Med hjerte for Lisleby)
- ✓ Kjøkkenet på Lisleby samfunnshus er oppgradert til kafedrift
- ✓ Kafedrift hver tirsdag
- ✓ Minibibliotek er etablert
- ✓ NAV er tilstede med rådgivning
- ✓ Kursrekke hver torsdag (115 unike oppmøter hittil i prosjektet)
- ✓ Påkobling og koordinering av og mot diverse frivillige organisasjoner
- ✓ Matutleveringen på Lisleby

Sentrum - Rebbehuset

- ✓ Snuplassen – NAV og Fontenehuset
- ✓ Rebbe marked og klesbytemarked
- ✓ Testet mulighet for bursdager og lokale arrangementer
- ✓ Barnas verdensdager på Rebbehuset
- ✓ Omdømmebygging
- ✓ Faste brukere av Rebbehuset: Pride, NAV, Musikkterapi ung, Friskliv og mestring, Fredrikstadihjelpa, naboer, innbyggerinitiativ
- ✓ Samarbeid med Kirkens bymisjon om uteplassen og om aktiviteter som kafe og Byhage
- ✓ Møter: lokale lag og velforeninger, LSU, off. aktører
- ✓ Bursdager for innbyggere, i samarbeid med Blå Kors

Sellebakk samfunnshus

- ✓ Husråd for aktører og utvikling av samfunnshuset og korstua
- ✓ Aktiviteter i samarbeid med Aktive Fredrikstad og Frivilligsentral ØST
- ✓ Signalarrangement sammen med frivillige aktører
- ✓ Utvikle samarbeidet med Fritid ØST og en satsing mot ungdom.
- ✓ Innbyggerinitiativ, Bokstart og «Barnas festdag» (årlig)
- ✓ Aktiviteter i korstua, test av fritidsklubb
- ✓ Tett samarbeid med Sellebakks venner
- ✓ Somalisk velferdsforening for Østfold
- ✓ «Nexus HUB» for unge – Kulturskolen
- ✓ Danseaktiviteter for ungdom

Skolene og nærmiljøet

Todelt

- ✓ Aktiviteter
- ✓ Oppgradering av lokaler og uteområder

Tre utvalgte skoler

Tre barneskoler har fått midler til områdesatsing:

- ✓ Cicignon barne- og ungdomsskole – tverrfaglig pilot startet høsten 2024
- ✓ Kjøberg skole - lokale ressurser ved skolen planlegger aktiviteter som eksempelvis "Kompani Kjøberg" som skal bygge samhold
- ✓ Trara skole – startet januar 2025 etter ombygging av aktivitetsområde på skolen. Tilrettelegging for aktiviteter på skolen etter skoletid og midler til stilling som aktivitetsskaper
- ✓ Samarbeid med aktiv skole

Bokstart

- ✓ Lesestunder med barnehager på samfunnshusene
- ✓ Bokstart ved signalarrangementer
- ✓ Utdeling av bøker ved skoler, barnehager og helsestasjon
- ✓ Samarbeid med Glemmen VGS og elever som selv holder Bokstart og får erfaring

**Utgitt av Områdesatsing Fredrikstad
Fredrikstad kommune**

Foto: Fredrikstad kommune